

กระบวนการจัดทำรายละเอียดโครงการและการบริหารจัดการโครงการศูนย์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม
อย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาศูนย์ชุมชนบึงพระรามเก้าและชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา

นางสาวปรางโซสุก สุพรรณานา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE PROCESS OF PROGRAMING AND MANAGEMENT OF PARTICIPATORY-
AND SUSTAINABLE-
BASED COMMUNITY CENTER: A CASE STUDY OF BUENG PHRA RAM 9 AND BUENG PHR
A RAM 9 PATTANA COMMUNITY CENTER

Miss Prangshosuk Suphannana



A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Architecture Program in Architecture

Department of Architecture

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2014

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

กระบวนการจัดทำรายละเอียดโครงการและการบริหาร
จัดการโครงการศูนย์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน:
กรณีศึกษาศูนย์ชุมชนบึงพระรามเก้าและชุมชนบึง
พระรามเก้าพัฒนา

โดย

นางสาวปรางโชสุก สุพรรณนนา

สาขาวิชา

สถาปัตยกรรม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

อาจารย์ ดร.ปรีชญา สิทธิพันธ์ุ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุณฑลทิพย์ พานิชภักดิ์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

..... คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ปิ่นรัชฎ์ กาญจนะขิทธิติ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นาวาโท ไตรวัฒน์ วิริยะศิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.ปรีชญา สิทธิพันธ์ุ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุณฑลทิพย์ พานิชภักดิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรมล กุลศรีสมบัติ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ มาลินี ศรีสุวรรณ)

ปรองโซสุก สุพรรณานา : กระบวนการจัดทำรายละเอียดโครงการและการบริหารจัดการโครงการศูนย์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาศูนย์ชุมชนบึงพระรามเก้าและชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา (THE PROCESS OF PROGRAMING AND MANAGEMENT OF PARTICIPATORY-AND SUSTAINABLE-BASED COMMUNITY CENTER: A CASE STUDY OF BUENG PHRA RAM 9 AND BUENG PHRA RAM 9 PATTANA COMMUNITY CENTER) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร.ปรีชญา สิทธิพันธุ์, อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม: ผศ. ดร. กุณฑลทิพย์ พานิชภักดิ์, 189 หน้า.

ศูนย์ชุมชนใช้เป็นศูนย์รวมของชุมชน และเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน ศูนย์ชุมชนส่วนใหญ่มักประสบปัญหาไม่ยั่งยืน เนื่องจากการขาดการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และการพึ่งพิงเงินบริจาค ส่งผลให้ชาวชุมชนไม่เข้ามาใช้งานและไม่สามารถบริหารจัดการเองได้

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)เพื่อศึกษาชุมชนกรณีศึกษา และวางแผนกระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 2)เพื่อดำเนินการกระบวนการ วิเคราะห์และสรุปผลการจัดทำรายละเอียดโครงการกรณีศึกษา 3)เพื่อวิเคราะห์และวางแผนการบริหารจัดการโครงการศูนย์ชุมชนที่ 4)เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไปของโครงการศูนย์ชุมชน และนำไปประยุกต์ใช้กับโครงการอื่นที่มีปัจจัยเหมือนกัน โดยใช้วิธีเก็บข้อมูล,สำรวจ,สังเกต สอบถาม,สัมภาษณ์,สนทนากลุ่ม,การระดมสมอง และการให้สร้างจินตนาการ ใช้การทำแผนผัง จดบันทึกและการบันทึกภาพเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ผลการศึกษา ในช่วงแรกจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ ปรับทัศนคติให้เห็นความสำคัญของศูนย์ชุมชนและการมีส่วนร่วม และกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่ม 1)การจัดทำรายละเอียดโครงการ มีการเก็บข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด จากนั้นผู้วิจัยนำมาจัดเรียงความสำคัญร่วมกับชาวชุมชนและไปสู่การวางแผนทางการออกแบบ(Design Guideline) และร่วมกันศึกษาความเป็นไปได้ พื้นที่โครงการ 877 ตารางเมตร เงินค่าก่อสร้างประมาณ 11,701,800 บาท 2)การบริหารจัดการโครงการ เงินทุนค่าก่อสร้างชาวชุมชนจะร่วมกันหาด้วยตัวเองก่อนประมาณ 15% แบ่งการก่อสร้างเป็น 2 ช่วง และแบ่งเงินรายได้จากศูนย์หลังเปิดใช้ครั้งหนึ่งไว้เป็นเงินซ่อมแซมอาคาร ข้อเสนอจากการหาความต้องการโดยใช้การมีส่วนร่วมมีแนวโน้มที่ชาวชุมชนจะเข้ามาใช้ และมีการวางแผนใช้เงินบริจาคเพียงค่าก่อสร้างอาคาร และหลังจากนั้นชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการโครงการให้ได้กำไรไม่พึ่งพิงเงินบริจาคอีก ทำให้ศูนย์ชุมชนมีแนวโน้มที่จะมีความยั่งยืนแต่ด้วยข้อจำกัดด้านเวลาในการวิจัย ทำให้ไม่สามารถวัดผลความยั่งยืนของโครงการได้อย่างไม่เต็มที่

ภาควิชา สถาปัตยกรรมศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา สถาปัตยกรรม

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

ปีการศึกษา 2557

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

5673329525 : MAJOR ARCHITECTURE

KEYWORDS: COMMUNITY CENTER / SUSTAINABLE / PARTICIPATORY / THE PROCESS OF PROGRAMING / MANAGEMENT

PRANGSHOSUK SUPHANNANA: THE PROCESS OF PROGRAMING AND MANAGEMENT OF PARTICIPATORY-AND SUSTAINABLE-BASED COMMUNITY CENTER: A CASE STUDY OF BUENG PHRA RAM 9 AND BUENG PHRA RAM 9 PATTANA COMMUNITY CENTER. ADVISOR: PREECHAYA SITTIPUNT, Ph.D., CO-ADVISOR: ASST. PROF. KUNDOLDIBYA PANITCHPAKDI, Ph.D., 189 pp.

The community center is the hub of the community. And as part of community development. Most community centers suffered from unsustainable. Due to the lack of participation of the community. And dependence on donations As a result, people are not used and cannot be managed.

Research aims 1) study the education community. And participatory planning processes 2) to continue the process. analyze and conclude the preparation of the detailed project case studies 3) to analyze and planning, project management, community centers, 4) for a recommendation on the implementation of the next stage of the community center. And applied to other projects with similar factors. Using data collection, surveys, observations, inquiries, interviews, focus groups, brainstorming. And imagination using the map Write down and save the image as a tool for data collection.

The results from the first phase to be publicized. Attitude to the importance of community centers and participate. And encourages the integration 1) Programming. It is used to collect data from people who are all involved. The researchers then used a critical essay with the community and orientation towards design guideline and feasibility study. The project area is 877 sq.m. Money for the construction of approximately 11,701,800 baht 2) Project Management. Funding for the construction of the community to work together to find yourself before a 15% share of the construction of a second before the interval. And divide the proceeds from a half after opening a money to repair the building. The conclusions of the study requested by the participating communities are likely to be used. And are planning to use the money donated in just in the building. And the community is managing the project to be profitable without relying on donations again. Community centers are likely to be sustainable, but with time restrictions on the research cannot measure the sustainability of the project was not full.

Department: Architecture

Student's Signature

Field of Study: Architecture

Advisor's Signature

Academic Year: 2014

Co-Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นสิ่งท้าทายความสามารถของผู้วิจัยเป็นอย่างมาก เนื่องมาจากผู้วิจัยไม่คุ้นเคยกับงานวิจัยมาก่อนทั้งยังเป็นงานวิจัยแบบปฏิบัติการ และยังไม่มีความรู้ในกระบวนการมีส่วนร่วมที่จะต้องประสานเข้ากับการบริหารจัดการโครงการ ซึ่งไม่ค่อยพบเห็นงานวิจัยที่จะนำมาเป็นต้นแบบให้กับงานวิจัยเท่าที่ควร ทั้งในเรื่องการเข้าถึงข้อมูลที่จะต้องกลมกลืนกับกระบวนการมีส่วนร่วม อีกทั้งการดำเนินงานมีค่าใช้จ่ายโดยเฉพาะกิจกรรมแบบกลุ่ม และปัจจัยสำคัญคือระยะเวลาที่มีจำกัด แต่ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากบุคคลหลายบุคคลที่ให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาต่างๆให้ผ่านไปได้ด้วยดี งานวิจัยนี้ทำให้ผู้วิจัยได้เรียนรู้ทักษะใหม่ๆ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ได้เรียนรู้การดำเนินงานร่วมกับผู้อื่นในทุกระดับ และมีมิตรภาพที่ดี และมุมมองที่มีต่อการดำเนินงานโครงการสถาปัตยกรรมร่วมกับชุมชน

กราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ปรีชญา สิทธิพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลทศิพย์ พานิชภักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำทางวิชาการและแนวคิดในการใช้ชีวิต รวมถึงให้กำลังใจและสนับสนุนให้งานวิจัยชิ้นนี้เสร็จสมบูรณ์ และกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ นาวาโท ไตรวัฒน์ วิริยศิริ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรมล กุลศรีสมบัติ และรองศาสตราจารย์ มาลินี ศรีสุวรรณ เป็นอย่างยิ่งที่ให้ความกรุณาเลื่อนการสอบวิทยานิพนธ์ในหลายครั้งและให้คำแนะนำในการปรับแก้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณพี่ๆจากสำนักงานทรัพย์สินฯ คุณชนิดาภาแสงชื่น(พี่เอ) คุณณัฐหทัย สุขดำรงปรีชา(พี่หลี่) คุณพรธวัช อวิรุตม์(น้องไอซ์) ในความกรุณาร่วมการดำเนินงานวิจัยร่วมกันแลกเปลี่ยนข้อมูลชุมชนและกระบวนการทำงานในแทบจะทุกช่วงขั้นตอน หากไม่มีพี่เหล่านั้นงานวิจัยชิ้นนี้อาจจะไม่ได้ดำเนินมาถึงงานเสร็จสมบูรณ์ได้ และกราบขอบพระคุณคุณวิรัตน์ พวงจำปี หัวหน้ากองชุมชนอาวุโส(โครงการ 1) ที่สนับสนุนแนวทางการดำเนินงานของผู้วิจัย และสำนักงานทรัพย์สินฯ ในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายและบุคคลากรในการเข้าร่วมการวิจัยซึ่งเป็นเงินจำนวนมาก ผู้วิจัยทราบบ้างในความช่วยเหลือครั้งนี้เป็นอย่างมาก

ขอบพระคุณชาวชุมชนที่เข้าร่วมกระบวนการและให้ข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พี่พล พี่หนา พี่ประทวน และน้องนุร่อที่พาผู้วิจัยดำเนินสำรวจและสัมภาษณ์ทำให้ผู้วิจัยเข้าถึงข้อมูลชุมชนได้มากขึ้น ขอบพระคุณลุงเหวยประธานชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนาที่เป็นแกนนำในการจัดตั้งศูนย์ชุมชนและช่วยประสานงาน และป้าติ่ม พี่นิษฐา พี่เสรี ผู้ประสานงานชุมชนบึงพระรามเก้า และพี่แหม่ม พี่แจ่ม พี่มิน พี่แจ้ รวมถึงชาวชุมชนบึงพระรามเก้าและชาวชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนาทุกท่าน และขอบพระคุณเพื่อนๆที่เรียนปริญญาด้วยกัน พี่กริช น้องเปิ้ล น้องอบ น้องซัน ที่สละเวลามาเป็นพี่เลี้ยงในการทำกิจกรรมกลุ่มเด็ก และพี่อ้อ พี่โย น้ำผึ้ง ในการให้คำปรึกษาต่างๆในเรื่องของการทำวิทยานิพนธ์

ผู้ที่เปรียบเสมือนผู้ช่วยในการวิจัยในครั้งนี้ คุณบรรณกุล การกึ่งไพร ช่วยถ่ายภาพกิจกรรมและเป็นกำลังใจตลอดการทำงาน และเหนือสิ่งอื่นใดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณครอบครัวที่ให้การสนับสนุน ให้กำลังใจ ความรักและให้ความห่วงใยมาโดยตลอด ในทุกๆช่วงชีวิต ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในระดับมหาบัณฑิต และจะนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ	ฐ
สารบัญแผนภูมิ.....	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2. คำถามการวิจัย	4
1.3. วัตถุประสงค์การวิจัย	4
1.4. ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.5. วิธีการดำเนินการวิจัย	7
1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
1.7. คำนียามในการศึกษา.....	8
บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	10
2.1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและศูนย์ชุมชน	10
2.1.1. ความหมายของชุมชน	10
2.1.2. ประเภทของชุมชน	10
2.1.3. ขนาดของชุมชน	11
2.1.4. การศึกษาชุมชน (Community Study).....	11
2.1.5. ความหมายของศูนย์ชุมชน	12

2.2. แนวคิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน.....	16
2.2.1 ความหมายของการการพัฒนาชุมชน.....	16
2.2.2 เป้าหมายของการพัฒนาชุมชน.....	17
2.2.3 การพัฒนาอย่างยั่งยืน.....	17
2.3. แนวคิดบวร.....	18
2.4. แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง	19
2.4.1 ความหมายของชุมชนเข้มแข็ง	19
2.4.2 ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง	20
2.5. แนวคิดการวางแผนปฏิบัติการ (Action Planning).....	20
2.5.1 จากปัญหาการวางแผนแบบดั้งเดิมสู่สมมติฐานกระบวนการแบบใหม่.....	20
2.5.2 แนวโน้มที่โดดเด่นของกระบวนการแบบใหม่ที่ควรมี.....	21
2.5.3 ลักษณะต่างๆของการวางแผนปฏิบัติการ (Characteristics).....	23
2.5.4 รายการปฏิบัติการ (Action Planning Menu).....	23
2.5.5 การวางแผนปฏิบัติการและกระบวนการ (Action Planning and Process)	24
2.6. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม	25
2.6.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม	25
2.6.2 ระดับของการมีส่วนร่วม	26
2.6.3 ระดับของการมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการ Action planning.....	27
2.6.4 ขั้นตอนการวางแผนการมีส่วนร่วมของประชาชน	28
2.6.5 กระบวนการมีส่วนร่วม.....	28
2.7. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานช่วงก่อนการออกแบบ	29
2.7.1 การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ.....	29
2.7.2 การจัดทำรายละเอียดโครงการ.....	33

2.8. ทฤษฎีการบริหารจัดการโครงการ (Project Management).....	38
2.7.1 ความหมายของการบริหารจัดการโครงการ	38
2.7.2 วงจรชีวิตของโครงการ (Project Lift Cycle).....	38
2.7.3 ความสำคัญของการบริหารจัดการโครงการ.....	39
2.7.4 เป้าหมายของการบริหารจัดการโครงการ	40
2.7.5 หลักการบริหารจัดการ	40
บทที่ 3 กระบวนการดำเนินการวิจัย.....	44
3.1. การออกแบบการวิจัย	44
3.2. ขั้นตอนในการวิจัย	46
3.3. สรุปวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือในการเก็บข้อมูล	65
บทที่ 4 การศึกษาชุมชนบึงพระรามเก้าและบึงพระรามเก้าพัฒนา.....	66
4.1. ประวัติความเป็นมาของชุมชนบึงพระรามเก้าและบึงพระรามเก้าพัฒนา	66
4.2. สภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชน.....	68
4.2.1 สภาพภูมิศาสตร์ของชุมชน	68
4.2.2 ลักษณะทางกายภาพและที่ว่างของชุมชน.....	69
4.2.3 รูปแบบของศูนย์ต่างๆและลักษณะการใช้พื้นที่ส่วนกลางของชุมชน.....	74
4.2.4 ระบบสาธารณูปโภคของชุมชน.....	81
4.3. สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครองในชุมชน	82
4.3.1 ลักษณะประชากร	82
4.3.2 ความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมของคนในชุมชน.....	83
4.4. สถานการณ์ปัจจุบันของชุมชน	84
4.5. บทบาทผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ (Stockholders).....	85
บทที่ 5 ผลการดำเนินงานวิจัย.....	86

5.1. กระบวนการจัดทำรายละเอียดโครงการและการบริหารจัดการโครงการ.....	87
5.1.1. ศึกษาชุมชน.....	87
5.1.2. วางแผนกระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	93
5.1.3. การสร้างการมีส่วนร่วม	94
5.2. การรวบรวมความต้องการ	98
5.3. ศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้น.....	104
5.3.1 จัดลำดับความสำคัญความต้องการร่วมกัน	104
5.3.2 แนวทางการออกแบบ(Design guideline).....	107
5.3.3 ศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้น	109
5.4. จัดทำรายละเอียดโครงการ.....	112
5.5. ศึกษาความเป็นไปได้อย่างละเอียด	122
5.5.1. ด้านความยั่งยืน	122
5.5.2. ด้านเทคนิค	124
5.5.3. ด้านการเงิน.....	124
5.6. การวางแผนบริหารจัดการโครงการ	126
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	130
6.1. สรุปผลการวิจัย.....	130
6.2. วิเคราะห์กระบวนการวิจัย	131
6.3. กระบวนการดำเนินงานวิจัยเปรียบเทียบกับกระบวนการแบบดั้งเดิม.....	132
6.4. ข้อเสนอที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับโครงการอื่นต่อไป.....	133
6.5. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	135
รายการอ้างอิง	136
ภาคผนวก ก การศึกษาศูนย์ชุมชนในอดีต.....	139

ภาคผนวก ข การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	147
ภาคผนวก ค บันทึกการประชุมชน ไบพลิว แบบสอบถาม.....	167
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	189



สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบแบบดั้งเดิมและแบบใหม่.....	22
ตารางที่ 2.2 รายการปฏิบัติการ (Action Planning Menu).....	24
ตารางที่ 2.3 ระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชน	26
ตารางที่ 2.4 ระดับของการมีส่วนร่วมบทบาทของชุมชน.....	27
ตารางที่ 3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	47
ตารางที่ 5.1 วิธีสืบความเป็นมาและศึกษาชุมชน ให้ได้มาซึ่งเนื้อหาการศึกษาชุมชน.....	93
ตารางที่ 5.2 สรุปความต้องการด้านสังคม.....	100
ตารางที่ 5.3 สรุปความต้องการด้านเศรษฐกิจ.....	101
ตารางที่ 5.4 สรุปความต้องการด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม.....	101
ตารางที่ 5.5 สรุปความต้องการด้านการเมือง การปกครอง	101
ตารางที่ 5.6 สรุปความต้องการในการจัดทำรายละเอียดโครงการจากผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่าย.....	104
ตารางที่ 5.7 สรุปความต้องการด้านสังคม.....	106
ตารางที่ 5.8 สรุปความต้องการด้านเศรษฐกิจ.....	106
ตารางที่ 5.9 สรุปความต้องการด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม.....	106
ตารางที่ 5.10 สรุปความต้องการด้านการเมือง/การปกครอง.....	107
ตารางที่ 5.11 สรุปการจัดเรียงความสำคัญความต้องการ	107
ตารางที่ 5.12 สรุปการจัดเรียงความสำคัญความต้องการ	108
ตารางที่ 5.13 รายละเอียดการคิดประเมินราคาเบื้องต้นแบบตารางเมตร	109
ตารางที่ 5.14 ประเมินราคาค่าก่อสร้างศูนย์ชุมชนเบื้องต้น	110
ตารางที่ 5.15 การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการเบื้องต้น	111
ตารางที่ 5.16 ตารางสรุปขั้นที่ 1 : พื้นที่ใช้สอย กิจกรรม ช่วงเวลา อุปกรณ์ กลุ่มผู้ใช้งาน และบุคลากร ..	116
ตารางที่ 5.17 ตารางสรุปขั้นที่ 1 : พื้นที่ใช้สอย กิจกรรม ช่วงเวลา อุปกรณ์ กลุ่มผู้ใช้งาน และบุคลากร ..	117
ตารางที่ 5.18 ตารางสรุปขั้นที่ 2 : พื้นที่ใช้สอย กิจกรรม ช่วงเวลา อุปกรณ์ กลุ่มผู้ใช้งาน และบุคลากร ..	118

5.19 ขนาดพื้นที่และค่าก่อสร้าง	119
ตารางที่ 5.20 ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยกับรายรับรายจ่าย	125
ตารางที่ 5.21 ตารางสรุประยะเวลาช่วงก่อนการออกแบบถึงการเปิดใช้งาน.....	127
ตารางที่ 5.22 แผนการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลา	127
ตารางที่ 5.23 ผังองค์กรศูนย์ชุมชน	128
ตารางที่ 6.1 ตารางเปรียบเทียบกระบวนการแบบดั้งเดิม กับแบบใหม่ที่งานวิจัยได้ดำเนินการ.....	132



สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 ที่ตั้งของชุมชนกรณีศึกษาจากเขตห้วยขวาง	3
ภาพที่ 1.2 ชุมชนบึงพระรามเก้าและบึงพระรามเก้าพัฒนา	3
ภาพที่ 1.3 ขอบเขตพื้นที่ศึกษาพื้นที่เชื่อมโยงบริเวณใกล้เคียง	5
ภาพที่ 1.4 ชุมชนบึงพระรามเก้าและชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา.....	6
ภาพที่ 1.5 ขอบเขตพื้นที่ศึกษาที่ตั้งศูนย์ชุมชน	6
ภาพที่ 2.1 แผนที่ประเภทของงชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2554.....	11
ภาพที่ 2.2 การวางแผนปฏิบัติการสู่กลยุทธ์การวางแผน(Action plans to strategic plans).....	25
ภาพที่ 3.1 เดินสำรวจชุมชนคนเดียว วันที่ 11 ธันวาคม 2557.....	50
ภาพที่ 3.2 เดินสำรวจชุมชนคนเดียว วันที่ 16 มกราคม 2558.....	50
ภาพที่ 3.3 เดินสำรวจชุมชนคนเดียว วันที่ 24 มกราคม 2558.....	50
ภาพที่ 3.4 เข้าร่วมงานวันเด็ก วันที่ 10 มกราคม 2558	51
ภาพที่ 3.5 เข้าร่วมประชุมกลุ่มบ้านมั่นคงและงานสงกรานต์	51
ภาพที่ 3.6 ตัวแทนชาวชุมชนที่พาผู้วิจัยเดินสำรวจชุมชน พี่พล, พี่หนา, พี่ประทวน, น้องนุร่อ	52
ภาพที่ 3.7 ภาพบรรยากาศการสำรวจร่วมกับชาวชุมชน.....	52
ภาพที่ 3.8 สนทนากลุ่มกรรมการชุมชน วันที่ 28 เมษายน 2558.....	53
ภาพที่ 3.9 ประธานพาผู้วิจัยแนะนำตัวกับชาวชุมชน วันที่ 9 มกราคม 2558.....	54
ภาพที่ 3.10 พบประธานทั้ง 2 ชุมชน วันที่ 18 มกราคม 2558	55
ภาพที่ 3.11 ประชุมร่วมกรรมการครั้งที่ 1 วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2558.....	56
ภาพที่ 3.12 ประชุมร่วมกรรมการครั้งที่ 2 วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2558.....	56
ภาพที่ 3.13 ช่วงที่ 1 การดำเนินกิจกรรมโดยบริษัทรักลูก	57
ภาพที่ 3.14 ช่วงที่ 2 กิจกรรมโดยตัวแทนจากสำนักงานทรัพย์สิน	57

ภาพที่ 3.15 ช่วงที่ 3 การดำเนินกิจกรรมโดยผู้วิจัย	58
ภาพที่ 3.16 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม.....	58
ภาพที่ 3.17 หน้าเพจ Facebook “บึงพระรามเก้า ทีม”	59
ภาพที่ 3.18 ภาพบรรยากาศการทำป้ายชื่อ	60
ภาพที่ 3.19 กิจกรรมกระชับความสัมพันธ์จากพี่ๆสำนักงานทรัพย์สิน	60
ภาพที่ 3.20 เขียนพื้นที่ชอบและไม่ชอบลงบนผังชุมชน	61
ภาพที่ 3.21 ตัวอย่างวาดภาพความฝันของเด็กๆในอนาคต	61
ภาพที่ 3.22 บรรยากาศการนำเสนอชุมชนในฝันของเด็กๆ.....	62
ภาพที่ 3.23 นำภาพความฝันชุมชนแสดงออกมาเป็นกายภาพผ่านโมเดล	62
ภาพที่ 3.24 จัดลำดับความสำคัญความต้องการร่วมกัน.....	63
ภาพที่ 3.25 การจัดทำแนวทางการออกแบบ(Design guideline).....	64
ภาพที่ 4.1 ขอบเขตชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนาและชุมชนบึงพระรามเก้า	67
ภาพที่ 4.2 การแบ่งพื้นที่การปกครองออกตามที่ตั้งของบ่อบำบัดน้ำเสีย.....	67
ภาพที่ 4.3 การแบ่งพื้นที่ครอบครองที่ดินในเขตชุมชนกรณีศึกษา.....	69
ภาพที่ 4.4 การเข้าและทางสัญจรของชุมชน	70
ภาพที่ 4.5 ที่ว่างใต้ทางด่วนซึ่งใช้เป็นสนามกีฬาชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา	71
ภาพที่ 4.6 การตั้งร้านขายอาหารของชาวชุมชนก่อนมีการห้ามขาย	71
ภาพที่ 4.7 การใช้พื้นที่ว่างใต้ทางด่วน บ่อ 2.....	72
ภาพที่ 4.8 ที่ว่างหน้าศูนย์เด็กเล็กชุมชนบึงพระรามเก้า.....	72
ภาพที่ 4.9 พื้นที่ว่างใต้ทางด่วน บ่อ 3	73
ภาพที่ 4.10 พื้นที่ว่างและกิจกรรมบริเวณโดยรอบบึงพระรามเก้า.....	74
ภาพที่ 4.11 พื้นที่ว่างและกิจกรรมบริเวณโดยรอบบึงพระรามเก้า.....	74
ภาพที่ 4.12 ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา.....	75
ภาพที่ 4.13 ศูนย์สุขภาพชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา.....	76

ภาพที่ 4.14 บ้านมั่นคงที่ดำเนินงานแล้วเสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว	76
ภาพที่ 4.15 ศูนย์สุขภาพชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา.....	77
ภาพที่ 4.16 ที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนและที่สอนศาสนาอิสลาม.....	78
ภาพที่ 4.17 ศูนย์สุขภาพชุมชนบึงพระรามเก้า	79
ภาพที่ 4.18 มุณิธิพันธ์กิจเรียนจำคริสเตียนของชุมชน	80
ภาพที่ 4.19 ศูนย์ชุมชนบึงพระรามเก้า.....	81
ภาพที่ 4.20 แสดงความสัมพันธ์ในการดำเนินแนวคิดบรร	83
ภาพที่ 4.21 ลักษณะของกลุ่มชุมชนที่แบ่งจากสำนักงานทรัพย์สิน	84
ภาพที่ 5.1 การออกแบบ(Design Guideline) 1 ชั้นที่ 1.....	108
ภาพที่ 5.2 การออกแบบ(Design Guideline) 1 ชั้นที่ 2.....	109
ภาพที่ 5.3 ขอบเขตพื้นที่ศึกษาที่ตั้งศูนย์ชุมชน	113
ภาพที่ 5.4 ภาพถ่ายจากถนนด้านหน้าจากศูนย์เด็กเล็ก	113
ภาพที่ 5.5 ผังขนาดที่ตั้งทิศทางแดดและลม.....	114
ภาพที่ 5.6 ผังประเภทที่ดิน	115
ภาพที่ 5.7 ผังแนวทางการออกแบบ(Design Guidelines) 2 ชั้นที่	120
ภาพที่ 5.8 ผังแนวทางการออกแบบ(Design Guidelines) 2 ชั้นที่	121

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 1.1 แนวคิดของการดำเนินการวิจัยและขอบเขตของการวิจัย.....	4
แผนภูมิที่ 1.2 คำถามการวิจัยนำไปสู่วัตถุประสงค์.....	4
แผนภูมิที่ 2.1 มิติการพัฒนาที่ยั่งยืน	18
แผนภูมิที่ 2.2 ผังแนวคิดการพัฒนาชุมชนเมืองตามแนวพระราชดำริ "บวร"	19
แผนภูมิที่ 2.3 ช่วงเวลาของโครงการที่จะทำการศึกษาเปรียบเทียบกับช่วงเวลาทั้งหมดของโครงการ	29
แผนภูมิที่ 2.4 โครงสร้างของการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ	30
แผนภูมิที่ 2.5 การวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรายละเอียดโครงการกับการออกแบบ	34
แผนภูมิที่ 2.6 ขั้นตอนต่างๆของกระบวนการทำรายละเอียดโครงการ.....	35
แผนภูมิที่ 2.7 โครงร่างเนื้อหาหลักของรายละเอียดโครงการ.....	36
แผนภูมิที่ 2.8 ขั้นตอนในการค้นหาข้อมูล ข้อพิจารณาในแต่ละขั้นตอน	38
แผนภูมิที่ 2.9 วงจรชีวิตของโครงการ	39
แผนภูมิที่ 2.10 วงจรแผนโครงการ (Project planning Cycle).....	41
แผนภูมิที่ 2.11 กระบวนการจัดองค์กร	42
แผนภูมิที่ 3.1 การออกแบบการวิจัย.....	45
แผนภูมิที่ 3.2 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	47
แผนภูมิที่ 3.3 ลำดับขั้นตอนในการวิจัยช่วงที่ 2	48
แผนภูมิที่ 5.1 กระบวนการดำเนินงานวิจัย.....	86
แผนภูมิที่ 5.2 สืบหาความเป็นมา	88
แผนภูมิที่ 5.3 สัมภาษณ์ชุมชนคนคนเดียว	89
แผนภูมิที่ 5.4 สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม กับกิจกรรมชุมชน	90
แผนภูมิที่ 5.5 สัมภาษณ์ชุมชนกับชาวชุมชน	91
แผนภูมิที่ 5.6 สนทนากลุ่มกรรมการ	92

แผนภูมิที่ 5.7 ประชาสัมพันธ์,ปรับทัศนคติ,กระตุ้นการรวมกลุ่ม	95
แผนภูมิที่ 5.8 ทดลองประสานงาน	96
แผนภูมิที่ 5.9 กิจกรรมปรับทัศนคติและทดสอบการมีส่วนร่วม	98
แผนภูมิที่ 5.10 ระดับการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนหลังการดำเนินงาน	123
แผนภูมิที่ 5.11 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมที่ชาวชุมชนได้เข้าร่วม	123



บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ชุมชน เป็นการรวมตัวกันภายใต้สถานการณ์ สภาพการณ์ และสถานที่เดียวกันมารวมตัว
หลายๆคน หลายๆครอบครัวและอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมเดียวกัน เมื่อมีการรวมตัวกันแล้วองค์ประกอบ
ที่สำคัญที่จะใช้ป็นศูนย์กลางสำหรับรวมตัวกันในชุมชนคือ ศูนย์ชุมชน ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบ เช่น
ใต้ต้นไม้ใหญ่ในชุมชน ลานกีฬาชุมชน หรืออาคารอเนกประสงค์ที่ชุมชนต้องการจัดตั้งขึ้น เหล่านี้ล้วน
แล้วแต่เป็นศูนย์ชุมชนได้ทั้งสิ้น ระดับของศูนย์ชุมชนมีตั้งแต่ขนาดใหญ่แบบเป็นศูนย์ชุมชนของทั้ง
เมือง หรือเป็นเพียงแคศูนย์ชุมชนละแวกบ้านก็ได้ ซึ่งกิจกรรมภายในศูนย์ชุมชนจะแตกต่างกันไปตาม
ความต้องการของแต่ละชุมชน

จากการศึกษาด้านการดำเนินงานการพัฒนาแบบดั้งเดิมในอดีต ไม่สามารถตอบสนองการ
เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเมืองได้ การวางแผนแบบดั้งเดิมมีปัญหาที่มักจะใช้เพียง 2 วิธีคือความ
ช่วยเหลือด้านวัตถุและเทคนิคการบริหารจัดการให้ เป็นวางแผนการบริหารแบบบนลงล่าง (Top-
down planning) ถูกกำหนดโดยคนที่มีอำนาจวางแผน วางแผนก่อนและนำไปปฏิบัติ ไม่สามารถ
เปลี่ยนแปลงหรือยืดหยุ่นได้ โดยโครงสร้างของแผนมาจากนโยบายทางการเมือง และที่สำคัญคือการ
วางแผนแบบดั้งเดิมไม่เกิดการเรียนรู้จากกระบวนการที่ดำเนินการไปแล้ว¹ ทำให้การพัฒนาแบบ
ดั้งเดิมในอดีตไม่ยั่งยืน และจากการศึกษารณศึกษาศูนย์ชุมชนในอดีต² ปัจจัยที่ทำให้ศูนย์ชุมชนไม่
ยั่งยืนคือ เงินจากการก่อตั้งมาจากเงินบริจาค คนนอกเป็นตัวแทนทั้งหมด เจ้าของโครงการไม่ใช่ชุมชน
ทำให้ชาวชุมชนไม่สามารถบริหารจัดการศูนย์ชุมชนเองได้ และการที่คนในชุมชนไม่มีส่วนร่วมทำให้ไม่
มีความเข้าใจโครงการ และส่งผลให้ชาวชุมชนไม่มาใช้งาน และเกิดเป็นความไม่ยั่งยืน

ในปี 2556 ชุมชนบึงพระรามเก้าและชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา โดยประธานชุมชนบึง
พระรามเก้าพัฒนามีความต้องการที่จะสร้างเป็นศูนย์ชุมชนแบบละแวกบ้าน เพื่อใช้สำหรับประชุม
และทำกิจกรรมในชุมชน จึงได้ยื่นเรื่องขอที่ดินกับทางสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ซึ่ง
สำนักงานทรัพย์สินนั้นมีข้อกำหนดและข้อสงสัยในเรื่องของการจัดตั้งใน 4 ประเด็นคือ³ 1)รูปแบบ
และพื้นที่ใช้สอยอาคารจะเป็นอย่างไร 2)คณะทำงานและการบริหารจัดการอาคารเป็นอย่างไร 3)
จะต้องได้พื้นที่ส่วนกลางที่ชุมชนได้ใช้พื้นที่ส่วนกลางจริงๆ ไม่ใช่หน่วยงานอื่นเข้ามาใช้ และต้องมีการ
หารือกับชุมชน ทำความเข้าใจกับสมาชิก และขอความคิดเห็นจากสมาชิก 4)อยู่ในพื้นที่นำร่องที่
จะต้องใช้แนวทาง “บวร ” ซึ่งประธานชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนามองข้อกำหนดและข้อสงสัยของ
สำนักงานทรัพย์สินว่ายากและควรที่จะขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นเพื่อจะช่วยให้โครงการนี้
ดำเนินต่อไปได้

¹ Nabeel Hamdi and Reinhard Goethert. *Action Planning for Cities: A Guide to Community Practice*. (Chichester: John Wiley & Sons, 1997)

² ดูภาคผนวก ก

³ ดูภาคผนวก ค

จึงขอให้ประธานประชาคมเขตห้วยขวางนายพงศ์พร สุตบรรทัด ได้เข้ามาช่วยหาหน่วยงานที่จะเข้ามาช่วยเหลือ และได้เสนอเข้ามาให้ทางคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นผู้รับเรื่องและมีหน้าที่ในฐานะที่ปรึกษาโครงการ และได้นำมาเป็นโจทย์ในการออกแบบในรายวิชา 2541241 Design Build หลักสูตรปริญญาตรี สาขาการออกแบบสถาปัตยกรรม (หลักสูตรนานาชาติ) คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาคปลาย ปีการศึกษา 2556 และมีการจัดทำรายงานการศึกษาข้อมูลชุมชนและเสนอทางเลือกในรายละเอียดโครงการในรายวิชา 2501690 Methodology in Architectural Research หลักสูตรปริญญาโท คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาคต้น ปีการศึกษา 2556 ซึ่งยังไม่ได้ตอบโจทย์ในข้อจำกัดและข้อสงสัยของสำนักงานทรัพย์สิน ผู้วิจัยได้มีโอกาสเรียนในรายวิชา 2501690 Methodology in Architectural Research หลักสูตรปริญญาโท และเกิดความสนใจร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในการที่จะนำมาศึกษาวิจัย

จากศึกษาเบื้องต้นชุมชนบึงพระรามเก้าและชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนาเป็นชุมชนที่มีตั้งอยู่ในเขตห้วยขวางกรุงเทพมหานคร และอยู่บนพื้นที่โครงการพระราชดำริ โครงการบ่อบำบัดน้ำเสียบึงพระรามเก้า เป็นชุมชนแออัด⁴ และมีบ้านเรือนทั้งสิ้น 405 หลังคาเรือน มีประชากรประมาณ 1,973 คน ซึ่งในปัจจุบันคาดว่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 2,000 กว่าคน⁵ ชุมชนมีการตั้งถิ่นฐานมากกว่า 3 ชั่วอายุคนและมีการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้สภาพของชุมชนชุมชนอาจจะไม่ได้อยู่ในสภาพของชุมชนแออัดเหมือนดังเช่นเมื่อก่อน จากการสำรวจเบื้องต้นภายในชุมชนพบศูนย์ต่างๆกระจายอยู่ในหลายพื้นที่ของชุมชน ทำให้ยากต่อการบริหารจัดการ⁶ และนอกจากนี้ชาวชุมชนไม่มองศูนย์ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชนและยกระดับคุณภาพชีวิตได้

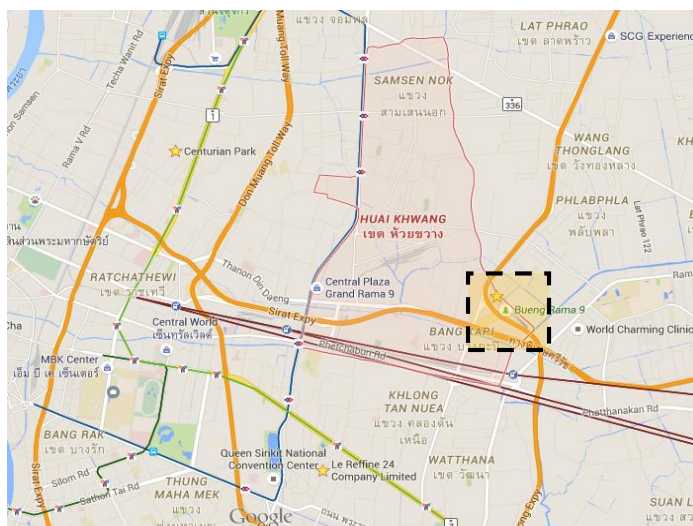
จากข้อจำกัดและข้อสงสัยของสำนักงานทรัพย์สิน และจากการศึกษาด้านการดำเนินการพัฒนาแบบดั้งเดิมในอดีต จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจะเสนอแนวทางใหม่ในการวางแผนและดำเนินการจัดตั้งศูนย์ชุมชน โดยใช้การมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินการจัดทำกระบวนการจัดทำรายละเอียดโครงการและวางแผนการบริหารจัดการที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนทางการเงินที่ชุมชนร่วมกับหน่วยงานหรือสถาปนิก โดยหน่วยงานหรือสถาปนิกจะเป็นเพียงผู้สนับสนุน สร้างกระบวนการการเรียนรู้ร่วมกันในทุกๆขั้นตอน สร้างให้เกิดการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียของชุมชน ทำให้ชุมชนรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งนำไปสู่ความยั่งยืน⁷ ซึ่งการศึกษานี้จะแบ่งกระบวนการออกเป็น 2 ช่วงด้วยกัน คือ ช่วงศึกษารายละเอียดโครงการของศูนย์ชุมชน(Programmng) และช่วงการศึกษาแนวทางการจัดการศูนย์ชุมชนหลังเปิดใช้งาน(Project management) ซึ่งครอบคลุมช่วงเวลาของโครงการในช่วงก่อนการออกแบบ(Inception) ชุมชนกรณีศึกษามีแนวโน้มและศักยภาพในการจัดตั้งศูนย์ชุมชนภายใต้การดำเนินงานแบบใหม่โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม และน่าที่จะเข้าใจถึงแนว

⁴ กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร, รายงานการศึกษา : แนวโน้มการเติบโตของชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2554

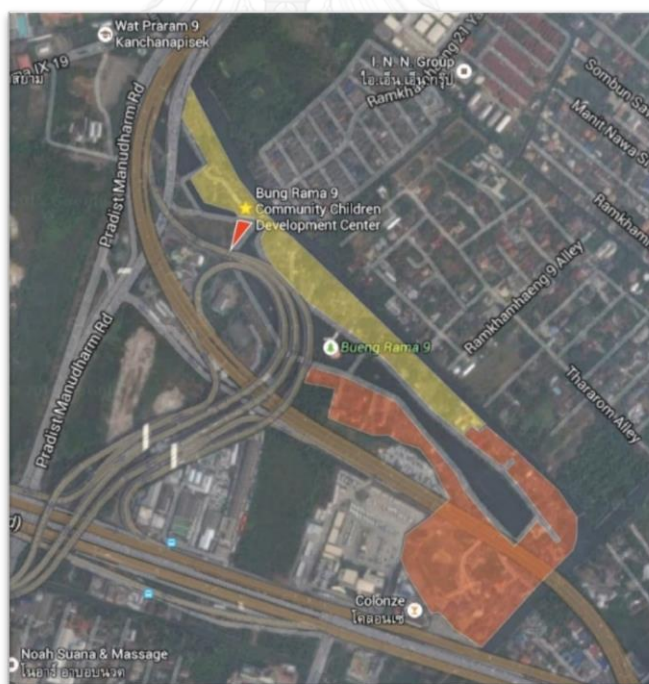
⁵ การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ศุภชาติ ช่างพราย(คุณลงเหว), ประธานชุมชนบึงพระรามเก้า, วันที่ 6 พฤศจิกายน 2557.

⁶ Santiago Gozales Garcia, COMMUNITY CENTRE

ทางการบริหารจัดการได้ ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยฉบับนี้จะตอบโจทย์ความยั่งยืนของศูนย์ชุมชนในปัจจุบันและสามารถนำข้อมูลไปการประยุกต์ใช้ในกรณีอื่นๆต่อไปได้



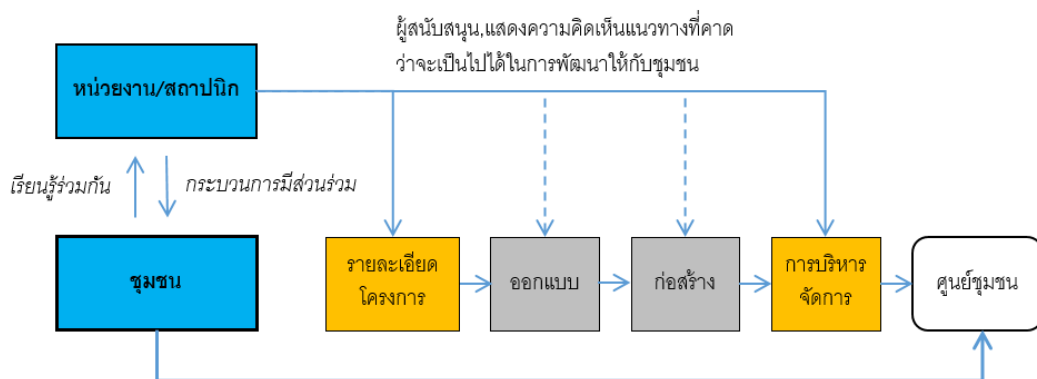
ภาพที่ 1.1 ที่ตั้งของชุมชนกรณีศึกษาจากเขตห้วยขวาง



ภาพที่ 1.2 ชุมชนบึงพระรามเก้าและบึงพระรามเก้าพัฒนา

(ผู้วิจัย,2558) สีเหลืองคือชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา สีส้มคือชุมชนบึงพระรามเก้า และสีแดงคือที่ตั้งศูนย์

ชุมชน

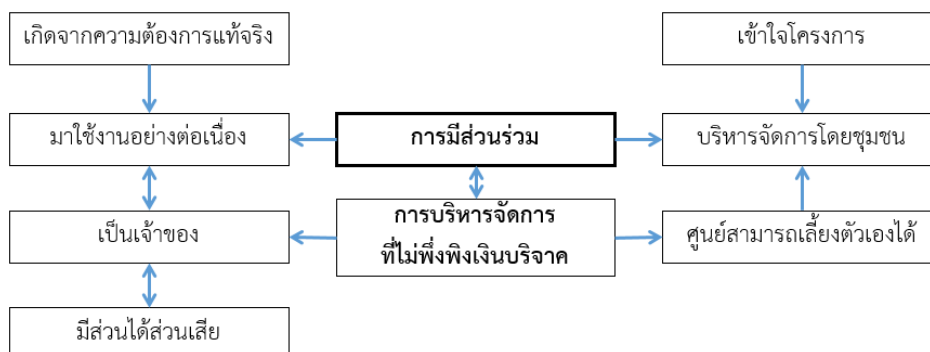


แผนภูมิที่ 1.1 แนวคิดของการดำเนินการวิจัยและขอบเขตของการวิจัย

(ผู้วิจัย, 2558)

1.2. คำถามการวิจัย

1. กระบวนการมีส่วนร่วม จะนำไปสู่ความต้องการที่แท้จริงและทำให้ชาวชุมชนมาใช้งานอย่างต่อเนื่อง ชาวชุมชนเข้าใจโครงการและสามารถบริหารจัดการศูนย์ชุมชนได้เองหรือไม่
2. การวางแผนบริหารจัดการที่ไม่พึ่งเงินบริจาค ทำให้ศูนย์ชุมชนสามารถเลี้ยงตัวเองได้หรือไม่
3. กระบวนการมีส่วนร่วมและการวางแผนบริหารจัดการที่ไม่พึ่งเงินบริจาค จะนำไปสู่ความยั่งยืนของศูนย์ชุมชนได้หรือไม่



แผนภูมิที่ 1.2 คำถามการวิจัยนำไปสู่วัตถุประสงค์

(ผู้วิจัย, 2558)

1.3. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาชุมชนกรณีศึกษา และวางแผนกระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
2. เพื่อดำเนินการกระบวนการ วิเคราะห์และสรุปผลการจัดทำรายละเอียดโครงการกรณีศึกษาแบบมีส่วนร่วมและนำไปสู่ความยั่งยืน
3. เพื่อวิเคราะห์และวางแผนการบริหารจัดการโครงการศูนย์ชุมชนที่ได้จากกระบวนการมีส่วนร่วม ที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนของศูนย์ชุมชนในอนาคต
4. เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไปของโครงการศูนย์ชุมชน และนำไปประยุกต์ใช้กับโครงการอื่นที่มีปัจจัยเหมือนกัน

1.4. ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

1) พื้นที่เชื่อมโยงบริเวณใกล้เคียง

เป็นพื้นที่ระดับย่านหรือเขตการปกครอง เป็นชุมชนพื้นที่ในระยะทางเกินกว่าระยะเดินรัศมี 4,800 เมตร ที่สามารถเข้ามาใช้บริการได้



ภาพที่ 1.3 ขอบเขตพื้นที่ศึกษาพื้นที่เชื่อมโยงบริเวณใกล้เคียง

(ผู้วิจัย, 2558)

2) ชุมชนกรณีศึกษา ชุมชนบึงพระรามเก้าและชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา

เป็นชุมชนรอบบึงพระรามเก้าในโครงการพระราชดำริในความยาวสูงสุดของพื้นที่ชุมชนประมาณ 1,190 เมตร ความกว้างเฉลี่ยประมาณ 162 เมตร แยกการปกครองออกจากกันเป็น 2 ชุมชน คือชุมชนบึงพระรามเก้าและชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา ทั้ง 2 ชุมชนอยู่ในเขตการปกครองของสำนักงานเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร

ทิศเหนือ	ติดกับ	คลองลาดพร้าว
ทิศตะวันออก	ติดกับ	คลองแสนแสบ
ทิศใต้	ติดกับ	ถนนพระรามเก้าและทางด่วนรามอินทรา-อาจณรงค์
ทิศตะวันตก	ติดกับ	ถนนประดิษฐ์มนูธรรม

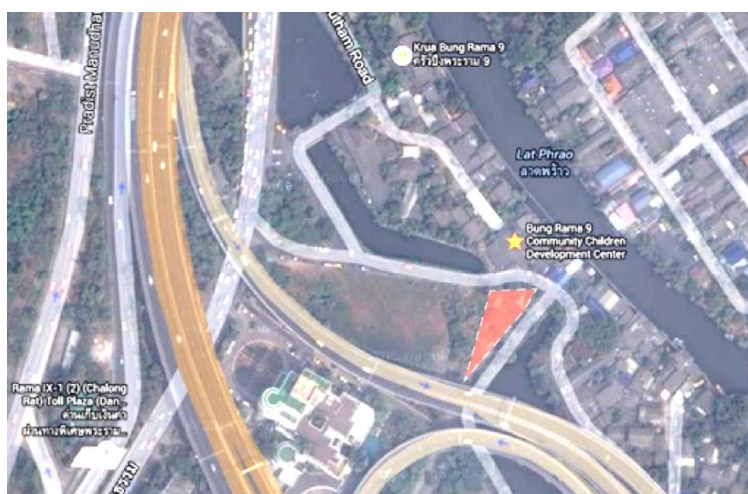


ภาพที่ 1.4 ชุมชนบึงพระรามเก้าและชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา
(ผู้วิจัย, 2558)

3) ที่ตั้งศูนย์ชุมชน

มีขนาดที่ดิน 56 ตารางวา เป็นที่ที่เจ้าของที่ดินยินยอมที่ดินให้กับชุมชนเพื่อทำประโยชน์ส่วนรวม คือสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ผู้เป็นเจ้าของที่ดิน อยู่ใกล้กับทางเข้าออกหลักของชุมชน และสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่อื่นของชุมชนได้ง่าย

- | | | |
|-------------|--------|---|
| ทิศเหนือ | ติดกับ | ถนนชุมชนบึงพระราม 9 พัฒนา ศูนย์เด็กเล็กของชุมชน บึงพระราม 9 พัฒนา และบ่อบำบัดน้ำบ่อ 1 |
| ทิศตะวันออก | ติดกับ | ถนนชุมชนบึงพระราม 9 พัฒนาและบ่อบำบัดน้ำบ่อ 2 |
| ทิศใต้ | ติดกับ | อาคารสำนักงานการทางพิเศษแห่งประเทศไทย |
| ทิศตะวันตก | ติดกับ | ที่ดินสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ |



ภาพที่ 1.5 ขอบเขตพื้นที่ศึกษาที่ตั้งศูนย์ชุมชน
(ผู้วิจัย, 2558)

2. ขอบเขตการศึกษาเชิงเนื้อหา

ศึกษาคอบคลุมช่วงเวลาของโครงการในช่วงก่อนการออกแบบ(Inception) กระบวนการจัดทำรายละเอียดโครงการ(Programming) และแนวทางบริหารจัดการโครงการ(Project Management) ชุมชนกรณีศึกษาเท่านั้น

3. ขอบเขตการศึกษาในด้านระยะเวลา

เนื่องจากกระบวนการช่วงก่อนการออกแบบเป็นการเน้นการมีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก และจะต้องอาศัยระยะเวลาในการกระจายข่าวและทำความเข้าใจ จึงเริ่มทำการศึกษาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนปี 2557 จนถึงเดือนพฤษภาคมปี 2558 เพื่อให้ได้เนื้อหาและผลตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.5. วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย โดยศึกษาจากหนังสือ บทความ เอกสารประกอบการเรียนการสอน สิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ แผนที่ ภาพถ่ายทางอากาศ
2. ศึกษาที่ตั้งโครงการ เป็นการศึกษาลงข้อจำกัดต่างๆ ศักยภาพที่ตั้งและปัญหาต่างๆ ศึกษาโดยวิธีการการสำรวจและสังเกตการณ์ และใช้การจดบันทึก ทำแผนผัง การบันทึกภาพ เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล
3. ศึกษาชุมชน เป็นการศึกษาร่วมกันด้านสังคม เศรษฐกิจ ภายภาพและสิ่งแวดล้อม จะเป็นการศึกษาทั้งจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและสำรวจภาคสนาม โดยวิธีสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมและแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล การใช้แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม การให้สร้างจินตนาการ โดยใช้การจดบันทึก ทำแผนผัง การบันทึกภาพเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล
4. วางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีการออกแบบกระบวนการในหลายๆครั้งและมีการปรับปรุงกระบวนการที่ได้ออกแบบตามลำดับการเข้าถึงข้อมูล พร้อมทั้งนำกระบวนการที่ได้ออกแบบนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำโครงการ
5. ศึกษาความต้องการ มีการศึกษาความต้องการไปพร้อมๆกับการศึกษาชุมชน ซึ่งจะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเหมือนกับขั้นตอนของการศึกษาชุมชน แต่จะแตกต่างที่จะมีการระดมสมองเพื่อจัดเรียงความสำคัญของความต้องการและวิเคราะห์ ร่วมกับการวางแผนทางการออกแบบเพื่อให้ได้ข้อสรุป
6. ศึกษาความเป็นไปได้ เป็นการวิเคราะห์ประโยชน์ที่ได้รับและความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นจากข้อมูลทั้งหมด โดยเนื้อหาด้านความยั่งยืน ด้านเทคนิค ด้านการเงิน
7. จัดทำสรุปรายละเอียดโครงการ เป็นการจัดทำรายงานสรุปข้อมูลความต้องการและข้อมูลศึกษาความเป็นไปได้เป็นข้อมูลเชิงวิเคราะห์เพื่อนำไปจัดทำแผนการบริหารจัดการร่วมกับชาวชุมชนต่อไป

8. วางแผนการบริหารจัดการ เป็นวิเคราะห์ข้อมูลโดยจะเน้นที่การบริหารจัดการ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ส่วนคือ การวางแผน การจัดตั้ง การควบคุมและการตรวจสอบ
9. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ ในรูปของการพรรณนา ตาราง แผนที่ แผนภูมิและรูปภาพ

1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์กับชาวชุมชนที่จะสามารถพัฒนาต่อไป เพื่อให้เกิดเป็นศูนย์ชุมชนที่มีการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนแท้จริง และตรงกับความต้องการของชาวชุมชนมากขึ้นกว่ากระบวนการแบบเดิม
2. สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ได้รับประโยชน์จากที่ตั้งข้อกำหนดและข้อสงสัยอย่างครบถ้วนและสามารถนำการวิจัยนี้ไปใช้เป็นตัวอย่างของการดำเนินงานในโครงการอื่นๆ ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ต่อไป
3. ประโยชน์ด้านวิชาการ สามารถใช้งานวิจัยนี้เป็นโครงการนำร่องในการนำกระบวนการมีส่วนร่วมมาใช้ในการจัดทำรายละเอียดโครงการและการวางแผนบริหารจัดการโครงการสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนได้
4. ประโยชน์กับผู้วิจัย ที่ได้รับความรู้และความเข้าใจในการดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานด้านสถาปัตยกรรม ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้กับโครงการอื่นต่อไปในอนาคตได้

1.7. คำนิยามในการศึกษา

กระบวนการพัฒนาแบบเรียนรู้ร่วมกัน ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ(2544) การมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอนของการพัฒนาร่วมกับนักวิจัยเกิดเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน ตั้งแต่มีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน,การมีส่วนร่วมในการวางแผน,การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา,การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา,การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนา

กระบวนการจัดทำรายละเอียดโครงการ เป็นกระบวนการให้ได้มาซึ่งความต้องการพื้นที่ใช้สอยสำหรับสถาปัตยกรรม(Programing) รวมถึงการศึกษาความเป็นไปได้ด้านการเงินของโครงการที่จะสามารถสรุปเป็นความต้องการที่แน่นอนของโครงการ เพื่อที่จะสามารถเตรียมการจัดทำโครงการในส่วนอื่นๆต่อไปได้

การบริหารจัดการโครงการ(Project Management) คือ การวางแผน การจัดการองค์กร กำกับดูแลและควบคุมกิจกรรมต่างๆ รวมถึงวิธีการใช้บุคลากรขององค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมุ่งที่จะทำให้สามารถดำเนินโครงการหรือแผนงานสำคัญซึ่งประกอบด้วยงานเป็นจำนวนมาก ให้ประสบผลสำเร็จ

การมีส่วนร่วม(Participation) นเรศ สงเคราะห์สุข(2541, น.10) และยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2556, น.253) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะที่เป็นกระบวนการ

ของการพัฒนา ตั้งแต่ต้นจนถึงสุดกระบวนการ ได้แก่ การวิจัยศึกษาชุมชน การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การบริหารจัดการ การติดตามและประเมินผล ตลอดจนการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น

ความยั่งยืนของศูนย์ชุมชน คือ สามารถดำเนินงานได้เองโดยชุมชน และไม่พึ่งพิงเงินบริจาค ศูนย์ชุมชนสามารถเลี้ยงตัวเองได้ และครอบคลุม 4 มิติคือ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม และการเมืองการปกครอง ทั้งนี้ศูนย์ชุมชนจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรที่คุ้มค่าและมีการใช้งานอย่างต่อเนื่อง โดยชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชน

ศูนย์ชุมชน(Community center) จากคำนิยาม American Heritage Dictionary of the English Language(2011) ได้ให้ความหมายว่า เป็นสถานที่ประชุมใช้โดยสมาชิกของชุมชนเพื่อสังคมวัฒนธรรมหรือเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และจากคำนิยามความหมายจาก พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ราชบัณฑิตยสถาน คือหน่วยงานถาวรที่เป็นศูนย์กลางในการวางแผนปฏิบัติงานและประสานงานบริการของหน่วยราชการและองค์กรต่างๆ โดยประชาชนในท้องถิ่นนั้นจะเลือกคณะกรรมการขึ้นทำหน้าที่กำหนดนโยบายและบริหารงาน



บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

2.1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและศูนย์ชุมชน

2.1.1. ความหมายของชุมชน

ชุมชน หมายถึงสภาพภาพ สภาพการณ์ สถานการณ์ และสถานที่ ซึ่งคนหลายๆคนหลายๆครอบครัว มารวมตัวกันและอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมเดียวกัน เพราะว่า เป็นเครือญาติ หรือความผูกพันและความเชื่อเหมือนกัน หรืออาชีพหน้าที่การงานที่เหมือนกัน⁸

2.1.2. ประเภทของชุมชน⁹

แบ่งเป็น 5 รายละเอียดดังนี้

ชุมชนแออัด หมายถึง ชุมชนส่วนใหญ่ที่มีอาคารหนาแน่นไร้ระเบียบและชำรุดทรุดโทรม ประชาชนอยู่อย่างแออัด มีสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมอันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้อยู่อาศัย โดยให้ถือเกณฑ์ความหนาแน่นของบ้านเรือนอย่างน้อย 15 หลังคาเรือนต่อพื้นที่ 1 ไร่

ชุมชนหมู่บ้านจัดสรร หมายถึง ชุมชนที่บ้านจัดสรรที่เป็นบ้านที่อยู่อาศัยและดำเนินการในภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีลักษณะบ้านเป็นบ้านเดี่ยวที่มีบริเวณ ทิวทัศน์ ดีกแดดหรือบ้านแฝด สภาพทั่วไปควรจะต้องพัฒนา เช่น ทางระบายน้ำ ขยะ ทางเท้า ซึ่งกรุงเทพมหานครพิจารณาถึงความต้องการของประชาชนและความเหมาะสมในการที่จะเข้าไปดำเนินการพัฒนา ซึ่งจะได้ทำเป็นประกาศกำหนดเป็นชุมชน

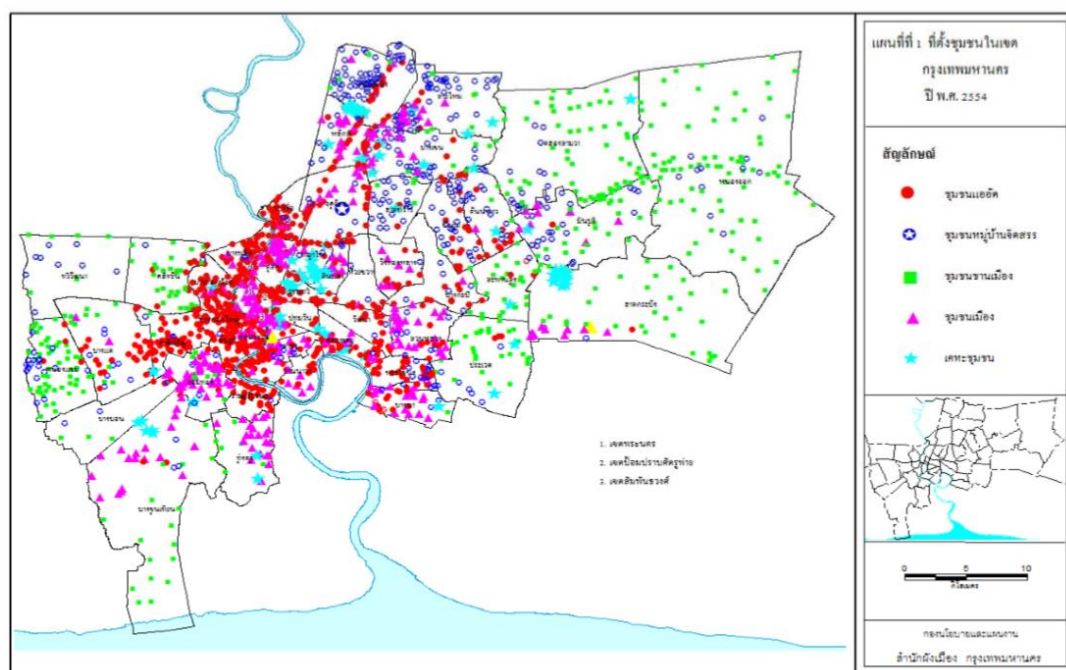
ชุมชนชานเมือง หมายถึง ชุมชนที่กรุงเทพมหานครได้จัดทำเป็นประกาศกำหนดชุมชน โดยมีพื้นที่ดำเนินการด้านเกษตรกรรมในเขตกรุงเทพมหานครรอบนอกเป็นส่วนใหญ่มีบ้านเรือนไม่แออัดแต่ขาดการวางแผนทางด้านผังชุมชน เช่น ทางระบายน้ำ ทางเดินเท้า เพื่อป้องกันการเกิดปัญหาน้ำท่วมขังการสัญจรไปมาของประชาชนในชุมชน

ชุมชนเมือง หมายถึง ชุมชนที่มีความหนาแน่นของบ้านเรือนน้อยกว่าชุมชนแออัดกล่าวคือน้อยกว่า 15 หลังคาเรือนต่อ 1 ไร่ แต่มีความหนาแน่นของจำนวนบ้านมากกว่าชุมชนชานเมืองและกรุงเทพมหานครได้จัดทำประกาศกำหนดเป็นชุมชนโดยที่ชุมชนดังกล่าว ไม่เป็นชุมชนตามที่กล่าวมาในข้ออื่นๆ

เคหะชุมชน หมายถึง ชุมชนที่ได้รับการจัดตั้งดำเนินการ และดูแลโครงการโดยการเคหะแห่งชาติ มีสภาพเป็นเฟลตและกรุงเทพมหานครเข้าไปดำเนินการในด้านทางระบายน้ำ ขยะ ทางเท้า เศรษฐกิจ สังคม อนามัยและอื่นๆ

⁸ อรัญ จิตตะเสโน และคณะ, หลักการและวิธีการบริการจัดการชุมชน เอกสารประกอบการเรียนรู้ชุมชน, เอกสารประกอบการเรียนรู้ชุมชน ในโครงการวิจัยและพัฒนาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สุขภาวะองค์กรรวม, หน้า 16.

⁹ กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง, แนวโน้มการเติบโตของชุมชนในเขตกรุงเทพมหานครปี พ.ศ.2554, หน้า 7.



ภาพที่ 2.1 แผนที่ประเภทของชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2554
(กองนโยบายและแผนงาน สำนักผังเมือง, 2554)

2.1.3. ขนาดของชุมชน¹⁰

หมายถึงขอบเขตพื้นที่ปกครองของชุมชนที่กำหนดโดยสำนักงานเขตเจ้าของพื้นที่ ซึ่งกำหนดขนาดจากจำนวนหลังคาเรือนในชุมชนดังนี้

ชุมชนขนาดใหญ่	จำนวนบ้านไม่ต่ำกว่า 500 หลังคาเรือน
ชุมชนขนาดกลาง	จำนวนบ้านระหว่าง 141-499 หลังคาเรือน
ชุมชนขนาดเล็ก	จำนวนบ้านไม่เกิน 140 หลังคาเรือน

2.1.4. การศึกษาชุมชน (Community Study)¹¹

การศึกษาชุมชน(Community Study) หมายถึง การศึกษาเรียนรู้สำรวจวิจัย วิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลข้อคิดและความเป็นจริงของชุมชนเพื่อใช้ประโยชน์ในการอนุรักษ์ คือการบำรุงรักษาของดี ๆ สิ่งดี ๆ เอาไว้ให้ได้ทั้งการแก้ไขปัญหาให้ตรงประเด็น ตลอดถึงการพัฒนา คือการรู้จักใช้ของดี ๆ สิ่งดี ๆ ให้เป็นและทำให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปหรือตามที่ชุมชนต้องการ ฉะนั้น การศึกษาจำต้องทำตามหลักวิชาการ ลงทำงานภาคสนามอย่างเป็นระบบและจริงจัง มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ชัดเจนและเป็นประโยชน์จริงต่อชุมชนให้ครอบคลุมมากที่สุด

¹⁰ อรัญ จิตตะเสน และคณะ, หลักการและวิธีการบริการจัดการชุมชน เอกสารประกอบการเรียนรู้ชุมชน, หน้า 7.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 22-24.

การศึกษาชุมชนมี 2 ลักษณะหลักๆคือ

1. การศึกษาทั่วไป ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพเป็นข้อมูลพื้นฐานด้านกว้างใช้ได้ทั่วไป
2. การศึกษาเฉพาะด้าน เฉพาะทางเชิงลึกใช้แก้ปัญหาปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และพัฒนาในด้านใดด้านหนึ่ง อย่างใดอย่างหนึ่ง

วิธีการศึกษาชุมชน

1. เรียนรู้จากเอกสารต่าง
2. เรียนรู้จากบุคคลผู้รู้ในด้านต่างๆ
3. สสำรวจ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ตามหลักวิชาการ
4. วิจัยอย่างเป็นระบบให้ถูกหลักวิชาการ
5. สอบถามโดยวาจาหรือแบบสอบถาม
6. สังเกต พิจารณา ตรวจสอบเชิงความคิด
7. ศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน แบบมีส่วนร่วม เช่น การสัมมนา การตั้งวงเสวนา เป็นต้น

2.1.5. ความหมายของศูนย์ชุมชน

ศูนย์ชุมชน(Community center) จากคำนิยาม American Heritage Dictionary of the English Language(2011)¹² ได้ให้ความหมายว่า เป็นสถานที่ประชุมใช้โดยสมาชิกของชุมชนเพื่อสังคมวัฒนธรรมหรือเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และจากคำนิยามความหมายจาก พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ราชบัณฑิตยสถาน¹³ คือหน่วยงานถาวรที่เป็นศูนย์กลางในการวางแผนปฏิบัติงานและประสานงานบริการของหน่วยราชการและองค์กรต่างๆ โดยประชาชนในท้องถิ่นนั้นจะเลือกคณะกรรมการขึ้นทำหน้าที่กำหนดนโยบายและบริหารงาน

ศูนย์ชุมชนในความหมายของการเคหะแห่งชาติ¹⁴ หมายถึงเพื่อการประชุมและงานชุมชนอื่นๆสำหรับผู้อาศัยในชุมชน เช่น งานแต่งงาน ห้องสมุด สโมสร และสถาบันวัฒนธรรมอื่นๆ เป็นต้น

- ในชุมชนขนาดไม่เกิน 400 หลังคาเรือน มีประชาชนรวมกันไม่เกิน 2,000 คน ศูนย์ชุมชนอาจรวมอยู่กับสำนักงานบริหารชุมชนได้โดยให้อยู่ชั้นล่างหรือชั้นบนของอาคารก็ได้
- ในชุมชนขนาดประมาณ 2,000 หลังคาเรือน มีประชาชนรวมกัน 6,000 คนขึ้นไป ต้องจัดอาคารสำหรับศูนย์ชุมชนโดยเฉพาะอาจรวมอยู่ในบริเวณสวนสาธารณะได้

1) ภาพรวมของศูนย์ชุมชน

ศูนย์ชุมชน คือที่สาธารณะของสมาชิกในชุมชน เป็นแหล่งรวบรวมกิจกรรม,ความช่วยเหลือ, ข้อมูลสาธารณะ และ จุดมุ่งหมายอื่นๆ ในบางครั้งศูนย์ชุมชนใช้ร่วมกันทั้งหมดของชุมชน หรือ เฉพาะกลุ่มพิเศษภายในชุมชน ตัวอย่างศูนย์ชุมชนที่เปิดขึ้นเฉพาะกลุ่ม เช่น ศูนย์ชุมชนศาสนาคริสต์,ศูนย์

¹² American Heritage Dictionary of the English Language (2011), Dictionary/ Thesaurus. [Online]. Available from: <http://www.thefreedictionary.com/community+center> [2015, January 20]

¹³ ศูนย์สารสนเทศ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://iris3.royin.go.th/new-search/word-search-all-x.asp> [2558, มกราคม 20]

¹⁴ การเคหะแห่งชาติ, มาตรฐานที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของการเคหะแห่งชาติ, หน้า ๒-๓.

ชุมชนศาสนาอิสลาม, ศูนย์ชุมชนศาสนายิว หรือ กลุ่มสมาชิกวัยรุ่น บางศูนย์ชุมชนก็ดำเนินการโดยไม่ มีหลักแหล่ง ,บางศูนย์ชุมชนก็ใช้วิธีการเช่าตึก ซึ่งมีมากที่สุดในยุโรป โดยแต่ละศูนย์ชุมชนก็จะถูกสร้าง ขึ้นเพื่อการจัดระเบียบกิจกรรมชุมชน, เครือข่ายการช่วยเหลือ ,แหล่งความคิดริเริ่ม เช่น ครัฟฟรี่ ,ร้านค้ำ ฟรี่ ,ศูนย์คอมพิวเตอร์สาธารณะ ,กิจกรรมกราฟฟิตี้ฝาผนัง ,ที่พักรักษาสำหรับนักกิจกรรม หรือนักท่องเที่ยว ,พักผ่อนหย่อนใจ ,ห้องประชุมสาธารณะ ,แหล่งให้ความรู้ด้านกฎหมาย ,พื้นที่สำหรับการเดินร่ำ ,การแสดงการ และที่แสดงงานศิลปะ สิ่งเหล่านี้อาจจะถูกจัดตั้งขึ้นโดยมีความเชื่อมต่อกัน กับห้องสมุด ,สระว่ายน้ำ ,โรงยิมนาสติก หรือสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะต่างๆ

อดีตผู้ริเริ่มศูนย์ชุมชนอย่าง แมรี พาร์คเกอร์ โฟลเลท (Mary Parker Follet) ผู้ที่มองว่าศูนย์ชุมชนเหมือนกับการเล่นแกนหลักส่วนหนึ่งในความคิดเธอในการการพัฒนาศูนย์ชุมชนและได้เห็น ประชาธิปไตยอย่างเป็นรูปธรรม ,การจัดระเบียบของแต่ละบุคคลด้วยตัวพวกเขาเองจากกลุ่มเพื่อน บ้าน และการเข้าร่วมประชุมของประชาชนที่มีความต้องการ, ปรารถนา และมีแรงบันดาลใจ

การจัดตั้งศูนย์ชุมชนในต่างประเทศ

ในประเทศอังกฤษ ศูนย์ชุมชนที่เก่าแก่ที่สุดถูกตั้งขึ้นเมื่อราวปี ค.ศ.1901 ในเมืองธริงส์ตัน จังหวัดเอสเซกซ์ โดยผู้ก่อตั้งที่เก่าแก่ที่สุด คือนายชาร์ลส บูธ (Charles Booth)(1847-1916) ถูก ขยายในปี 1911 และขยายวงกว้างไปอีกโดยสถาบันเอสเซกซ์ ในปี ค.ศ.1950 โดยที่ศูนย์ชุมชน แห่งนี้ยังคงมีความเจริญก้าวหน้าอยู่จนถึงปัจจุบัน ไม่ว่าจะในด้านการศึกษา ,ศูนย์ช่วยเหลือให้ คำปรึกษาชุมชน เหล่านี้ล้วนแต่สร้างแรงบันดาลใจให้คนจำนวนมากมาแล้ว ศูนย์ชุมชนมีความสัมพันธ์ ในหลายมิติกับรัฐ และรัฐบาล. ในประวัติศาสตร์ในการจัดตั้งสถาบัน พวกเขาได้ริเริ่มมาจากการตั้ง กฎหมายแบบเสมือน(กฎที่มาจาก การตั้งขึ้นเองของชุมชน) หรือแม้กระทั่งสิ่งผิดกฎหมาย

ในอิตาลี , จากปี ค.ศ.1970 โรงงานขนาดใหญ่และค่ายทหารร้าง ได้กลายเป็นที่ๆเหมาะสมสำหรับใช้ เป็นศูนย์ชุมชน หรือที่รู้จักกันในนาม Centri Sociali (เซนทริ โซเชียลิ) บ่อยๆจึงได้แปรกลายเป็น Social Centres (ศูนย์ชุมชน) ซึ่งได้แพร่หลายเป็นอย่างมากในอิตาลี. ในประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ ระหว่างศูนย์ชุมชนอิตาลีกับกลุ่มเคลื่อนไหว Autonomia ได้มีการบรรยายลักษณะ สั้นๆไว้ว่า เหมือน การระดมจากสวรรค์ องค์ประกอบอย่างมีระดับ และ การต่อสู้จากชาวอิตาลีอิสระ มาร์คซิส,บรรยาย โดย สตีฟ ไรท์ (Steve Wright) ศูนย์ชุมชนในอิตาลียังคงอยู่ในระหว่างพิจารณาทางการเมืองและ สังคมที่ไม่เห็นด้วย น่าสังเกตว่า the tute Bianche และ สมาคม Ya Basta ผู้ที่เป็นผู้พัฒนาโดยตรง ได้ออกจากการเคลื่อนไหวของศูนย์ชุมชนไปแล้ว แต่ก็ยังคงมีอีกหลายกลุ่มเข้ามาแทนที่ในศูนย์ชุมชน

ในอเมริกา มีความกระตือรือร้นมากในเครือข่ายศูนย์ชุมชน ,สถานที่ที่มีศูนย์ชุมชนได้มีการ เชื่อมต่อกันและขยายจำนวนพื้นที่ในการแชร์ทรัพยากร ความคิด และข้อมูลต่างๆ , เครือข่ายนี้มี เป้าหมายชัดเจนแตกต่างกันกับหลายๆศูนย์ชุมชนในต่างจังหวัด หรือต่างรัฐ หรือแม้กระทั่ง NGO ผู้สนับสนุนศูนย์ชุมชน

2) บทบาทของศูนย์ชุมชน

ศูนย์ชุมชนแบบเล่นเน้นกิจกรรมมีบทบาทสำคัญมากในสังคมของเรา. พวกเขาได้ให้พื้นที่แก่ คนที่มาจากที่ไกล และมีความสนใจ สามารถแสดงออก เรียนรู้ ทบทวน ช่วยเหลือ และเติบโตไป

ด้วยกัน ในเวลาเดียว หลากหลายสถานที่ พวกเขาสามารถเป็นจุดรวบรวมนคนในชุมชน ที่สำคัญคือ พวกเขามีความคิดสร้างสรรค์ในการที่จะพัฒนา นวัตกรรม สิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชน ซึ่งจะสะท้อนความเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตและความต้องการของชุมชนพวกเรา ซึ่งพวกเราก็กต้องการที่จะสำรวจความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆซึ่งเป็นแนวทางในการส่งต่อโปรแกรมต่างๆ งานบริการและงานกิจกรรมในแต่ละวัน

3) **หลักการโดยรวมของศูนย์ชุมชนที่ประสบความสำเร็จ**

- โครงการ,กิจกรรม และบริการที่จัดให้มีนั้นควรที่จะตอบสนองความต้องการ และความสนใจของคนที่อาศัยและทำงานในบริเวณชุมชน
- โครงการ,กิจกรรม และบริการควรเป็นการสนับสนุนการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนต่อชุมชน
- ศูนย์ชุมชนที่ประสบความสำเร็จควรเป็นผู้บริการที่ดี บริการทั้งวันทั้งคืน ไม่มีการเว้นวันหยุดราชการ ซึ่งความต้องการแบบนี้เป็นการตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของผู้ใช้บริการ
- การออกแบบศูนย์ชุมชนต้องเป็นไปเพื่อความเอื้ออำนวย เพื่อพื้นฐานที่ดี ในการรองรับความหลากหลายของผู้ใช้บริการทั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคล
- ไม่ว่าจะเป็ขนาดใหญ่, อาคารที่โดดเด่น, หรือเล็กกว่า ใกล้เคียงพื้นที่มากกว่า แต่สายสัมพันธ์ที่เข้มแข็งระหว่างศูนย์ชุมชนที่กับผู้ใช้บริการและผู้นำชุมชนก็มีความหมายไม่ต่างจากอาคารเหล่านั้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมพื้นที่และภาพที่แท้จริงของชุมชน
- ศูนย์ชุมชนควรอำนวยความสะดวกในการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างความแตกต่างของกลุ่มภายในชุมชน และช่วยเหลือในการบำรุงและพัฒนาความสัมพันธ์ของเครือข่าย
- การให้บริการที่ศูนย์ชุมชน ต้องการการส่งเสริม การโฆษณาในพื้นที่ชุมชน เพื่อชุมชนมีความมั่นใจในระดับของการให้บริการ
- ศูนย์ชุมชนที่ประสบความสำเร็จจะเชื่อมโยงชุมชนพื้นที่ในการวางแผน,ออกแบบ และจัดส่งข้อมูล
- ให้โอกาสประชาชนในพื้นที่เชื่อมโยงชีวิตกับชุมชนของพวกเขา, และพัฒนาทักษะในการดูแลชุมชน เหล่านี้คือหน้าที่สำคัญของศูนย์ชุมชน
- ให้โอกาสประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์ เช่น การออกแบบกิจกรรม, การทำงานในแต่ละวัน
- ศูนย์ชุมชนที่ประสบความสำเร็จมีการวางตำแหน่งของศูนย์ชุมชน เพื่อส่งเสริมการบูรณาการกับผู้ใช้บริการ สามารถทำให้มีประสิทธิภาพสูงสุดโดยการตั้งศูนย์ชุมชนไว้ใกล้กับโรงเรียน ศูนย์การค้า ศูนย์ขนส่งสาธารณะ หรือ สิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชน อื่นๆเช่น ห้องสมุด
- ด้วยการวางตำแหน่งของศูนย์ชุมชนไว้ภายในจุดรวมของกิจกรรม, ศูนย์สามารถให้ความช่วยเหลือในการสร้างสรรค์ แก้ไขปัญหา ได้อย่างตรงจุดของชุมชน โดยความสามารถในการใช้งานสามารถพิสูจน์ได้จากช่วงระยะเวลาการให้บริการของศูนย์
- วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของผลกระทบ ซึ่งเหมือนสัญญาณรบกวน และความต้องการความเป็นส่วนตัวที่จะต้องพิสูจน์ต่อไป

ความหลากหลายในการให้โครงการ บริการ และกิจกรรม

นอกจากศูนย์ชุมชนต้องสามารถให้บริการแก่ชุมชนแล้ว ในด้านความหลากหลายของช่วงระยะเวลาของโครงการ, บริการ, และกิจกรรม ก็เป็นสิ่งที่ชุมชนต้องการเช่นกัน ความต้องการเหล่านี้ต้องได้รับการตอบสนองเพื่อกลุ่มพิเศษของชุมชน และเพื่อความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน แนวทางการประยุกต์ เพื่อการกระตุ้นระดับสูงของผู้ใช้และความหลากหลายของกิจกรรม ประกอบด้วย

- กองทุนสำรองเพื่อตอบสนองความต้องการ และการจัดระเบียบ และการส่งมอบโครงการ, บริการ, และกิจกรรม
- สร้างหรือสนับสนุนกลุ่มคนดูแลบริหารพื้นที่ เพื่อการกระตุ้นจากศูนย์กลาง
- ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน และกระตุ้นกลุ่มอาสาสมัครพัฒนา
- ปรับปรุงในเรื่องการว่าจ้างและค่าธรรมเนียม ด้วยนโยบายราคาเป็นธรรมและไม่แพงเกินไป เพื่อรองรับความหลากหลายของแต่ละกลุ่มและสร้างความมั่นใจในศูนย์ชุมชนว่าไม่ได้ผูกขาดสำหรับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง
- ให้เงินทุนสำหรับการริเริ่มสร้างสรรค์ชุมชน เพื่อส่งเสริมในการพัฒนาโครงการ, บริการและกิจกรรมต่างๆ
- กระจาย การบริการจากส่วนกลาง
- มืองค์กรท้องถิ่น หรือ หน่วยงานบริการของท้องถิ่นทำงานในศูนย์ชุมชน เพื่อสามารถสร้างสรรค์กิจกรรมและการบริการ
- จัดเตรียมแผนงานสำหรับศูนย์ชุมชน
- พิจารณาการเป็นพันธมิตรกับหน่วยงานบริการท้องถิ่นอื่นๆ และองค์กรท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาและส่งมอบการให้บริการ, กิจกรรม, และโครงการต่างๆ

การกระตุ้นเจ้าหน้าที่ของศูนย์ชุมชน

ศูนย์ชุมชนที่ประสบความสำเร็จมักมีเจ้าหน้าที่ศูนย์เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และช่วยเหลือกิจกรรม. เจ้าหน้าที่ศูนย์มีความสำคัญมากในการสร้างความเชื่อมั่นและผสมผสานกิจกรรมและป้องกันการผูกขาดการใช้ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง. เจ้าหน้าที่ศูนย์เป็นผู้มีความต่อเนื่องในการพัฒนาและช่วยเหลือกิจกรรมและโครงการเพื่อตอบสนองความต้องการอย่างสูงของกลุ่มเป้าหมาย และส่งเสริมผลประโยชน์ของชุมชน. เจ้าหน้าที่ของศูนย์ชุมชนมีนั้นมีความยากลำบากอย่างต่อเนื่องในการทำงานและมีข้อจำกัดในการทำงานขององค์กร คือ เรื่องงบประมาณสำหรับการพัฒนาชุมชน

ในขณะที่เงินกองทุน ที่มีอยู่นั้นเกิดขึ้นโดยผ่านผลงาน ของนักพัฒนาแต่กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ สำหรับ พนักงาน ที่เกิดขึ้นอีก กลับไม่ได้ถูกใช้ ผ่านกลไกนี้ เปรียบเสมือนการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกิดจากเงินกองทุนดังกล่าว แต่กลับไม่ได้รับการบริหาร อย่างมีประสิทธิภาพ ทางเลือกสำหรับเจ้าหน้าที่ของศูนย์ชุมชน ประกอบด้วย

- ดูแลป้องกันการระดมทุน สำหรับคนงานผู้ทำงานพัฒนา ที่จะเกิดขึ้นอีก โดยกำหนดระยะเวลาที่จะระดมทุน ผ่าน ข้อตกลง การวางแผน การเจรจาต่อรอง กับนักพัฒนา หรือ ผู้มีส่วนร่วมกับการบริการ

- ขอแนะนำให้องค์กรท้องถิ่น ที่จ้าง พนักงาน ในการจัดการ / โครงการ การดำเนินงานใน ศูนย์. โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในองค์กรท้องถิ่นขนาดใหญ่ ที่มีหน้าที่ ที่หลากหลายและมี ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรม โดยองค์กรท้องถิ่นนั้นอาจให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้ดูแลประสานงาน และบริหารศูนย์
 - รองรับองค์กรชุมชน หรือท้องถิ่นที่มี กองทุนพัฒนาชุมชน ในปริมาณมากและต้องการเข้ามา ในศูนย์
 - ใช้การระดมทุนเมื่ออยู่ในช่วงการดำเนินโครงการ ซึ่งจะช่วยให้เรื่องการดำเนินงานโครงการ ต่างๆ ภายในศูนย์ได้
 - ออกแบบศูนย์ชุมชนให้มีออฟฟิศที่รองรับสอดคล้องกับการให้บริการในท้องถิ่น และในทาง กลับกันการให้บริการของเจ้าหน้าที่ศูนย์ต้องอยู่ภายใต้การบริหารของศูนย์และกฎเกณฑ์ ระเบียบของศูนย์
 - จัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้เพื่อที่รายได้นั้นจะใช้ในการจ้างพนักงาน. การสร้างรายได้ อาจ ประกอบด้วย การค่าธรรมเนียมต่างๆ ธุรกิจการโฆษณา และค่าเช่าจากการให้เช่าพื้นที่ สำหรับหน่วยงานเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐ(เปรียบเทียบได้เหมือนกับการที่หน่วยงาน เอกชนสร้างออฟฟิศไว้และให้หน่วยงานเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐเช่านั่นเอง)
- ไม่ว่าจะเป็นเรื่องขนาด ที่ตั้ง รูปแบบ หรือการบริหารจัดการของศูนย์ชุมชนวัตถุประสงค์และ หลักการ ที่ระบุไว้ในคำแนะนำเหล่านี้ ควรจะได้รับการแก้ไขอยู่เสมอ คำแนะนำเหล่านี้เป็นคำแนะนำ เกี่ยวกับปัญหาซึ่งเป็นภาพโดยรวม ที่จำเป็นต้อง ได้รับการพิจารณา การวางแผน และการส่งมอบ ศูนย์ชุมชนที่ประสบความสำเร็จ
- ศูนย์ชุมชนที่ประสบความสำเร็จมีผลมาจากการรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงต่างๆ ซึ่งเป็นตัว สะท้อนความต้องการและพฤติกรรมของประชากรในชุมชน

2.2.แนวคิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

2.2.1 ความหมายของการการพัฒนาชุมชน

“การพัฒนาชุมชน” หมายความว่า การดำเนินการเพื่อให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น อย่างมี แบบแผนทั้งทางกายภาพ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม อนามัยและจิตใจ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม และเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

นโยบาย เสมือนเข็มทิศ แผนแม่บทเปรียบเสมือนแผนที่ แผนปฏิบัติการเปรียบเสมือน เส้นทาง โครงการเปรียบเสมือนยานพาหนะ งบประมาณและทรัพยากรเปรียบเสมือนพลังงานหรือ เชื้อเพลิง ผู้บริหารเปรียบเสมือนผู้ขับขี่¹⁵

¹⁵ อรรถ จิตตะเสน และคณะ 2554,

การพัฒนาชุมชนจึงมีหลักการที่มีจุดมุ่งหมาย 3 เชนง ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชนมนุษย์ดังนี้

- 1) **จุดมุ่งหมายเชิงกระบวนการ(Process Goal)** เป็นกระบวนการต่อเนื่องในการพัฒนาความคิด จิตใจมนุษย์ ให้คิดพึ่งตนเองมีจิตใจเอื้อเพื่อช่วยเหลือมนุษย์
- 2) **จุดมุ่งหมายเชิงสัมพันธ์(Relationship Goal)** เป็นการทำให้มนุษย์มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ร่วมมือร่วมใจกันทำงานเพื่อกันและกัน คือเพื่อกลุ่ม
- 3) **จุดมุ่งหมายเชิงการงาน(Task Goal)** เป็นการทำงานพัฒนาความเป็นอยู่ของมนุษย์เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข

2.2.2 เป้าหมายของการพัฒนาชุมชน¹⁶

เป้าหมายของการพัฒนาชุมชน คือ การทำให้ประชาชนพึ่งตนเอง ช่วยตนเองในการแก้ปัญหาส่วนตัว และแก้ปัญหาส่วนร่วมได้ รวมทั้งในการยังชีพตนเอง(มีงานทำ) และยังประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น(มีความสุข)

2.2.3 การพัฒนาอย่างยั่งยืน¹⁷

หลักการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยย่อ คือ ความสมดุลระหว่างมิติทางสังคม มิติทางเศรษฐกิจ และมิติทางสิ่งแวดล้อม(ภาพที่ 2.3)

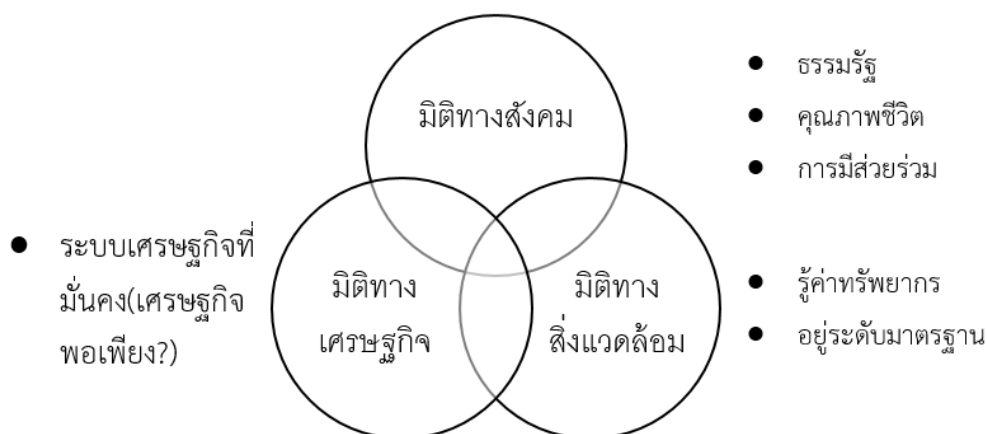
มิติทางสังคม ต้องทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการศึกษาที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และสังคมนั้นต้องเป็นสังคมธรรมรัฐ มีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใสในการบริหารสามารถตรวจสอบได้ ประชาชนมีโอกาสที่จะเข้าถึงข้อมูลข่าวสารในโครงการต่างๆของรัฐ และมีส่วนร่วมในการคิดโครงการขนาดใหญ่หรือกำหนดแผนการพัฒนาที่มีผลกระทบต่อสังคมตั้งแต่ต้น

มิติทางเศรษฐกิจ สังคมที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องมีระบบเศรษฐกิจที่มั่นคง ไม่พึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก และเติบโตอย่างไม่หยุดนิ่งกับที่ แต่ต้องมีการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมและเสมอภาค

มิติทางสิ่งแวดล้อม คุณภาพสิ่งแวดล้อมแต่ละด้านต้องอยู่ในระดับมาตรฐานหรือดีกว่ามาตรฐาน ประชาชนและรัฐใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า หรือนำไปพิจารณาในกระบวนการลดต้นทุนการผลิต

¹⁶ นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, กถา พัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 2(กรุงเทพฯ: บริษัทราไทยเพรสจำกัด, 2550) หน้า 36.

¹⁷ ดวงจันทร์ อาภาวิชรุตม์ เจริญเมือง, เมืองยั่งยืน แนวคิดและประสบการณ์ของตะวันตก. พิมพ์ครั้งที่ 1(เชียงใหม่: เชียงใหม่โรงพิมพ์แสงศิลป์, 2545) หน้า 64-65.



แผนภูมิที่ 2.1 มิติการพัฒนาที่ยั่งยืน

(Kammeier H.D., 2544)

2.3.แนวคิดบวร¹⁸

การพัฒนาชุมชนเมืองตามแนวพระราชดำริ “บวร” คือการนำเอารูปแบบและแนวคิด การพัฒนา แบบ “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียน) กล่าวคือ เป็นแนวคิดที่มุ่งพยายามที่จะนำเอา องค์กร และ/หรือ สถาบันหลักในชุมชนท้องถิ่นมาเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนา อันได้แก่ การนำเอาสถาบันที่สำคัญในชุมชน 3 สถาบันได้แก่

- 1.สถาบันการปกครอง (บ = บ้าน)
- 2.สถาบันศาสนา (ว = วัด)
3. และ สถาบันการศึกษา (ร = โรงเรียน)

ดังนั้น ประชาสังคมแบบ “บวร” จึงหมายถึง การนำเอา สถาบันหลักในชุมชนมาเป็นกลไกในการพัฒนา และสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการพัฒนา ตัดสินใจ แก้ปัญหาตนเอง และ ชุมชน กำหนดแผนแม่บทชุมชนด้วยการร่วมกันคิด สร้าง และ บริหารจัดการชุมชนของคนในท้องถิ่นที่ร่วมกันเป็นเจ้าของ

¹⁸ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย, บวร.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://src.ac.th/web/index.php?option=content&task=view&id=225> [2558, กุมภาพันธ์ 20]



แผนภูมิที่ 2.2 ผังแนวคิดการพัฒนาชุมชนเมืองตามแนวพระราชดำริ “บวร”
(ทรัพย์สิน, 2558)

2.4. แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง

2.4.1 ความหมายของชุมชนเข้มแข็ง

ชุมชนที่เข้มแข็ง หมายถึง ชุมชนที่ มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สามารถช่วยเหลือตัวเองได้/ดูแลตัวเองได้/ช่วยผู้อื่นได้/และช่วยสิ่งอื่นๆ ได้ด้วย ในด้านต่างๆ ต่อไปนี้¹⁹

ด้านเศรษฐกิจ คือ วิถีชีวิตในการทำมาหากิน การงาน การประกอบอาชีพ การเงิน การลงทุน

ด้านการเมือง การบริหาร การจัดการดูแลชุมชนให้เกิดความสงบสุข มีความปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน ไม่มีโจรผู้ร้ายเบียดเบียน กำกับดูแลองค์กรทางการเมืองในท้องถิ่นได้ มีกฎระเบียบของสังคม ชุมชนที่ดี

ด้านสังคม คือวิถีในการเป็นอยู่ร่วมกันด้านต่างๆ

- ด้านการศึกษา ความรอบรู้ สติปัญญา ความคิด
- ด้านสาธารณสุขหรือด้านสุขภาพอนามัยไม่ให้เกิดโรคร้าย
- ด้านสาธารณสุขโรคต่างๆ
- ด้านทรัพยากรต่าง
- คุณภาพชีวิตอื่น เช่นความมีน้ำใจ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ศาสนธรรม จารีตประเพณี

¹⁹ อรรถวิ จิตตะเสน และคณะ, หลักการและวิธีการบริหารจัดการชุมชน เอกสารประกอบการเรียนรู้ชุมชน, หน้า 57

2.4.2 ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง²⁰

ชุมชนที่ “มั่นคง” “มั่งคั่ง” “ยั่งยืน” ช่วยตัวเองได้และพึ่งพาตัวเองได้ ในด้าน

1. ด้านสติ-ปัญญา ความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยีวิชาการ
2. ด้านเศรษฐกิจ ด้านฐานะการเงิน การทำงานประกอบอาชีพ
3. ด้านการปกครองดูแลตนเอง ดูแลกันเอง ด้านความปลอดภัย ด้านความสงบสุขต่างๆ
4. ด้านสาธารณสุข คุณภาพชีวิต โรคภัยไข้เจ็บ โรคระบาด
5. ด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ถนน/ไฟฟ้า/น้ำ ฯลฯ
6. ด้านสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ มลภาวะต่างๆ
7. ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม ศาสนาธรรม มนุษยธรรม ฯลฯ

2.5.แนวคิดการวางแผนปฏิบัติการ (Action Planning)²¹

จากการวางแผนแบบดั้งเดิม (Conventional Planning) ที่ผ่านมานี้ ไม่สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเมืองได้ ให้ความสนใจไปที่แค่เงินลงทุน การใช้เทคโนโลยี และการศึกษา มักละเลยการแก้ปัญหาคนยากจน ส่งผลให้สังคมและเศรษฐกิจเกิดความเหลื่อมล้ำ จนเป็นสาเหตุสำคัญของการด้อยพัฒนา ซึ่งเป็นผลมาจากวิสัยทัศน์ทางการเมืองและความคิดเห็นจากนักพัฒนา ที่มีจะใช้เพียง 2 วิธีคือความช่วยเหลือด้านวัตถุและเทคนิคการบริหารจัดการ และจากข้อโต้แย้งที่ไม่เห็นด้วยกับการวางแผนแบบดั้งเดิมมีความหลากหลายตั้งแต่อดีตและปัจจุบัน (Hayter 1981 and 1989, Clark 1986, Dube 1988, Rahman 1991 and 1995, Schrijvers 1993, Seabrook 1993, Sachs 1995) ว่าต่อไปการวางแผนแบบดั้งเดิมที่ส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีจะได้รับความล้มเหลวและผลประโยชน์ไปไม่ถึงคนที่ยากจนและส่งผลกระทบต่อความรุนแรงด้านการพัฒนาคนและสิ่งแวดล้อมเป็นไม่ส่งเสริมความเป็นมืออาชีพ ค่านิยมและทัศนคติจากการถือครองผลประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนา

2.5.1 จากปัญหาการการวางแผนแบบดั้งเดิมสู่สมมติฐานกระบวนการแบบใหม่

Deves (1993: 100) ให้สมมติฐานของการพัฒนาเมืองว่า ประชากรในเมืองมีการขยายตัวขึ้นอย่างแน่นอน เมืองจะขยายตัวต่อเนื่องอย่างแน่นอนโดยตัวมันเองและจะขยายตัวอย่างมากจากรัฐบาล รัฐบาลมีภาระหนี้สินและโครงสร้างที่ต้องปรับเพื่อลดข้อจำกัดด้านทรัพยากร ข้อจำกัดของคนจนในฐานะผู้จ่ายภาษี ในบริการต่าง ผลประโยชน์ บ้านและบริการพื้นฐานจะต้องไม่เก็บแพง จึงเป็นบทเรียนไปสู่สมมติฐานกระบวนการแบบใหม่ดังนี้

1. จากปัญหาการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเมืองและปัญหาของของกลุ่มผู้มีรายได้น้อยไม่สามารถทำให้การจัดการประสบความสำเร็จได้จากการลดจำนวนคนกลุ่มผู้มีรายได้น้อยลง หรือใช้ผู้เชี่ยวชาญที่มีชื่อเสียง โดยวางแผนการบริหารแบบบนลงล่าง (Top-down planning) ถูกกำหนดโดยคนที่มีอำนาจวางแผน ไม่สามารถเปลี่ยนแปลง หรือยืดหยุ่นได้

²⁰ ผศ. ดร. กุณชลทิพย์ พานิชภัคดี, เอกสารประกอบการสอน

²¹ Nabeel Hamdi and Reinhard Goethert. *Action Planning for Cities: A Guide to Community Practice*. (Chichester: John Wiley & Sons, 1997)

จากประสบการณ์จึงต้องใช้: ต้องใช้ความเป็นธรรมชาติ ไม่ต้องกะเกณฑ์มากและค่อยเป็นค่อยไป มุ่งไปที่ความยืดหยุ่นและการเปลี่ยนแปลงกฎ ข้อปฏิบัติ ขั้นตอน กระบวนการ อำนาจทางการศึกษา และการสื่อสารที่เป็นอิสระ เป็นแนวทางใหม่ในการดำเนินการ

2. การวางแผนที่นิยมดำเนินการ เป็นแบบวางแผนก่อนและนำไปปฏิบัติ โดยสร้างของแผนมาจากนโยบายทางการเมือง ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ผิตมาตั้งแต่ต้น แผนทางการปฏิบัติไม่จำเป็นต้องมาจากนโยบายระดับประเทศเพราะไม่สามารถใช้ได้ประชาชนธรรมดาและในการนำไปปฏิบัติ

ดำเนินการที่ตีมาจากประสบการณ์ที่เกิดจากการคิด ติดตาม ประเมินผลร่วมกัน และส่งต่อไปยังรุ่นต่อไป โครงการต่อไป หรือชุมชนอื่นๆ แล้วผ่านขึ้นไปถึงรัฐบาลแลรัฐบาลถึงจะขับเคลื่อนมัน นั่นถึงจะเป็นกลายเป็นสิ่งที่เรียกว่า นโยบายสนับสนุน กล่าวโดยสรุปคือเป็นแผนหรือนโยบายที่เริ่มต้นจากความคิดของชุมชนเอง และส่งต่อมายังรัฐบาลให้กลายเป็นนโยบายสนับสนุนในแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ

3. แผนโดยแบบดั้งเดิมไม่เกิดการเรียนรู้จากกระบวนการที่ดำเนินการไปแล้ว การตรวจสอบและการประเมินผล เป็นการบันทึกและข้อมูลที่เข้าข้างตัวเอง ไม่มีตัวชี้วัดที่ดีพอเพราะจะส่งผลความจริงที่มีต่อผลงานที่ทำออกมา

ต้องใช้การวัดจากความประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการเป็นตัวตั้งนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้จากกระบวนการแบบดั้งเดิมและไม่นำไปปฏิบัติตาม และค้นหาแนวทางใหม่ให้เกิดเป็นการใช้วิธีการใหม่และสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติที่เพิ่มขึ้น บนพื้นฐานและแผนปฏิบัติที่เหมาะสม

2.5.2 แนวโน้มที่โดดเด่นของกระบวนการแบบใหม่ที่ควรมี

1. เปลี่ยนการพัฒนาโดยนโยบายแบบบริจาค ให้เป็นการส่งเสริม คอยช่วยเหลือที่ไม่ได้มาจากรัฐบาลให้มาจากสาธารณะเพื่อสาธารณะ

2. เปลี่ยนบทบาทของประชาชนที่อยู่ภายใต้การพัฒนาเป็นการมองอำนาจให้ประชาชนสร้างวิธีการและจัดการโดยใช้แนวคิด Community-based organization (CBOs) ทามกลางความเชื่อใจของรัฐบาลและไม่มีรัฐบาลคอยกำหนดกรอบ Non-government organization (NGOs)

Hamdi (1991) ฤกษ์แจสำคัญของการเลือกใหม่นี้คือ จะต้องใช้เงินทุนไม่มาก ใช้วัสดุในพื้นที่การตลาดแบบบรากหญ้า โดยส่วนรวมมากกว่าส่วนน้อย ผู้ใช้งานเป็นผู้ควบคุม เหมาะกับขีดความสามารถของชุมชนและได้ผลที่พอเพียงซึ่งตรงข้ามกับการทำธุรกิจขนาดใหญ่

3. Schumacher (1973) Hammerschold (1975) “อย่างน้อยองค์กรจะต้องวางแผนที่เป็นประโยชน์ โดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วม และถ้าเป็นไปได้ให้พวกเขาควบคุมชีวิตของพวกเขาเอง”

ความพอเพียง ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประชาชนมีอำนาจ กระจายอำนาจ สามารถเป็นไปได้ องค์กรประชาชน เทคนิคจากประชาชนที่คุ้นเคย

4. Cook (1979) เป็นการพัฒนาอาชีพของนักพัฒนา สถาปนิก และรัฐบาล ให้เกิดความแม่นยำในการประเมินผล โดยใช้การวิจัยตลาด การสำรวจโดยใช้การมีส่วนร่วม ซึ่งการวางแผนและการประเมินจะรวมเข้าไปในการปฏิบัติงาน โดยแผนที่ที่ดีที่สุดจะรวมผู้ที่เกี่ยวข้องแต่จะไม่คำนึงถึงความเท่าเทียมของผลประโยชน์จากผู้ที่เกี่ยวข้องมากนัก เช่น เจ้าของที่ดิน นักพัฒนา เอกชน ราชการ และผู้ประกอบการ

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบแบบดั้งเดิมและแบบใหม่

(ผศ. ดร. กุณฑลทิพย์ พานิชภักดิ์, เอกสารประกอบการสอน, 2557)

Orthodox Paradigm(แบบเดิม)	The Alternative Paradigm(แบบใหม่)
เป้าหมายเป็น GNP(การผลิตมวลรวมของประเทศ)	เป้าหมายคือเสริมสร้างความมั่นคงและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
ประชากรคือผู้รับการพัฒนา	ประชากรคือผู้นำการพัฒนา
นักพัฒนา คือผู้ใญ่บุญที่ช่วยวางโปรแกรม	นักพัฒนา จะมาจากประชาชนที่มีความคิด
สนับสนุนการอยู่ใต้อำนาจรัฐ	สนับสนุนให้พอเพียงและมีอำนาจ
ผู้เชี่ยวชาญหรือรัฐบาลคือตัวละครสำคัญ	องค์กรประชาชนคือตัวละครสำคัญ ผู้เชี่ยวชาญเป็นเพียงคนกระตุ้น และรัฐบาลเป็นอำนาจให้
สนับสนุนเทคโนโลยี เน้นรูปธรรมหรือวัตถุ	สนับสนุนเทคโนโลยีที่เหมาะสม เน้นกระบวนการ
ผลผลิตของโครงการเกี่ยวข้องกับ output	บริหารทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับ out come
ข้อมูลคือข้อเท็จจริงจากสิ่งของการสำรวจ	ข้อมูลคือความรู้ เป็นระบบและมีประจักษ์พยาน
รวมอำนาจการผลิตและตัดสินใจ	ไม่รวมอำนาจการผลิตและพัฒนาการตัดสินใจ
สนใจมามาตรฐาน	สนับสนุนความหลากหลาย สามารถยืดหยุ่นได้
วางแผนเร่งด่วน และมีสิทธิเป็นเจ้าของแผนทั้งหมด	โครงการเพิ่มขึ้นจากความก้าวหน้าของ Programing และพัฒนาไปสู่การวางแผน
เป็นการทำงานภาพใหญ่(ทางการ)และทำโดยองค์กรที่ใหญ่	เป็นชิ้นส่วนเล็กๆ(ไม่เป็นทางการ) และมาจากผู้ประกอบการรายเล็ก

Hewitt (1994, 94) นักวิจารณ์ให้ความเห็นว่าเป็นแบบทางเลือกและเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนให้การพัฒนามีความหลากหลาย มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาในระยะยาว สร้างกระบวนการความเข้มแข็งของคนในชุมชน เพิ่มการมีส่วนร่วมของชุมชน ทดแทนการพึ่งพาความช่วยเหลือจากการบริจาค ปรับปรุงความช่วยเหลือจากรัฐบาลเชื่อมโยงกับการลดธุรกรรมผ่านหน่วยงานรัฐที่ช่วยเหลือได้

กล่าวโดยสรุปคือกระบวนการใหม่เกิดจากบทเรียนจากการวางแผนแบบดั้งเดิม (Conventional Planning) ที่ผ่านมา พัฒนาเป็นแนวคิดการวางแผนปฏิบัติการ(Action Planning) นำมาใช้กับการแก้ไขเมือง ความจุของตึกหรือสิ่งก่อสร้าง พัฒนาการวางแผนใหม่ วางแผนภายใต้วิกฤต

2.5.3 ลักษณะต่างๆของการวางแผนปฏิบัติการ (Characteristics)

1. มีรากฐานจากปัญหา และมีโอกาสเป็นตัวผลักดัน (problem based and opportunity driven)
2. มีฐานอยู่บน กระบวนการกิจกรรมต่างๆที่สามารถปฏิบัติให้ลุล่วงได้(based on achievable action)
3. ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม การมีความสัมพันธ์แบบสมานฉันท์และการเป็นหุ้นส่วนกัน (participatory ,encouraging rapport and partnerships)
4. อาศัย ความรู้ ความชำนาญพื้นถิ่น และเทคโนโลยีที่เหมาะสม (reliant on local knowledge and skills and transitional wisdom)
5. ไม่ขึ้นอยู่กับ ความครบถ้วนสมบูรณ์แบบของข้อมูล (non-reliant on complete information)
6. มีรากฐานบนชุมชน มีขนาดเล็ก (small in scale ,community based)
7. มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป มากกว่า การเป็นการวางแผนแบบสมบูรณ์เบ็ดเสร็จ (incremental rather than comprehensive plan)
8. เป็นจุดเริ่มต้นหลายๆจุด มากกว่า การเป็น ผลสุดท้าย (starting points rather than end states)
9. เป็นความรวดเร็ว แต่ไม่ใช่การร้อนรน (fast , not rush)
10. มีผลที่สามารถมองเห็นได้เป็นรูปธรรม (visible , tangible outputs)

2.5.4 รายการปฏิบัติการ (Action Planning Menu)

1. การสังเกตโดยตรง (การดู) Direct Observation
2. การสัมภาษณ์ แบบกึ่งมีโครงสร้างคำถาม (การฟัง) Semi-structured Interviews
3. การวัด การเรียนรู้สภาพปัจจุบัน Measuring, Learning from Precedents
4. การสำรวจทรัพยากร Resource Surveys
5. การจัดลำดับความสำคัญ Prioritizing
6. การระดมสมอง Brainstorming
7. การเขียนแผนภูมิ Diagramming
8. การทำแผนที่และการสร้างแบบจำลอง Mapping and Modeling
9. การจำลองบทบาทและการลงเล่น Gaming and Role Play
10. การทำงานกลุ่มและการผสมระหว่างกลุ่ม Group Work and Intermixing

ตารางที่ 2.2 รายการปฏิบัติการ (Action Planning Menu)

(Nabeel Hamdi and Reinhard Goethert: 48)

MENU OF OPERATIONS	PHASES OF WORK					
	Problems Opportunity	Goals Priorities	Options Tradeoffs	Resources Constraints	Project Teams Project tasks	Implementation Monitoring
Direct Observation	X			X		X
Interview	X			X		X
Measuring	X			X		X
Resource Surveying				X		
Prioritizing	X	X	X		X	X
Brainstorming		X	X			
Diagramming	X		X	X	X	
Mapping/Modeling	X		X			
Gaming/Role Play	X		X			
Group Work	X	X	X	X	X	X

2.5.5 การวางแผนปฏิบัติการและกระบวนการ (Action Planning and Process)

1. ปัญหาและโอกาส (problems and opportunities) เป็นการระบุปัญหาจากข้อมูล (Data) ประกอบที่บ่มเพาะมาเป็นเวลานาน โดยมองไปสู่อุณหภูมิในอนาคตเป็นจุดเริ่มต้นเพื่อไปสู่วัตถุประสงค์การวางแผนที่ถูกต้อง โดยผู้สำรวจจะวิเคราะห์มุ่งไปสู่จุดประสงค์ที่ชัดเจน 4 อย่างในใจ

- หลีกเลี่ยงอคติเกี่ยวกับวิธีแก้ที่มาจากตัวเองและตัดสินใจเอง
- ให้สังเกตว่าสิ่งที่อยากได้สอดคล้องกับปัญหาหรือไม่
- อาจจะมีแนวทางบางอย่างที่อาจมองข้ามความต้องการไป
- บางอย่างที่แตกต่างกันแต่จริงๆแล้วเหมือนกันหรือถูกตีความในมุมที่ต่างกัน

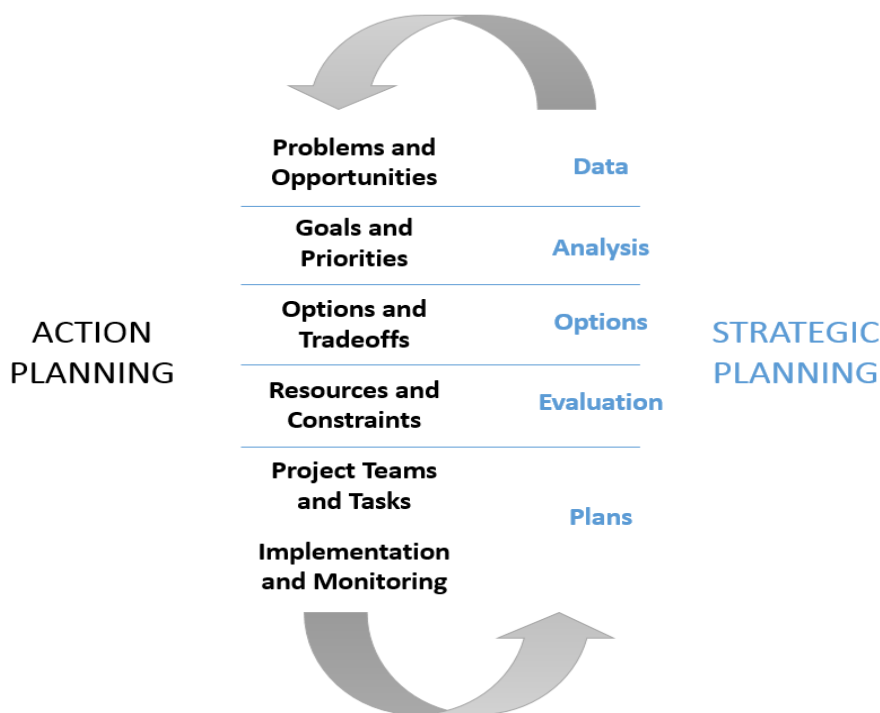
2. เป้าหมายและลำดับความสำคัญ (goals and priorities) สิ่งที่จะทำให้ปัญหามีเพิ่มขึ้น คือ การจัดลำดับความสำคัญ การตีความ และการจัดตำแหน่งเป้าหมาย โดยวิเคราะห์ (Analysis) ที่เป้าหมายคือการจัดลำดับขั้นของโครงการเป็นส่วน การจัดลำดับความสำคัญให้สอดคล้องกับความต้องการและหลังจากนั้นจะจัดลำดับตามความเป็นไปได้ การจัด

3. ทางเลือก และ ผลได้ผลเสีย (options and tradeoffs) ทางเลือก (Options) คือกลยุทธ์ การวางแผนให้ประจักษ์ โดยคำนึงสิ่งที่เป็นความต้องการรีบเร่งเป็นอันแรก หรือปรับจัดเรียงใหม่จากข้อเสนอที่แบ่งประเภท ชนิด ของการเชื่อมโยง ให้ใกล้เคียงกับความสำเร็จมากที่สุด สามารถมีได้หลายทางเลือก และระบุทางเลือกได้ว่าสวนใดเริ่มต้นได้หรือหลังจากนี้

5. ทรัพยากรและข้อจำกัด (resources and constraints) ข้อจำกัดคือการประเมิน (Evaluations) ในส่วนของอะไรหรือใครที่จะทำให้โครงการดำเนินไป และอะไรเป็นสาระสำคัญ ความพร้อมทรัพยากรที่มีต่อโครงการมีมากน้อยเพียงใด ข้อจำกัดต่างๆ เช่น กฎหมายเป็นต้น

6. ทีมงานโครงการและงานที่ต้องทำ (project teams and tasks) ทีมงานถือเป็นทรัพยากรอย่างหนึ่งซึ่งจะต้องสัมพันธ์กับงานหรือกิจกรรมที่ได้จัดทำแผน (Plans) ไว้และที่จะต้องดำเนินการ เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของโครงการ

7. การดำเนินการและการตรวจสอบ (implementation and monitoring) การดำเนินการตามแผน (Plans) ที่ได้วางไปแบบยืดหยุ่น ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนเป็นแผนใหม่ได้ตลอดเวลา พร้อมทั้งตรวจสอบผลประโยชน์ที่คาดหวังและเพื่อตรวจจับความผิดปกติของดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ



ภาพที่ 2.2 การวางแผนปฏิบัติการสู่กลยุทธ์การวางแผน (Action plans to strategic plans)

(Nabeel Hamdi and Reinhard Goethert: 53)

2.6. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

2.6.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

องค์การสหประชาชาติ ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาไว้ว่า คือ การเข้าร่วมกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังและมีพลังประชาชนในระดับต่างๆ คือ

1. ในกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม และการจัดสรรทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้บรรลุตามเป้าที่ตั้งไว้
2. ในการเข้าร่วมปฏิบัติตามแผนการ หรือโครงการในรูปแบบต่างๆด้วยความสมัครใจ สำหรับการมีส่วนร่วมในความหมาย

นเรศ สงเคราะห์สุข(2541: 10) และ ยุวัฒน์ วุฒิเมธี(2526: 253) ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วม ของประชาชน ในลักษณะที่เป็นกระบวนการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ ได้แก่

การวิจัย(ศึกษาชุมชน) การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การบริหารจัดการ การติดตามและประเมินผล ตลอดจนการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น²²

2.6.2 ระดับของการมีส่วนร่วม

1.ขั้นพื้นฐาน ประชาชนไม่มีส่วนร่วมเลย เป็นเพียงการให้ความรู้กับประชาชนเท่านั้น ซึ่งในการให้บริการประชาชนของภาครัฐนั้นประชาชนมักจะมีส่วนร่วมเพียงแค่ระดับขั้นพื้นฐานและชั้นกลางเท่านั้น แสดงให้เห็นถึงความไม่เข้าใจการทำงานและระดับการสั่งการที่เป็นอำนาจแบบ Top Down ลงมา

2.ขั้นกลาง กลุ่มคนจะมีส่วนร่วมมากขึ้นในการให้ข้อมูล และคำปรึกษา แต่ยังไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ

3.ขั้นสุดท้าย ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจ และดำเนินการ เป็นการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นการที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

ตารางที่ 2.3 ระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชน







8	ประชาชนมีอำนาจตัดสินใจ(Citizen Control)	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
7	ตัวแทนเข้าร่วมตัดสินใจ(Delegated Power)	
6	เข้าร่วมเป็นที่ปรึกษา/เจรจาต่อรอง(Partnership)	
5	ร่วมแสดงความคิดเห็น(Placation)	มีส่วนร่วมบางส่วน
4	ร่วมให้คำปรึกษา(Consultation)	
3	ร่วมรู้ข้อมูล(Informing)	
2	เข้าร่วมแต่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ แต่เป็นการลดแรงกดดัน(Therapy)	ไม่มีส่วนร่วมเลย
1	(รัฐ)เข้าควบคุมแรงกดดัน(Manipulation)	

²² ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. อ้างถึงใน กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 1(กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543) หน้า 136.

2.6.3 ระดับของการมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติการ Action planning²³

ตารางที่ 2.4 ระดับของการมีส่วนร่วมบทบาทของชุมชน

(ผศ. ดร. กุณชลทิพย์ พานิชภักดิ์, เอกสารประกอบการสอน, 2557)

ระดับการมีส่วนร่วม Level of Participation	บทบาทของชุมชน Community Role	บทบาทของคนนอก Outsider Role
ไม่มีส่วนร่วม None		 เป็นตัวแทน Surrogate
มีส่วนร่วมทางอ้อม Indirect		
ร่วมปรึกษาหารือ Consultative	กลุ่มผลประโยชน์ Interest Group	 สนับสนุน Advocate
ควบคุมร่วมกัน Share Control	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholder	 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholder
ควบคุมอย่างเต็มที่ Full Control	ผู้เป็นหลัก Principle	 เป็นทรัพยากร Resource

ระดับที่ 1 ชุมชนไม่มีส่วนร่วม เป็นการดำเนินงานโดยบทบาทของหน่วยงานจากภายนอกเป็นตัวแทนของชุมชน ไม่เกิดการบวนการมีส่วนร่วมและการรับรู้จากคนในชุมชน

ระดับที่ 2 ชุมชนมีส่วนร่วมทางอ้อม เป็นการดำเนินงานโดยชุมชนเริ่มเข้ามามีบทบาทบ้างโดยอ้อมเช่นการสอบถามเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล แต่หน่วยงานจากภายนอกก็ยังคงเป็นตัวแทนแทนชุมชนในการตัดสินใจและดำเนินการ

ระดับที่ 3 ร่วมปรึกษาหารือ ในระดับนี้ชุมชนรับรู้ว่าคุณเป็นกลุ่มผลประโยชน์ และหน่วยงานภายนอกเป็นผู้สนับสนุนให้เกิดผลประโยชน์นั้น

ระดับที่ 4 ควบคุมร่วมกัน ชุมชนรับรู้ว่าคุณเป็นผู้มีส่วนได้และส่วนเสียกับโครงการ โดยหน่วยงานจากภายนอกจะเป็นการดำเนินงานแบบบูรณาการและมีฐานเป็นผู้มีส่วนได้และส่วนเสียกับโครงการเช่นกัน

ระดับที่ 5 ควบคุมอย่างเต็มที่ เป็นการดำเนินงานจากล่างขึ้นบน(bottom-up)อย่างเต็มรูปแบบโดยเริ่มจากชุมชน และหน่วยงานภายนอกเป็นเพียงทรัพยากรในโครงการ

²³ Nabeel Hamdi and Reinhard Goethert. *Action Planning for Cities: A Guide to Community Practice*. (Chichester: John Wiley & Sons, 1997)

2.6.4 ขั้นตอนการวางแผนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ขั้นเตรียมการ

1. กำหนดทีมงานหรือผู้รับผิดชอบ
2. ตรวจสอบสถานการณ์ภายในหน่วยงานที่ รับผิดชอบในการตัดสินใจ
3. ประเมินสถานการณ์ สาธารณะหรือชุมชน

ขั้นวางแผนการมีส่วนร่วม

1. ระบุผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประเด็นที่ห่วงกังวล
2. คาดการณ์ระดับของการโต้เถียง และความไม่ลงรอยของประเด็นโครงการ
3. ระบุวัตถุประสงค์ของการมีส่วนร่วม ในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ
4. ระบุเงื่อนไขพิเศษของชุมชนหรือประเด็นที่อาจกระทบต่อรูปแบบการมีส่วนร่วม
5. การเลือกเทคนิค และกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่สอดคล้อง กับสถานการณ์ตามขั้นตอนการตัดสินใจ
6. เขียนแผนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ขั้นการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ

ในระยะปฏิบัตินั้นจะเป็นผลมาจากการวางแผนไว้ล่วงหน้า ซึ่งโครงการจะประสบความสำเร็จได้ จะต้องมีการใช้งานและบุคคลที่มาใช้งานครอบคลุมคนในท้องถิ่นเกือบทั้งหมด จึงจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.6.5 กระบวนการมีส่วนร่วม²⁴

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการมีส่วนร่วมจะว่าโดยทั่วไปมีลักษณะดังต่อไปนี้

1.มีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชน จะเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน ดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำงาน และร่วมกันค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

2.การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยจะมีการรวมกลุ่มอภิปราย และแสดงความคิดเห็นเพื่อ การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน และทรัพยากรที่จะต้องใช้

3.การมีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา โดยการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เงินทุน หรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากร การประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

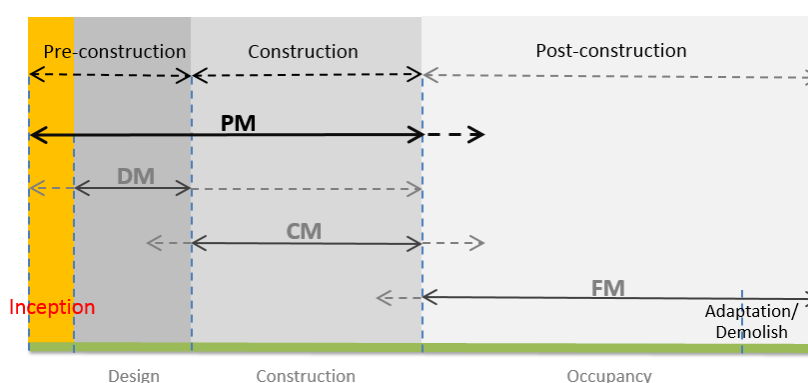
4.การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนา เป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งด้านวัตถุประสงค์และจิตใจ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคลและสังคม

5.การมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลการพัฒนา เพื่อที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นได้ทันที

²⁴ ปารีชาติ วลัยเสถียร [และคนอื่นๆ] :143

2.7.แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานช่วงก่อนการออกแบบ²⁵

การดำเนินงานการจัดทำโครงการสถาปัตยกรรมในช่วงก่อนการออกแบบหรือในช่วงการเริ่มแรก(Inception) จะประกอบไป 2 ส่วนคือ ส่วนแรกคือการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการโดยศึกษาความเป็นไปได้ 4 ด้านประกอบกันคือ ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านการเงิน ด้านเทคนิค และการบริหารจัดการ นอกจากนี้ในขั้นตอนนี้มีกรรมไปถึงวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการที่เหมาะสมด้วย ส่วนที่ 2 คือการจัดทำรายละเอียดโครงการเพื่อการออกแบบ ในส่วนนี้จะผู้จัดทำจะต้องมีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล และจัดระเบียบความสัมพันธ์ได้ ในรายละเอียดคือ ข้อมูลด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ ด้านสภาพแวดล้อมของที่ตั้ง ด้านกิจกรรม ด้านอาคาร และด้านทรัพยากร



แผนภูมิที่ 2.3 ช่วงเวลาของโครงการที่จะทำการศึกษาร่วมเทียบกับช่วงเวลาดำเนินการทั้งหมดของโครงการ
(อ.พรหมพร แม้นทรรัตน์, เอกสารประกอบคำสอน, 2556)

2.7.1 การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

คือการศึกษาโครงการที่ครอบคลุมในทุกๆด้าน เพื่อนำไปสู่การยอมรับโครงการหรือการยกเลิกโครงการ โดยลักษณะของโครงการที่ควรทำการศึกษาก็จะเกี่ยวข้องกับขนาดของโครงการ สภาพความใหม่ของโครงการ ประเภทของงาน และสภาพของผลตอนแทนที่เป็นเงินหรือไม่ โดยลักษณะของโครงการจะแบ่งเป็น 2 ประเภทคือโครงการที่มีผลตอบแทนเป็นเงินกับโครงการที่ไม่มีผลตอบแทนเป็นเงิน และยังแบ่งได้เป็น โครงการรัฐหรือโครงการเอกชน

1. การศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้น

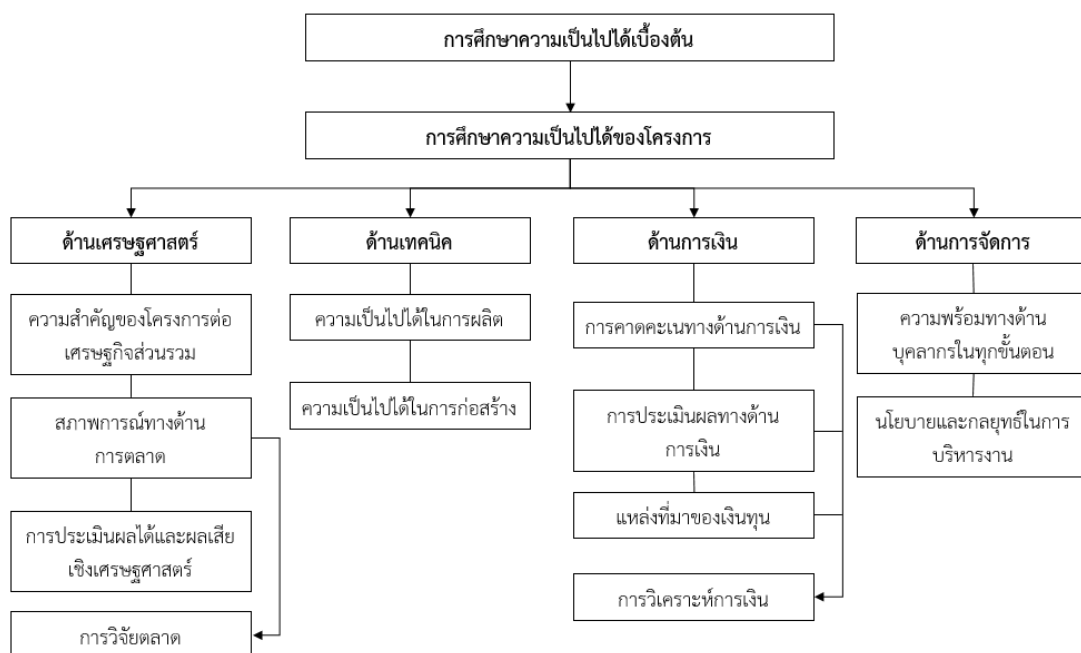
เป็นการศึกษาในขั้นตอนที่ไม่ต้องศึกษาอย่างละเอียด บางครั้งโครงการที่จะดำเนินการอาจจะมีความเป็นไปได้น้อยสามารถค้นพบจากการศึกษาอย่างเบื้องต้นนี้ โดยจะเน้นไปที่จุดสำคัญๆ อย่างรวดเร็ว เช่น ปัญหาด้านการเงินและด้านเทคนิค เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ไม่จำเป็นต้องทำการสำรวจอย่างกว้าง แต่จะรวบรวมข้อมูลเท่าที่ทำได้ในเบื้องต้นนำมาพิจารณาก่อนในเบื้องต้น

2 การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

เมื่อศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้นแล้วพบว่าโครงการมีความเป็นไปได้ในการที่จำดำเนินงาน จะมีการศึกษาอย่างมีระบบในทุกแง่มุมที่ตรงตามลักษณะของโครงการและเงื่อนไขต่างๆ ในการศึกษาทุก

²⁵ วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร, การจัดทำรายละเอียดโครงการเพื่อการออกแบบงานสถาปัตยกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 6(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541)

แง่มุมในขั้นตอนนี้ก็เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การศึกษาความเป็นไปได้ที่สมบูรณ์จะต้องมีการพิจารณาทางเลือกหลักและทางเลือกรอง เพื่อให้เกิดแนวทางที่เหมาะสมและประเมินผลดีผลเสียของโครงการที่รัดกุมที่สุด ซึ่งประเด็นที่พิจารณามักจะครอบคลุมใน 4 ข้อที่จะต้องพิจารณาดังนี้



แผนภูมิที่ 2.4 โครงสร้างของการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ

(วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, 2541)

ด้านเศรษฐศาสตร์

มีขอบข่ายการศึกษาใน 3 ประเด็นที่สำคัญคือ

1.ความสำคัญของโครงการต่อเศรษฐกิจส่วนรวม เป็นโครงการที่มีความสำคัญและมีผลประโยชน์ต่อเศรษฐกิจส่วนรวม และมีนโยบายรัฐให้การสนับสนุนโครงการนั้นๆอยู่แล้ว จึงเป็นโครงการที่มีความเป็นไปได้สูง

2.สภาพการณ์ทางการตลาด โครงการที่จะเกิดขึ้นย่อมหมายความว่ามีความต้องการบริการในรูปแบบนั้นๆในปริมาณหนึ่งหรือเพิ่มสูงขึ้น จะทำการศึกษาความต้องการของตลาดทั้งในด้านของคุณภาพและด้านของปริมาณ ด้านคุณภาพคือการศึกษาปัญหาต่างๆจากโครงการลักษณะคล้ายๆเดิมที่เคยประสบมา หรือต้องการเพิ่มเติมบางสิ่งที่ไม่มีการให้บริการแบบเดิม ด้านปริมาณคือความต้องการเป็นจำนวน เช่น จำนวนห้อง หรือความจุของคน ในปริมาณสัดส่วนเท่าใดจึงจะสอดคล้องกับความต้องการ

3.การประเมินผลได้ผลเสียเชิงเศรษฐศาสตร์ เป็นการสรุปรวบยอดถึงผลได้ผลเสียทั้งหมดของโครงการในเชิงเศรษฐศาสตร์ เพราะว่าการพิจารณาแต่เพียงผลตอบแทนที่เป็นเงินเท่านั้นในการศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงิน ย่อมไม่อาจบอกผลได้ผลเสียเล็กน้อยของโครงการ ซึ่งจะออกมาเป็นผลที่ไม่ใช่เป็นตัวเงินแต่เป็นราคาเทียบเท่า (shadow price)

ด้านเทคนิค

เมื่อมีแนวโน้มทางการตลาดที่มีความเป็นไปได้แล้ว สิ่งที่ต้องพิจารณาต่อไปคือทางเลือกในการผลิตที่เหมาะสมกับต้นทุน โดยโครงการประเภทก่อสร้างและบริการมีการพิจารณาใน 6 ข้อดังนี้

1.ข้อจำกัดทางกฎหมาย เป็นการศึกษาข้อจำกัดของกฎหมายตามแต่ละที่ตั้งและข้อจำกัดของแต่ละประเภทอาคาร เช่น การเว้นที่ว่าง สัดส่วนระหว่างขนาดพื้นที่อาคารกับขนาดที่ดิน ความสัมพันธ์ระหว่างความสูงของอาคารและระยะร่นจากแนวเขตที่ดิน เป็นต้น

2.ความพร้อมของสาธารณูปโภค จำเป็นต้องศึกษาว่ามีการวางระบบพื้นฐานไว้ครบถ้วนหรือไม่ เพียงพอต่อบริการที่จะใช้ในอาคาร ซึ่งหากพบว่ยังไม่มีความพร้อมที่เพียงพอจะต้องมีการลงทุนเพิ่มเติม

3.ความสะดวกของการเข้าถึง การก่อสร้างจะเป็นไปได้ความสะดวกสบายมากขึ้นหากมีที่ตั้งอยู่ในที่ๆเข้าถึงโครงการได้ง่าย สะดวกต่อการขนย้าย ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อเทคนิคการก่อสร้างและราคาค่าก่อสร้างได้

4.ขนาดที่ดินและรูปร่างของที่ดิน มีส่วนในการอำนวยความสะดวกก่อสร้างและรูปทรงอาคาร ซึ่งมีส่วนต่อการจัดสรรพื้นที่ๆเหมาะสม ฉะนั้นต้องพิจารณาความเป็นไปได้ด้านกายภาพอาคารด้วย

5.เงื่อนไขทางเวลาและการเงิน โครงการบางโครงการอาจมีข้อจำกัดด้านเวลาและการลงทุน ในกรณีนี้จำเป็นต้องศึกษาทางเลือกในด้านเทคนิคการก่อสร้างที่เป็นไปได้และเลือกแนวทางที่เหมาะสมที่สุดกับเงื่อนไขที่มีอยู่

6.อุปสรรคต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในการบวนการดำเนินการก่อสร้าง เป็นการพิจารณาถึงปัญหาที่น่าจะเกิดขึ้น เช่น การต่อเติมโครงการ ที่จะต้องไม่รบกวนกิจกรรมและพื้นที่เดิม เป็นต้น เมื่อพิจารณาแล้วควรมีการทำทางเลือกไว้ เพราะนอกจากจะเกี่ยวกับความเป็นไปได้ทางด้านเทคนิคแล้ว ยังอาจมีผลกระทบที่ทำให้ต้องลงทุนเพิ่มในการก่อสร้าง

สรุปคือ การเลือกเทคนิคในการก่อสร้างขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 2 ประการคือการเงินในการลงทุนและทำเลที่ตั้ง ที่อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นตัวแปรที่สำคัญยิ่งต่อการพิจารณาความเป็นไปได้ในด้านเทคนิคที่จะเลือกให้เหมาะสมกับที่ตั้งของโครงการ

ด้านการเงิน

จะเน้นที่โครงการที่มีผลตอบแทนเป็นเงินเท่านั้น การศึกษาการเงินด้วยการวิเคราะห์ และวางแผนทางการเงิน ประกอบไปด้วย 3 ประการคือ

1.การคาดคะเนทางการเงิน (Financial Projection) เป็นการคาดคะเนต้นทุนและรายได้ การคาดคะเนต้นทุนจะต้องมีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงเพราะจะกลายเป็นความต้องการเงินทุน ต้องรวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการดำเนินการตั้งแต่เริ่มโครงการ เช่น ค่าที่ดิน ค่าก่อสร้าง ค่าดอกเบี้ย และอื่นๆ สามารถทำได้หลายแผนตามทางเลือกหรือตัวแปรที่เปลี่ยนไป เช่น รูปแบบการก่อสร้าง ทำเลที่ตั้ง เป็นต้น ส่วนการคาดคะเนรายได้ อาจจะมีการคาดคะเนได้หลายแผนเหมือนกับต้นทุน ซึ่งจะปรากฏออกมาในการคาดคะเนงบการเงินซึ่งได้แก่ งบกำไรขาดทุนคาดคะเน(project income statement) งบกระแสเงินสดคาดคะเน(project cash flow statement) งบดุลคาดคะเน(project balance sheet)

ในการคาดคะเนทางการเงินจะต้องมีเรื่องของระยะเวลาที่แตกต่างกันในการจ่ายออกหรือรับเข้า หรือการวางแผนก่อสร้างหลังจากที่ได้คิดการคาดคะเนทางการเงินไปนานหลายปี ซึ่งมีผลต่อค่าเงินและการจัดทำงบการเงินได้

2. การประเมินผลทางการเงิน (Financial Evaluation) เมื่อจัดทำงบการเงินโดยประมาณแล้วเสร็จจะนำมาวิเคราะห์เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการหารายได้ของโครงการ โดยจะวิเคราะห์ 2 รูปแบบคือ การวิเคราะห์จุดเสมอตัว (break-even point analysis) และการวิเคราะห์ผลตอบแทนรวม (return on investment analysis)

3. แหล่งที่มาของเงินทุน

เป็นการคิดวางแผนทางเลือกของแหล่งเงินทุน ทั้งทุนระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว สำหรับความจำเป็นในการลงทุนที่แตกต่างกัน โดยหลักคือทรัพย์สินหมุนเวียนให้ได้มาจากเงินทุนระยะสั้น และทรัพย์สินถาวรอย่างเช่น อาคารและที่ดินให้จัดหาด้วยเงินทุนระยะยาว โดยสามารถแบ่งแหล่งเงินทุนได้จากเงินทุนจากเจ้าของ (equity) และเงินกู้หรือหนี้ (debt) โดยจะนำมาคิดในการวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินจากทางเลือกแหล่งเงินทุนด้วย

ด้านการบริหารจัดการ

การศึกษาความเป็นไปได้ด้านการจัดการเป็นประโยชน์โดยตรงต่อเจ้าของโครงการ การบริหารงานที่ดีย่อมมีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสม และให้เกิดผลตอบแทนในเชิงเศรษฐศาสตร์สูงสุดโดยการจัดองค์กร การวางระบบเพื่อแบ่งสัดส่วนงาน และมีการควบคุมการดำเนินงาน โดยพิจารณารายละเอียดใน 2 ประเด็นคือ

1. ความพร้อมทางด้านบุคลากรในทุกขั้นตอน แบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

ก่อนการเปิดใช้โครงการ เป็นการบริหารงานของโครงการที่เกี่ยวข้องกับงานในทุกขั้นตอนของโครงการสถาปัตยกรรม ได้แก่ ขั้นตอนการศึกษาความเป็นไปได้ ขั้นการกำหนดรายละเอียดของโครงการ ขั้นการออกแบบและวางแผน ขั้นการดำเนินการก่อสร้างและติดตั้งเครื่องจักรและอุปกรณ์ จนถึงขั้นตอนการดำเนินการและการประเมินผล การว่าจ้างจะต้องเป็นบุคลากรที่เหมาะสมกับขั้นตอนที่จำต้องทำ

หลังจากการเปิดใช้โครงการ เป็นการบริหารบุคลากรตามกิจกรรมภายในโครงการหลังเปิดใช้งานอาคาร ซึ่งมีส่วนในการที่โครงการจะประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องจากการคำนึงถึงบุคลากรด้วยเช่นกัน ส่วนใหญ่มักแบ่งตามระดับของการบริหาร ได้แก่ เจ้าหน้าที่บริหารระดับสูง เจ้าหน้าที่บริหารระดับกลาง เจ้าหน้าที่ทางเทคนิค จนเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ ทั้งนี้จะต้องขึ้นอยู่กับบริการงานและประเภทของกิจกรรมและการบริการนั้นๆ

2. นโยบายและกลยุทธ์ในการบริหารงาน

นโยบายและกลยุทธ์ในการบริหารงาน หากโครงการที่ยังไม่เคยได้มีการจัดตั้งองค์หรือการบริหารงานมาก่อนจะเกิดความยาก หากเคยมีการบริหารงานมาก่อน สามารถศึกษาจากการดำเนินการที่ผ่านมาได้เช่น อาจพบว่าผู้บริหารในปัจจุบันขาดการกระจายอำนาจ หรือขาดความยุติธรรมในระบบการบริหารงานบุคคล ซึ่งมีผลกระทบต่อความคล่องตัวในการดำเนินกิจการ สามารถ

นำมาปรับกระบวนการทำงานและบริหารงานได้ ทั้งนี้อาจจะมีการกำหนดนโยบายเฉพาะของในแต่ละโครงการ เพื่อให้เกิดการวางแผนที่ดี การบริหารงานที่ดีย่อมเป็นการลดต้นทุนในของโครงการได้

2.7.2 การจัดทำรายละเอียดโครงการ

การจัดทำรายละเอียดโครงการ คือ ศูนย์รวมของสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาในงานออกแบบจากแหล่งต่างๆ เป็นงานขั้นตอนกำหนดปัญหาหรือขั้นค้นหาข่าวสาร เป็นงานในขั้นตอนก่อนการออกแบบรายละเอียดโครงการที่สมบูรณ์ต้องกำหนดรายละเอียดในประเด็นต่างๆที่จำเป็นต่องานออกแบบไว้ครบถ้วน นอกจากการกล่าวถึงปัญหาหรือข้อกำหนดทั้งหลาย รายละเอียดโครงการที่ดีย่อมต้องกล่าวถึงแนวคิด กลยุทธ์และเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เพื่อให้ผลงานออกแบบสนองต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ นอกจากนี้การจัดทำรายละเอียดโครงการยังสามารถลดความเสี่ยงทางการเงิน ปรับรายละเอียดโครงการให้เกิดความเหมาะสมก่อนการก่อสร้าง ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการด้วย

รูปแบบการจัดทำรายละเอียดโครงการ

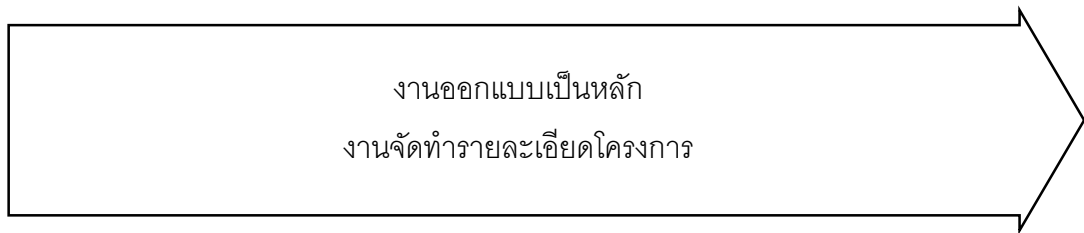
แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบดังนี้

รูปแบบที่ 1 แบบทำร่วมกัน เป็นงานจัดทำรายละเอียดโครงการที่ผสมผสานอยู่ในงานออกแบบ เป็นรูปแบบที่ใช้กับงานไม่ซับซ้อน ผู้ออกแบบเป็นผู้ทำรายละเอียดโครงการ

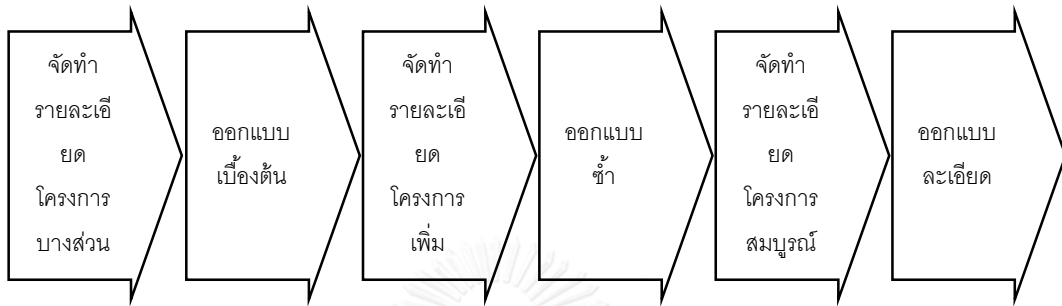
รูปแบบที่ 2 แบบพัฒนาร่วมกัน เป็นลักษณะการทำงานที่เริ่มมีการแยกส่วนแต่ไม่แยกจากการออกแบบโดยเด็ดขาด เป็นการพัฒนาการจัดทำรายละเอียดโครงการแล้วทำการออกแบบเบื้องต้น เมื่อมีข่าวสารเพิ่มขึ้น ถูกต้องมากขึ้นจากการประเมินแบบร่างร่วมกับเจ้าของโครงการ ก็จะนำมาปรับปรุงรายละเอียดโครงการซึ่งทำรายละเอียดโครงการซ้ำแล้วนำไปใช้กับการออกแบบซ้ำอีก ทำซ้ำไปซ้ำมาจนให้รายละเอียดโครงการและการออกแบบ สอดคล้องกับความต้องการของเจ้าของโครงการ และวัตถุประสงค์

รูปแบบที่ 3 แบบแยกกันทำ งานในลักษณะนี้โครงการมักจะมีมีความซับซ้อน มีขนาดใหญ่ หรือมีความเฉพาะในประเภทอาคาร และเป็นงานบริการที่ผู้ทำงานเป็นคนละกลุ่ม แต่จะต้องมีการประสานงานหรือปรึกษาหารือให้เกิดความเข้าใจโครงการซึ่งกันและกัน

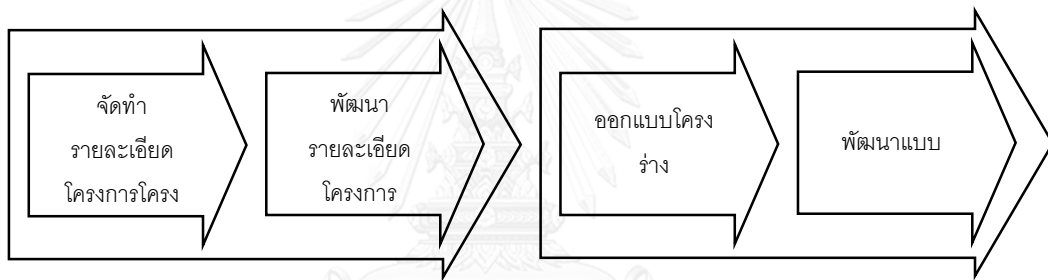
ทั้งนี้กลุ่มที่มีการจัดทำรายละเอียดโครงการจะประกอบไปด้วยกัน 4 กลุ่มคือ กลุ่มผู้ดำเนินการหรือบริหารโครงการ กลุ่มผู้ใช้อาคาร กลุ่มผู้จัดทำรายละเอียดโครงการ กลุ่มผู้ออกแบบ



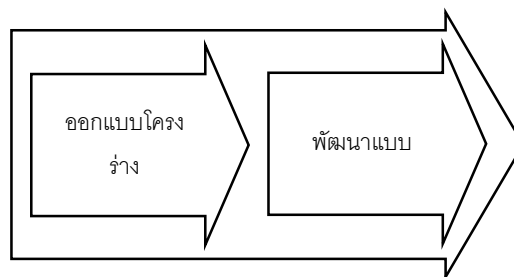
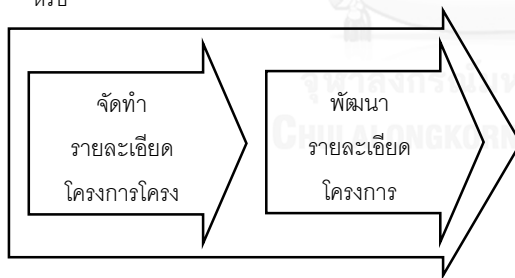
รูปแบบที่ 1 แบบทำร่วมกัน



รูปแบบที่ 2 แบบพัฒนาร่วมกัน



หรือ

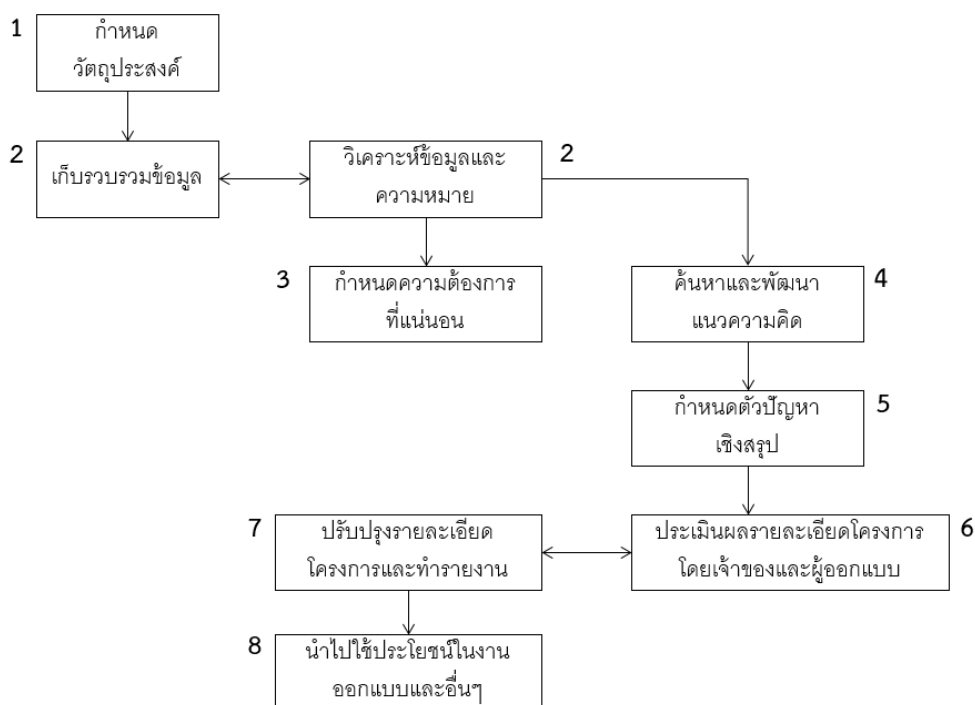


รูปแบบที่ 3 แบบแยกกันทำ(แต่อาจเหลื่อมกันในช่วงการทำ)

แผนภูมิที่ 2.5 การวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างรายละเอียดโครงการกับการออกแบบ

(วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, 2541)

ขั้นตอนการการจัดทำรายละเอียดโครงการ



แผนภูมิที่ 2.6 ขั้นตอนต่างๆของกระบวนการทำรายละเอียดโครงการ

(วิมลสิทธิ์ ทรยางกูร, 2541)

1.กำหนดวัตถุประสงค์ เป็นการจัดทำวัตถุประสงค์เมื่อทราบข้อมูลเบื้องต้นจากเจ้าของโครงการหรือผู้ใช้อาคาร กล่าวคือเป็นการกำหนดปัญหาที่จะต้องค้นหา และเป็นปัญหาที่จะต้องแก้ไขด้วยการออกแบบ เช่น ในการจัดทำรายละเอียดโครงการโรงแรม มักมีส่วนอื่นที่ให้บริการ นอกเหนือจากห้องพัก และการบริการย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของโครงการว่าเป็นการให้บริการกลุ่มคนใด นักท่องเที่ยวหรือนักธุรกิจ เป็นต้น

2.เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและความหมาย เป็นการเก็บรวบรวมทั้งจากเอกสารและจากภาคสนามหรือสภาพแวดล้อมจริง การทำการวิเคราะห์ข้อมูลและความหมายจะเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัย

3.กำหนดความต้องการด้านการใช้สอย จากการรวบรวมข้อมูลต่างๆสามารถนำมากำหนดความต้องการด้านการใช้สอยและด้านอื่นๆให้แน่นอนลงไป ประเด็นที่สำคัญ คือ ความต้องการต่างๆจะต้องสอดคล้องกับงบประมาณที่เจ้าของโครงการตั้งไว้ จะมีการคิดประมาณราคาจากพื้นที่อาคารและคุณภาพของงานที่ต้องการ อาจมีการปรับงบประมาณหรือปรับพื้นที่อาคาร

4.ค้นหาและพัฒนาความคิด จากกำหนดความต้องการได้มีการเสนอแนวคิดที่เจ้าของโครงการเป็นฝ่ายเสนอในการแก้ปัญหาปรับเปลี่ยนพื้นที่ใช้สอยหรือเสนอแนวทางเลือกในการพัฒนาความคิด

เช่น การให้ออกแบบห้องโถงๆเพื่อที่จะได้ใช้ประโยชน์ได้หลากหลายตามความต้องการที่ไม่แน่นอน เป็นต้น

5.กำหนดตัวปัญหาเชิงสรุป จากข้อมูลต่างๆมากมายผู้จัดทำรายละเอียดโครงการจะรวบรวมให้เกิดความชัดเจน และจะมีการสรุปประเด็นที่ผู้ออกแบบจะต้องแก้ปัญหา พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาในเบื้องต้นแกผู้ออกแบบอย่างรัดกุม แต่ไม่เจาะจงเป็นข้อจำกัดการออกแบบ โดยทั่วไปมักกำหนดประโยชน์ใช้สอยที่ต้องตอบสนองหรือสมรรถนะการใช้งานอาคารเป็นสำคัญ โดยมีเนื้อหาด้านวัตถุประสงค์ สภาพแวดล้อม กิจกรรม อาคาร และทรัพยากร เช่น ต้องออกแบบห้องประชุมให้มีขนาดใหญ่ ขณะเดียวกันสามารถกันห้องเป็นห้องเล็กๆได้ หรือใช้พลังงานทางเลือก ซึ่งจะใช้ปัญหาเชิงสรุปนี้เป็นเกณฑ์ในการประเมินผลงานออกแบบในภายหลัง

6.ประเมินผลรายละเอียดโครงการ เป็นการประเมินรายละเอียดโครงการในขั้นตอนที่จะเตรียมการสรุปจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มผู้ดำเนินการหรือบริหารโครงการ กลุ่มผู้ใช้อาคาร กลุ่มผู้ออกแบบ ทั้งนี้เพื่อความถูกต้องครบถ้วนของรายละเอียดโครงการ

7.ปรับปรุงรายละเอียดโครงการและทำรายงาน เป็นการนำการประเมินผลรายละเอียดโครงการมาสรุปเป็นรายละเอียดโครงการที่แน่นอน และจัดให้ทำรายละเอียดโครงการฉบับสมบูรณ์อย่างกะทัดรัดภายหลังการปรับปรุง

8.นำไปใช้ประโยชน์ในงานออกแบบและอื่นๆ เมื่อสรุปเป็นรายละเอียดโครงการได้แล้วจะนำข้อมูลทั้งหมดไปใช้กับการออกแบบและยังใช้ประโยชน์ในการจัดทำรายละเอียดโครงการประเภทเดียวกันได้

เนื้อหารายละเอียดโครงการ

จะครอบคลุม 5 ข้อดังนี้



แผนภูมิที่ 2.7 โครงร่างเนื้อหาหลักของรายละเอียดโครงการ

(วิมลสิทธิ์ ทรยางกูร, 2541)

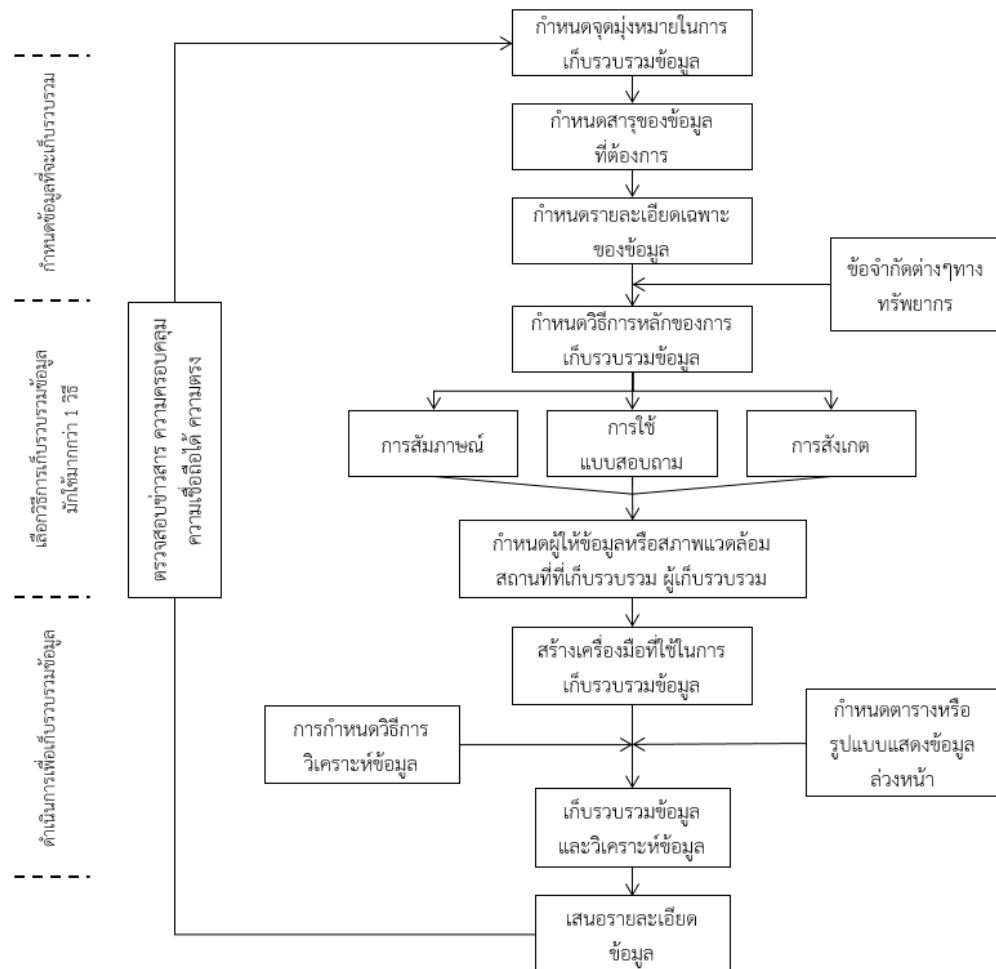
1.วัตถุประสงค์ (objective) เป็นการกำหนดเป้าหมาย ขอบเขตรายละเอียดโครงการ การจัดทำรายละเอียดโครงการนี้เพื่อโครงการอะไร สำหรับใครและมีความต้องการใด กำหนดรายละเอียดโครงร่างข้อมูล และขั้นตอนและวิธีการ นอกจากนี้ยังเป็นการกำหนดแนวคิดการออกแบบให้ผู้ออกแบบได้จับประเด็นสาระสำคัญเพื่อพิจารณางานออกแบบให้เป็นนามธรรม

2.สภาพแวดล้อม (environment) เป็นการพิจารณาทำเลที่ตั้ง (location) และตัวของที่ตั้ง (site) สภาพแวดล้อมจัดได้ว่าเป็นตัวแปรบริบท (context variables) ซึ่งผู้ออกแบบต้องนำไปพิจารณาในการออกแบบที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้หรือเปลี่ยนแปลงได้น้อยมาก การพิจารณาทำเลที่ตั้ง (location) เป็นข้อจำกัดทางกฎหมายและสภาพความพร้อมของสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ สภาพทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น หากที่ผลกระทบต่อโครงการจะต้องมีการหาทางแก้ไขเท่าที่จะเป็นไปได้ รวมทั้งการแก้ปัญหาในการออกแบบ โดยทำเลที่ตั้งบางแห่งอาจส่งผลไปถึงระดับเมือง ระดับจังหวัด และระดับภาคได้ การพิจารณาที่ตั้ง (site) เป็นการวิเคราะห์สภาพที่ตั้งและสภาพแวดล้อมข้างเคียง โดยวิเคราะห์ถึงขนาดและรูปร่างที่ดิน ทิศทาง สภาพทางภูมิทัศน์ สภาพลมฟ้าอากาศ ธรณีวิทยา สภาพการจราจรภายในและการเข้าออก โครงสร้างพื้นฐาน องค์ประกอบต่างๆที่อยู่รอบๆที่ตั้ง ซึ่งมักจะเป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่และจะเกิดขึ้นในอนาคต

3.กิจกรรม (activities) ข้อมูลกิจกรรมของโครงการเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดที่จะพัฒนาต่อไปเป็นความต้องการด้านพื้นที่อาคาร ข้อมูลกิจกรรมควรแยกออกจากข้อมูลอาคารเนื่องจากบางพื้นที่มีการใช้กิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งในแต่ละกิจกรรมต้องอาศัยปัจจัยในการสนับสนุนการกระทำ โดยกิจกรรมเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ข้อมูลพื้นที่ใช้สอย ข้อมูลปัจจัยด้านอุปกรณ์ ข้อมูลผู้ใช้ ช่วงเวลา บุคลากรทั้งแบบประจำและชั่วคราว การบริการจัดการโครงการ ซึ่งจะต้องคำนึงในความสัมพันธ์ดังกล่าวเท่าที่จะเป็นไปได้

4.อาคาร (building) เป็นรายละเอียดกายภาพที่มีประโยชน์ต่อการออกแบบโครงการให้ เกิดเป็นกายภาพ เนื้อหาข้อมูลประกอบด้วยกำหนดหลักการ สมรรถนะที่ต้องการ มาตรฐานต่างๆ ระบบที่เหมาะสม รายละเอียดตำแหน่งและการจัดที่เหมาะสม ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ภายในห้องต่างๆ ซึ่งรายละเอียดทั้งหมดจะต้องพิจารณาทั้งภายในอาคารและภายนอกบริเวณโครงการทั้งหมด ในส่วนนี้ผู้จัดทำสามารถกำหนดความสัมพันธ์เป็นตำแหน่งของพื้นที่ใช้สอยอาคารได้ รวมทั้งรายละเอียดงานระบบต่าง วัสดุปิดผิว รายละเอียดด้านภูมิทัศน์ ได้อย่างละเอียดเพื่อลดปัญหาในช่วงของการออกแบบได้

5.ทรัพยากร (resources) งบประมาณมีผลสัมพันธ์โดยตรงกับขนาดและคุณภาพของโครงการ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดทรัพยากรในโครงการและเป็นวัตถุประสงค์เป้าหมายที่สำคัญมาประการหนึ่งของโครงการ บางโครงการข้อจำกัดด้านงบประมาณไว้นั้น ดังนั้นจะต้องปรับลดขนาดและคุณภาพของโครงการลง



แผนภูมิที่ 2.8 ขั้นตอนในการค้นหาข้อมูล ข้อพิจารณาในแต่ละขั้นตอน

(วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร, 2541)

2.8. ทฤษฎีการบริหารจัดการโครงการ (Project Management)

2.7.1 ความหมายของการบริหารจัดการโครงการ

การวางแผน การจัดการองค์กร กำกับดูแลและควบคุมกิจกรรมต่างๆ รวมถึงวิธีการใช้บุคลากรขององค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมุ่งที่จะทำให้สามารถดำเนินโครงการหรือแผนงานสำคัญซึ่งประกอบด้วยงานเป็นจำนวนมากให้ประสบผลสำเร็จ

2.7.2 วงจรชีวิตของโครงการ (Project Lift Cycle)

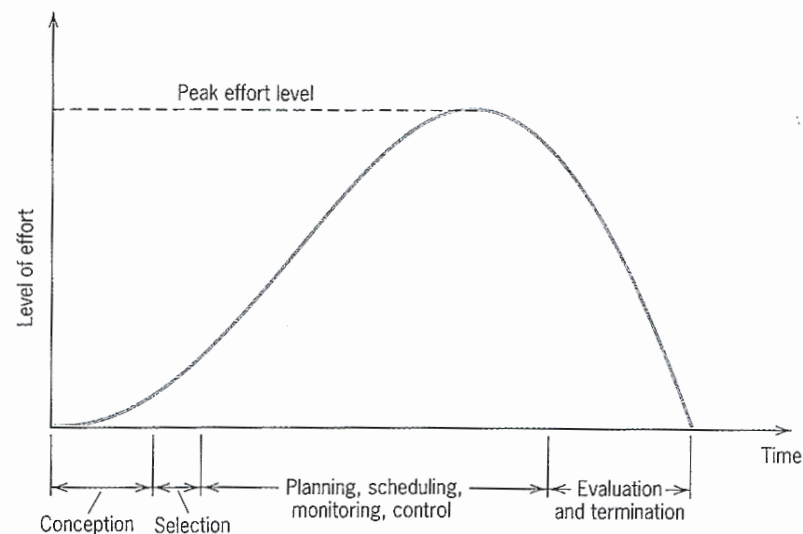
แบ่งเป็น 4 ช่วงตามหน้าที่ของผู้จัดการโครงการดังนี้

1. Conception เป็นช่วงการพัฒนาแนวความคิดของโครงการ
2. Selection การคัดเลือกโครงการ

3. Planning, Scheduling, Monitoring, Control การวางแผน, การกำหนดเวลา, การกำกับดูแล, และควบคุม โครงการ

4. Evaluation and Termination การประเมินและยุติโครงการ

รูปแบบความก้าวหน้าโดยทั่วไปของโครงการมักจะมีลักษณะเป็นวงจรถ่วงที่เริ่มช้าๆ แล้วก้าวหน้าเร็วขึ้น และช้าลงอีกครั้งหนึ่งในตอนท้าย สาเหตุหลักที่ทำให้ลักษณะของโครงการเป็นเช่นนี้ก็เนื่องมาจากผลของการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรที่ใช้ในแต่ละขั้นตอนของโครงการ และในช่วงที่สุดเมื่อทำการประเมินโครงการต่างๆ เสร็จเรียบร้อยและยุติโครงการแล้ว ความต้องการใช้



แผนภูมิที่ 2.9 วงจรชีวิตของโครงการ

2.7.3 ความสำคัญของการบริหารจัดการโครงการ

การบริหารงานที่ดีจะช่วยให้ดำเนินงานตามโครงการมีประสิทธิภาพ สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ในแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงาน และในทางตรงกันข้ามแม้ว่าโครงการนั้นๆ จะออกแบบไว้ดี มีความเป็นไปได้ทางด้านเทคนิค งบประมาณ และเงื่อนไขอื่นใดในระดับสูงก็ตาม แต่ถ้าวการบริหารจัดการไม่ดีโครงการนั้นก็ไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ การบริหารโครงการจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งจำแนกเป็นข้อๆ ดังนี้

- ทำให้ทราบถึงวัตถุประสงค์และหน้าที่ต่างๆ ของการปฏิบัติงาน (Objective and functions) ซึ่งทำให้เกิดความชัดเจนในการจัดลำดับงาน
- ทำให้เกิดการประสานงาน (Coordination) อย่างต่อเนื่องในแต่ละโครงการโดยมีจุดประสงค์รวมทั้งแผนแม่บทและนโยบายขององค์กร
- ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency in utilization of resources) ในการจัดสรรทรัพยากรในโครงการควรคำนึงถึงความประหยัดที่สุดเท่าที่จะทำได้
- ทำให้เกิดผลลัพธ์หรือเกิดประสิทธิผลสูงสุด (Output and effectiveness) ในการบริหารโครงการนั้น วัตถุประสงค์ข้อหนึ่งก็คือทำให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งก็คือผลลัพธ์

สูงสุดจากการทำงานตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ตลอดจนมีการป้อนกลับ (Feedback) จากผลการทำงานเพื่อแก้ไขปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น

2.7.4 เป้าหมายของการบริหารจัดการโครงการ

ประกอบไปด้วย 3 ส่วนด้วยกันคือ

- **Time (เวลา)** ขึ้นอยู่กับการกำหนดไว้เป็นแผนงานตารางเวลา ซึ่งจะต้องใช้เวลาให้คุ้มค่าที่สุดเปรียบเสมือนทรัพยากรหนึ่งของโครงการ
- **Cost (ราคา)** มีการกำหนดราคาที่เหมาะสมกับแต่ละโครงการ โดยกำหนดให้มีการประมาณราคาไว้อย่างละเอียดและต้องบริหารจัดการไม่ให้เกินงบประมาณ
- **Performance (ผลงาน)** จะเป็นมาตรฐานต่างๆที่กำหนดในทุกขั้นตอนและประกอบกันเป็นคุณภาพของงานที่ได้ออกมา ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับการวางแผนงานที่ดีตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงขั้นตอนสุดท้ายด้วย

2.7.5 หลักการบริหารจัดการ

ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

1. การวางแผนโครงการ (Project planning)²⁶

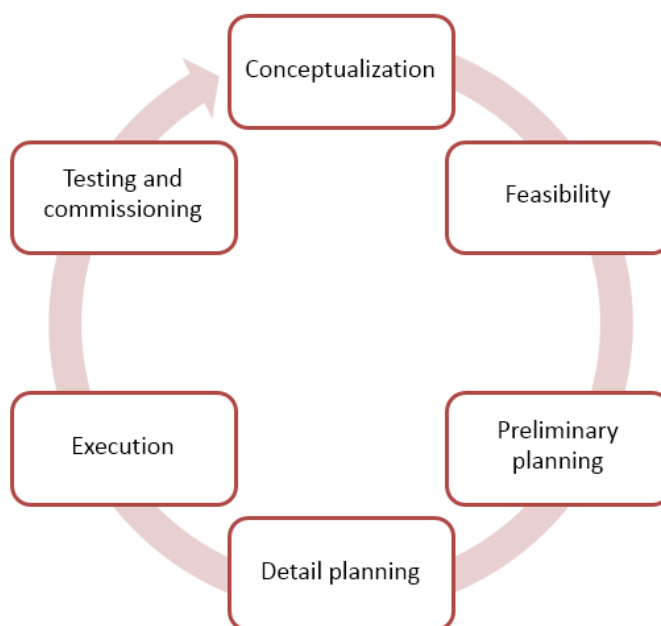
คือ แผนที่ประกอบด้วยกิจกรรม หรืองานหลายๆอย่างรวมเข้าด้วยกัน มีความซับซ้อนในการดำเนินงาน และจำเป็นต้องอาศัยการประสานงานเพื่อเชื่อมโยงให้กิจกรรมหรืองานเหล่านั้นมีความสอดคล้อง สนับสนุน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งโครงการเป็นส่วนใหญ่เป็นประเภทแผนที่ใช้ครั้งเดียว ฉะนั้นจึงจะต้องมีการหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการวางแผนโครงการ และนำมาวางแผนงานอย่างรัดกุม

ลักษณะของแผนโครงการที่ดี(ขยายความสาคร สุขศรีวงศ์,การจัดการ : จากมุมมองนักบริหาร.2555)

- ปฏิบัติได้จริงและมุ่งความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด(Practical and Goal Oriented)
- มีความชัดเจน(Clear)
- ประหยัดและมีประสิทธิภาพ(Cost Effective and Effective)
- ยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนได้(Flexible and Adaptable)
- เป็นที่ยอมรับ(Acceptable)

²⁶ สาคร สุขศรีวงศ์. การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 10 เล่ม. กรุงเทพมหานคร: บริษัท จี.พี.ไซ เบอร์พรินท์ จำกัด, 2555.

วงจรแผนของโครงการ²⁷ (Project planning Cycle)



แผนภูมิที่ 2.10 วงจรแผนโครงการ (Project planning Cycle)

- 1) **แนวความคิด(Conceptualization)** เป็นขั้นต้นในวงจรแผนของโครงการ โดยการกำหนดแนวคิดของแผน ซึ่งอาจจะมาจากนโยบายหรือเป้าหมายของโครงการนั้นๆ
- 2) **ความเป็นไปได้(Feasibility)** เมื่อกำหนดแนวคิดแล้วจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการจัดทำแผนเพื่อให้สามารถดำเนินการได้สำเร็จและไม่ยากจนเกินความสามารถ
- 3) **การวางแผนเบื้องต้น(Preliminary planning)** จากแนวคิดและความเป็นไปได้สามารถสรุปเป็นการวางแผนเบื้องต้น เป็นกรอบของเนื้อหาที่จะต้องวางแผน โดยจะต้องไม่ลืมประเด็นและวัตถุประสงค์หลักของการวางแผนที่จัดทำเพื่อให้บรรลุถึงเป้าประสงค์ใด
- 4) **รายละเอียดการวางแผน(Detail planning)** พัฒนาแผนเป็นการแผนโดยละเอียด โดยที่ในแต่ละประเด็นมีการคำนึงถึงรายละเอียดที่จะต้องดำเนินการ ปัญหาที่อาจจะพบ และทางเลือกที่เป็นคำถึงความเป็นไปได้ให้มากที่สุด
- 5) **การปฏิบัติ(Execution)** เมื่อจัดแผนแล้วจะมีการนำแผนไปปฏิบัติ อาจจะจะมีระยะทดสอบแผนแลปรับตัวในการทำงาน ซึ่งสามารถนำแผนที่ได้วางไว้กลับแก้ไขปรับปรุงได้ก่อนการปฏิบัติจริงหรือมีภาคปฏิบัติควบคู่กับการปรับปรุงแผนไปพร้อมๆกัน
- 6) **การทดสอบและการว่าจ้าง(Testing and commissioning)** ช่วงทดสอบแผนอาจจะประสานไปกับการปฏิบัติและเมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขแผนแล้ว จะมีการว่าจ้างบุคลากรให้ตรงตามแผนที่ได้วางเอาไว้เป็นการเข้าสู่การนำแผนไปปฏิบัติอย่างเต็มตัว

²⁷ Kerzner H., Project management : a systems approach to planning, scheduling, and controlling, 1992

ข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนโครงการ²⁸

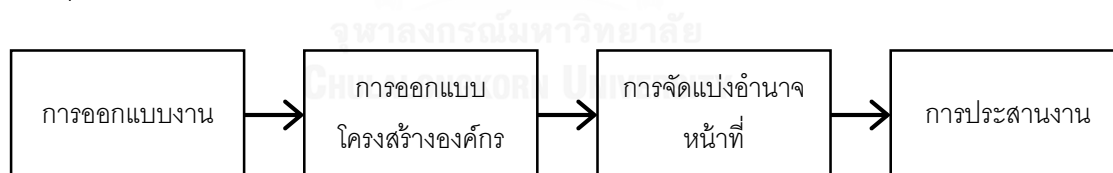
1. การจัดเก็บข้อมูลและรวบรวม (collecting)
ตัวเลขหรือข้อมูล คือ ความจริงที่สามารถนำมาใช้เป็นพื้นฐานสำหรับเหตุและผล
2. การจัดทำ (processing)
เป็นเรื่องของการกลั่นกรองและจัดลำดับของการกระทำ หรือดำเนินการต่างๆ ที่นำไปสู่จุดหมายสุดท้าย
3. การเปรียบเทียบ (comparing)
เป็นการจัดความสัมพันธ์ของความจริงหลายๆอย่างที่หามาได้ เพื่อที่จะให้เป็นข้อความที่มีความหมายสำหรับใช้ประกอบการพิจารณาและตัดสินใจต่อไป
4. การตัดสินใจ (deciding)
การนำข้อมูลได้รับการกลั่นกรองแล้ว ไปใช้วางแผนและตัดสินใจ

2. การจัดองค์กรและทีมงาน (Organization & Team)²⁹

การจัดองค์กรเป็นการดำเนินการหลังจากได้มีการวางแผนและกำหนดภาระงานและความรับผิดชอบออกมาแล้ว โดยการบริการองค์กรจะต้องเป็นไปตามพันธกิจ เป้าหมายขององค์กรเช่นกัน โดยการจัดองค์กรที่ดีจะส่งผลให้เกิดประโยชน์ให้เกิดผลตอบแทนเชิง เศรษฐศาสตร์สูงสุดและวางระบบงานเพื่อแบ่งงานเป็นสัดส่วน

กระบวนการจัดองค์กร(Organizing Process)

การจัดองค์กร หมายถึง การออกแบบงาน การจัดแผนงาน การจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ และการประสานงานระหว่างบุคคลและหน่วยงานต่างๆในองค์กร เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีโครงสร้างกระบวนการดัง(ภาพที่ 2.6)



แผนภูมิที่ 2.11 กระบวนการจัดองค์กร

3. การควบคุมและการตรวจสอบ (Control and Monitoring)

การติดตาม (Monitoring) ต้องการชี้ให้เห็นสถานการณ์ของโครงการให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ในเรื่องเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากร การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆหรือผลผลิตของโครงการเพื่อจะได้จัดการแก้ไขปรับปรุงสถานการณ์ต่างๆของโครงการที่เป็นปัญหาได้ทัน่วงที

²⁸ อนันต์ เกตุวงศ์,หลักและเทคนิคของการวางแผน.2520

²⁹ สาคร สุขศรีวงศ์. การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 10 เล่ม. กรุงเทพมหานคร: บริษัท จี.พี.ไอ เบอริฟรินท์ จำกัด, 2555.

ความสำคัญของการเฝ้าระวังติดตามงาน

- หากหัวหน้าโครงการติดตามงานได้ตลอดเวลา จะสามารถทำโครงการให้สำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์
- การควบคุมติดตามงานทำให้เจ้าของโครงการทราบสภาพของโครงการตลอดเวลา
- หากมีสัญญาณว่าจะเกิดปัญหาขึ้นก็สามารถหาทางป้องกันปัญหาไม่ให้เกิดขึ้น หรือหาทางบรรเทาปัญหาได้
- ช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย
- กระตุ้น จูงใจและสร้างขวัญกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงาน
- ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เห็นเป้าหมายวัตถุประสงค์หรือมาตรฐานของงานได้ชัดเจนขึ้น

การควบคุม (Control) การควบคุมโครงการเป็นขั้นตอนสำคัญขั้นตอนหนึ่ง ซึ่งเป็นการบังคับให้ดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นไปตามกิจกรรมที่วางไว้ ระหว่างดำเนินโครงการ เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมได้ตามแผนที่วางไว้ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐาน
2. การสังเกตการณ์ปฏิบัติงานเพื่อการวัดความก้าวหน้าของงานที่ทำขณะดำเนินโครงการ
3. การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานกับมาตรฐาน
4. การปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย

การควบคุมแบ่งตามลักษณะของสิ่งที่ถูกควบคุม

- **การควบคุมทรัพยากรทางกายภาพ** เป็นการตรวจสอบว่าวัตถุประสงค์ อุปกรณ์ เครื่องมือ อาคาร ที่ดิน และบุคลากร มีปริมาณและลักษณะตามที่กำหนดไว้สำหรับการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการประหยัดในการบรรลุวัตถุประสงค์
- **การควบคุมกระบวนการปฏิบัติงาน** ตรวจสอบกำกับดูแลเทคนิค เครื่องจักรเครื่องมือต่างๆ และวิธีปฏิบัติของบุคลากร ให้ถูกต้องตรงตามหลักการที่กำหนดไว้สำหรับปฏิบัติงาน
- **การควบคุมผลการปฏิบัติงาน** เป็นการจัดการให้โครงการผลิตได้ปริมาณตามที่กำหนดไว้ ตามคุณภาพ และตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้
- **การควบคุมด้านการเงิน** การควบคุมรายจ่าย การควบคุมงบประมาณและด้านบัญชี เพื่อให้เกิดความมั่นใจรายรับรายจ่ายเป็นไปตามแผน
- **การควบคุมบุคลากร** เป็นการควบคุมพฤติกรรมการทำงานของทีมงานโครงการให้ เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดไว้และให้เป็นไปตามกำหนดการโครงการ ใช้ประเมินผลการปฏิบัติงานแบบเป็นระบบและเป็นทางการ

บทที่ 3

กระบวนการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้มาซึ่งรายละเอียดโครงการและแนวทางการบริหารจัดการโครงการศูนย์ชุมชน ดังนั้นจึงเป็นการวิจัยแบบปฏิบัติการ(Action Research) แต่มีข้อมูลเชิงปริมาณประกอบเพื่อช่วยในการกำหนดกรอบและลำดับความต้องการในการจัดทำรายละเอียดโครงการ

3.1.การออกแบบการวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งเน้นในเรื่องของความยั่งยืนของศูนย์ชุมชน ซึ่งปัจจัยที่มาจากประเด็นคำถามจะต้องคำนึงถึง 2 สิ่งคือผลลัพธ์ (Out come)ที่ได้จากกระบวนการมีส่วนร่วม และคาดว่าจะได้รับเพื่อให้เกิดความยั่งยืน และผลผลิต (Out put) จากกระบวนการดำเนินงานการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลลัพธ์ (Out come) ที่คาดว่าจะได้รับเพื่อให้ศูนย์ชุมชนเกิดความยั่งยืน³⁰

1. กระบวนการจัดทำรายละเอียดโครงการจะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนทุกกลุ่มและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อลดข้อขัดแย้งและเกิดการดำเนินงานแบบบูรณาการให้เกิดการเชื่อมโยงการพัฒนาในส่วนอื่น แบ่งได้ 4 กลุ่มดังนี้
 - 1) **ชาวชุมชน** แบ่งออกเป็น 6 กลุ่มย่อย ประกอบด้วย กลุ่มคนชรา,กลุ่มที่ทำอาชีพรับจ้างอยู่บ้านหรือมีกิจการของตัวเองในชุมชน,กลุ่มวัยทำงานประจำ,กลุ่มเด็ก,กลุ่มกรรมการชุมชน,
 - 2) **สำนักงานทรัพย์สิน ฝ่ายชุมชน** ผู้ที่ดูแลฝ่ายชุมชนบึงพระรามเก้าและบึงพระรามเก้าพัฒนา
 - 3) **สำนักงานเขตห้วยขวาง** ประกอบด้วย 2 กลุ่มย่อย คือ ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย(กศน.)
 - 4) **นักวิชาการ** ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้วิจัย
2. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการทำให้เกิดความเข้าใจโครงการและสามารถบริหารจัดการได้เอง ได้แก่ การวิจัย(ศึกษาชุมชน) การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การบริหารจัดการ การติดตามและประเมินผล ตลอดจนการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น³¹ โดยส่งเสริมให้ชุมชนเป็นหลักของโครงการและสามารถควบคุมได้อย่างเต็มที่ บุคคลภายนอกเป็นเพียงทรัพยากรของโครงการเท่านั้น³²

³⁰ จากการแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

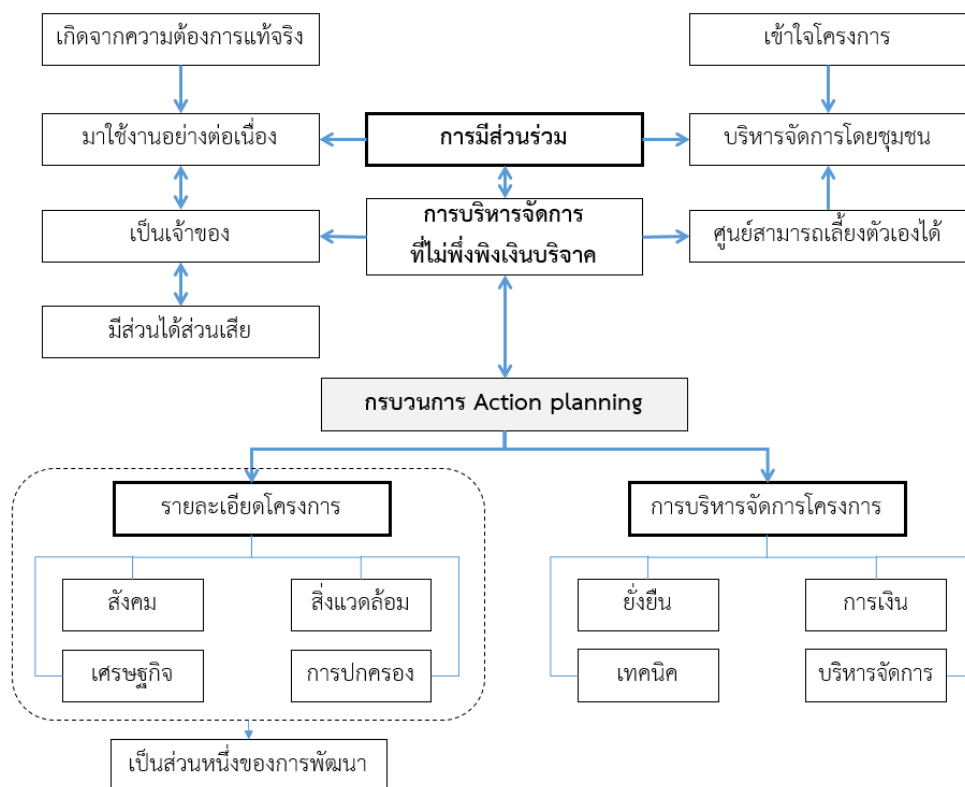
³¹ ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ. อ้างถึงใน กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 1(กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543) หน้า 136.

³² Nabeel Hamdi and Reinhard Goethert. *Action Planning for Cities: A Guide to Community Practice*. (Chichester: John Wiley & Sons, 1997)

3. สร้างให้ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียกับโครงการ เพื่อให้เกิดความเป็นเจ้าของ และไม่เพ็งเพิงเงินบริจาค
4. ชี้ให้เห็นความสำคัญของศูนย์ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน เพื่อเป้าหมายของการพัฒนาชุมชน³³ คือ การทำให้ประชาชนพึ่งตนเอง ช่วยตนเองในการแก้ปัญหาส่วนตัว และแก้ปัญหาส่วนร่วมได้ รวมทั้งในการยังชีพตนเอง(มีงานทำ) และยังประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น(มีความสุข)

ผลผลิต (Out put) จากการมีส่วนร่วมที่คาดว่าจะได้รับเพื่อให้ศูนย์ชุมชนเกิดความยั่งยืน

1. กระบวนการจัดทำรายละเอียดโครงการ ที่ครอบคลุมมิติ 4 ด้านพัฒนาที่ยั่งยืน คือ ด้านสังคม เศรษฐกิจ ภายภาคและสิ่งแวดล้อม และการเมืองการปกครอง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการมุ่งเน้นพัฒนาชุมชน
2. การบริหารของโครงการเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน ซึ่งประเด็นที่พิจารณาจะครอบคลุมใน 4 ข้อที่จะต้องพิจารณาคือ ความเป็นไปได้ด้านความยั่งยืน ด้านเทคนิค ด้านการเงิน และด้านการบริหารจัดการ



แผนภูมิที่ 3.1 การออกแบบการวิจัย
(ผู้วิจัย, 2558)

³³ นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, *กลา พัฒนาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2(กรุงเทพฯ: บริษัทชาวไทยเพรสจำกัด, 2550) หน้า 36.

หากมองในภาพรวมแล้วการวิจัยสามารถแบ่งได้ 3 ส่วนด้วยกันคือ กระบวนการมีส่วนร่วม การจัดทำรายละเอียดโครงการและการบริหารจัดการ(จากแผนภูมิที่ 3.1 ในกล่องข้อความขอบเข้) ซึ่งในบทนี้จะเป็นหากระบวนการดำเนินงานวิจัย และผลการศึกษาจะแสดงเนื้อหาในบทที่ 5

3.2. ขั้นตอนในการวิจัย

ขั้นตอนในการวิจัยแบ่งออกเป็น 12 ขั้นตอน 2 ช่วง โดยช่วงแรกเป็นช่วงที่ยังไม่ได้ดำเนินงานวิจัยในรูปแบบปฏิบัติการ ส่วนในช่วงที่ 2 จะเป็นการดำเนินงานวิจัยแบบปฏิบัติการ โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนในการวิจัย ช่วงที่ 1

1. กำหนดปัญหาในการวิจัย

มีการศึกษาปัญหาในการจัดตั้งโครงการศูนย์ชุมชนที่เคยจัดตั้งมา โครงการที่เคยจัดตั้งมาส่วนมากเกิดจากหน่วยงานหรือสถาปนิกเป็นผู้ดำเนินการ บทบาทของบุคคลภายนอกเป็นตัวแทนโครงการทั้งหมด ชุมชนยังต้องพึ่งพิงเงินบริจาคหรือพึ่งพิงหน่วยงานที่เข้ามาดำเนินการให้ ไม่สามารถบริหารจัดการเองได้ ขาดกระบวนการมีส่วนร่วม ชุมชนไม่เกิดการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสีย และกระจายการจัดตั้งออกเป็นศูนย์ย่อยๆไม่เกิดการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากปัญหาที่กล่าวมาทำให้ศูนย์ชุมชนไม่เกิดความยั่งยืน

เมื่อทราบปัญหาศูนย์ชุมชนที่เคยจัดตั้งมา นำปัญหาที่ได้ศึกษามาเป็นบทเรียนและหาแนวทางใหม่เพื่อตอบคำถามการวิจัยให้ได้ว่าจะทำให้ศูนย์ชุมชนชุมชนบึงพระรามเก้า และบึงพระรามเก้าพัฒนา นี้เกิดความยั่งยืนได้อย่างไร

2. คัดเลือกกรณีศึกษา

คัดเลือกกรณีศึกษาชุมชนบึงพระรามเก้าและบึงพระรามเก้าพัฒนา เพราะชุมชนได้แสดงถึงความต้องการการพัฒนาชุมชนโดยการขอพื้นที่ส่วนกลางชุมชนกับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ผู้เป็นเจ้าของพื้นที่เพื่อมาสร้างเป็นศูนย์พื้นที่ส่วนกลางของคนในชุมชน ทั้งนี้ชุมชนนั้นได้มีการตั้งถิ่นฐานมายาวนานและส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ดินเช่าอย่างถูกกฎหมาย ชุมชนได้ผ่านการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจึงน่าที่จะมีความเข้าใจด้านการพัฒนาชุมชน และมีแนวโน้มและศักยภาพในการจัดตั้งศูนย์ชุมชนภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมและน่าจะเข้าใจถึงแนวทางการบริหารจัดการได้

3. กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย

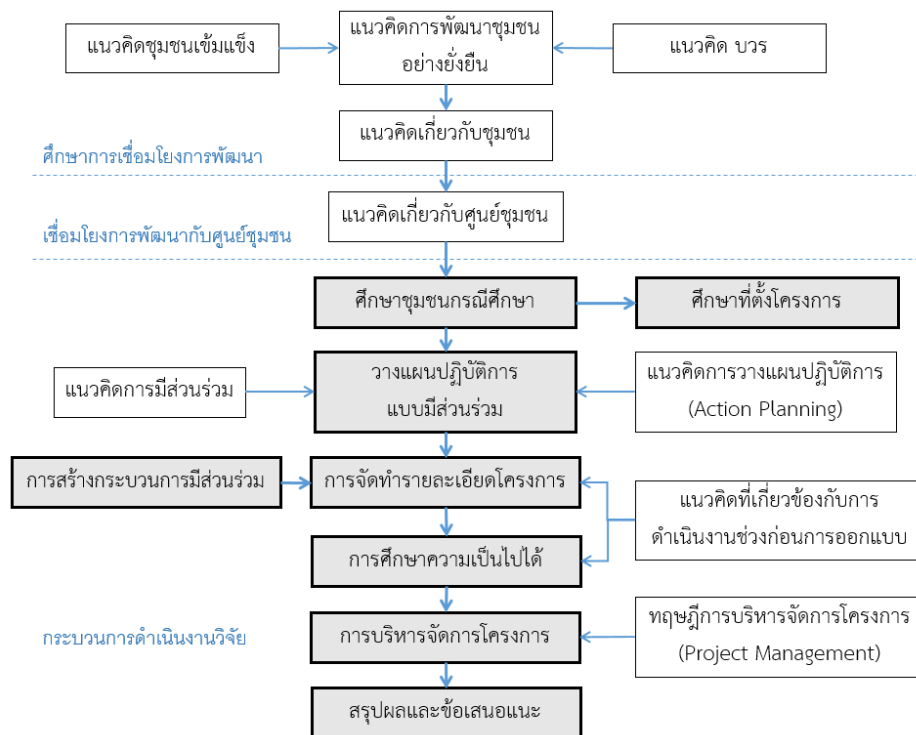
จากคำถามการวิจัย กระบวนการมีส่วนร่วมและการวางแผนบริหารจัดการที่ไม่พึ่งเงินบริจาคจะนำไปสู่ความยั่งยืนของศูนย์ชุมชนได้หรือไม่ วัตถุประสงค์ในการวิจัยจะกำหนดเพื่อนำไปสู่การตอบคำถามการวิจัยเป็นลำดับคือ

ตารางที่ 3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย
(ผู้วิจัย, 2558)

	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	นำไปสู่การตอบคำถามการวิจัย
1	เพื่อศึกษาชุมชนกรณีศึกษา และวางแผนกระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม	ศึกษาชุมชนเพื่อที่จะสามารถนำมาวางแผนให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน
2	เพื่อดำเนินการกระบวนการ วิเคราะห์และสรุปผลการจัดทำรายละเอียดโครงการกรณีศึกษาแบบมีส่วนร่วมและนำไปสู่ความยั่งยืน	จะนำไปสู่ความต้องการที่แท้จริงและทำให้ชาวชุมชนมาใช้งานอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ชาวชุมชนเข้าใจโครงการและสามารถบริหารจัดการศูนย์ชุมชนได้เองหรือไม่
3	เพื่อวิเคราะห์และวางแผนการบริหารจัดการโครงการศูนย์ชุมชนที่ได้จากกระบวนการมีส่วนร่วม ที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนของศูนย์ชุมชนในอนาคต	การวางแผนบริหารจัดการที่ไม่พึ่งเงินบริจาค ทำให้ศูนย์ชุมชนสามารถเลี้ยงตัวเองได้หรือไม่
4	เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไปของโครงการศูนย์ชุมชน และนำไปประยุกต์ใช้กับโครงการอื่นที่มีปัจจัยเหมือนกัน	น่าจะทำให้เกิดความยั่งยืนอย่างต่อเนื่องหลังจากเสร็จสิ้นวิทยานิพนธ์ได้

หมายเหตุ ข้อที่ 4 เป็นความคิดเห็นของผู้วิจัยที่น่าจะมีความยั่งยืนที่ต่อเนื่อง

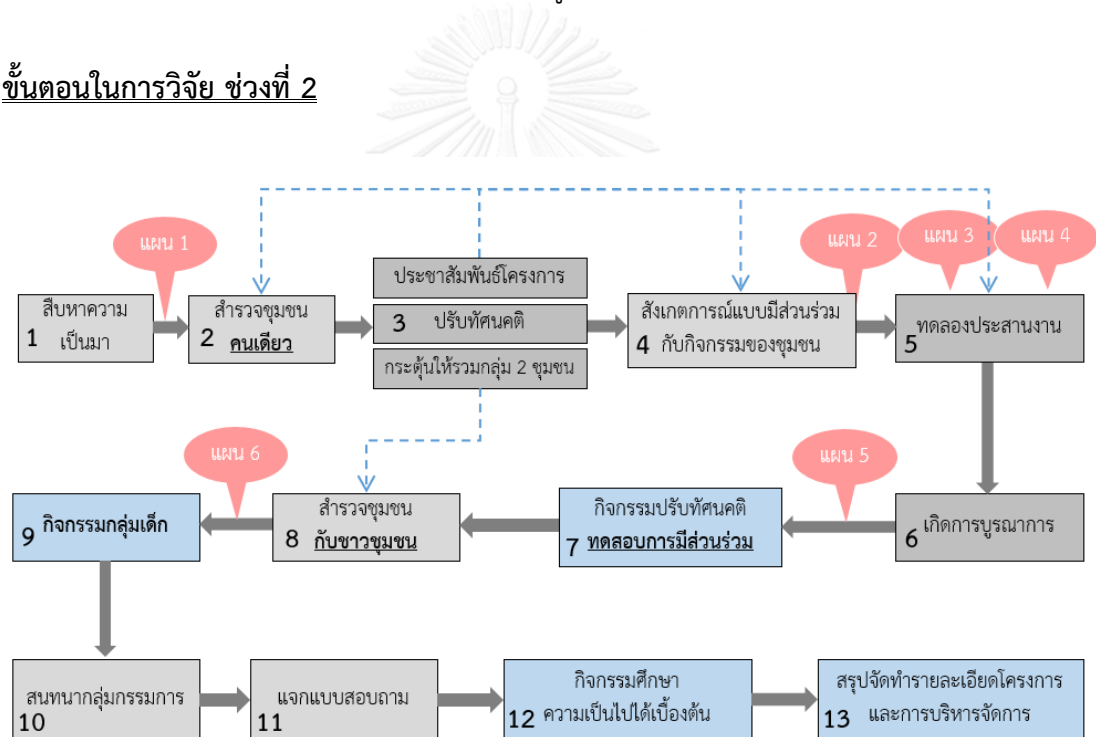
4. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย



แผนภูมิที่ 3.2 ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
(ผู้วิจัย, 2558)

ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่มีความมีความสัมพันธ์กับกระบวนการวิจัยเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดของงานวิจัย ประกอบไปด้วยการศึกษาความหมายและความสำคัญของชุมชนและศูนย์ชุมชน และหลังจากนั้นผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง แนวคิดการพัฒนาเมืองตามแนวพระราชดำริ บวร ซึ่งในการวิจัยนี้อาจจะไม่ได้เชื่อมโยงกลุ่มวัดและโรงเรียน แต่เป็นการคำนึงถึงกลุ่มบ้านหรือชุมชนที่จะสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายของการพัฒนาตามแนวทางบวรได้ในอนาคต จากการศึกษาทำให้ทราบว่าศูนย์ชุมชนควรจะเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน โดยในขั้นตอนวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของการวางแผนปฏิบัติการ (Action Planning) ร่วมกับแนวคิดการมีส่วนร่วมจากการทบทวนวรรณกรรมอื่นๆ มาเป็นกรอบในการวางแผนและนำแผนที่ได้วางไว้มาจัดทำรายละเอียดโครงการและการบริหารจัดการโครงการ โดยใช้ความรู้ที่ได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานช่วงก่อนการออกแบบและทฤษฎีการบริหารจัดการโครงการ (Project Management) เป็นองค์ความรู้ในการดำเนินงาน

ขั้นตอนในการวิจัย ช่วงที่ 2



แผนภูมิที่ 3.3 ลำดับขั้นตอนในการวิจัยช่วงที่ 2
(ผู้วิจัย, 2558)

ในการดำเนินงานวิจัยภาคสนามขั้นตอนการวิจัยไม่ได้เกิดตามลำดับเหมือนที่ผู้วิจัยได้วางแผนไว้การวิจัยไว้แต่จะเกิดจากเข้าถึงข้อมูลและการปรับปรุงแผนการวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยในแต่ละครั้งที่ดำเนินการผู้วิจัยหวังผลให้ได้มาซึ่งข้อมูลในหลายส่วนจากการมีส่วนร่วมในแต่ละครั้ง รวมทั้งการแก้ปัญหาที่เกิดจากข้อค้นพบต่างๆ ดังเช่นแผนภูมิที่ 3.3 ซึ่งสามารถนำมาจัดเรียงข้อมูลให้เกิดเป็นความเข้าใจตามระเบียบวิธีวิจัยได้ดังนี้

5. การศึกษาชุมชน

แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

5.1 สืบความเป็นมา

เป็นการสอบถามข้อมูลจาก 3 กลุ่มด้วยกันคือ 1)ที่ปรึกษาโครงการ 2)พบปะพูดคุยกับประธานชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา 3)พบปะพูดคุยกับกรรมการชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนาในลักษณะสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ผู้วิจัยได้สอบถามประวัติชุมชน พร้อมกับสืบความเป็นมาซึ่งเป็นปัจจัยที่นำไปสู่กรณีศึกษา โดยใช้การจดบันทึก เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

5.2 การศึกษาชุมชน

เป็นการศึกษาชุมชนแบบไม่มีส่วนร่วม โดยเนื้อหาจะเป็นศึกษาชุมชนในภาพรวม มีขั้นตอนในการศึกษาชุมชนเบื้องต้นแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น (Intensive Study)

เป็นการศึกษาจากเอกสารและสื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้องของ วัดอุประสงค์เพื่อศึกษาในภาพรวมของชุมชนเบื้องต้น เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสภาพปัญหาและสถานการณ์ภายในชุมชน ลักษณะทางกายภาพของชุมชน รวมถึงนโยบายและแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับชุมชน การศึกษาในขั้นตอนนี้เป็นไปในลักษณะที่คนนอกมองเข้าไปหาชุมชน (Outsider looking) เป็นการเก็บข้อมูลพื้นฐานลำดับแรก

2) สัมภาษณ์ชุมชนคนคนเดียว

เป็นการปฏิบัติภาคสนามภายในชุมชน โดยผู้วิจัยเดินสำรวจชุมชนคนเดียวในพื้นที่บางส่วนของชุมชนวัดอุประสงค์เพื่อทดลองดูพฤติกรรมคนในชุมชนที่มีต่อบุคคลภายนอก และความคิดเห็นของคนในชุมชนที่มีต่อสถานการณ์ของตนเองและชุมชน และศึกษาถึงการดำเนินโครงการศูนย์ชุมชนที่ผ่านมาของชุมชนก่อนการวิจัยจะเริ่ม เช่น การกระจายข่าวเรื่องการจัดตั้งศูนย์ชุมชน เป็นต้น โดยใช้วิธีเก็บข้อมูล 2 วิธีคือ

2.1) การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม(Non-Participant Observation)

เป็นการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม โดยวัดอุประสงค์เพื่อสังเกตพฤติกรรมของคนในชุมชนตามช่วงเวลาทั้งเช้า กลางวัน และเย็น ศึกษากิจวัตรประจำวันและวิถีชีวิตของชาวชุมชนในภาพรวม สิ่งที่ชุมชนให้ความสนใจและละเอียด ข้อมูลทางกายภาพของชุมชน เช่น พฤติกรรมการใช้พื้นที่ว่างภายในชุมชน ทางเข้าหลักและรองในชุมชน พื้นที่ส่วนกลางของชุมชน สภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยใช้การจดบันทึก การบันทึกภาพ และการทำแผนผังเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

2.2) การสัมภาษณ์(Interview)

ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบคำถามปลายเปิดเพื่อทดลองดูทัศนคติของชุมชนที่มีต่อบุคคลภายนอกที่เข้ามา โดยทำการทดลองสัมภาษณ์ชาวชุมชนในพื้นที่บางส่วนของชุมชนเท่านั้น เพื่อประเมินสถานการณ์และวางแผนการสำรวจในเชิงลึกต่อไป โดยใช้การจดบันทึก การบันทึกภาพ และการทำแผนผังเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล



ภาพที่ 3.1 เดินสำรวจชุมชนคนเดียว วันที่ 11 ธันวาคม 2557
(บรรณกุล, 2557)



ภาพที่ 3.2 เดินสำรวจชุมชนคนเดียว วันที่ 16 มกราคม 2558
(บรรณกุล, 2558)



ภาพที่ 3.3 เดินสำรวจชุมชนคนเดียว วันที่ 24 มกราคม 2558
(บรรณกุล, 2558)

3) สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม กับกิจกรรมชุมชน (Participant Observation)

ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และการประชุมของชาวชุมชน เช่น งานวันเด็ก งานวันสงกรานต์ งานประชุมของชาวชุมชนเรื่องบ้านมั่นคง งานประชุมเครือข่ายบวร เป็นต้น เพื่อแนะนำตัว สร้างความใกล้ชิดสนิทสนมและรู้สึกเป็นกันเองกับชาวชุมชน โดยวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลความสัมพันธ์ของชาวชุมชน ผ่านการจัดกิจกรรมและการทำงานร่วมกันของชาวชุมชน ศึกษาข้อมูล วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อภายในชุมชน และโครงสร้างการปกครอง การบริการจัดการภายในชุมชนและหน่วยงานที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชน และมีการบินถ่ายภาพเป็นการเก็บข้อมูล(แผนภูมิที่ 3.3 ข้อ 4)



ภาพที่ 3.4 เข้าร่วมงานวันเด็ก วันที่ 10 มกราคม 2558
(บรรณกุล, 2558)



ภาพที่ 3.5 เข้าร่วมประชุมกลุ่มบ้านมั่นคงและงานสงกรานต์
(ผู้วิจัย, 2558)

4) สํารวจชุมชนกับชาวชุมชน

เป็นการปฏิบัติภาคสนามภายในชุมชน โดยผู้วิจัยเดินสำรวจชุมชนร่วมกับชาวชุมชนในพื้นที่ทั้งหมดของชุมชน วัตถุประสงค์เพื่อให้ชาวชุมชนศึกษาชุมชนไปพร้อมกับผู้วิจัย และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมเรียนรู้การบวนการทำงานร่วมกันตั้งแต่ริเริ่มไปจนถึงทุกๆขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการวิจัย โดยวัตถุประสงค์เนื้อหาการสำรวจเพื่อศึกษาสภาพทางกายภาพของชุมชนในส่วนตัว การทดลองสำรวจโดยผู้วิจัยเพียงคนเดียวเข้าไม่ถึง ศึกษาชาวชุมชนรายครัวเรือน ศึกษากิจวัตรประจำวันและวิถีชีวิตของคนในชุมชน พร้อมทั้งสอบถามความต้องการของศูนย์ชุมชนซึ่งเนื้อหาวิธีการจะอยู่ในกระบวนการจัดทำรายละเอียดโครงการ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูล 2 วิธีคือ

4.1) การสังเกตการณ์ (Observation)

การสังเกตการณ์ครั้งนี้จะมีการสังเกตการณ์ไปพร้อมๆกับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล จะมีวิธีการสังเกตการณ์เหมือนกับช่วงการสำรวจชุมชนคนเดียวแต่ช่วงนี้จะเน้นการสังเกตการณ์ไปที่ส่วนของรายละเอียดเป็นรายครัวเรือน ความสัมพันธ์ละแวกบ้าน พื้นที่เชื่อมต่อในแต่ละหลังคาเรือน พื้นที่ทางกายภาพส่วนย่อยต่างๆ โดยใช้การจดบันทึก การบันทึกภาพ และการทำแผนผังเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยช่วงเวลาที่เดินการสังเกตการณ์จะเป็นช่วงวันจันทร์ถึงวันศุกร์เวลา 9.00 – 15.00 น. เป็นส่วนใหญ่ เป็นช่วงเวลาที่ตัวแทนชาวชุมชนพาเดินสะดวก จากข้อจำกัดของช่วงเวลาจะทำให้ได้ข้อมูลจากการสังเกตการณ์เพียงช่วงเวลาเช้าและบ่ายเท่านั้น

4.2) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (Individual In-depth Interviews)

เป็นการพูดคุยอย่างละเอียดวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลเรื่องของวิถีชีวิต พฤติกรรมของบุคคล เจตคติ ค่านิยม ความคิดเห็นที่มีต่อชุมชน พื้นที่ส่วนกลางที่พึงพอใจและพื้นที่ๆนิยมไปใช้ ความต้องการความช่วยเหลือ และเป็นการแนะนำตัวผู้วิจัย สร้างความใกล้ชิดสนิทสนม และกระจายข่าวการจัดทำโครงการศูนย์ชุมชนได้อีกทางหนึ่ง

โดยกลุ่มที่เข้าไปสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาวชุมชนที่มักจะอยู่บ้านเป็นประจำ ส่วนมากเป็นผู้สูงอายุและชาวชุมชนที่งานอยู่กับบ้าน เนื่องจากช่วงเวลาที่เข้าไปสัมภาษณ์จะเป็นวันจันทร์ถึงวันศุกร์เวลา 9.00 – 15.00 น. เป็นส่วนใหญ่



ภาพที่ 3.6 ตัวแทนชาวชุมชนที่พาผู้วิจัยเดินสำรวจชุมชน พี่พล, พี่หนา, พี่ประทวน, น้องนุรอ (ผู้วิจัย, 2558)



ภาพที่ 3.7 ภาพบรรยากาศการสำรวจร่วมกับชาวชุมชน (นุรอ, 2558)

5) สันทนากลุ่มกรรมการ(Focus Group Discussion)

สันทนาเจาะประเด็นในเรื่องของการบริหารจัดการของแต่ละและชุมชน ปัญหาชุมชนในมุมมองของกรรมการชุมชน โครงการพัฒนาต่างๆ ปัญหาการทำงานบริหารชุมชน เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลและทัศนคติร่วมกัน และใช้การจดบันทึกเป็นเครื่องมือในการเก็บบันทึกข้อมูล



ภาพที่ 3.8 สันทนากลุ่มกรรมการชุมชน วันที่ 28 เมษายน 2558
(บรรณกุล, 2558)

6) การใช้แบบสอบถาม(ส่วนแรก)

จากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคลมีข้อจำกัดที่เวลา ทำให้ได้กลุ่มคนที่มักอยู่บ้านเป็นประจำ ผู้วิจัยจึงจัดทำแบบสอบถามขึ้นเพื่อให้ทราบข้อมูลของชาวชุมชนให้ทั่วถึงในกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะกลุ่มทำงานประจำประจำที่มักจะไม่ค่อยได้อยู่บ้าน และสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในวงกว้าง และเป็นการกระจายข่าวการจัดตั้งศูนย์ชุมชน และนัดหมายการประชุมรวมชาวชุมชนในการจัดสรุปความต้องการและบริหารจัดการโครงการศูนย์ชุมชนไปพร้อมๆกัน โดยวัตถุประสงค์ในการสำรวจผ่านแบบสอบถามเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลส่วนแรกเป็นการศึกษาชุมชนเพิ่มเติมรายบุคคลในข้อมูลทั่วไป กิจกรรมยามว่าง ข้อมูลด้านการศึกษา ข้อมูลด้านอาชีพ ปัญหาที่อยากได้รับการแก้ไข ในรูปแบบสถิติ(ภาคผนวก ค)

5.3 ศึกษาที่ตั้งโครงการและข้อจำกัด

การศึกษากฎหมาย ข้อจำกัดต่างๆ จากเอกสารและสื่อออนไลน์วัตถุประสงค์ ศึกษาตำแหน่งที่ตั้งโครงการสภาพแวดล้อมภายในและโดยรอบที่ตั้งจากการสำรวจและสังเกตการณ์ และสามารถนำมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ควบคู่กับการสำรวจชุมชนและความต้องการของชาวชุมชนที่มีต่อการจัดตั้งศูนย์ชุมชน และมีการจดบันทึก ทำแผนผังการบันทึกภาพ เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล (ผลการศึกษาดูในบทที่ 5 ในรายละเอียดโครงการ)

6. วางแผนกระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้ทำการวางแผนการมีส่วนร่วมกับชุมชนในหลายครั้งโดยในแต่ละครั้งทำให้เกิดการเรียนรู้จากกระบวนการที่ได้วางไว้ผ่านการปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญและจากการดำเนินงานที่ผ่านมาของการวิจัย สามารถวิเคราะห์และสรุปได้ 3 ช่วงแบ่งออกเป็น 6 ครั้ง (ดูรายละเอียด ภาคผนวก ข)
แบ่งออกเป็น 3 ช่วงคือ

ช่วงที่ 1 ช่วงก่อนการวางแผน ผู้วิจัยจะต้องศึกษาศึกษาเรียนรู้และทำความเข้าใจกระบวนการการมีส่วนร่วมพร้อมๆกับสืบความเป็นมาของโครงการและเก็บข้อมูลชุมชน

ช่วงที่ 2 ช่วงแผนที่ 1-3 เป็นช่วงที่มีการศึกษาชุมชนร่วมกับการวางแผน และแผนการดำเนินงานโดยยังไม่ได้เข้าร่วมกับสำนักงานทรัพย์สินทำให้ยังไม่เกิดการบูรณาการ และมุ่งเน้นการทำกิจกรรมกลุ่มย่อย ในช่วงนี้จะเป็นการนำแผนกระบวนการที่ได้วางไว้ไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ

ช่วงที่ 3 ช่วงแผนที่ 4-6 เป็นช่วงที่มีการศึกษาชุมชนมากขึ้นกว่าช่วงแรกทำให้เข้าใจชุมชน และได้เข้าร่วมกับสำนักงานทรัพย์สินทำให้เกิดการบูรณาการขึ้น และมุ่งเน้นการทำกิจกรรมกลุ่มใหญ่ ในช่วงนี้จะเป็นการนำแผนกระบวนการที่ได้วางไว้ไปปรึกษากับสำนักงานทรัพย์สินและปรับให้เข้ากับแนวทางดำเนินงานของสำนักงานทรัพย์สิน

7. การสร้างการมีส่วนร่วม

7.1) การประชาสัมพันธ์โครงการพร้อมกับการปรับทัศนคติเกี่ยวกับโครงการและกระตุ่นการรวมกลุ่มของทั้ง 2 ชุมชน

1.การประชาสัมพันธ์

จะทำการประชาสัมพันธ์โดยการแจกใบปลิว(ภาคผนวก ค) ที่มีรายละเอียดวันและเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมและแนะนำตัวผู้วิจัย และเป็นการประกาศในที่ประชุมที่เข้าไปมีส่วนร่วมในแต่ละช่วงของการดำเนินการ

2.การปรับทัศนคติ

จะมุ่งเน้นที่ 3 ประเด็นคือ 1)เห็นความสำคัญของศูนย์ชุมชนว่าเป็นส่วนหนึ่งของงานพัฒนา 2)มีการใช้งานร่วมกันเพื่อเป็นโครงการนำร่องและสะดวกต่อการบริหารจัดการ 3) เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมและให้ชาวชุมชนสามารถบริหารจัดการเองได้

3.กระตุ่นการรวมกลุ่ม

ผลักดันให้เกิดการทดลองประสานงานกันเองระหว่าง 2 ชุมชน เพื่อการรวมกลุ่มและรวบรวมจากทั้ง 2 ชุมชนในความเข้าใจเดียวกันที่ว่าศูนย์ชุมชนนี้เป็นของทั้ง 2 ชุมชน โดยการประชาสัมพันธ์การปรับทัศนคติและการกระตุ่นการรวมกลุ่มกันใน 6 ช่วงด้วยกันดังนี้

เดินร่วมกับประธานชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา แจกใบปลิวเพื่อประชาสัมพันธ์



ภาพที่ 3.9 ประธานพาผู้วิจัยแนะนำตัวกับชาวชุมชน วันที่ 9 มกราคม 2558
(ผู้วิจัย, 2558)

สำรวจชุมชนคนเดียว

ในการสำรวจชุมชนนอกจากจะสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมแล้วผู้วิจัยยังทำการแจกใบปลิวเพื่อประชาสัมพันธ์และเกิดการพูดคุยพร้อมกับการปรับทัศนคติอีกด้วย

ช่วงทดลองประสานงาน

ช่วงนี้จะใช้การกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มของทั้ง 2 ชุมชนโดยการให้กรรมการและประธานชุมชนเป็นผู้ดำเนินการรวมกลุ่ม

ช่วงการมีสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชน

เป็นการเข้าร่วมการรวมกลุ่มของชาวชุมชน เช่น งานวันเด็ก วันสงกรานต์ การประชุมกลุ่มบ้านมั่นคง ซึ่งเป็นการเข้าไปสังเกตการณ์พร้อมกับแจกใบปลิวเพื่อแนะนำตัวเองและอธิบายถึงที่มาและความสำคัญของศูนย์ชุมชน

ช่วงเดินสำรวจชุมชนร่วมกับชาวชุมชน

เป็นช่วงที่ได้ดำเนินงานวิจัยมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้วจะต้องมีการกระตุ้นให้เกิดความสนใจและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องโดยการสำรวจร่วมชาวชุมชนทำให้เข้าถึงสมาชิกชุมชนได้มากขึ้น เกิดการประชาสัมพันธ์โครงการสร้างความเข้าใจสำหรับผู้ที่ยังไม่ทราบเรื่องของการจัดตั้งศูนย์ชุมชน ไปพร้อมๆกับการสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป ไปจนถึงสัมภาษณ์ความต้องการภายในศูนย์ชุมชน

ช่วงของการดำเนินงานการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมแบบกลุ่ม

ผู้วิจัยจะมีการประชาสัมพันธ์เป็นช่วงๆก่อนการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมแบบกลุ่ม เพื่อลดการเชิญชวนเฉพาะกลุ่มของกรรมการชุมชนเท่านั้น ซึ่งจะกล่าวในรายละเอียดต่อไปในแต่ละช่วงของ

7.2) ทดลองประสานงาน

วัตถุประสงค์เพื่อทดลองวิธีการทำงานร่วมกับชาวชุมชนโดยผ่านคณะกรรมการชุมชนเป็นหลักในการทำงานกระบวนการ ในขั้นตอนนี้จะทำให้ทราบโครงสร้างการบริหารจัดการภายในชุมชน การกระจายข่าวภายในชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน และผู้ที่มีความสามารถในการรวบรวมคนซึ่งอาจจะไม่ใช่คณะกรรมการชุมชนก็ได้ ทดลองประสานงานโดยการนัดประชุมชาวชุมชนหลายครั้ง



ภาพที่ 3.10 พบประธานทั้ง 2 ชุมชน วันที่ 18 มกราคม 2558
(บรรณกุล, 2558)



ภาพที่ 3.11 ประชุมร่วมกรรมการครั้งที่ 1 วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2558
(บรรณกุล, 2558)



ภาพที่ 3.12 ประชุมร่วมกรรมการครั้งที่ 2 วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2558
(บรรณกุล, 2558)

7.3) เกิดการบูรณาการ

มีการปรับปรุงการประสานงานและกระบวนการดำเนินการวิจัยในภาคปฏิบัติใหม่ โดยให้สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมร่วมกับผู้วิจัยคือ คุณชนิดาภา แสงชื่น คุณณัฐหทัย สุขดำรงปรีชา และคุณพรธวัช อวิรุตม์ ซึ่งสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์มีความเข้าใจพื้นที่และชาวชุมชนผ่านการดำเนินการมายาวนาน ซึ่งทำให้เกิดกระบวนการดำเนินการแบบบูรณาการณ ขึ้นร่วมกันกับเจ้าของที่ดิน วัดฤประสงค์เพื่อสร้างให้เกิดจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วม เป็นการดึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการทั้งหมดเข้ามาร่วมดำเนินการซึ่งประกอบด้วยกัน 4 กลุ่มคือ ชาวชุมชน,สำนักงานทรัพย์สิน,สำนักงานเขตห้วยขวาง,นักวิชาการ

7.4) กิจกรรมปรับทัศนคติและทดสอบการมีส่วนร่วม

หลังจากเกิดการบูรณาการได้มีการจัดเป็นกิจกรรมกลุ่ม ในวันที่ 8 มีนาคม 2558 ที่โรงเรียนพระรามเก้า กาญจนภิเษก วัดฤประสงค์เพื่อให้ชาวชุมชนสะท้อนความต้องการของชุมชนออกมาผ่านกิจกรรม ปรับทัศนคติให้เกิดการมีส่วนร่วมและทดสอบการมีส่วนร่วมโดยกิจกรรม

ช่วงที่ 1 การดำเนินกิจกรรมโดยบริษัทรักลูก

เริ่มกระบวนการด้วยการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมทำสมาธิและ แจกดอกไม้แลกดอกไม้กันให้ครบ 5 ดอกเพื่อละลายพฤติกรรมและกระตุ้นการมีส่วนร่วม จากนั้นท่านประธานกลุ่มบวรกล่าวเปิดงานและเริ่มกระบวนการ โดยเป็นกระบวนการที่让群众ชุมชนได้คิดถึงอนาคตและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการอยู่ร่วมกัน โดยเริ่มจากการตั้งคำถาม



ภาพที่ 3.13 ช่วงที่ 1 การดำเนินกิจกรรมโดยบริษัทรักลูก
(ทรัพย์สิน, 2558)

ช่วงที่ 2 การดำเนินกิจกรรมโดยตัวแทนจากสำนักงานทรัพย์สิน

หลังจากนั้นได้มีพูดถึงแนวทางการทำงานของคำว่า บวร โดยตัวแทนจากสำนักงานทรัพย์สินคุณชนิดาภา แสงชื่น หัวหน้ากองชุมชนโครงการ 1 让群众ชุมชนเข้าใจและมุ่งเน้น让群众ชุมชนทำเพื่อพ่อหลวง

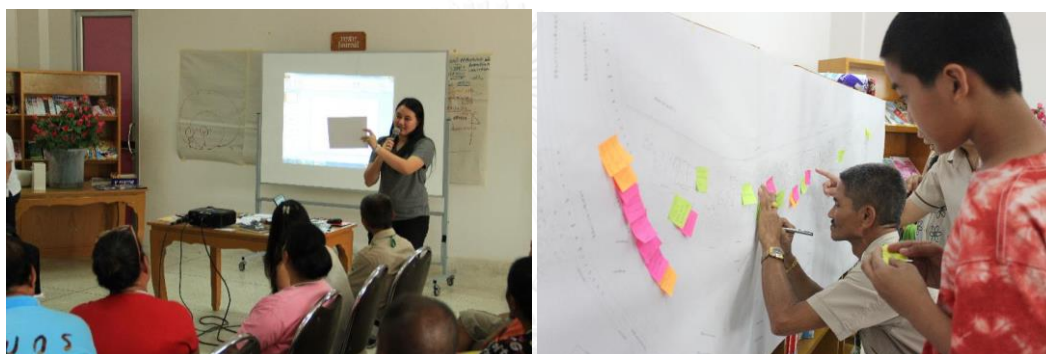


ภาพที่ 3.14 ช่วงที่ 2 กิจกรรมโดยตัวแทนจากสำนักงานทรัพย์สิน
(บรรณกุล, 2558)

ช่วงที่ 3 การดำเนินกิจกรรมโดยผู้วิจัย

หลังจากที่ได้ปรับทัศนคติแล้วจะเป็นช่วงของผู้วิจัยที่จะสร้างสร้างและกระตุ้น让群众ชุมชนเกิดความ ต้องการที่จะพัฒนามากยิ่งขึ้นด้วยการเปิดวิดีโอที่ถ่ายภาพบรรยากาศรอบชุมชน และตั้งคำถาม

ถึงสภาพที่เป็น อยู่จากนั้นจะสร้างความเข้าใจให้ชุมชนว่าศูนย์ชุมชนสามารถเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาได้ โดยเริ่มจากชุมชนทั้ง 2 ชุมชนและกระจายการเชื่อมโยงการพัฒนาออกเป็นเครือข่าย และสุดท้ายทดสอบการมีส่วนร่วมโดยศึกษาพื้นที่ของตนเองโดยการนำโพสอิทมาแปะเพื่อดูการพฤติกรรมการใช้ที่ว่างภายในศูนย์ชุมชนโดยให้เขียนชื่อ เวลาและกิจกรรมที่ชอบทำบนพื้นที่นั้น และนำมาแปะบนผังที่ผู้วิจัยได้เตรียมไว้ให้ จากนั้นกล่าวปิดท้ายด้วยการกระตุ้นให้เกิดการบอกต่อ ว่าวันนี้มาทำกิจกรรมอะไรและมีสิ่งใดที่จะต้องช่วยกันทำต่อไปในกิจกรรมต่อไป เพื่อช่วยในการประชาสัมพันธ์และกระจายความเข้าใจโครงการศูนย์ชุมชนให้ทราบโดยทั่วถึงกันมากขึ้น และหลังจากนั้นได้มีการขึ้นมากล่าวถึงการมีส่วนร่วมจากตัวแทนเขตที่จะเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเครือข่ายบวร และเป็นการปิดกิจกรรมโดยบริษัทกรู๊ป และหลังจากกิจกรรมในวันนั้นผู้วิจัยได้จัดทำ Facebook ขึ้นมาเพื่อเป็นช่องทางประชาสัมพันธ์โครงการและสื่อสารกับชาวชุมชน



ภาพที่ 3.15 ช่วงที่ 3 การดำเนินกิจกรรมโดยผู้วิจัย
(ทรัพย์สิน, 2558)



ภาพที่ 3.16 ผู้เข้าร่วมกิจกรรม
(ทรัพย์สิน, 2558)



ภาพที่ 3.17 หน้าเพจ Facebook “บึงพระรามเก้า ทีม”
(ผู้วิจัย, 2558)

8. การรวบรวมความต้องการ

มีการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในที่หลากหลายเพื่อให้ได้มาซึ่งความต้องการของที่เกี่ยวข้อง

8.1) การสัมภาษณ์เจาะลึกรายบุคคล (กลุ่มอยู่บ้าน : คนชรา,รับจ้างรายวัน/ธุรกิจ)

เป็นการเดินสำรวจชุมชนและสัมภาษณ์พร้อมกับชาวชุมชนโดยการใช้คำถามการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง(Structured – Interview) และเจาะลึกให้เกิดความชัดเจนในประเด็นที่เกิดขึ้นระหว่างการสัมภาษณ์ได้อย่างละเอียดเป็นการเก็บข้อมูลของชาวชุมชนร่วมกับความคิดเห็นเรื่องการจัดตั้งศูนย์ชุมชนไปพร้อมๆกัน(ภาพที่ 3.6-3.7)

8.2) กิจกรรมกลุ่มเด็ก (กลุ่มเด็กและเยาวชน)

เป็นการทำกิจกรรมร่วมกับสำนักงานทรัพย์สินในวันที่ 19 เมษายน 2558 ที่ศูนย์บวร ตั้งอยู่หลังศูนย์แพทย์ เขตห้วยขวางโดยใช้วิธีการดำเนินงานวิจัยคือ

การระดมสมอง(Brainstorm) เป็นการร่วมกันคิดของกลุ่มเด็กและเยาวชนในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการหาข้อสรุป ผู้วิจัยเป็นเพียงผู้สนับสนุนเท่านั้นโดยที่ผู้วิจัยสามารถมีส่วนในการช่วยเสริมข้อมูลหรือแนวคิดในประเด็นที่ชาวชุมชนอาจจะละเลยไป

การให้สร้างจินตนาการ (Projective Technique) เป็นเครื่องมือในการวัดปฏิบัติการในการแสดงความรู้สึกนึกคิดออกมา พร้อมกับข้อมูลที่เกิดจากการจินตนาการในหัวข้อที่ผู้วิจัยต้องการข้อมูล เป็นการดำเนินการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ วิเคราะห์จากความฝันความต้องการ ไม่ได้วิเคราะห์จากปัญหา ซึ่งการให้สร้างจินตนาการไม่มีกรอบในการกำหนดแนวทางในการจินตนาการของบุคคลนั้นๆ ผู้วิจัยสามารถสังเกตปฏิบัติการและเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกที่ไม่อาจเข้าถึงได้การใช้วิธีการแบบอื่น มีรายละเอียดที่สามารถแบ่งช่วงของการทำกิจกรรมได้ 5 กิจกรรมดังนี้

1. แบ่งกลุ่มและทำป้ายชื่อ

เป็นการแบ่งกลุ่มคณะชุมชนร่วมกันทั้ง 2 ชุมชน และคณะเด็กโตและเด็กเล็กอยู่ด้วยกัน เพื่อสร้างโอกาสในการทำความรู้จักเพื่อนจากคนละชุมชนและคนละวัยกัน โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม และ

หลังจากนั้นได้มีการทำป้ายชื่อในรูปแบบที่แสดงถึงความเป็นตัวเองมากที่สุด กิจกรรมนี้เด็กจะได้ฝึกมองกลับมาที่ตัวเองว่ามีจุดเด่นหรือข้อดีอะไรบ้าง และนอกจากนี้ยังเสริมสร้างจินตนาการ



ภาพที่ 3.18 ภาพบรรยากาศการทำป้ายชื่อ
(บรรณกุล, 2558)

2. กิจกรรมกระชับความสัมพันธ์จากพี่ๆสำนักงานทรัพย์สิน

เป็นกิจกรรมจากทำสำนักงานทรัพย์สิน ฝึกให้เด็กๆมีความคิดในการแก้สถานการณ์และสร้างความสามัคคี โดยแบ่งกลุ่มร่วมกันทำท่อที่ต่อจากกระดาษและนำมาร่วมกันเป็นทางให้ลูกบอลทั้ง 4 แบบวิ่งผ่านท่อไปได้



ภาพที่ 3.19 กิจกรรมกระชับความสัมพันธ์จากพี่ๆสำนักงานทรัพย์สิน
(บรรณกุล, 2558)

3. เขียนพื้นที่ชอบและไม่ชอบลงบนผังชุมชน

เป็นการกระตุ้นให้เด็กได้ศึกษาชุมชนของตนเองผ่านการร่วมกันระบุพื้นที่กิจกรรมที่ไม่ดีและไม่ชอบไป พื้นที่กิจกรรมที่ดีๆและชอบไปนั่งเล่น ซึ่งได้รับความสนใจและให้ความร่วมมือจากเด็กๆเป็นอย่างดี



ภาพที่ 3.20 เขียนพื้นที่ชอบและไม่ชอบลงบนผังชุมชน
(บรรณกุล, 2558)

4. ค้นหาความฝันของตัวเอง

ให้เด็กวาดภาพความฝันของตัวเองในอนาคต ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เกิดจินตนาการ และเป็นการให้เด็กคิดคำนึงถึงภาพของตัวเองในอนาคต เป็นการไต่ระดับการมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรม



ภาพที่ 3.21 ตัวอย่างวาดภาพความฝันของเด็กๆในอนาคต
(ทรัพย์สิน, 2558)

5. ค้นหาชุมชนในฝัน แบ่งออกเป็น 2 ช่วง

ช่วงที่ 1 เขียนความฝันของชุมชนตัวเอง หลังจากกระตุ้นให้เกิดความฝันของตัวเองแล้ว จากนั้นผู้วิจัยกระตุ้นให้เด็กเกิดภาพชุมชนในฝันโดยการให้แต่ละกลุ่มช่วยกันเขียนความฝันของแต่ละกลุ่มออกมาแล้วนำมาเสนอ



ภาพที่ 3.22 บรรยากาศการนำเสนอชุมชนในฝันของเด็กๆ
(บรรณกุล, 2558)

ช่วงที่ 2 นำภาพความฝันชุมชนแสดงออกมาเป็นกายภาพผ่านโมเดล

หลังจากที่มีการเขียนความต้องการชุมชนในฝันแล้ว แต่ละกลุ่มได้นำมาตัดโมเดล และตัดสิน โดยชาวชุมชนที่มาร่วมงานในวันนั้น เป็นการดำเนินงานทางอ้อมทดแทนการสัมภาษณ์ ซึ่งจะทำความน่าเบื่อ และสามารถนำไปตีความเป็นความต้องการภายในศูนย์ชุมชนได้



ภาพที่ 3.23 นำภาพความฝันชุมชนแสดงออกมาเป็นกายภาพผ่านโมเดล
(บรรณกุล, 2558)

8.3) สนทนากลุ่มกรรมการชุมชน (กลุ่มกรรมการชุมชน)

เป็นการพูดคุยในประเด็นที่ต้องการข้อมูลและข้อสรุป เกิดการแลกเปลี่ยนทัศนคติ ไปพร้อมๆ กับข้อมูลที่ได้รับจากการสนทนากลุ่ม

8.4) แบบสอบถาม(ส่วนที่ 2) (วัยทำงาน นอกบ้าน)

ใช้แบบสอบถามส่วนที่2 คือ ความต้องการศึกษาเพิ่มเติม ความต้องการอาชีพเสริม ความต้องการภายในศูนย์ชุมชน ผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูลในรูปแบบสถิติ เพื่อเป็นกรอบความต้องการและนำไปใช้ในจัดลำดับความสำคัญและสรุปความต้องการของศูนย์ชุมชนร่วมกับชาวชุมชนต่อไป

8.5) การรวบรวมความต้องการผู้ที่เกี่ยวข้อง(Stockholders)

ได้จากการสอบถามและการเข้าร่วมกิจกรรมการระดมสมองร่วมกับชาวชุมชน โดยสำนักงานทรัพย์สินมี ส่วนร่วมค่อนข้างมากใกล้เคียงกับผู้วิจัยร่วมกับชุมชน

9. ศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้น

เป็นการจัดกิจกรรมระดมสมอง ของผู้วิจัยร่วมกับชาวชุมชน สำนักงานทรัพย์สิน สำนักงานเขต ในวันที่ 16 พ.ค.2558 ที่ห้องประชุมโรงเรียนพระรามเก้ากาญจนาภิเษก ประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอนด้วยกันคือ

9.1) จัดลำดับความสำคัญความต้องการร่วมกัน

เป็นการนำข้อมูลทั้งหมดมาร่วมกันจัดลำดับความสำคัญร่วมกับทุกฝ่าย เป็นความต้องการที่เป็น ประโยชน์จำเป็นเร่งด่วนทั้งความต้องการพื้นฐานและด้านการพัฒนา ซึ่งก่อนที่จะมีการจัดลำดับความสำคัญ ผู้วิจัย ได้มีการฉายสไลด์เล่าเรื่องการค้าเงินงานที่ผ่านมาให้ชาวชุมชนฟังเพื่อกลุ่มชาวชุมชนจะได้เข้าใจภาพรวมและเข้าใจ ถึงวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานต่อ



ภาพที่ 3.24 จัดลำดับความสำคัญความต้องการร่วมกัน

(บรรณกุล, 2558)

9.2) แนวทางการออกแบบ(Design guideline)

นำการจัดลำดับความสำคัญความต้องการร่วมกันที่ได้มาวางเป็นผังโครงการ โดยใช้อุปกรณ์ตาราง 1x1 เทียบเท่า 1x1 ตารางเมตร มาใช้เป็นเครื่องมือในการวางผัง ซึ่งจะได้ออกมาเป็นแนวทางในการออกแบบเบื้องต้นแต่ ยังไม่สมบูรณ์เนื่องจากเป็นการดำเนินงานส่วนใหญ่โดยชาวชุมชน ซึ่งผู้วิจัยจะต้องนำมาวิเคราะห์ต่อในลำดับต่อไป



ภาพที่ 3.25 การจัดทำแนวทางการออกแบบ(Design guideline)
(ทรัพย์สิน, 2558)

9.3) ศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้น

เมื่อได้แนวทางการออกแบบ(Design guideline) ศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้นในด้านการคิดประมาณราคาเบื้องต้น และข้อกำหนดหรือแนวทางในรายละเอียดการออกแบบต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยจะนำกระบวนการจากกิจกรรมนี้ไปวิเคราะห์ต่อ

10. จัดทำรายละเอียดโครงการ

วิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมความต้องการรวมและจากกิจกรรมศึกษาความเป็นไปได้วันที่ 16 พฤษภาคม 2558 โดยผู้วิจัยนำมาจัดทำสรุปแนวทางการออกแบบ(Design guideline) และจัดทำรายละเอียดโครงการอย่างละเอียด

11. ศึกษาความเป็นไปได้รายละเอียด

ผู้วิจัยวิเคราะห์จากแนวทางการออกแบบ(Design guideline) และจัดทำรายละเอียดโครงการอย่างละเอียดวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความเป็นไปได้ด้านความยั่งยืน ด้านเทคนิค ด้านการเงิน ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าโครงการนี้มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นและสามารถตอบโจทย์ความยั่งยืนได้หรือไม่

12. วางแผนบริหารจัดการ

ผู้วิจัยวิเคราะห์การวางแผนบริหารจัดการโครงการเพื่อที่จะนำไปสู่ความยั่งยืน จุดประสงค์เพื่อไม่ให้เกิดการพึ่งพิงเงินบริจาคสามารถบริหารจัดการเองได้ และมีการวางแผนบริหารจัดการอาคารหลังเปิดใช้ที่ทำได้เองและอยู่บนความเป็นไปได้โดยชุมชนบริหารจัดการเอง

13. สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา เป็นการสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์และตอบคำถามการวิจัยได้ ซึ่งได้แก่ การศึกษาชุมชน สรุปกระบวนการดำเนินการมีส่วนร่วมและผลที่ได้จากการดำเนินการมีส่วนร่วม ที่ประกอบไปด้วยข้อมูล 2 ส่วนใหญ่ๆคือการ จัดทำรายละเอียดโครงการ และการการบริหารจัดการศูนย์ชุมชนบึงพระรามเก้าและบึงพระรามเก้าพัฒนา และข้อมูลโดยการสอบถามข้อคิดเห็นจากหน่วยงานที่ร่วมดำเนินงาน และวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานต่อโดยชุมชนว่าจะเป็นไปได้ตามแนวทางโครงการยั่งยืนไม่

สรุปเป็นแนวทางในการจัดทำรายละเอียดโครงการและบริหารจัดการศูนย์ชุมชน เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับโครงการที่มีปัจจัยเหมือนกับชุมชนที่ศึกษา และสรุปแนวทางการวิจัยต่อเนื่องในอนาคต

3.3.สรุปวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ตารางที่ 3.2 สรุปวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือในการเก็บข้อมูล(ผู้วิจัย, 2558)

	ขั้นตอนในการวิจัย	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	เครื่องมือในการเก็บข้อมูล
1	กำหนดปัญหาในการวิจัย	ทบทวนวรรณกรรม ศึกษาศูนย์ชุมชนในอดีต(การสัมภาษณ์) การสำรวจชุมชนเบื้องต้น	เอกสารและสื่อออนไลน์ การจดบันทึก ทำแผนผัง การบันทึกภาพ
2	คัดเลือกกรณีศึกษา	การสัมภาษณ์ การสำรวจชุมชนเบื้องต้น	เอกสารและสื่อออนไลน์ การจดบันทึก การบันทึกภาพ
3	กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย	วิเคราะห์จากปัญหาในการวิจัยและคำถามการวิจัย	เอกสารและสื่อออนไลน์ การจดบันทึก การบันทึกภาพ
4	ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย	ทบทวนวรรณกรรม	หนังสือ บทความ เอกสาร ประกอบการเรียนการสอน สิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ แผนที่ ภาพถ่ายทางอากาศ
5	การศึกษาชุมชน	ทบทวนวรรณกรรม,สังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมและแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล การใช้แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม การให้สร้างจินตนาการ	เอกสารและสื่อออนไลน์ การจดบันทึก ทำแผนผัง การบันทึกภาพ แบบสอบถาม
6	วางแผนปฏิบัติการมีส่วนร่วม	การวิเคราะห์และวางแผนร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	เอกสารและสื่อออนไลน์ ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
7	สร้างการมีส่วนร่วม	แจกใบปลิว พูดคุยปรับทัศนคติ ทดลองประสานงาน การบูรณาการ กิจกรรมกลุ่มปรับทัศนคติและทดสอบการมีส่วนร่วม	ใบปลิว ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
8	รวบรวมความต้องการ	ทบทวนวรรณกรรม,สังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมและแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล การใช้แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม การให้สร้างจินตนาการ การระดมสมอง	การจดบันทึก ทำแผนผัง การบันทึกภาพ ผังความคิดแบบจำลอง แบบสอบถาม
9	ศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้น	การระดมสมองร่วมกับชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	เอกสารและสื่อออนไลน์ การจดบันทึก การบันทึกภาพ ทำแผนผัง
10	จัดทำรายละเอียดโครงการ	ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล และการระดมสมองร่วมกับชุมชน	เอกสารและสื่อออนไลน์ การจดบันทึก การบันทึกภาพ ทำแผนผัง
11	ศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้นอย่างละเอียด	ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล และการระดมสมองร่วมกับชุมชน	เอกสารและสื่อออนไลน์ การจดบันทึก การบันทึกภาพ
12	วางแผนบริหารจัดการโครงการ	ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล และการระดมสมองร่วมกับชุมชน	เอกสารและสื่อออนไลน์ การจดบันทึก การบันทึกภาพ

บทที่ 4

การศึกษาชุมชนบึงพระรามเก้าและบึงพระรามเก้าพัฒนา

4.1. ประวัติความเป็นมาของชุมชนบึงพระรามเก้าและบึงพระรามเก้าพัฒนา

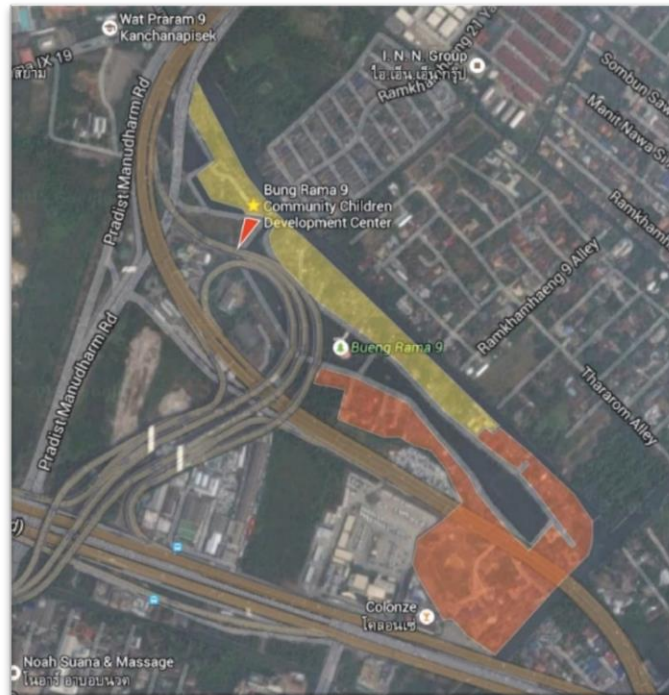
จากคำบอกเล่าของชาวบ้านชุมชนบึงพระรามเก้าและชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนามีอายุมากกว่า 3 ชั่วโมงอายุคน ประมาณ 100 กว่าปี ซึ่งไม่สามารถระบุอายุของชุมชนได้อย่างแน่ชัด สามารถแบ่งช่วงเวลาของชุมชนออกเป็น 2 ช่วงตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางกายภาพของที่ตั้งชุมชนดังนี้

ช่วงที่ 1 (ช่วงก่อตั้ง - 2530) เป็นช่วงเริ่มต้นของการตั้งถิ่นฐานของชุมชน เดิมพื้นที่ของชุมชนเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำล้อมรอบไปด้วยคลองและลำราง มีการเข้ามาจับจองพื้นที่สร้างบ้านเรือนตลอดริมคลอง โดยริมคลองลาดพร้าวฝั่งทิศตะวันตกเป็นกลุ่มของชาวชุมชนที่นับถือศาสนาพุทธและริมคลองแสนแสบฝั่งทิศตะวันออกจะเป็นกลุ่มชาวชุมชนที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งมาตั้งถิ่นฐานพร้อมๆกัน การตั้งบ้านเรือนอยู่ริมคลองในสมัยนั้นเพื่อสะดวกต่อการเดินทางโดยเรือ และมีการประกอบอาชีพทำนาในพื้นที่ ปลูกกระเจี๊ยบ ขาย เก็บผักบุง และผักกระเฉดริมคลองขายเป็นอาชีพหลักของชาวชุมชนในสมัยนั้น ซึ่งสมัยนั้นน้ำยังใสสามารถใช้ดื่มกินและลงไปว่ายน้ำเล่นได้ บางคนประกอบอาชีพรับจ้างทำเกษตรโดยข้ามไปรับจ้างที่แปลงผักฝั่งตรงข้ามคลองลาดพร้าวด้านทิศตะวันออก ซึ่งในสมัยนั้นฝั่งคลองลาดพร้าวด้านทิศตะวันออกทำแปลงผักและการเกษตรค่อนข้างมาก

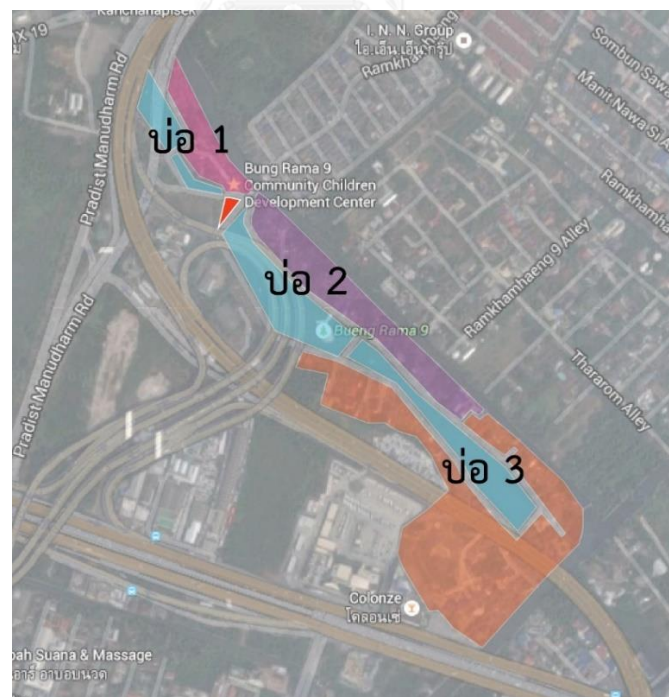
การปกครองในช่วงนี้เป็นไปแบบยังไม่มีมีการปกครองแบบชุมชนอย่างจริงจังในช่วงแรกและต่อมามีการปกครองรวมกันเป็นชุมชนเดียว เนื่องจากบ้านเรือนในช่วงนั้นยังมีไม้ก่หลังคาเรือน และใช้ชื่อเป็นชุมชนพระรามเก้า ความสัมพันธ์ของของชาวชุมชนเป็นไปในแบบเครือญาติ โดยทั้ง 2 ศาสนาอยู่กันอย่างปรองดองมาโดยตลอดตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน

ช่วงที่ 2 (2530 - ปัจจุบัน) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเข้ามาสำรวจพื้นที่และพระราชทานพระราชดำริสร้างโครงการบำบัดน้ำเสียบึงพระราม 9 ให้เป็นโครงการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้พื้นที่ดิน 53 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ของชุมชน ในปีพ.ศ.2530 และแล้วเสร็จต่อมาในปี 2532 ทำให้เกิดการจัดสรรที่ดินใหม่เกิดขึ้น บ้านเรือนและที่ดินที่เคยอยู่ในเขตก่อสร้างบึงก่ขยายขยายออกไปเป็นแนวล้อมรอบบึงและได้ชื่อใหม่เป็นชุมชนบึงพระรามเก้า

ต่อมาในวันที่ 22 มิถุนายนปี 2536 ได้มีการแบ่งการปกครองออกเป็น 2 ชุมชน(ภาพที่ 4.1) ได้แก่ ชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนาและชุมชนบึงพระรามเก้า โดยแบ่งจากที่ตั้งและความเชื่อทางศาสนา ซึ่งเปรียบเสมือนยึดการแบ่งชุมชนตามกลุ่มการตั้งถิ่นฐานเดิมในอดีต อาณาเขตพื้นที่ทางกายภาพของชุมชนบึงชุมชนพัฒนามีพื้นที่ เริ่มที่พื้นที่ที่ติดกับถนนประดิษฐ์มนูธรรมฝั่งตะวันตกไปเป็นระยะทางทั้งสิ้น 900 เมตร เรื่อยไปตามแนวคลองลาดพร้าวฝั่งตะวันตก และส่วนพื้นที่ที่เหลือต่อมาทั้งหมดจะเป็นชุมชนพื้นที่ของเขตการปกครองชุมชนบึงพระรามเก้า ซึ่งอยู่ติดทั้งริมคลองลาดพร้าว คลองแสนแสบและฝั่งถนนพระรามเก้า และได้มีการเรียกพื้นที่ชุมชนออกเป็นพื้นที่ตามบ่อบำบัดน้ำเสีย ได้แก่ กลุ่มบ่อ 1 กลุ่มบ่อ 2 กลุ่มบ่อ 3 (ภาพที่ 4.2) ซึ่งหลังจากมีการแบ่งแยกชุมชนแล้วนั้นเกิดเป็นบ้านครอบครัวขยายจนเกิดเป็นชุมชนที่มีขนาดใหญ่ดังเช่นปัจจุบัน



ภาพที่ 4.1 ขอบเขตชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนาและชุมชนบึงพระรามเก้า
(ผู้วิจัย, 2558)



ภาพที่ 4.2 การแบ่งพื้นที่การปกครองออกตามที่ตั้งของบ่อบำบัดน้ำเสีย
(ผู้วิจัย, 2558)

4.2.สภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชน

4.2.1 สภาพภูมิศาสตร์ของชุมชน

จากสภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชน³⁴ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์ และการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ซึ่งรวบรวมองค์ประกอบต่างในชุมชนดังนี้ สภาพภูมิศาสตร์ของชุมชน ลักษณะทางกายภาพและที่ว่างของชุมชน รูปแบบของศูนย์ต่างๆและลักษณะการใช้พื้นที่ ส่วนกลางของชุมชนและระบบสาธารณูปโภคของชุมชน

1 .สภาพภูมิศาสตร์ของชุมชน

ชุมชนบึงพระรามเก้าและชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนาตั้งอยู่ติดกับคลองลาดพร้าวฝั่งตะวันตก เชื่อมต่อไปถึงบริเวณที่บรรจบกับคลองแสนแสบด้านทิศตะวันออก โดยด้านหน้าซึ่งของชุมชนติดกับถนนประดิษฐ์มนูธรรมและมีด้านหลังติดกับคลองแสนแสบ และที่ตั้งของชุมชนมีอาณาเขตทิศเหนือติดกับคลองลาดพร้าวเป็นระยะทาง 1,190 เมตร ทิศตะวันออกติดกับคลองแสนแสบเป็นระยะทาง 230 เมตร ทิศใต้ติดกับถนนพระรามเก้าและทางด่วนรามอินทรา-อจณรงค์ และทิศตะวันตกติดกับถนนประดิษฐ์มนูธรรม พื้นที่ของชุมชนมีเนื้อที่ประมาณ 115 ไร่ เป็นที่ตั้งของพื้นที่บำบัดน้ำเสียของกรุงเทพมหานคร จากสภาพทางภูมิศาสตร์ของชุมชนที่อยู่ติดกับแหล่งบำบัดน้ำเสีย ทำให้ได้รับผลกระทบจากปัญหากลิ่นเหม็นของน้ำทั้งจากน้ำเสียที่อยู่ริมคลองทั้ง 2 ฝั่งและในบ่อบำบัด นอกจากนี้ยังพบปัญหาขยะและสิ่งปฏิกูลจำนวนมากที่ลอยมาตามลำคลอง ขยะมักจะลอยมาติดค้างและสะสมบริเวณใต้ถุนบ้านเป็นจำนวนมาก ทำให้ปัญหาของความสกปรกและกลิ่นเหม็นจากขยะยังเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยาก และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์ที่เป็นพาหะของโรคภัยไข้เจ็บต่าง ซึ่งจะสร้างปัญหาด้านสุขภาพอนามัยให้แก่ชาวชุมชนโดยเฉพาะบ้านที่อยู่ริมคลองได้ในภายหลัง แต่จากการสัมภาษณ์ชาวชุมชนไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นปัญหาแต่อย่างไรอาจเป็นเพราะเคยชินกับสภาพความเป็นอยู่เช่นนี้มาเป็นระยะเวลา

จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ชุมชนมีการครอบครองจากหลายหน่วยงาน ประกอบไปด้วย 1) สำนักงานทรัพย์สินฯ(สีส้ม) 2)กรมธนารักษ์(สีเขียว) 3)พื้นที่รอบบึงทั้งหมดสำนักงานการระบายน้ำเข้าสำนักงานทรัพย์สินฯ 4)กรมทางพิเศษ(สีน้ำเงิน) 5)พื้นที่กม.อยู่ในเขตการปกครองห้วยขวาง(สีชมพู) ซึ่งชาวชุมชนเรียกพื้นที่นี้มาเขตพื้นที่ลำกลางเป็นกลุ่มบ้านที่มาอยู่ใหม่หลังจากการแยกการปกครองออกเป็น 2 ส่วนแล้ว สาเหตุจากการแบ่งพื้นที่ในลักษณะเช่นนี้เนื่องมาจากการครอบครองและการดูแลของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งปัจจุบันพบการเช่าที่ดินเฉพาะในเขตพื้นที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินฯ ซึ่งมีผู้เช่าที่ดินอย่างถูกกฎหมายในชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนาทั้งสิ้น 74 แปลง และในชุมชนบึงพระรามเก้าทั้งสิ้น 61 แปลง ซึ่งในแต่ละแปลงจากการสำรวจพบว่ามีการใช้ประโยชน์ที่ดินแตกต่างกัน บางแปลงพบว่าใช้ที่ดินเพื่อประกอบกิจการ หรือบางแปลงพบว่าใช้ที่ดินเพื่อการพักอาศัยโดยส่วนมากที่ดินหนึ่งแปลงจะปลูกบ้านได้ 3-7 หลังหรือแล้วแต่ขนาดที่ดิน³⁵

³⁴ เมื่อกล่าวถึงชุมชนในการอธิบายลักษณะต่างๆจะหมายถึงไปถึงทั้งชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนาและชุมชนบึงพระรามเก้า

³⁵ ข้อมูลจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์



ภาพที่ 4.3 การแบ่งพื้นที่ครอบครองที่ดินในเขตชุมชนกรณีศึกษา
(ผู้วิจัย, 2558)

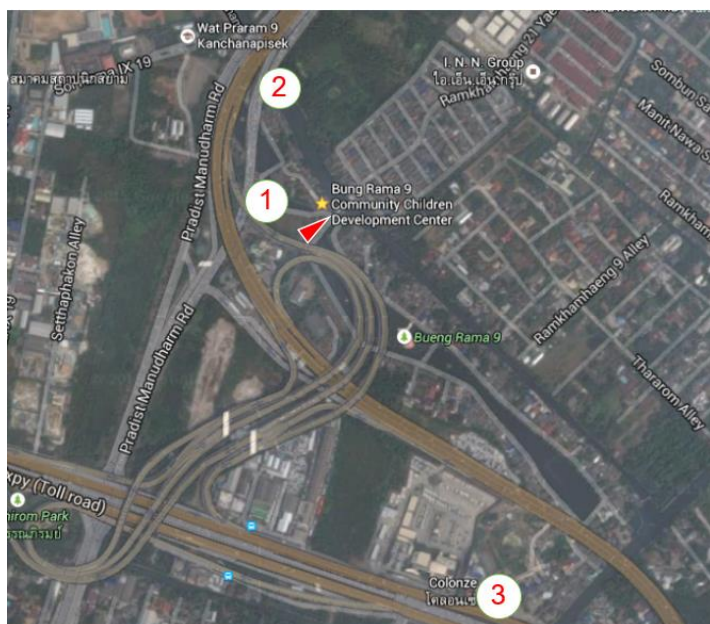
4.2.2 ลักษณะทางกายภาพและที่ว่างของชุมชน

ลักษณะบ้านเรือนภายในชุมชน มีลักษณะเป็นบ้านกึ่งปูนกึ่งไม้เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมาจากการปรับปรุงบ้านเมื่อสมัยอดีตที่เป็นบ้านไม้ทั้งหมดหรือการขยายครอบครัว ซึ่งในขณะที่ทำการสำรวจพบเห็นการก่อสร้างปรับปรุงบ้านให้เป็นในลักษณะของบ้านปูนทั้งหมดมากขึ้น ลักษณะการวางตัวของบ้านจะวางล้อมรอบบึงพระรามเก้าทั้ง 3 บ่อ และค่อนข้างเป็นระเบียบง่ายต่อการเข้าถึงจากถนนของชุมชน การวางตัวของบ้านที่ติดถนนส่วนมากจะวางหันหน้าเข้าหาถนน ส่วนบ้านที่ติดริมคลองทั้ง 2 คลองจะวางหันหน้าเข้าหาคลอง

ทางสัญจรจะใช้ถนนรอบบึงพระรามเก้าเป็นทางสัญจรหลัก พื้นที่ชุมชนที่ติดริมคลองลาดพร้าวและชุมชนในเขตที่ดินฝั่งบึงด้านทิศใต้(เขตพื้นที่ของกทม.)จะใช้ถนนรอบบึงเป็นหลัก มีซอยที่สามารถเดินเข้าไปถึงบ้านที่อยู่ภายในได้แต่ไม่สามารถเอารถยนต์ส่วนตัวเข้าไปจอดหน้าบ้านของตนเองได้ ต้องนำรถมาจอดบริเวณรอบบึงพระรามเก้า ส่งผลต่อการใช้ประโยชน์พื้นที่ส่วนกลางบริเวณโดยรอบบึงและเป็นปัญหาต่อการสัญจรภายในชุมชนเป็นอย่างมาก ส่วนกลุ่มของชุมชนบึงพระรามเก้าที่อยู่ติดริมคลองแสนแสบมีทางสัญจรที่แคบสามารถใช้เดินเท้าและสัญจรโดยรถจักรยานยนต์เท่านั้นจึงมีการนำรถยนต์ส่วนตัวมาจอดไว้บริเวณใต้ทางด่วนและใช้การเดินเท้าเข้าบ้าน นอกจากนี้ด้านหลังกลุ่มชุมชนนี้ยังมีถนนคอนกรีตที่ติดกับคลองแสนแสบเพื่อใช้ในการสัญจรเข้าออกระหว่างบ้านเป็นลักษณะทางสัญจรแคบๆ ซึ่งทางสัญจรนี้สามารถใช้ออกจากชุมชนสู่ถนนพระรามเก้าได้โดยไม่ต้องผ่านทางเข้าออกหลักด้านหน้าชุมชน

ทางเข้าออกของชุมชนมี 3 ทางคือ 1)ทางเข้าออกหลักของชุมชน มาจากถนนประดิษฐ์มนูธรรมฝั่งขาออกมุ่งหน้าไปสู่ถนนสุขุมวิท 63 ติดกับสำนักงานการทางพิเศษ 2)ทางเข้าออกรอง เป็นทางเข้าออกที่สามารถมาได้จากฝั่งถนนประดิษฐ์มนูธรรมฝั่งขาเข้ามุ่งหน้าสู่ถนนลาดพร้าว และมาจากทางถนนหน้าโรงเรียนพระรามเก้าและวัดพระรามเก้ากาญจนาภิเษก 3)ทางเข้าติดกับถนน

รามคำแหง เป็นทางเข้าจากที่ดินของโคลอนเซ่ โดยกลุ่มบ้านที่ตั้งอยู่บริเวณนี้จะใกล้ทางเข้าออกนี้ และนิยมเข้าที่จอดรถของโคลอนเซ่เพื่อจอดและเดินเท้าเข้าบ้าน โดยจ่ายค่าเช่าเป็นรายเดือนเดือนละ 500 บาท นอกจากนี้บริเวณทางแยกระหว่างบ่อ 2 และบ่อ 3 ยังมีวินมอเตอร์ไซค์ไว้ให้บริการชาวชุมชนอีกด้วย



ภาพที่ 4.4 การเข้าและทางสัญจรของชุมชน

(ผู้วิจัย, 2558)

ที่ว่างภายในชุมชน ที่พบจะเป็นที่ว่างที่มักยึดตามทางสัญจรหลักของชุมชนและส่วนใหญ่เป็นเขตที่ดินในครอบครองของการทางพิเศษ โดยพื้นที่ว่างระหว่างบ้านมีพบเห็นได้น้อยเนื่องจากชุมชนได้มีการขยายตัวค่อนข้างเต็มพื้นที่ จากการศึกษาสามารถแบ่งพื้นที่ว่างได้ดังนี้

1. ที่ว่างใต้ทางด่วนเชื่อมกับทางสัญจรวัดพระรามเก้า เป็นที่ดินในความครอบครองของการทางพิเศษฯ ซึ่งมอบให้แก่ชุมชนทำประโยชน์ครั้งหนึ่ง และชุมชนได้สร้างเป็นสนามกีฬาแบบมีตะแกรงล้อมรอบเพื่อป้องกันอุปกรณ์กีฬาไม่ให้หลุดออกมาด้านนอกและเป็นอันตรายต่อผู้ใช้รถบนท้องถนน ซึ่งสนามกีฬาแห่งนี้เป็นที่นิยมของกลุ่มเยาวชนมาเล่นกีฬาฟุตบอลอยู่เป็นประจำ โดยเป็นการรวมตัวเด็กและเยาวชนของทั้งชุมชนบึงพระรามเก้าและชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา ซึ่งสนามแห่งนี้อยู่ในความดูแลของพื้นที่ชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา



ภาพที่ 4.5 ที่ว่างใต้ทางด่วนซึ่งใช้เป็นสนามกีฬาชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา

(ผู้วิจัย,2558)

บริเวณถัดมาเป็นที่จอดรถสำหรับผู้ที่ต้องการพักรถเป็นที่ว่างโล่งๆและมีการกั้นเขตที่จอดรถของการทางพิเศษไว้บางส่วน ส่วนที่ซิดริมถนนประดิษฐ์มนูธรรมมีการตั้งแผงขายอาหารของชาวชุมชน ซึ่งขายมานานกว่า 10 ปี ปัจจุบันเกิดปัญหาการใช้พื้นที่ที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการทางพิเศษมองเห็นว่าเป็นภูมิทัศน์ที่ไม่สวยงามจึงมีการติดป้ายประกาศและกั้นพื้นที่ไม่ให้เข้าไปขายอาหาร ทำให้ชาวชุมชนที่ประกอบกิจการอยู่บริเวณนี้เดือดร้อนกันมากในปัจจุบัน



ภาพที่ 4.6 การตั้งร้านขายอาหารของชาวชุมชนก่อนมีการห้ามขาย

(ผู้วิจัย,2558)

2.ที่ว่างใต้ทางด่วน บ่อ 2 เป็นที่ดินในความครอบครองของการทางพิเศษมอบให้กับชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนาได้ทำประโยชน์ โดยพื้นที่บริเวณนี้จะใช้เป็นที่สำหรับทำกิจกรรมที่มีการรวมกลุ่มของชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา เช่น จัดประชุม งานวันเกิด วันสำคัญทางประเพณีต่างๆ และมีเครื่องออกกำลังกาย 4 เครื่อง แบนบาส โดยช่วงเวลาเย็นจะมีการใช้พื้นที่เป็นที่เล่นของกลุ่มเด็กและเยาวชน และมีการมาออกกำลังกายของผู้สูงอายุ



ภาพที่ 4.7 การใช้พื้นที่ว่างใต้ทางด่วนบ่อ 2

(บรรณกุล,2558)

3.ที่ว่างหน้าศูนย์เด็กเล็กชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา (ที่ตั้งศูนย์ชุมชน)

เป็นที่ดินในความครอบครองของสำนักงานทรัพย์สินฯมอบให้กับชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา ได้ทำประโยชน์ ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของห้องสมุดชุมชนร่วมกับสำนักงานกศน.ของชุมชน และสนามเด็กเล่น เป็นสนามเด็กเล่นที่เป็นพื้นหญ้า กลุ่มเด็กเล็กในชุมชนจะใช้รวมกลุ่มเล่นกันอย่างสนุกสนาน ในช่วงเย็นหลังจากเลิกเรียนและวันเสาร์อาทิตย์ ซึ่งในอนาคตพื้นที่บริเวณนี้จะเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่ของศูนย์ชุมชนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต



ภาพที่ 4.8 ที่ว่างหน้าศูนย์เด็กเล็กชุมชนบึงพระรามเก้า

(ผู้วิจัย,2558)

4.ที่ว่างใต้ทางด่วน บ่อ 3 เป็นที่ดินในความครอบครองของการทางพิเศษฯ มอบให้กับชุมชนบึงพระรามเก้าได้ทำประโยชน์ ลักษณะการใช้ที่ว่างเป็นการใช้ที่ว่างคล้ายกับของชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา คือใช้เป็นสนามกีฬาและใช้จัดกิจกรรมรวมกลุ่มของชุมชน แต่ในพื้นที่ยังไม่มีเครื่องออกกำลังกาย จากการสำรวจพบเห็นเครื่องเล่นเด็กจำนวน 5 เครื่อง โดยช่วงเวลายื่นจะมีการใช้พื้นที่เป็นที่เล่นของกลุ่มเด็กและเยาวชนและมีการรวมกลุ่มพบปะพูดคุยกันของชาวชุมชน



ภาพที่ 4.9 พื้นที่ว่างใต้ทางด่วน บ่อ 3

(ผู้วิจัย, 2558)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.พื้นที่ว่างบริเวณโดยรอบบึงพระรามเก้า เป็นที่ดินในความครอบครองของสำนักงานทรัพย์สินฯ แต่ให้การระบายน้ำเข้าเพื่อทำประโยชน์และอยู่ในความดูแล โดยกิจกรรมรอบบึงพระรามเก้าส่วนใหญ่ชาวชุมชนจะใช้เป็นพื้นที่นั่งเล่นพักผ่อน เป็นที่นั่งทำงานที่รับมาทำที่บ้าน เช่น เย็บลูกปัดตกแต่งรองเท้า คัดแยกผัก เป็นต้น จอดรถยนต์ส่วนตัวและรถรับส่งสีเขียวที่จะมาจอดพักรถในพื้นที่ชุมชน ซึ่งบึงพระรามเก้าน้ำด้านตะวันออกจะมีการตั้งแผงขายของริมบึง ในขณะที่ริมบึงฝั่งตะวันตกไม่พบว่ามีแผงขายของ และในช่วงเย็นชาวชุมชนจะนิยามมาตกปลาในบ่อบำบัดน้ำ นอกจากนี้ยังมีการลงไปว่ายน้ำเล่นในบ่ออยู่เป็นประจำ ซึ่งเป็นอันตรายมากเนื่องจากภายในบ่อบำบัดมีระดับน้ำที่ลึกและเป็นบ่อบำบัดน้ำเสียเป็นที่สะสมของเชื้อโรค ไม่เหมาะสมต่อการลงไปเล่นน้ำ จากคำบอกเล่าของชาวชุมชน มีการเสียชีวิตเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีจากการที่ชาวชุมชนลงไปเล่นน้ำในบ่อบำบัด

และส่วนฟุตบอลด้านใกล้กับที่ว่างใต้ทางด่วนบ่อ 2 จะใช้เป็นตลาดซึ่งจะมีทุกเย็นวัน พุธ ศุกร์ เสาร์และอาทิตย์ เป็นศูนย์รวมในการซื้อขายของคนในชุมชนทั้ง 2 ชุมชน ซึ่งปัจจุบันเสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าน้ำไฟอยู่ที่วันละ 20 บาท มีจำนวนประมาณ 8-10 แผง



ภาพที่ 4.10 พื้นที่ว่างและกิจกรรมบริเวณโดยรอบบึงพระรามเก้า
(ผู้วิจัย, 2558)



ภาพที่ 4.11 พื้นที่ว่างและกิจกรรมบริเวณโดยรอบบึงพระรามเก้า
(ผู้วิจัย, 2558)

จากการสำรวจพบว่าที่ว่างของชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา มีการกระจายตัวของพื้นที่ว่างหรือพื้นที่ส่วนกลางของชุมชนมากกว่าชุมชนบึงพระรามเก้า เนื่องจากไม่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ที่จะสามารถรวบรวมกิจกรรมต่างๆ ให้เป็นส่วนเดียวกันได้ จึงมีการกระจายพื้นที่และแบ่งส่วนกิจกรรมออกตามพื้นที่ตั้งนั้นๆ ซึ่งต่างกับชุมชนบึงพระรามเก้าที่จะมีศูนย์รวมกิจกรรมอยู่ในบริเวณพื้นที่เดียว

4.2.3 รูปแบบของศูนย์ต่างๆ และลักษณะการใช้พื้นที่ส่วนกลางของชุมชน

จากการสำรวจพบว่าทั้ง 2 ชุมชนมีศูนย์ต่างๆ ของกระจายอยู่ในพื้นที่ของชุมชน ซึ่งมีการจัดตั้งบริการต่างๆ ที่คล้ายคลึงกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา

1) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน

ตั้งอยู่บนที่ของสำนักงานทรัพย์สินฯ ศูนย์นี้สร้างขึ้นโดยชุมชนและเงินของชุมชนเอง รองรับเด็กได้ประมาณ 40-60 คน โดยศูนย์จะเปิดรับเด็กเหมือนกับโรงเรียนทั่วไปแต่เป็นสถานที่รับเลี้ยงเด็ก โดยไม่มีการสอนหนังสือ ซึ่งปัจจุบันเป็นปัญหาเพราะเมื่อเด็กจบจากศูนย์นี้ไปแล้วไม่สามารถเข้าเรียนในชั้นอนุบาลได้ทันตามเพื่อนซึ่งเด็กส่วนมากจะผ่านการเรียนการสอนมาก่อน โดยศูนย์แห่งนี้มีครูพี่เลี้ยง 6 คนเป็นผู้ดูแล ซึ่งเด็กเล็กที่มาอยู่ในศูนย์นี้ส่วนมากพ่อแม่ทำงานไม่มีเวลาดูแล จึงนำมาฝากดูแลที่นี่

ผู้ที่มีกุญแจเปิดใช้งานคือครูและคณะกรรมการของชุมชน ซึ่งคณะกรรมการชุมชนจะเปิดใช้เมื่อมีการประชุมของชาวชุมชน ซึ่งส่วนมากจะเป็นเวลาเย็นหลังปิดศูนย์แล้ว หรือวันเสาร์อาทิตย์ในช่วงเวลาที่ทุกคนไม่ได้ใช้พื้นที่เรียนหนังสือ ในเรื่องของ การรักษาความสะอาดครูพี่เลี้ยงจะเป็นผู้ดูแลทั้งหมด



ภาพที่ 4.12 ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา

(ผู้วิจัย, 2558)

2) ศูนย์สุขภาพชุมชน

เป็นศูนย์สุขภาพชุมชนที่มีไว้สำหรับแจกจ่ายยาฟรีให้ชาวชุมชน ซึ่งตั้งอยู่ด้านหลังศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา ตั้งอยู่บนที่ของสำนักงานทรัพย์สินฯ ในเขตที่ดินแปลงเดียวกัน โดนมิ่งบประมาณสนับสนุนมูลนิธิช่วยการสาธารณสุขชุมชน ในพระอุปถัมภ์ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ สำนักงานอนามัย กรุงเทพฯ จากการสอบถามชาวชุมชน วันปกติจะมีการพลัดเปลี่ยนเวรกันเปิดทำการและเฝ้าศูนย์ทุกวันโดยอาสาสมัครสาธารณสุข(ออสส.) แต่จากการสำรวจและการสังเกตการณ์ไม่ค่อยมีคนมาใช้เท่าที่ควร เพราะรูปลักษณะอาคารมีลักษณะการวางตัวที่มองไม่ค่อยเห็น และไม่ค่อยได้เปิดทำการโดยตลอดเหมือนกับข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม



ภาพที่ 4.13 ศูนย์สุขภาพชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา
(ผู้วิจัย, 2558)

3) กลุ่มออมทรัพย์บ้านมั่นคง

มีการดำเนินงานมาแล้วกว่า 8 ปี โดยปัจจุบันมีสมาชิกทั้งสิ้น 50 หลังคาเรือน โดยปัจจุบันแล้วเสร็จไปแล้วทั้งสิ้น 10 กว่าหลัง ซึ่งปัจจุบันพบว่ามีความสนใจมากขึ้นเหตุเนื่องสถานการณ์การไล่รื้อเพื่อขยายริมคลองที่เป็นนโยบายการจัดการน้ำของรัฐบาลปัจจุบัน ซึ่งส่วนมากอยู่ในพื้นที่ของกรมธนารักษ์ โดยขณะนี้ชุมชนอยู่ระหว่างรวบรวมรายชื่อและจำนวนเงินที่แน่นอนไปขอให้มีการจัดตั้งเป็นสหกรณ์บ้านมั่นคง และมีการเช่าที่ดินอย่างถูกกฎหมายจากกรมธนารักษ์เพื่อใช้ต่อรองในการขยายเขตคลองและไล่รื้อต่อไป ซึ่งในอนาคตเมื่อมีการจัดตั้งสหกรณ์แล้วจะต้องมีที่ทำการสหกรณ์ ซึ่งจากการสอบถามกลุ่มคณะกรรมการของสหกรณ์ออมทรัพย์บ้านมั่นคงนี้จะไม่เข้าไปใช้งานร่วมกับศูนย์ชุมชนที่กำลังจะจัดทำขึ้น จะมีการก่อสร้างแยกออกมาเป็นหลังเดี่ยว (Stan alone) เพื่อสะดวกต่อการบริหารจัดการ โดยใช้งบประมาณของการเคหะแห่งชาติในการดำเนินการก่อสร้าง



ภาพที่ 4.14 บ้านมั่นคงที่ดำเนินงานแล้วเสร็จเป็นที่เรียบร้อยแล้ว
(ผู้วิจัย, 2558)

4) การศึกษานอกโรงเรียน(กศน.)

การเรียนการสอนของกศน.ชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา จะใช้พื้นที่ของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนของชุมชนเป็นที่เรียน ซึ่งจะมีการเรียนทุกวันอาทิตย์ เวลา 9.00-12.00 โดยมีนักเรียนประมาณ 20-30 คน ซึ่งเป็นทั้งกลุ่มคนในชุมชนและคนนอกพื้นที่ชุมชนให้ความสนใจมาเรียน

5) ห้องสมุดชุมชนและสำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน(กศน.)

ในสมัยก่อนเป็นการมอบตู้คอนเทนเนอร์มาสร้างเป็นห้องสมุดของการเคหะแห่งชาติเพื่อสร้างให้เป็นห้องสมุดของชุมชน ตั้งอยู่บนที่ของสำนักงานทรัพย์สินฯ ซึ่งปัจจุบันภายในชุมชนได้มอบให้เป็นสำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน(กศน.) และต่อเติมพื้นที่เพิ่มเติมออกมาเป็นห้องสมุดให้อยู่ด้านนอกสำนักงาน ซึ่งปัจจุบันห้องสมุดนี้ค่อนข้างไม่ได้ให้ชาวชุมชนเข้ามาใช้งาน เพราะกุญแจเปิดปิดห้องสมุดอยู่ที่ครูผู้ดูแลสำนักงาน ชาวชุมชนไม่สามารถเข้าไปใช้งานได้เอง เพราะพื้นที่ห้องสมุดเชื่อมกับตอกับสำนักงานที่อยู่ภายในและเป็นความดูแลของครู ซึ่งจะมาเปิดทำการในวันเสาร์หรืออาทิตย์เท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่าหนังสือภายในห้องสมุด มีสภาพเก่าทรุดโทรมเพราะไม่ได้รับการดูแล และประเภทของหนังสือยังไม่เป็นที่ต้องการของชาวชุมชนทั่วไปอีกด้วย



ภาพที่ 4.15 ศูนย์สุขภาพชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา

(บรรณกุล,2558)

ชุมชนบึงพระรามเก้า

1) ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน(อาคารใหม่)

เป็นศูนย์รับเลี้ยงเด็กและพัฒนาเด็กในวัยก่อนขึ้นชั้นอนุบาล ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา โดยตั้งอยู่บนที่ดินของสำนักงานกรุงเทพมหานคร เขตพื้นที่ห้วยขวาง มีการเรียนการสอนพื้นฐานที่มากกว่าเพื่อที่จะได้เตรียมตัวเข้าสู่ชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองรับเด็กได้ประมาณ 40-60 คน และส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม เป็นอาคาร 2 ชั้นชั้นล่างเป็นศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ชั้นบนเป็นที่สอนศาสนาอิสลาม โดยชั้นล่างชุมชนมอบให้ครูเป็นผู้ดูแลเรื่องความสะดวกและการเปิดปิดศูนย์แห่งนี้

ในอนาคตจะมีการย้ายศูนย์เด็กไปอยู่บริเวณด้านหลังติดกับที่ทำการชุมชนบนที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินฯ ซึ่งอยู่ระหว่างทำแบบก่อสร้าง ซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานเขตห้วยขวาง เป็นลักษณะอาคาร 2 ชั้นงบประมาณก่อสร้าง 14 ล้านบาท

2) โรงเรียนยามิอุลอิสลามคลองตัน(ที่สอนศาสนา)

เป็นที่สอนศาสนาที่อยู่บนชั้น 2 ของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งอาคารหลังนี้ทั้ง 2 ชั้นได้รับความสนับสนุนจากมัสยิดคลองตันในส่วนค่าใช้จ่ายทั้งหมดของอาคาร คือค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง ค่าน้ำค่าไฟและค่าบำรุงรักษา ซึ่งจะใช้ประกอบพิธีทางศาสนา เช่น การรวมตัวกันทำละหมาด 5 เวลา เป็นต้น และมีการเรียนการสอนทางศาสนาอิสลามทุกวันอาทิตย์ ซึ่งชาวชุมชนมีกุญแจสามารถเปิดใช้งานเองได้โดยไม่ต้องขอจากครูที่ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ถ้าหากมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนาที่สำคัญๆชาวชุมชนบึงพระรามเก้าที่นับถือศาสนาอิสลามจะไปรวมตัวกันที่มัสยิดคลองตัน ซึ่งเป็นศูนย์รวมที่ใหญ่กว่าในชุมชน



ภาพที่ 4.16 ที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนและที่สอนศาสนาอิสลาม
(ผู้วิจัย, 2558)

3) ศูนย์สุขภาพชุมชน

เป็นศูนย์สำหรับแจกจ่ายยาฟรีให้ชาวชุมชน เหมือนกับชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา ซึ่งตั้งอยู่บริเวณด้านหลังของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนโดยบนที่ดินของสำนักงานกรุงเทพมหานคร เขตพื้นที่ห้วยขวาง โดยได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิช่วยการสาธารณสุขชุมชน ในพระอุปถัมภ์ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ สำนักงานอนามัยกรุงเทพฯ ต่อมาได้ปรับเปลี่ยนการใช้งานใหม่ให้ชั้นบนเป็นสำหรับบ้านพักของครูสอนศาสนาอิสลาม และปัจจุบันได้ปิดการใช้งานเนื่องจากใช้ครูเป็นคนในพื้นที่ทำการสอนแทน

โดยมีอาสาสมัครสาธารณสุข(อสม.)และกรรมการชุมชนเปลี่ยนเวรกันเข้ามาเปิดทำการทุกวัน และจะทำการตรวจสอบยาหมดอายุทุกเดือนและทำรายการเบิกยากับกระทรวงสาธารณสุขเป็นประจำ โดยด้านบนเป็น นอกจากนี้ในเรื่องของสุขภาพยังมีแพทย์อาสาจากโรงพยาบาลบำรุงราช_เข้า

มาทำการรักษาให้ฟรีทุกเดือน เดือนละ 1 ครั้ง โดยใช้พื้นที่บริเวณที่ทำการชุมชน เพราะมีพื้นที่ที่กว้างขวางมากกว่า สามารถรองรับจำนวนคนและเครื่องมือแพทย์ได้ดีกว่า



ภาพที่ 4.17 ศูนย์สุขภาพชุมชนบึงพระรามเก้า
(บรรณกุล,2558)

4) กลุ่มออมทรัพย์บ้านมั่นคง

เป็นกลุ่มที่การดำเนินงานเหมือนกับชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา และเริ่มดำเนินงานมากพร้อมๆกัน ซึ่งปัจจุบันพบว่าผู้สนใจมากขึ้นเหตุเนื่องสถานการณ์การโลว์เพื่อขยายริมคลองที่เป็นนโยบายการจัดการน้ำของรัฐบาลปัจจุบัน ซึ่งส่วนมากอยู่ในพื้นที่ของกรมธนารักษ์ในฝั่งริมคลองลาดพร้าว และจะมีการดำเนินการเป็นกลุ่มสหกรณ์บ้านมั่นคงต่อไป

5) สหกรณ์บริการศุภนิมิตห้วยขวาง

เป็นหน่วยงานของรัฐจากการสอบถามช่วงแรกทีเข้ามาจัดตั้งกลุ่มสหกรณ์ขึ้นได้มีการจัดการเรียนการสอนฝึกอาชีพให้กับชาวชุมชน เช่น สอนทำกระเป๋า สอนทำการบูร แต่ปัจจุบันไม่ได้มีการสอนอย่างต่อเนื่อง แต่จะรับกระเป๋าของกลุ่มแม่บ้านที่เคยเรียนมาขายที่สหกรณ์

6) มูลนิธิพันธกิจเรียนจำคริสเตียน

เป็นสถานที่พักผู้ที่เพิ่งพ้นโทษปัจจุบันมีการฝึกอาชีพ และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนที่จะเปิดเรียนในวันเสาร์ 18.00-20.00 น. ซึ่งมูลนิธิพันธกิจเรียนจำคริสเตียนไม่ค่อยไปผูกพันกับชุมชนมากเท่าไรนักเป็นเสมือนมาเช่าที่ของชุมชน ส่วนผู้ที่เข้าร่วมโครงการจะเป็นคนในชุมชนเองและละแวกชุมชนโดยรอบ



ภาพที่ 4.18 มูลนิธิพันธกิจเรียนจำคริสเตียนของชุมชน
(บรรณกุล,2558)

7) การศึกษานอกโรงเรียน(กศน.)

การเรียนการสอนของกศน.ชุมชนบึงพระรามเก้า โดยจะใช้พื้นที่ของมูลนิธิพันธกิจเรียนจำคริสเตียนของชุมชนเป็นที่เรียน ซึ่งจะมีการเรียนทุกวันเสาร์เวลา 9.00-12.00 โดยมีนักเรียนประมาณ 20-30 คน ซึ่งเป็นทั้งกลุ่มคนในชุมชนและคนนอกพื้นที่ชุมชนให้ความสนใจมาเรียน นอกจากนี้ยังเป็นที่ยังเป็นที่เรียนรู้ของเยาวชนผู้กระทำความผิด ซึ่งรัฐบาลบังคับให้จบการศึกษาตามภาคบังคับ

8) ที่ทำการชุมชน

ตั้งอยู่บนที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินฯ โดยช่วงการก่อสร้างในช่วงแรกชุมชนตั้งใจให้เป็นที่ยรวมของ 3 กิจกรรม คือ เป็นที่ทำกรชุมชน ห้องสมุดชุมชน และห้องประชุมบ้านมั่นคง ซึ่งปัจจุบันใช้ในสำหรับรับรองการประชุมของชุมชน โดยไม่ได้เปิดทำการเป็นประจำทุกวัน และเปิดเป็นประจำทุกเดือนให้เป็นที่ทำงานของหมออาสาที่เข้ามาตรวจรักษาในชุมชนฟรี

ด้านทิศตะวันตกที่ทำกรชุมชนจะมีแปลงผักสาธิต ที่เป็นแปลงผักของชาวชุมชนที่ต้องการทำเกษตรกรรม และเมื่อมีการทำครัวตามกิจกรรมของชุมชนต่างๆ ก็จะใช้ผลผลิตจากแปลงผักนี้มาประกอบอาหาร ซึ่งในอนาคตจะถูกเปลี่ยนไปเป็นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนอาคารใหม่ และจะย้ายแปลงผักไปปลูกอีกฝั่งด้านทิศตะวันออกอาคาร ซึ่งปัจจุบันเป็นศาลาใช้นั่งพักผ่อน



ภาพที่ 4.19 ศูนย์ชุมชนบึงพระรามเก้า

(ผู้วิจัย, 2558)

สรุปความเหมือนและความต่างของ 2 ชุมชน(ทำให้แยกส่วนที่ไม่ต้องมีซ้ำในศูนย์ชุมชน)

ชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนาและชุมชนบึงพระรามเก้า ส่วนมากมีศูนย์ในการให้บริการต่างเหมือนกัน ซึ่งสามารถสรุปในรายละเอียดกิจกรรมของทั้ง 2 ชุมชนที่มีเหมือนกันคือ ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์สุขภาพชุมชน และศูนย์การเรียนรู้การศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งข้อมูลในส่วนนี้จะใช้ในการพิจารณาในกระบวนการจัดทำรายละเอียดศูนย์ชุมชนต่อไป

4.2.4 ระบบสาธารณูปโภคของชุมชน

ระบบสาธารณูปโภคในชุมชนเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตของชาวชุมชน โดยมีระบบต่างที่เกี่ยวข้องกับสาธารณูปโภคของชุมชนดังนี้

- **ระบบไฟฟ้าภายในชุมชน** ชาวชุมชนส่วนใหญ่มีระบบไฟฟ้าใช้เป็นของตัวเอง เนื่องจากในสมัยก่อนนั้นมีการขอไฟฟ้าได้โดยไม่ต้องมีฉนวนหรือการเช่าที่ดิน ซึ่งมีบางหลังที่เป็นครอบครัวขยายจะมีการใช้มิเตอร์ไฟโดยอาศัยบ้านญาติที่มีมิเตอร์อย่างถูกกฎหมาย การเดินสายไฟเข้าที่พักอาศัยชาวบ้านเป็นผู้ติดตั้งเองจำทำให้ไม่ได้มาตรฐาน
- **ระบบประปาภายในชุมชน** ชาวชุมชนส่วนใหญ่มีระบบประปาใช้เป็นของตัวเอง ซึ่งเป็นเหมือนการขอใช้ไฟฟ้า โดยบางหลังที่เป็นครอบครัวขยายจะมีการใช้มิเตอร์น้ำโดยอาศัยบ้านญาติที่มีมิเตอร์อย่างถูกกฎหมาย
- **ระบบระบายน้ำภายในชุมชน** มีการวางท่อระบายน้ำอย่างเป็นระบบ โดยมีการวางแนวท่อขนานกับถนนบึงและระบายออกสู่คลองลาดพร้าวและคลองแสนแสบ แต่ระหว่างบ้านของชาวชุมชนไม่พบเห็นการวางท่อระบาย แต่จะใช้การระบายน้ำบนดินตรงสู่คลองทั้ง 2 ด้าน เนื่องจากระยะทางในการระบายน้ำสั้นทำให้ชุมชนไม่เกิดปัญหาด้านการระบายน้ำ

4.3.สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครองในชุมชน

เป็นการศึกษาชาวชุมชน ในมิติของคน ซึ่งจะแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ประเด็นดังนี้

4.3.1 ลักษณะประชากร

ชุมชนบึงพระราม 9 พัฒนา จำนวนประชากร ประมาณ 1,384 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนา พุทธ 340 หลังคาเรือนประชากรในชุมชนนับถือศาสนาพุทธ มีกิจกรรมร่วมกับวัดพระราม 9 ฯ และ โรงเรียนพระราม 9 รวมถึงมีอาชีพต่างๆ ที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ฟาร์มจิ้งหรีด, บ่อปลาตก, ผลิตภัณฑ์ การบูร มีสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ปลาน้ำจืด

ชุมชนบึงพระราม 9 บ่อ 3 มีประชากรประมาณ 2,150 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม 350 หลังคาเรือนทั้งนี้ข้อมูลอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากไม่ได้มีการเก็บสำรวจมาให้เป็นข้อมูล ปัจจุบัน ซึ่งจากการสอบถามผู้นำชุมชนทั้ง 2 ชุมชนคาดว่าน่าจะมีครัวเรือนเกินกว่าจำนวนที่สำรวจล่าสุด³⁶ และจากการสำรวจชุมชนยังพบว่ากิจการบ้านเช่าในทั้ง 2 ชุมชนยังมีอยู่จำนวนมาก โดยส่วนใหญ่จะอยู่กันประมาณ 4-6 คนต่อครัวเรือน ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าชุมชนทั้ง 2 ชุมชนนั้นเมื่อรวมกันแล้วเป็นชุมชนขนาดใหญ่³⁷ จำนวนประชากรทั้ง 2 ชุมชนประมาณ 2,500-3,000 คน

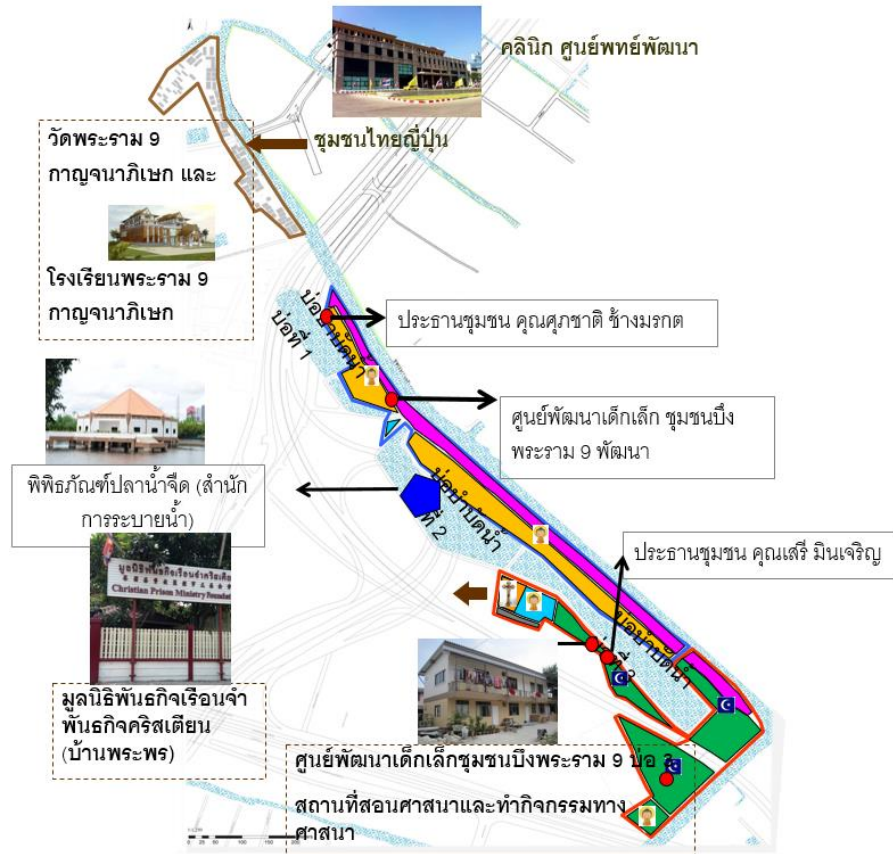
การประกอบอาชีพ ชาวชุมชนส่วนใหญ่เป็นคนดั้งเดิมตั้งแต่ก่อตั้งชุมชนโดยอาศัยอยู่มาบนนี้ นับตั้งแต่รุ่นปู่ตายาย มีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ และครอบครัวขยาย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั้งที่เป็นรายวันและรายเดือน เช่น รับจ้างเย็บเสื้อผ้า รับจ้างเย็บรองเท้าว รับจ้างคัดผัก รับจ้างทั่วไป ซึ่งจะรับมาทำที่บ้านและมักจะอยู่บ้านตลอดเวลา อาชีพรองลงมาเป็นพนักงานบริษัททั้งบริษัทเอกชนและรัฐวิสาหกิจ ซึ่งกลุ่มคนที่เป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ จะเป็นหน่วยงานเจ้าของที่ดินในชุมชน และกลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มที่ประกอบอาชีพค้าขาย ซึ่งส่วนมากจะค้าขายภายในชุมชน และบริเวณใกล้เคียง ซึ่งกลุ่มที่ค้าขายภายในชุมชนมีทั้งแบบค้าขายภายในบ้านและแบบรถเข็นหาบเร่ ซึ่งรถเข็นหาบเร่จะมีการตั้งร้านขายกระจายโดยรอบบึง และส่วนมากจะพบเห็นการขายแบบลักษณะรถเข็นหาบเร่ในส่วนบึงฝั่งชุมชนบึงพระรามเก่าพัฒนาเป็นส่วนใหญ่ และนอกจากนั้นภายในชุมชนยังพบร้านขายของชำกระจายในชุมชนอีกด้วย จากการสอบถามรายได้ถือได้ว่าสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ เนื่องจากคนในชุมชนมีจำนวนมากและไม่นิยมออกไปซื้อของภายนอกชุมชนมากนักหากเป็นการซื้อของใช้เข้าบ้านรายเดือนชาวชุมชนจะขับรถส่วนตัวออกไปซื้อ

การศึกษา จากการสำรวจในกลุ่มวัยผู้สูงอายุของชาวชุมชนมีระดับการศึกษาเฉลี่ยในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งอาจจะมีปัจจัยมาจากระบบการศึกษาในสมัยอดีตที่ยังไม่มีการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่รัฐบาลเป็นผู้สนับสนุนมากนัก ประกอบกับอาชีพของชาวชุมชนในสมัยก่อนและรายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตรจึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต่อการศึกษาต่อมากนัก กลุ่มวัยทำงานมีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับผ่านเกณฑ์การศึกษาขั้นพื้นฐานคือในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และ ปวช. แต่พบการศึกษาต่อในระดับชั้นอุดมศึกษาได้น้อยมาก และพบว่ากลุ่มที่จบศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานแล้วส่วนมากมีการประกอบอาชีพแล้วทั้งสิ้น การศึกษาของกลุ่มเด็กและเยาวชน ส่วนมาก

³⁶ ข้อมูลจากสำนักงานทรัพย์สินฯ

³⁷ การเคหะแห่งชาติ, มาตรฐานที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมของการเคหะแห่งชาติ, หน้า ๒-๓.

หากนับถือศาสนาพุทธจะเข้าเรียนที่โรงเรียนพระรามเก้ากาญจนภิเษก หรือโรงเรียนเทพลีลา หากนับถือศาสนาอิสลามจะเข้าเรียนที่โรงเรียนอันวารุ้อิสลาม



ภาพที่ 4.20 แสดงความสัมพันธ์ในการดำเนินแนวคิดบรร

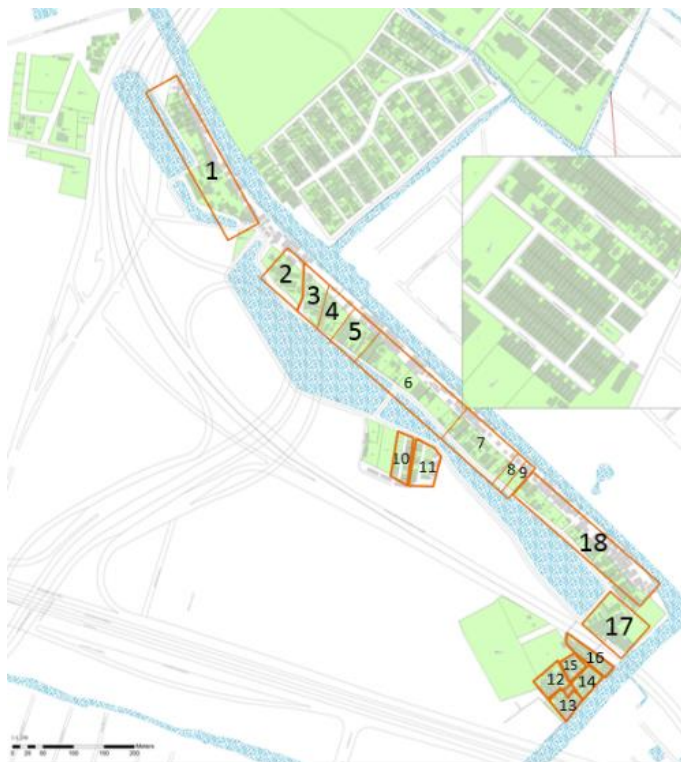
(ทรัพย์สิน,2558)

4.3.2 ความสัมพันธ์ทางสังคมและวัฒนธรรมของคนในชุมชน

ความสัมพันธ์ของกลุ่มบ้าน ความสัมพันธ์ของทั้ง 2 ชุมชนไม่ค่อยได้สนิทสนมกันเหมือนครั้งอดีต เพราะมีประชากรมากขึ้น และความสัมพันธ์ของชาวชุมชนเองจะเป็นไปแบบกลุ่มบ้านซึ่งอยู่ละแวกบ้านใกล้กัน(จากภาพที่ 4.22)

วัฒนธรรม ชาวชุมชนทั้ง 2 ชุมชนให้ความสำคัญกับกิจกรรมทางศาสนาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะชุมชนบึงพระรามเก้าที่นับถือศาสนาอิสลาม เมื่อมีการจัดงานมักจะมีคนภายนอกชุมชนมาร่วมงานด้วยเกือบจะทุกครั้ง มีความสัมพันธ์กับชุมชนในเรื่องของศาสนา ซึ่งจะแตกต่างจากชุมชนบึงพระรามเก้าที่มักจะจัดงานเฉพาะภายในชุมชน

การใช้พื้นที่พบปะกัน ส่วนใหญ่มักจะเป็นร้านอาหารหรือร้านของชำ และบริเวณโดยรอบบึงซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ หน้าบ้านลุงเหวย, หน้าร้านของชำบ่อ 1, ม้าหินอ่อนข้างสนามกีฬาบ่อ 2, กลุ่มบ้านที่อ้อย, กลุ่มกลางบ่อ 3, กลุ่มท้ายบ่อ 3, กลุ่มร้านลาบ, กลุ่มร้านข้างกลางชุมชน, ใต้ทางด่วน, กลุ่มบ้านพีชนิษฐา,



ภาพที่ 4.21 ลักษณะของกลุ่มชุมชนที่แบ่งจากสำนักงานทรัพย์สิน
(ทรัพย์สิน, 2558)

3. การเมืองการปกครอง กลุ่มผู้นำและการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชน

การเมืองการปกครอง ชาวชุมชนทั้ง 2 มีการเมืองการปกครองที่คล้ายกันคือ มีประธานจำนวน 7-8 คน และมี อาสาสมัครสาธารณสุข (ออส.) อีกทั้งสิ้น 5-6 คน โดยจะมีวาระในการอยู่ในตำแหน่งนาน 4 ปี ซึ่งกรรมการชุดปัจจุบันจะหมดวาระลงในปี 2560 ซึ่งผู้นำหรือกรรมการชุมชนมักจะมีภาระกิจที่จะต้องออกไปประชุมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการเข้ามาเป็นกรรมการชุมชนไม่มีเงินเดือนประจำอาศัยแรงจากจิตอาสา ทำให้กรรมการชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุเพราะไม่มีภาระมากเช่นคนในวัยทำงาน

นอกจากนี้จากการสังเกตการณ์ของผู้วิจัย ชาวชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนามักจะให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมของหน่วยงานต่างๆ ได้ดีมากกว่าชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา

4.4. สถานการณ์ปัจจุบันของชุมชน

ปัจจุบันชาวชุมชนประสบปัญหาในการไล่ลื้อริมคลองที่เป็นนโยบายจากรัฐบาลให้เร่งขยายคลองระบายน้ำให้มีความกว้างมากขึ้นเพื่อแก้ปัญหการระบายน้ำของกรุงเทพมหานคร ทำให้ชาวชุมชนให้ความสนใจและตื่นตัวกับเรื่องนี้มาก จึงทำให้ความสนใจเรื่องการจัดตั้งศูนย์ชุมชนยังไม่เป็นที่สนใจเท่าที่ควร นอกจากนั้นแล้วปัญหาของชุมชนที่ยังไม่เคยแก้ไขให้ออกจากชุมชนได้สำเร็จคือปัญหาเรื่องยาเสพติด โดยชุมชนเป็นผู้ขาย และในเวลากลางคืนพบปัญหาเรื่องของเด็กแว่นชกคอยสร้างเสียงรำคาญในชุมชน

4.5. บทบาทผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ (Stockholders)

แบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

1. ชุมชน

เป็นผู้ที่จะต้องมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และจะต้องมีส่วนทั้งส่วนได้และส่วนเสีย โดยจะต้องไม่มีส่วนร่วมเลยดำเนินงานโดยประธานชุมชน ไปสู่ระดับที่มากกว่านี้ให้ได้ และเป็นชุมชนนำร่องในการดำเนินแนวคิด บวร ให้เป็นตัวอย่างกับชุมชนอื่นๆต่อไป

2. สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

เป็นเจ้าของที่ดินในการที่จะจัดตั้งศูนย์ชุมชน และมีที่ดินส่วนใหญ่ภายในชุมชนมากกว่าหน่วยงานอื่นๆ ทั้งยังมีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชนมานาน ทำให้มีประสบการณ์และเข้าใจชุมชนเป็นอย่างมาก บทบาทของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์สำหรับโครงการนี้เป็นบทบาทเดียวกับผู้วิจัย ซึ่งจะมีส่วนร่วมในการเป็นที่ปรึกษาโครงการและวางแผนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการช่วงก่อนการก่อสร้าง

3. สำนักงานเขตห้วยขวาง

แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ

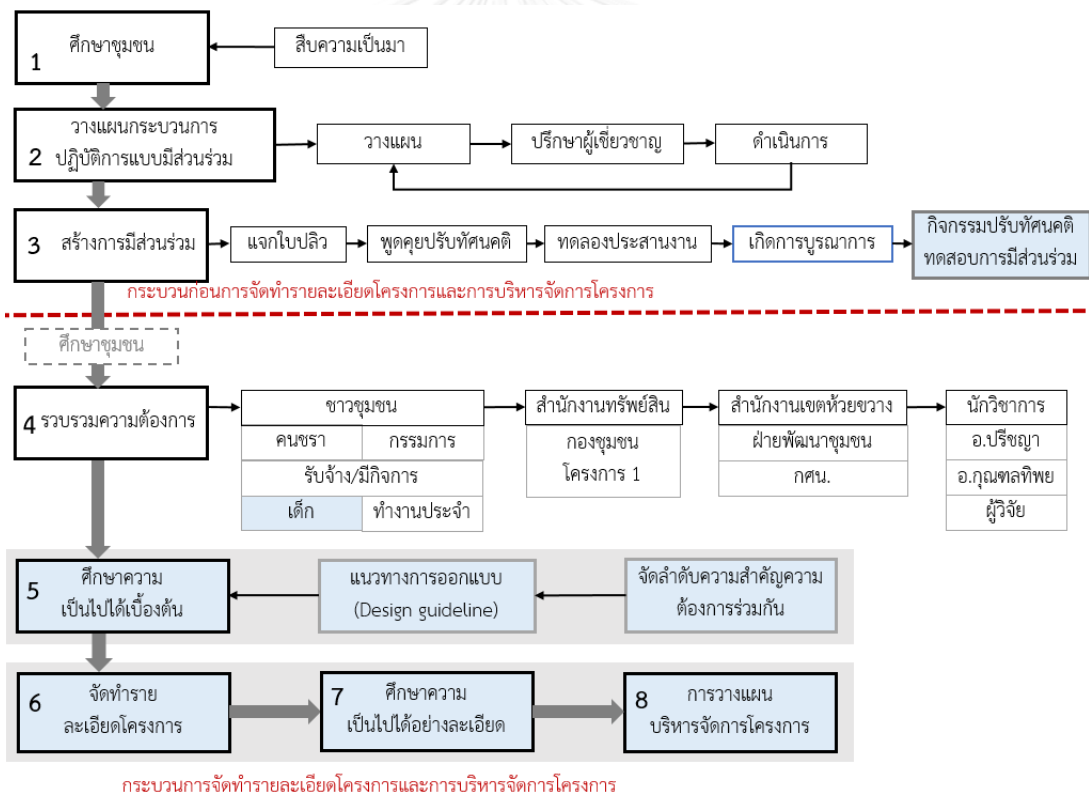
- 1) ฝ่ายพัฒนาชุมชน เขตห้วยขวาง เป็นส่วนหนึ่งในเครือข่ายการพัฒนาตามแนวคิด บวร ซึ่งมีบทบาทเป็นเพียงผู้สนับสนุนและที่ปรึกษาให้ชุมชน เชื่อมโยงการบริหารจัดการและการพัฒนากับเขตการปกครอง
- 2) สำนักงานการศึกษาออกโรงเรียน เขตห้วยขวาง มีส่วนเข้ามาผลักดันให้เกิดโครงการนี้ร่วมกับประธานชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนาตั้งแต่ต้น ซึ่งบทบาทต่อจากนี้คือที่ผู้สนับสนุนในเรื่องของการศึกษาแลสร้างรายได้ ซึ่งสำนักงานการศึกษาออกโรงเรียนมีความรู้และความชำนาญในการที่จะสนับสนุนในด้านนี้

4. นักวิชาการ

- 1) ดร.ปรีชญา สิทธิพันธุ์(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)
มีบทบาทเป็นที่ปรึกษาโครงการในช่วงแรกที่มีการดำเนินงานก่อนการวิจัย และส่งเสริมให้เกิดแนวทางที่แปลกใหม่ต่างจากศูนย์ชุมชนแบบดั้งเดิม และสามารถเชื่อมโยงแรงสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนให้เกิดศูนย์ชุมชนนี้ได้
- 2) ผศ.ดร.กฤษณทิพย์ พานิชภัคดี(อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์)
มีบทบาทเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้วิจัยในเรื่องของกระบวนการมีส่วนร่วม และเป็นผู้เชื่อมโยงให้เกิดการบูรณาการร่วมกับการทำงานร่วมกับสำนักงานทรัพย์สิน
- 3) ผู้วิจัย
เป็นที่ปรึกษาให้กับชุมชน ในการวางแผนและดำเนินการให้ชุมชนเกิดการมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์ชุมชนในครั้งนี้ ซึ่งครอบคลุมถึงการดำเนินงานช่วงก่อนการออกแบบ และจะต้องส่งต่อข้อมูลให้กับชาวชุมชนไปดำเนินงานต่อ

บทที่ 5 ผลการดำเนินงานวิจัย

บทนี้จะกล่าวถึงการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย ซึ่งเกิดจากระบวนการมีส่วนร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการทุกกลุ่ม และเกิดจากความคิดเห็นและการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัย โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน ใหญ่คือ 1) กระบวนการก่อนการจัดทำรายละเอียดโครงการและการบริหารจัดการโครงการ เป็นกระบวนการวางแผนและสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมกับกระบวนการอย่างแท้จริง 2) กระบวนการจัดทำรายละเอียดโครงการและการบริหารจัดการโครงการ เป็นส่วนที่แสดงเนื้อหาความต้องการภายในศูนย์ชุมชน การศึกษาความเป็นไปได้ และการบริหารจัดการโครงการซึ่งเป็นเนื้อหาสำคัญที่จะตอบตัววัตถุประสงค์ของงานวิจัยในเรื่องการจัดทำรายละเอียดโครงการและการบริหารจัดการโครงการอย่างยั่งยืน(รายละเอียดแสดงใน แผนภูมิที่ 5.1)



แผนภูมิที่ 5.1 กระบวนการดำเนินงานวิจัย

(ผู้วิจัย, 2558)

หมายเหตุ กล้องข้อความสีฟ้าคือการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม

5.1.กระบวนการก่อนการจัดทำรายละเอียดโครงการและการบริหารจัดการโครงการ

5.1.1. ศึกษาชุมชน

1. สืบหาความเป็นมา

กระบวนการ(Process)

- 1) การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับที่ปรึกษาโครงการ และประธานชุมชนบึงพระรามพัฒนา
- 2) ปรับทัศนคติให้เกิดความเข้าใจแนวทางการมีส่วนร่วมที่จะดำเนินการ
- 3) บอกว่าเป็นการเข้ามาดำเนินงานจริง ไม่ได้บอกว่าเข้ามาทำวิทยานิพนธ์
- 4) สอบถามข้อมูลชุมชนเบื้องต้นและความต้องการเบื้องต้นจากกลุ่มกรรมการชุมชน

ข้อค้นพบ(Finding)

- 1) พบว่าการดำเนินการก่อนหน้านี้ชุมชนไม่เข้าใจและรอการดำเนินงานต่อ
- 2) ชาวชุมชนไม่รู้ว่าจะมีการจัดตั้ง
- 3) ผู้ริเริ่มตั้งใจเป็นการใช้ 2 ชุมชนแต่ยังไม่มีการสร้างความเข้าใจ

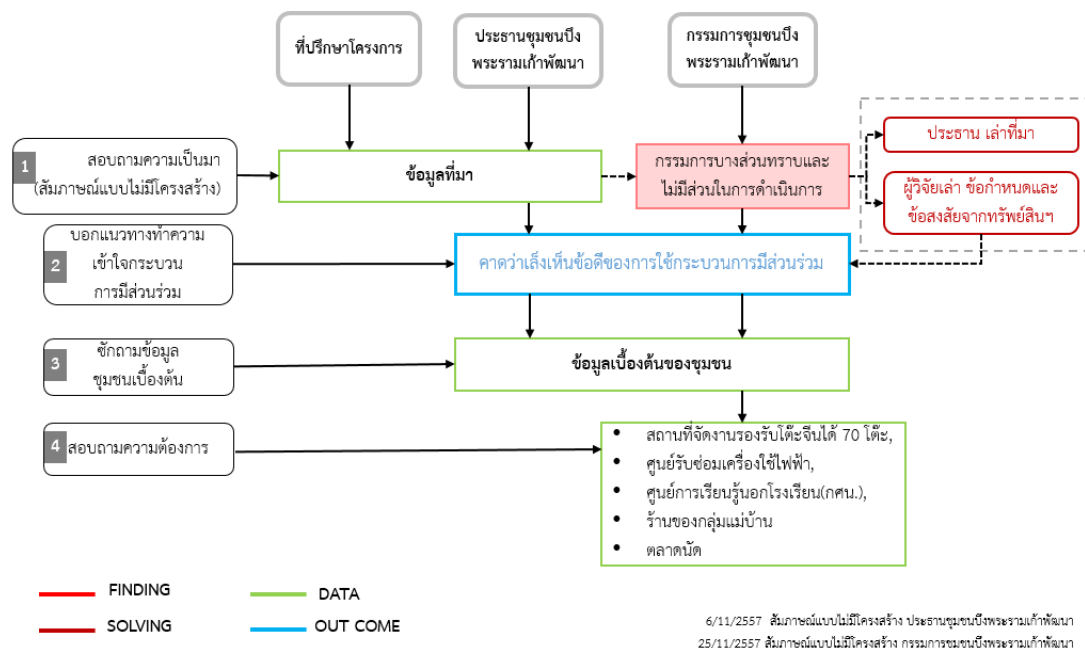
แนวทางแก้ไข(Solving) ให้ผู้ริเริ่มเป็นผู้เล่ากระบวนการให้กับกรรมการท่านอื่นฟัง และผู้วิจัยได้เล่าถึงข้อกำหนดที่ทรัพย์สินต้องการ คือ

- รูปแบบและพื้นที่ใช้สอยอาคาร
- คณะทำงานและระบบการบริหารจัดการอาคารเป็นอย่างไร
- ได้พื้นที่ส่วนกลางที่ชุมชนได้ใช้พื้นที่ส่วนกลางจริงๆ ไม่ใช่หน่วยงานอื่นเข้ามาใช้ และต้องมีการหารือกับชุมชน ทำความเข้าใจกับสมาชิก และขอความคิดเห็นจากสมาชิก
- ใช้แนวทาง บวร และอยู่ในพื้นที่นาร่อง และเล่าถึงสาเหตุที่ต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วม และแนวทางที่จะดำเนินการ

ผลลัพธ์(Outcome) คาดว่าเล็งเห็นข้อดีของการใช้กระบวนการมีส่วนร่วม

ผลผลิต(Output)

- 1) ข้อมูลที่มาซึ่งเริ่มจากตัวประธานชุมชนบึงพระรามเก่าและสำนักงานทรัพย์สินมีข้อจำกัดจึงเข้ามาขอความช่วยเหลือที่ปรึกษาโครงการ
- 2) ได้ข้อมูลชุมชนเบื้องต้นและความต้องการเบื้องต้นของจากกลุ่มกรรมการชุมชน



แผนภูมิที่ 5.2 สืบหาความเป็นมา

(ผู้วิจัย, 2558)

2. ศึกษาชุมชน

- 1) ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น (Intensive Study) รายละเอียดจะอยู่ในบทที่ 4
- 2) สำรวจชุมชนคนเดียว

กระบวนการ(Process)

- 1) เป็นการเดินสำรวจเพื่อสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมและสัมภาษณ์ชาวชุมชนแบบไม่มีโครงสร้าง
- 2) ปรับทัศนคติให้เกิดความเข้าใจแนวทางการมีส่วนร่วมที่จะดำเนินการ
- 3) บอกว่าเป็นการเข้ามาดำเนินงานจริง ไม่ได้บอกว่าเข้ามาทำวิทยานิพนธ์
- 4) สอบถามข้อมูลชุมชนเบื้องต้นและความต้องการเบื้องต้นจากกลุ่มกรรมการชุมชน

ข้อค้นพบ(Finding)

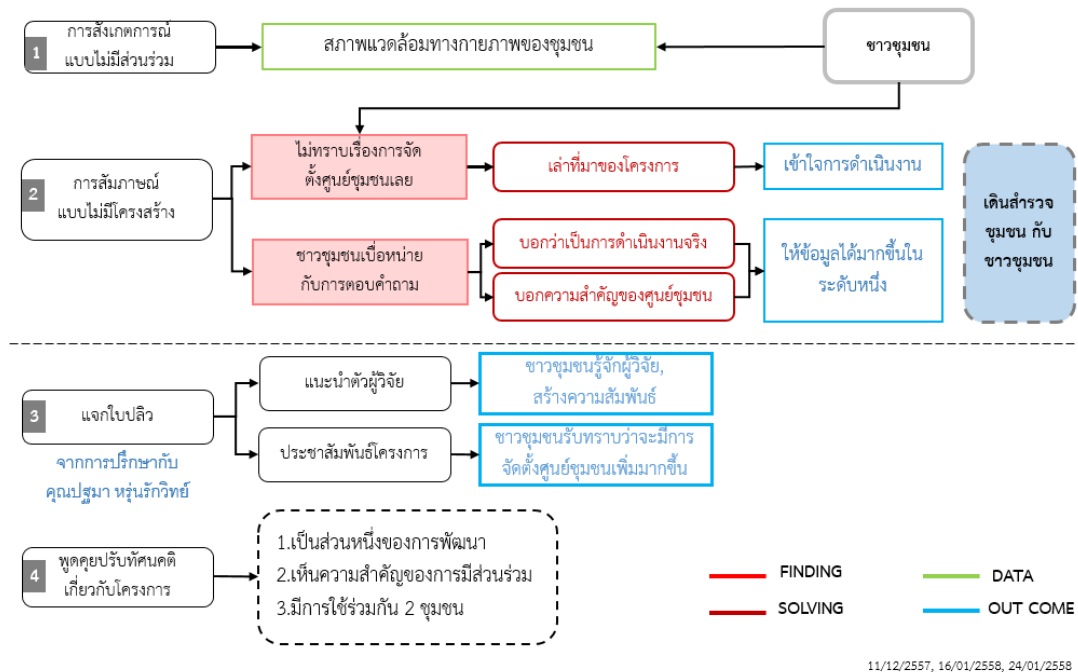
- 1) ชาวชุมชนเกิดความเบื่อหน่ายกับการตอบคำถาม ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตามที่ผู้วิจัยที่ต้องการ
- 2) ชาวชุมชนยังไม่ทราบว่าจะมีการจัดตั้งศูนย์ชุมชนขึ้น

แนวทางแก้ไข(Solving)

- 1) พุดคุยเพื่อปรับทัศนคติกับชาวชุมชนระหว่างการสัมภาษณ์
- 2) แจกใบปลิวเพื่อช่วยในการประชาสัมพันธ์โครงการ และเป็นการแนะนำตัวผู้วิจัยให้ชาวชุมชนได้รู้จักและเกิดความคุ้นเคยมากขึ้น

ผลลัพธ์(Outcome) ยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลของชุมชนได้มากเท่าที่ควร

ผลผลิต(Output) ทราบถึงข้อมูลทั่วไปของชาวชุมชนและความต้องการภายในศูนย์ชุมชนบางส่วน



แผนภูมิที่ 5.3 สำรวจชุมชนคนคนเดียว
(ผู้วิจัย, 2558)

3) สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม กับกิจกรรมชุมชน (Participant Observation)

กระบวนการ(Process)

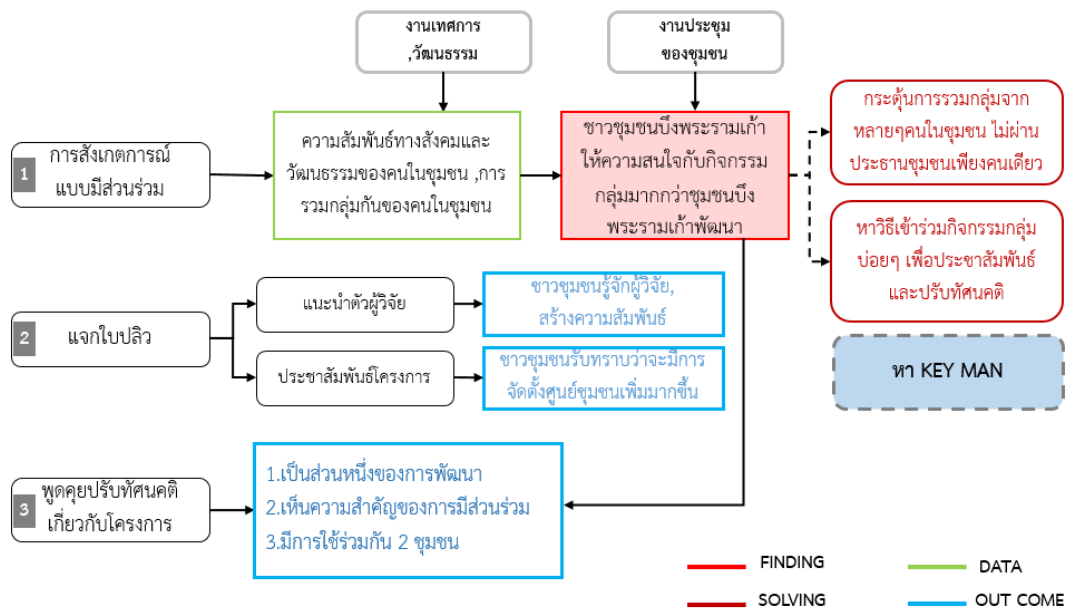
- 1) เข้าร่วมกับกิจกรรมกลุ่มของชาวชุมชนและสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม
- 2) แจกใบปลิวเพื่อประชาสัมพันธ์ให้กับชาวชุมชนทราบ

ข้อค้นพบ(Finding) ทราบความสัมพันธ์ของในชุมชนจากการจัดกิจกรรมกลุ่มที่แสดงถึงความร่วมมือจากการสังเกตการณ์ชุมชนบึงพระรามเก้าชาวชุมชนให้ความร่วมมือมากกว่าชาวชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา

แนวทางแก้ไข(Solving) กระตุ้นการรวมกลุ่มจากหลายๆคนในชุมชน ไม่ผ่านประธานชุมชนเพียงคนเดียว หาวิธีเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มบ่อยๆเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์โครงการและปรับทัศนคติชาวชุมชน

ผลลัพธ์(Outcome) ชาวชุมชนรับทราบว่าจะมีการจัดตั้งศูนย์ชุมชนเพิ่มมากขึ้น สร้างความสัมพันธ์และทำความรู้จักกับผู้วิจัยที่จะบูรณาการไปสู่กระบวนการมีส่วนร่วม

ผลผลิต(Output) ได้ข้อมูลพฤติกรรมกรรมการรวมกลุ่มของชาวชุมชน



10/01/2558 งานวันเด็ก, 29/03/2558,26/04/2558 ประชุมกลุ่มออมทรัพย์
15/04/2558 งานสงกรานต์, 13/06/2558 งานวันเสด็จไป

แผนภูมิที่ 5.4 สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม กับกิจกรรมชุมชน (ผู้วิจัย, 2558)

4) สํารวจชุมชนกับชาวชุมชน

กระบวนการ(Process)

ให้ตัวแทนชุมชนพาเดิน โดยที่ผู้วิจัยทำการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล

ข้อค้นพบ(Finding)

ชาวชุมชนอยู่บ้านในช่วงเวลากลางวันค่อนข้างมากส่วนมากเป็นผู้สูงอายุและผู้ทำงานรับจ้างที่บ้านหรือเปิดกิจการที่บ้าน ซึ่งทำให้การเก็บข้อมูลไปเพียงแค่นกลุ่มนี้ ยังขาดกลุ่มของวัยทำงานและเด็ก

แนวทางแก้ไข(Solving)

วางแผนที่จะใช้แบบสอบถามกับกลุ่มที่เป็นวัยทำงาน และจัดกิจกรรมเด็กโดยเฉพาะเพื่อให้ได้ความต้องการ ของทุกกลุ่มในชุมชนและเกิดความเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็น

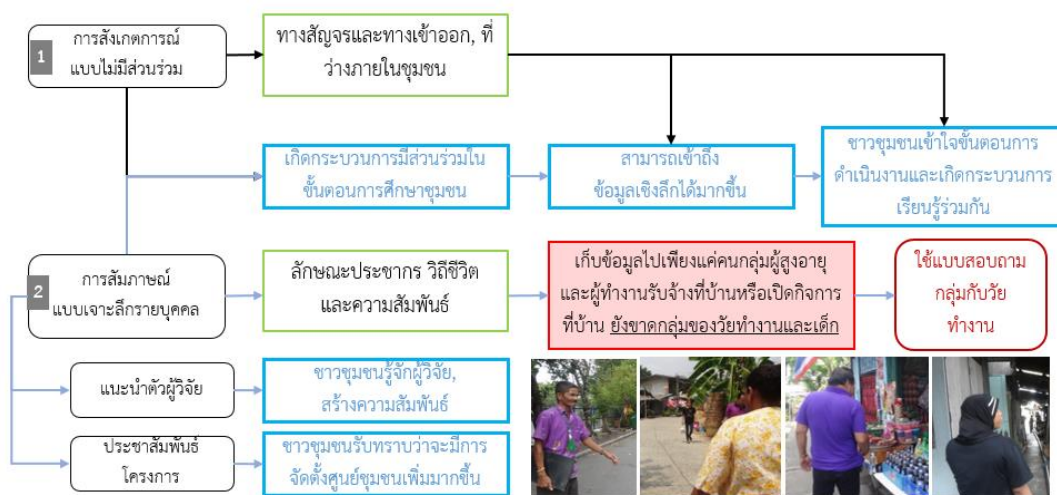
ผลลัพธ์(Outcome)

- 1) เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในขั้นตอนการศึกษาชุมชน
- 2) ชาวชุมชนเข้าใจขั้นตอนการดำเนินงานและเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ในทุกๆขั้นตอน
- 3) ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกได้มากขึ้น จากการสัมภาษณ์ และจากพบเจอการสนทนา กลุ่มแบบกันเองของชาวชุมชน ที่สามารถเล่าถึงปัญหาของชุมชนได้อย่างเป็นธรรมชาติ
- 4) ช่วยกระจายข่าวและสร้างความเข้าใจโครงการให้คนในชุมชนได้ทราบโดยทั่วถึง
- 5) สร้างความสัมพันธ์และทำความรู้จักชาวชุมชนได้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการทำงานที่ง่ายขึ้นในขั้นตอนต่อไป

6) ได้ทราบถึงข้อมูลข้อมูลทั่วไปของชาวชุมชน และวิถีชีวิตของแต่ละครอบครัว

ผลผลิต(Output)

- 1) ได้ทราบความต้องการของกลุ่มคนชรา และผู้ที่ประกอบชีพที่บ้านซึ่งรับจ้างรายวันหรือมีกิจการเป็นของตัวเอง
- 2) ได้ทราบถึงข้อมูลข้อมูลทั่วไปของชาวชุมชน และวิถีชีวิตของแต่ละครอบครัว
- 3) สามารถนำข้อค้นพบและปัญหาต่างๆที่ได้รับทราบ มาเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินการต่อ



แผนภูมิที่ 5.5 สํารวจชุมชนกับชาวชุมชน
(ผู้วิจัย, 2558)

5) สทนากลุ่มกรรมการ(Focus Group Discussion)

กระบวนการ(Process)

- 1) เป็นการใช้กระบวนการแบบ Focus Group เพื่อร่วมกันวางแผนกิจกรรมในครั้งสุดท้าย
- 2) ผู้วิจัยสัมภาษณ์กรรมการชุมชนถึงข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหาต่างในชุมชน ศูนย์ต่างๆ และการบริการจัดการชุมชน
- 3) สอบถามความต้องการภายในศูนย์ชุมชนจากมุมมองของกรรมการชุมชน

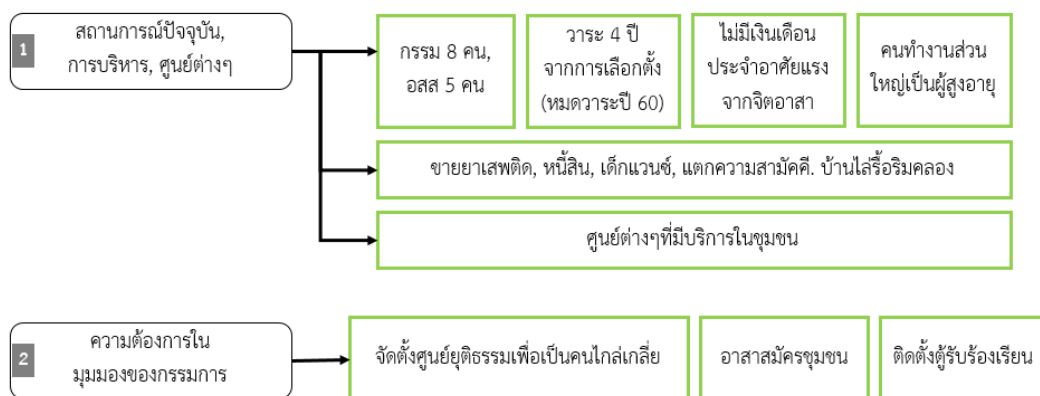
ข้อค้นพบ(Finding)ชุมชนมีปัญหาเรื่องของยาเสพติดที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้ และนอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องของเด็กแวนซ์

แนวทางแก้ไข(Solving) ข้อเสนอจากกรรมการชุมชน อยากให้มีกิจกรรมมารองรับกลุ่มที่สร้างปัญหาพวกนี้ และจัดศูนย์ยุติธรรมไว้สำหรับร้องเรียนและไกล่เกลี่ยปัญหาในชุมชน และจัดให้มีอาสาสมัครชุมชนขึ้นเพื่อตรวจตรายามค่ำคืนในชุมชนน้อยๆและปลอดภัย

ผลลัพธ์(Outcome) กรรมการชุมชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมมาแล้วทำให้ กระบวนการซักถาม และแสดงความคิดเห็นเป็นไปอย่างราบรื่นและเป็นการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของชาวชุมชน

ผลผลิต(Output)

- 1) ข้อมูลสถานการณ์ปัจจุบัน ปัญหาต่างในชุมชน ศูนย์ต่างๆ และการบริการจัดการชุมชน
- 2) ความต้องการภายในศูนย์ชุมชนจากมุมมองของกรรมการชุมชน



แผนภูมิที่ 5.6 สันทนาการกลุ่มกรรมการ

(ผู้วิจัย, 2558)

6) การใช้แบบสอบถาม(ส่วนแรก)

กระบวนการ(Process) ผู้วิจัยตั้งใจให้แบบสอบถามมีประโยชน์ใน 4 ส่วนด้วยกันคือ

- 1) สร้างความเข้าใจและอธิบายถึงความสำคัญของศูนย์ชุมชน
- 2) ทราบข้อมูลทั่วไปของชาวชุมชน
- 3) ทราบถึงปัญหาของชาวชุมชน
- 4) ทราบถึงข้อคิดเห็นเป็นความต้องการภายในศูนย์ชุมชน

ข้อค้นพบ(Finding)

จากการแจกแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 550 ใบ คืนกลับมา 175 ใบ จำนวนผู้ตอบส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยทำงานอายุ 19-59 ปี จำนวน 113 คน เหมือนดังเช่นที่ผู้วิจัยได้ตั้งใจไว้ แต่ยังไม่มีความเข้าใจในการตอบแบบสอบถามและการตอบแบบสอบถามไม่ครบ จึงเป็นที่น่าเสียดายที่ข้อมูลอื่นน่าที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนต่อไป

แนวทางแก้ไข(Solving)

สรุปรวมความต้องการจากแบบสอบถามนี้เป็นกลุ่มของช่วงวัยทำงาน ซึ่งมีการตอบความต้องการที่หลากหลายสามารถนำมาใช้เป็นกรอบของความต้องและจัดลำดับความสำคัญได้ต่อไป

ผลลัพธ์(Outcome) คาดว่าชาวชุมชนมีความเข้าใจและรับรู้ถึงข่าวการจัดตั้งศูนย์ชุมชนมากขึ้น

ผลผลิต(Output)

- 1) ได้ทราบข้อมูลทั่วไปของชาวชุมชน
- 2) ได้ทราบถึงปัญหาของชาวชุมชน
- 3) ได้ทราบถึงข้อคิดเห็นเป็นความต้องการภายในศูนย์ชุมชน

ตารางที่ 5.1 วิธีสืบความเป็นมาและศึกษาชุมชน ให้ได้มาซึ่งเนื้อหาการศึกษาชุมชน

	การวิธีสืบความเป็นมาและศึกษาชุมชน	เนื้อหาการศึกษาชุมชน
5	สืบความเป็นมา	
5.1	สอบถามข้อมูลจากที่ปรึกษาโครงการ	ปัจจัยที่นำไปสู่กรณีศึกษา
5.2	พบพูดคุยประธานชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา	ประวัติความเป็นมาของชุมชน
5.3	พบพูดคุยกรรมการชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนา	
6	ศึกษาชุมชนและที่ตั้งโครงการ	
6.1	ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น	สภาพแวดล้อมทางกายภาพของชุมชน
6.2	สำรวจชุมชนคนเดียว	
	การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม	
	การสัมภาษณ์	สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองการปกครองในชุมชน
6.3	สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมกับกิจกรรมชุมชน	
6.4	สำรวจร่วมกับชาวชุมชน	สถานการณ์ปัจจุบันของชุมชน
	การสังเกตการณ์	
	การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล	
6.5	การสนทนากลุ่ม	สถานการณ์ปัจจุบันของชุมชน
6.6	การใช้แบบสอบถาม	
6.7	การศึกษาที่ตั้งโครงการและข้อจำกัด	การศึกษาที่ตั้งโครงการและข้อจำกัด

หมายเหตุ เนื้อหาการศึกษาชุมชนจะแสดงไว้ในบทที่ 4 (ผู้วิจัย, 2558)

จากตารางที่ 3.2 จะเห็นได้ว่าการศึกษาชุมชน จะต้องวิธีการดำเนินงานที่หลากหลายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครบถ้วนที่จะนำไปวิเคราะห์ถึงศักยภาพของชุมชนและการจัดรายละเอียดโครงการของศูนย์ชุมชนได้ ทำให้สามารถวิเคราะห์ที่ได้ครอบคลุมถึงความต้องการที่แอบแฝงอยู่ที่ไม่ได้มาจากการแสดงความคิดเห็นโดยตรง และเกิดการบูรณาการร่วมกับโครงการที่มีอยู่เดิมของชุมชน

5.1.2. วางแผนกระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้ทำการวางแผนการมีส่วนร่วมกับชุมชนในหลายครั้งโดยในแต่ละครั้งทำให้เกิดการเรียนรู้จากกระบวนการที่ได้วางไว้ผ่านการปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญและจากการดำเนินงานที่ผ่านมาของการวิจัย สามารถวิเคราะห์และสรุปได้ 3 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 ช่วงก่อนการวางแผนผู้วิจัยได้ศึกษาเรียนรู้และทำความเข้าใจกระบวนการ พร้อมกับสืบความเป็นมาของโครงการและเก็บข้อมูลชุมชน ผู้วิจัยเห็นว่าความเข้าใจในแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมและความเข้าใจชุมชนมีผลต่อการวางแผน ทำให้วางแผนได้เหมาะสมกับชุมชนกรณีศึกษา

ช่วงที่ 2 เป็นช่วงที่มีการดำเนินงานศึกษาชุมชน ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลของชุมชนได้มากขึ้น พร้อมๆกับการวางแผนที่เน้นกลุ่มย่อย ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยมีโอกาสนำแผนที่วางไว้ไปปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญในครั้งที่ 1 และ 4 ซึ่งได้รับข้อคิดเห็นโดยสรุปดังนี้

ข้อคิดเห็นจากอาจารย์ปฐมา หรุ่นรักรวิทย์ ให้มีการแจกใบปลิวและเข้าหากกลุ่มที่อยู่กันเป็นกลุ่มบ้านในพื้นที่ชุมชน และการมีส่วนร่วมไม่ได้เกิดจากคนที่รวมตัวกันหมู่มาเสมอไป สามารถพัฒนาจากกลุ่มย่อยๆให้เกิดการส่งต่อการมีส่วนร่วมได้

ข้อคิดเห็น ผศ.ดร.กมลทพิทย พานิชักดิ์ พยายามให้ชาวชุมชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน กระทั่งในเรื่องการศึกษาความเป็นไปได้และการวางแนวทางการออกแบบ(Design guideline)

แต่เนื่องด้วยเวลาในการดำเนินงานวิจัยมีจำกัดและการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนนั้นเคยชินกับการใช้ระบบการนัดประชุมใหญ่ ผู้วิจัยจึงไม่นำแผนที่เน้นกลุ่มย่อยมาใช้

ช่วงที่ 3 เป็นช่วงที่เน้นการวางแผนแบบบูรณาการร่วมกับสำนักงานทรัพย์สิน ซึ่งแนวทางของทรัพย์สินมีการทำวางแผนแบบนักพัฒนา ผู้วิจัยจึงปรับการวางแผนบางส่วนให้เข้ากับแนวทางการดำเนินของทรัพย์สิน โดยเน้นกิจกรรมกลุ่มใหญ่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการแบ่งปันข้อมูลของชุมชนร่วมกันและเชื่อมโยงผู้มีส่วนร่วมอื่นเข้ามาสู่การดำเนินงาน ทั้งจากสำนักงานเขตห้วยขวาง ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และนักวิชาการ

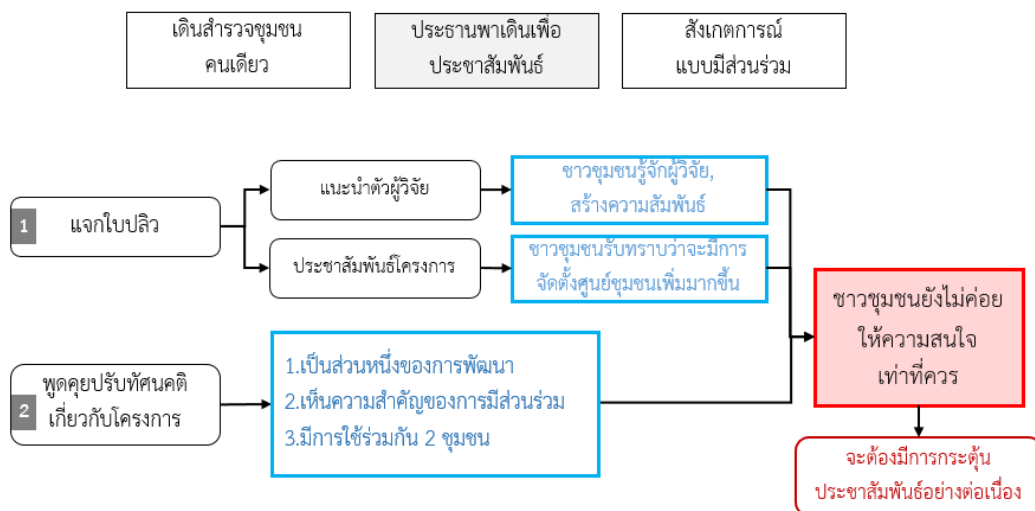
5.1.3. การสร้างการมีส่วนร่วม

ในช่วงแรกของการศึกษาชุมชนผู้วิจัยทำให้ผู้วิจัยทราบว่าชาวชุมชนไม่ทราบถึงการจัดตั้งศูนย์ชุมชนในครั้งนี้เลย เป็นการดำเนินงานโดยประธานชุมชนบึงพระรามเก้าเพียงคนเดียวเท่านั้น โดยที่ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าจะมีเพื่อทำการประชาสัมพันธ์โครงการ แนะนำผู้วิจัย และชี้แจงแผนการดำเนินงานให้กับชาวชุมชนได้ทราบ โดยที่ผู้วิจัยทำใบปลิวแจกพร้อมๆกับการอธิบายปรับทัศนคติชาวชุมชน 3 อย่างด้วยกันคือ 1)ให้เห็นถึงความสำคัญของศูนย์ชุมชนว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา 2)ให้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม 3)สร้างให้มีความเข้าใจว่าศูนย์ชุมชนนี้มีไว้ใช้ร่วมกัน 2 ชุมชนทั้งชุมชนบึงพระรามเก้าและชุมชนพระรามเก้าพัฒนา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้มีโอกาสเข้าร่วมกับกิจกรรมของชุมชนในหลายๆครั้ง เช่น การประชุมกลุ่มออมทรัพย์บ้านมั่นคง งานสงกรานต์ เป็นต้น ซึ่งชาวชุมชนได้เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยประชาสัมพันธ์โครงการ ปรับทัศนคติและกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มด้วย มีการทดลองประสานงานกับชาวชุมชนทำให้ทราบถึงทัศนคติในทางลบที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประธานชุมชนบึงพระรามเก้า ซึ่งผู้วิจัยยังได้แก้ไขสถานการณ์โดยการสร้างให้เกิดการบูรณาการกับผู้เกี่ยวข้องกับโครงการโดยเฉพาะสำนักงานทรัพย์สิน และมีการจัดกิจกรรมกลุ่มปรับทัศนคติและทดสอบการมีส่วนร่วม ทำให้เป็นจุดเริ่มต้นในการที่ชาวชุมชนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.การประชาสัมพันธ์โครงการพร้อมกับการปรับทัศนคติเกี่ยวกับโครงการและกระตุ้นการรวมกลุ่มของทั้ง 2 ชุมชน

กระบวนการ(Process)

- 1) แจกใบปลิวและพูดคุยเพื่อปรับทัศนคติของชาวชุมชนจากการเดินสำรวจชุมชนคนเดียว และการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของชุมชน
 - 2) กระตุ้นในการนัดหมายให้กรรมการทั้ง 2 ชุมชนมาประชุม
- ข้อค้นพบ(Finding)** ชาวชุมชนยังไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าที่ควร
- แนวทางแก้ไข(Solving)** ทดลองประสานงานโดยชาวชุมชนเองหลายครั้งเพื่อกระตุ้นการรวมกลุ่ม
- ผลลัพธ์(Outcome)** ชาวชุมชนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดตั้งศูนย์ชุมชน
- ผลผลิต(Output)** คาดว่าชาวชุมชนทราบถึงการจัดตั้งศูนย์ชุมชนมากขึ้น



แผนภูมิที่ 5.7 ประชาสัมพันธ์,ปรับทัศนคติ,กระตุ้นการรวมกลุ่ม (ผู้วิจัย, 2558)

2. ทดลองประสานงาน

กระบวนการ(Process)

- 1) ให้ประธานชุมชนและกรรมการชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนานัดหมายกันเอง เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับชุมชนบึงพระรามเก้า
- 2) กระตุ้นให้เกิดการพูดคุยในการวางแผนร่วมกัน
- 3) ปรับทัศนคติให้เกิดความเข้าใจแนวทางการมีส่วนร่วมที่จะดำเนินการ
- 4) บอกว่าเป็นการเข้ามาดำเนินงานจริง ไม่ได้บอกว่าเข้ามาทำวิทยานิพนธ์

ข้อค้นพบ(Finding)

- 1) ชาวชุมชนทั้ง 2 ไม่ค่อยได้มีการรวมกลุ่มกันและยังเกิดข้อสงสัยในโครงการอยู่
- 2) ประธานชุมชนและกรรมการชุมชน ไม่สามารถรวมกลุ่มกันเองได้มากเท่าที่ควร
- 3) ผลที่ได้ไม่เกิดการกระจายข่าวที่ดี ชาวชุมชนยังไม่เข้าใจการเข้ามาดำเนินงานของผู้วิจัย

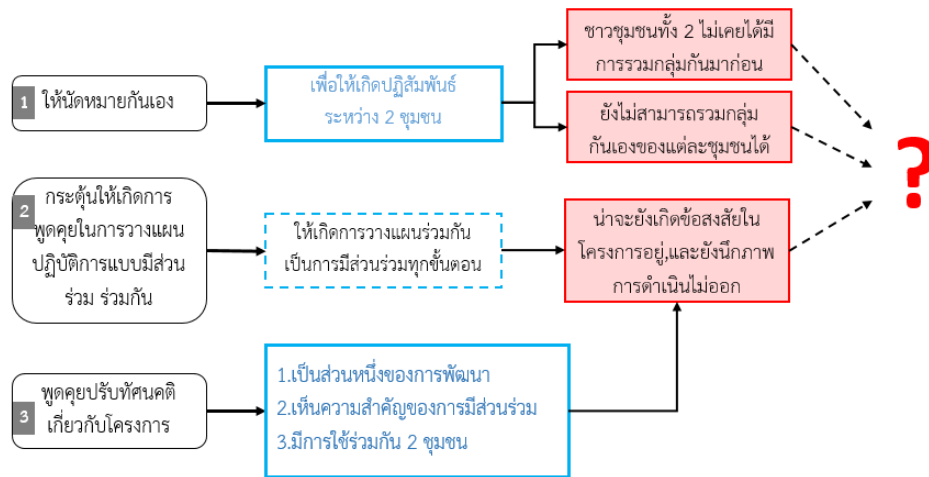
แนวทางแก้ไข(Solving)

ในการนัดหมายครั้งต่อไป ผู้วิจัยพยายามจะกระจายการนัดหมายกับคนอื่นต่อไป

ผลลัพธ์(Outcome) ในการรวมกลุ่มแต่ละครั้งผู้วิจัยพยายามผลักดันให้ชาวชุมชนร่วมวางแผนกระบวนการร่วมกันแต่ดูเหมือนชาวชุมชนยังไม่เข้าใจและยังนึกภาพไม่ออกจึงไม่มี แต่มีการแสดงความคิดเห็นที่ต่อต้านกระบวนการมีส่วนร่วมโดยคิดว่ามีความยุ่งยากและใช้เวลานาน

ผลผลิต(Output)

ได้ทราบถึงแนวทางการบริหารจัดการของแต่ละชุมชน และข้อมูลของชุมชนที่เพิ่มขึ้น



แผนภูมิที่ 5.8 ทดลองประสานงาน

(ผู้วิจัย, 2558)

3.เกิดการบูรณาการ

หลังจากที่ผู้วิจัยได้การทดลองประสานงานไม่เป็นผลสำเร็จ จึงมีการสร้างให้เกิดการบูรณาการขึ้น

กระบวนการ(Process)

- 1) เกิดการพูดคุยและแลกเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานมีส่วนร่วม
- 2) เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมบวร โดยเข้าประชุมกลุ่มบวร
- 3) ร่วมกันวางแผนกระบวนการมีส่วนร่วมและแลกเปลี่ยนข้อมูลชุมชน

ข้อค้นพบ(Finding) สำนักงานทรัพย์สินฯมีแนวทางในกระบวนการมีส่วนร่วมแบบมีอาชีพที่จะใช้ดำเนินการกับชุมชน อีกทั้งยังเข้าใจชุมชนและอยู่กับชุมชนมานาน

แนวทางแก้ไข(Solving)

ผู้วิจัยควรที่จะศึกษานำไปปรับใช้กับการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วม

ผลลัพธ์(Outcome) เกิดการทำงานแบบบูรณาการ ช่วยลดความขัดแย้งเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ในการดำเนินกระบวนการและข้อมูลของชุมชนระหว่างกัน

ผลผลิต(Output)

ทราบถึงแนวทางการทำงานของสำนักงานทรัพย์สินฯ และเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการทำกิจกรรมตามกระบวนการมีส่วนร่วมร่วมกัน

4.กิจกรรมปรับทัศนคติและทดสอบการมีส่วนร่วม

กระบวนการ(Process)

- 1) กระตุ้นให้ชาวชุมชนเกิดการมองอนาคตของครอบครัว และของชุมชนร่วมกัน และร่วมกันคิดแนวทางทำความฝันให้เป็นจริง
- 2) ตัวแทนจากสำนักงานทรัพย์สินอธิบายเรื่องของการใช้แนวคิด บวร
- 3) ผู้วิจัยทำอธิบายให้ชุมชนเป็นความสำคัญของศูนย์ชุมชนว่าเป็นส่วนในการทำให้ฝันเป็นจริง เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวชุมชนได้
- 4) ผู้วิจัยทดสอบเครื่องมือการมีส่วนร่วมผ่านการแปะโปสเตอร์ลงบนผังชุมชน

ข้อค้นพบ(Finding)

- 1) ในการจัดกิจกรรมในลักษณะของกิจกรรมกลุ่มชาวชุมชนให้ความสนใจมากกว่าการดำเนินกิจกรรมกลุ่มย่อย และเรียนรู้ได้ว่ากิจกรรมนี้เป็นจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วม
- 2) หากจัดกิจกรรมนานเกินไปจะส่งผลให้ชาวชุมชนเกิดความเบื่อหน่ายได้ ซึ่งกิจกรรมในครั้งนี้อาจใช้เวลาได้เหมาะสม

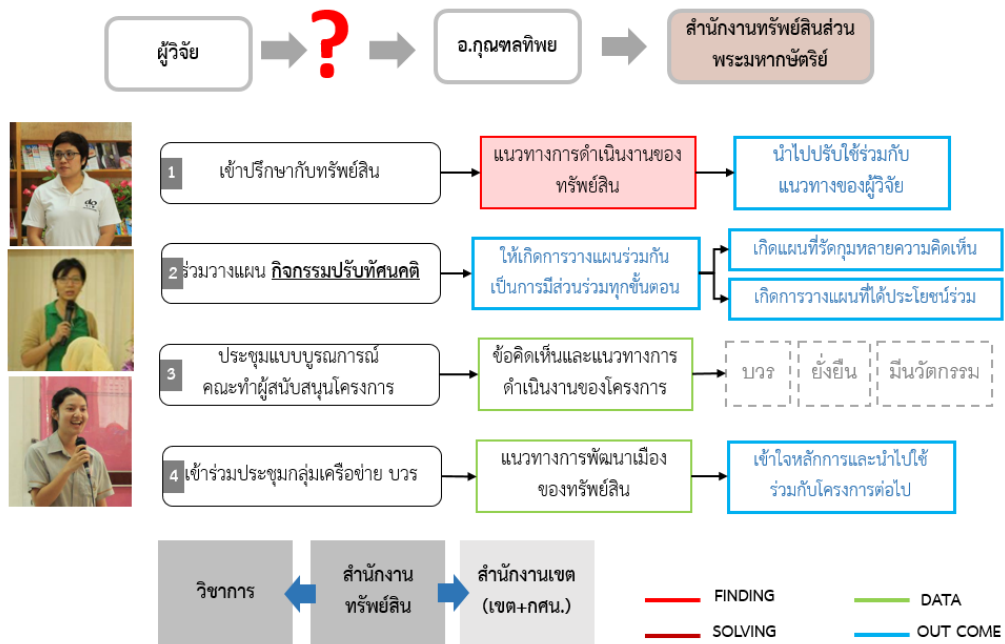
แนวทางแก้ไข(Solving) การดำเนินงานครั้งต่อไปผู้วิจัยจะเน้นที่กิจกรรมกลุ่มให้มากขึ้น และปรับใช้แนวทางการทำงานของสำนักงานทรัพย์สินฯ

ผลลัพธ์(Outcome)

- 1) คำนึงถึงความสำคัญในอนาคตตนเอง ของครอบครัว และของชุมชนร่วมกัน
- 2) รู้แนวที่จะดำเนินงานให้ความฝันของนั้นเป็นจริง
- 3) เข้าใจการดำเนินงานพัฒนาของทรัพย์สิน โดยใช้เครือข่าย บวร
- 4) เข้าใจถึงการรวมกลุ่มกัน 2 ชุมชนเพื่อเป็นโครงการนำร่องในการพัฒนา
- 5) เข้าใจและเห็นความสำคัญของการจัดตั้งศูนย์ชุมชนให้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา
- 6) กระตุ้นในการการประชาสัมพันธ์และกระจายความเข้าใจโครงการศูนย์ชุมชนให้ทราบโดยทั่วถึงกันมากขึ้น

ผลผลิต(Output)

- 1) ได้ข้อคิดเห็นของชาวชุมชนที่มีต่อชุมชนตนเอง
- 2) ได้ข้อมูลการพฤติกรรมการใช้ที่ว่างภายในศูนย์ชุมชน และได้ทดลองการมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมกลุ่ม



แผนภูมิที่ 5.9 กิจกรรมปรับทัศนคติและทดสอบการมีส่วนร่วม

(ผู้วิจัย, 2558)

5.2. การรวบรวมความต้องการ

หลังที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการการวางแผนและสร้างการมีส่วนร่วมให้ชาวชุมชนได้เข้าใจแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการในการจัดทำรายละเอียดโครงการที่หลากหลาย ทั้งแบบปริมาณและแบบคุณภาพ เพื่อให้ได้ความต้องการที่ครอบคลุมทุกกลุ่มของชาวชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถแบ่งกลุ่มได้ 4 กลุ่มดังนี้ ชาวชุมชน, สำนักงานทรัพย์สิน, สำนักงานเขตห้วยขวาง, นักวิชาการ

1) ชาวชุมชน

1.1) กลุ่มคนชรา

เป็นการสัมภาษณ์ชาวชุมชนแบบเจาะลึก และมีชาวชุมชนมีส่วนร่วม โดยคำถามสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้างที่มุ่งให้ได้มาซึ่งข้อมูลการศึกษาชาวชุมชนและร่วมศึกษาความต้องการในการจัดตั้งศูนย์ชุมชนร่วมกับผู้วิจัย นอกจากนี้ระหว่างการเดินทางสัมภาษณ์ผู้วิจัยยังได้ทำการสังเกตการณ์ในพื้นที่ต่างๆของชุมชนซึ่งได้รวบรวมรายละเอียดเอาไว้ในบทที่ 4 เรียบร้อยแล้ว

การเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 6 วัน ด้วยกัน อยู่ช่วงเวลาจันทร์-ศุกร์ เวลา 9.00-16.00 น. พบว่าช่วงวันและเวลาที่เลือกเก็บข้อมูลสัมพันธ์กับวิธีการเลือกตัวอย่างที่ไม่ทราบโอกาสที่ถูกเลือกแบบบังเอิญ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เจาะลึกรายบุคคล มักจะอยู่บ้านเป็นประจำ แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มคนชราและกลุ่มที่ทำอาชีพรับจ้างอยู่บ้านหรือมีกิจการของตัวเองในชุมชน ซึ่งมีอยู่ค่อนข้างมาก แตกต่างจากชุมชนอื่นๆที่ช่วงกลางวันมักจะไม่ค่อยพบเห็นชาวชุมชนมากนัก

ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ กลุ่มคนชรามีความต้องการบริการด้านสุขภาพ เช่น ศูนย์อนามัย บริการรับส่งโรงพยาบาล และมีบางส่วนที่ต้องการงานเอาไว้น่าทำว่างและแบ่งเบาภาระของลูกหลาน และอื่นๆคือ สวนสาธารณะ ที่ออกกำลังกาย และจากการสอบถามชาวชุมชนบึงพระรามเก้า

มีความคิดเห็นว่ายูโกลจากชุมชนบึงพระรามเก้าและอาจจะไม่ได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากศูนย์ที่กำลังจะเกิด

ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์แล้วว่าการชุมชนมีศูนย์สุขภาพอยู่แล้ว และการจะทำศูนย์อนามัยนั้น อาจจะเป็นไปได้ยากเพราะต้องมีเจ้าหน้าที่ประจำ

1.2) กลุ่มชาวชุมชนที่รับจ้างรายวันและมีกิจการในชุมชน

เป็นการสัมภาษณ์ชาวชุมชนแบบเจาะลึก ใช้คำถามสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง เป็นการเก็บข้อมูลที่ได้มาพร้อมๆกับกลุ่มคนชรา ซึ่งกลุ่มชาวชุมชนที่รับจ้างรายวันและกลุ่มที่มีกิจการในชุมชนให้ความเห็นว่า ต้องการศูนย์ฝึกอาชีพและการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อต้องการอาชีพเสริมและพัฒนาความรู้เพื่อการทำงานที่ดี และที่ขายของ เช่นตลาดนัด ให้ชาวชุมชนขายของ และจะได้ไม่ต้องเดินทางไกลไปซื้อของที่อื่น

1.3) กลุ่มเด็กและเยาวชน

จากการจัดกิจกรรมในการระดมสมองกลุ่มเด็กที่ผู้วิจัยร่วมกับสำนักงานทรัพย์สิน ผ่านการแบ่งกลุ่มให้เด็กระดมสมองให้เด็กคิดออกมาเป็นแบบจำลอง สร้างจินตนาการถึงชุมชนในฝันโดยไม่ได้บอกว่าเป็นการให้ความคิดเห็นเรื่องความต้องการของศูนย์ชุมชนโดยตรง ผลที่ได้จากการทำกิจกรรมคือได้ความต้องการพื้นที่ส่วนกลางของกลุ่มเด็ก คือ ห้องน้ำรวม ห้องสมุด สนามเด็กเล่น สนามกีฬา และแปลงผัก สามารถนำไปวิเคราะห์รวมกับความต้องการของกลุ่มอื่นๆได้(ดูรายละเอียดในภาคผนวก ง) ผู้วิจัยเห็นว่าสนามกีฬาของชุมชนมีกระจายอยู่แล้วซึ่งไม่ควรที่จะมีเพิ่มอีก

1.4) กลุ่มกรรมการชุมชน

เป็นการใช้การสนทนากลุ่ม โดยมีกรรมการชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนาเข้าร่วม 6 คนและกรรมการชุมชนบึงพระรามเก้าเข้าร่วม 2 คน ให้ได้ข้อคิดเห็นในมุมมองของผู้ที่มีหน้าที่บริหารจัดการชุมชน จากการสนทนาได้รายละเอียดดังนี้

- ควรจะมีการจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมเพื่อเป็นคนไกลเกลี่ย ในกรณีที่เกิดข้อพิพาท
- มีอาสาสมัครชุมชน เพื่อคอยจรวจตราเปรียบเสมือนยามประจำชุมชน ซึ่งเคยดำเนินงานมาแล้วในสมัยอดีตแต่ได้หยุดโครงการไป
- มีการติดตั้งตู้รับร้องเรียน

ซึ่งผู้วิจัยได้ให้ความเห็นร่วมด้วยจากการสนทนาในครั้งนี้ แต่จะนำไปกล่าวต่อไปในการสรุปความคิดเห็นที่มาจากผู้วิจัย

1.5) กลุ่มทำงานประจำ

มีการแจกแบบสอบถามทั้งสิ้น 550 ชุด โดยเป็นการสุ่มจากความสะดวกในการตอบคำถาม ได้ผลตอบกลับมาเพียง 175 ชุด ซึ่งส่วนใหญ่ความสมบูรณ์จะไม่ครบถ้วนนัก เป็นการแจกเพื่อมุ่งหวังให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มที่ไม่ได้เข้าไปสัมภาษณ์ซึ่งคือกลุ่มของวัยทำงาน นอกจากการให้ตอบแบบสอบถามแล้วยังเป็นการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการต่อไปคือการสรุปความต้องการร่วมกันในวันเสาร์ที่ 16 พฤษภาคม 2558 อีกด้วย และใช้เป็นกรอบความต้องการภายในศูนย์ชุมชน ซึ่งแบบสอบถาม(ภาคผนวก) เป็นการมีคำถามที่มุ่งให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังนี้(ดูแบบสอบถามใน ภาคผนวก จ)

1. **ข้อมูลทั่วไป** พบว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถาม เป็นหญิงทั้งสิ้น 104 คนเป็นชายทั้งสิ้น 71 คน เป็นเด็กอายุ 0-18 ทั้งสิ้น 25 คน คนวัยทำงาน 19-59 จำนวน 113 คน วัยชราคือมีอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 62 คน
2. **กิจกรรมเวลาว่างที่ท่านทำในปัจจุบัน** กิจกรรมยามว่างอันดับ 1 คือดูทีวี 2.พบปะเพื่อน 3.อ่านหนังสือ กิจกรรมที่ได้จากการแบบสอบถามแสดงออกถึงความต้องการพื้นที่ส่วนกลางได้เช่นกัน
3. **ข้อมูลด้านการศึกษา** ส่วนมากไม่ได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี และมีความต้องการเรียนทางด้านวิชาชีพประมาณ 10% ของผู้ที่ตอบแบบสอบถาม
4. **ข้อมูลด้านอาชีพ** ข้อมูลด้านรายได้จากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ไม่ถึง 10,000 บาท และมีความต้องการอาชีพเสริมเนื่องจากรายได้ไม่เพียงพอและปัญหาหนี้สิน
5. **ปัญหาของท่านที่อยากได้รับการแก้ไข** มากที่สุดเรื่องที่อยู่อาศัยที่จะมีการไล่อ้อและอยู่ในสภาพบ้านที่ไม่มั่นคงแข็งแรง 48% ด้านสุขภาพ 20%(มีศูนย์ยาแล้ว) และด้านหนี้สินครัวเรือน 17%
6. **ข้อมูลความต้องการของศูนย์ชุมชน** มีความต้องการศูนย์ชุมชนมากถึง 69% และนอกนั้นไม่ตอบคำถามนี้
7. **ถ้ามีการจัดตั้งศูนย์ชุมชนขึ้นอยากให้ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนด้านอะไรบ้าง** สามารถแบ่งเป็น 4 ประเด็นเรียงลำดับ 1-3 ได้ดังนี้(รายละเอียดจากตารางที่ 5.1-5.4)
 - 1) ด้านสังคม ที่ออกกำลังกาย ห้องสมุด ที่ประชุม
 - 2) ด้านเศรษฐกิจ ศูนย์ฝึกอาชีพ ตลาดนัด ศูนย์รวมสินค้าชุมชน
 - 3) ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม สวนสาธารณะ ที่จอดรถ สระน้ำหรือสระว่ายน้ำ
 - 4) ด้านการเมือง การปกครอง ศูนย์กระจายข่าว ศูนย์ความช่วยเหลือ รองทุกข์ ติดต่อกรรมการชุมชนได้สะดวก

ตารางที่ 5.2 สรุปความต้องการด้านสังคม

ลำดับ	ความต้องการ	จำนวนความคิดเห็น
1	ที่ออกกำลังกาย	36
2	ห้องสมุด	31
3	ที่ประชุม	22
4	ศูนย์การเรียนรู้/กศน.	20
5	ศูนย์สุขภาพ	13
6	ห้องสอนคอมพิวเตอร์/ใช้คอมพิวเตอร์/ปริ้นงาน-ถ่ายเอกสาร	12
7	สนามเด็กเล่น(ปลอดภัยกว่านี้ พัฒนาที่เดิม)	4
8	ศูนย์รักษาความปลอดภัย	1

ตารางที่ 5.3 สรุปความต้องการด้านเศรษฐกิจ

ลำดับ	ความต้องการ	จำนวนความคิดเห็น
1	ศูนย์ฝึกอาชีพ	22
2	ตลาดนัด	11
3	ศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชน	6
4	ศูนย์อาหาร	6
5	ร้านค้าสวัสดิการชุมชน	2
6	ศูนย์กระจายงาน	1

ตารางที่ 5.4 สรุปความต้องการด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม

ลำดับ	ความต้องการ	จำนวนความคิดเห็น
1	สวนสาธารณะ	28
2	ที่จอดรถ	10
3	สระน้ำหรือสระว่ายน้ำ	2
4	ที่จัดการขยะ	2

ตารางที่ 5.5 สรุปความต้องการด้านการเมือง การปกครอง

ลำดับ	ความต้องการ	จำนวนความคิดเห็น
1	ศูนย์กระจายข่าว	15
2	ศูนย์ความช่วยเหลือ รongทุกข์	9
3	ติดต่อกรรมการชุมชนได้สะดวก	1

การวิเคราะห์แบบสอบถาม

จากความเห็นด้านความต้องการศูนย์ชุมชนมีความต้องการมากถึง 69% สามารถสรุปเป็นความต้องการเร่งด่วนและสำคัญได้ 6 ประเด็นดังนี้

1. จากกิจกรรมเวลาที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มทำงานคือการอ่านหนังสือ ซึ่งสอดคล้อง ข้อมูลความคิดเห็นด้านความต้องการของศูนย์ชุมชน (จากตารางที่ 5.1) คืออยากให้มียุทธศาสตร์และตรงตามความต้องการของกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าน่าจะส่งเสริมกิจกรรมยามว่างที่เป็นประโยชน์ ของทุกกลุ่มในการจัดตั้งห้องสมุดที่มีหนังสือสำหรับคนทุกวัย

2. จากข้อมูลด้านการศึกษากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากไม่ได้รับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลด้านอาชีพ ที่ชาวชุมชนกลุ่มทำงานประจำมีรายได้เฉลี่ย 8,000-10,000 บาท ซึ่งสืบเนื่องมาจากระดับของการศึกษา เป็นรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงดูครอบครัว จึงสะท้อนออกมาผ่านความคิดเห็นที่ต้องการอาชีพเสริม โดยเห็นได้ชัดจากกลุ่มความต้องการด้านเศรษฐกิจที่ ต้องการศูนย์ฝึกอาชีพ ตลาดนัด และศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชน (จากตารางที่ 5.2)

3. ข้อมูลจากปัญหาที่อยากได้รับการแก้ไขที่ได้มาจากแบบสอบถาม อันดับหนึ่งคือสภาพบ้านที่ไม่มั่นคงแข็งแรง 48% เรื่องบ้านเป็นเรื่องที่นอกเหนือจากขอบเขตของศูนย์ชุมชนและจากการที่ผู้วิจัยศึกษาชุมชนนั้นพบว่าชุมชนได้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นมานาน โดยแยกเป็นชุมชนละ 1 กลุ่ม และมีแผนที่จะจัดตั้งเป็นจัดตั้งที่ทำการซึ่งยังคงเป็นเรื่องที่ไม่แน่นอนแต่ในอนาคตสามารถเพิ่มเติมให้เป็นที่ทำการของกลุ่มออมทรัพย์บ้านมั่นคงแบบแยกออกเป็น 2 ชุมชนได้

ปัญหาด้านสุขภาพ 20 % เนื่องจากชุมชนมีศูนย์สุขภาพที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์ยาของชุมชนเดิมอยู่แล้ว ควรที่พัฒนาให้เกิดคุณภาพด้านบริการ ซึ่งอาจจะปรับให้มีแพทย์อาสาเข้ามาเดือนละครั้ง เหมือนเช่นชุมชนบึงพระรามเก้า และนอกจากนี้อาสาสมัครสาธารณสุขของชุมชนที่ประจำอยู่ที่ศูนย์สุขภาพก็มีความสามารถในการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและสามารถติดต่อส่งโรงพยาบาลได้อยู่แล้ว เพียงแต่ยังขาดการประจำการเวลากลางคืนเท่านั้น

ปัญหาด้านหนี้สินครัวเรือน 17% สอดคล้องข้อมูลด้านการศึกษา ข้อมูลด้านอาชีพ ซึ่งควรส่งเสริมให้มีการทำอาชีพเสริมเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สิน

4. ห้องสอนคอมพิวเตอร์ ปริญญาหรือถ่ายเอกสาร ผู้วิจัยเห็นว่ามีความจำเป็นเพราะจากการสัมภาษณ์เด็กในชุมชนใช้บ้านประธานชุมชนในการจ้างปริญญาในราคาแผ่นละ 10 บาท และเด็กและเยาวชนในชุมชนมีค่อนข้างมาก น่าจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนของเด็กหรือผู้ที่มีความจำเป็นเรื่องเอกสาร และใช้เป็นห้องเดียวกับห้องสอนคอมพิวเตอร์สำหรับทุกเพศทุกวัน

5. ความต้องการด้านที่จอดรถและสระว่ายน้ำ (จากตารางที่ 5.3) ผู้วิจัยเห็นว่าไม่น่าเป็นไปได้ เพราะพื้นที่ในโครงการค่อนข้างจำกัด ควรมีการจัดพื้นที่อื่นๆให้ชาวชุมชนจอดรถอย่างเป็นระเบียบ

6. ด้านการเมือง การปกครอง จากแบบสอบถามให้ความเห็นว่าควรจะมีศูนย์กระจายข่าว จากที่ผู้วิจัยได้เข้ามาดำเนินงานวิจัยพบปัญหาเรื่องการกระจายข่าวอย่างมาก จึงควรที่จะเป็นศูนย์กลางการกระจายข่าวให้กับทั้ง 2 ชุมชน และความเห็นเรื่องศูนย์ความช่วยเหลือรอบทุกข์ ควรที่จะมีกรรมการประจำเป็นเวทีศูนย์ชุมชนละ 1 คน เพื่อติดต่อกรรมการชุมชนได้สะดวก ซึ่งประเด็นเหล่านี้ผู้วิจัยคาดไม่ถึงมาก่อนว่าจะมีความสำคัญเรื่องของการปกครองชุมชน ซึ่งควรที่จะนำมาพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง

2) สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

จากการสอบถาม และตัวแทนสำนักงานทรัพย์สินเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของชุมชน 2 ครั้ง คือ ปรับทัศนคติ ทดสอบการมีส่วนร่วม และกิจกรรมกลุ่มการศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้นร่วมกัน ความต้องการของศูนย์ชุมชนไม่ได้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม แต่ยังมีข้อกำหนดหรือข้อสงสัยที่กล่าวมาในตอนต้นก่อนการดำเนินงานวิจัยอยู่

3) สำนักงานเขตห้วยขวาง

เป็นหน่วยงานหนึ่งที่อยู่ในกลุ่มเครือข่ายบวร ซึ่งสำนักงานทรัพย์สินและผู้วิจัย ให้เข้ามามีส่วนร่วมด้วย สามารถแบ่งไป 2 ส่วนหน่วยงานคือ ฝ่ายพัฒนาชุมชน และสำนักงานการศึกษาออกโรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

■ ฝ่ายพัฒนาชุมชน เขตห้วยขวาง

จากการสอบถาม และตัวแทนฝ่ายพัฒนาชุมชนเขตห้วยขวางเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มของชุมชน 2 ครั้ง คือ ปรับทัศนคติ ทดสอบการมีส่วนร่วม และกิจกรรมกลุ่มการศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้น ร่วมกัน ไม่ได้มีข้อคิดเห็นที่เฉพาะเจาะจงที่ความต้องการภายในศูนย์ชุมชน มีนโยบายเรื่องการพัฒนา เป็นพื้นที่ท่องเที่ยว เช่น เส้นทางจักรยานและตลาดน้ำ และแนวทางจัดระเบียบพื้นที่รอบข้าง

■ สำนักงานการศึกษานอกโรงเรียน เขตห้วยขวาง

เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกิจกรรมกลุ่มการศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้น โดยได้ให้ความเห็นเรื่อง มีความต้องการที่จะย้ายที่เรียนการศึกษานอกโรงเรียน(กศน.) ไปที่ศูนย์ชุมชน และการส่งเสริมการฝึก อาชีพให้กับชุมชน ซึ่งยินดีให้การสนับสนุนส่วนของการเรียนรู้ทั้งหมดของศูนย์ชุมชน

4) นักวิชาการ

■ ดร.ปรีชญา สิทธิพันธุ์(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)จากการสอบถาม

- ตู้ ATM เพื่อได้รายได้เข้ามากับโครงการ
- ครั้วรวมส่งโรงแรม เพื่อสร้างงานให้กับชาวชุมชน
- ศูนย์ออกแบบ เป็น Studio สำหรับให้นักศึกษาได้ออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ ชาวชุมชนนำไปต่อยอดและสร้างรายได้ให้กับชาวชุมชน
- ศูนย์จัดการขยะ

■ ผศ.ดร.กมลชลทิพย์ พานิชักดิ์(อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์)จากการสอบถาม
ไม่ได้แสดงความคิดเห็นด้านความต้องการของศูนย์ชุมชน แต่ให้ความคิดเห็นส่วนของ กระบวนการมีส่วนร่วม

■ ผู้วิจัย

ความคิดเห็นของผู้วิจัย

- ควรที่จะมีการเชื่อมโยงรวมเสียงตามสายของ 2 ชุมชน เพื่อเป็นการกระจายข่าวสาร จากศูนย์ชุมชนให้ทั่วถึง
- ควรที่จะมีการจัดบอร์ดกิจกรรมให้ชาวชุมชนทราบว่าศูนย์ชุมชนจะมีกิจกรรมอย่างไรบ้าง และเป็นศูนย์ร่วมในการกระจายข่าวสารต่างๆ
- ในเรื่องความกังวลในเรื่องการเดินทางมาใช้บริการของชาวชุมชนบึงพระรามเก้า ซึ่งอยู่ไกลจากที่ตั้งโครงการ โดยการวนรถรอบบึงเป็นรอบเพื่อที่จะคอยรับส่ง เช่นช่วงเช้า 8.00 และช่วงเย็น 17.00 น. โดยจะเป็นรถสองแถวที่จอดอยู่ในชุมชน ซึ่งเสร็จจากไม่ได้ทำประโยชน์อะไรวนรอบละ 1 คัน แต่กรรมการให้ความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า อาจจะให้เกิดข้อขัดแย้งกับต่อวินมอเตอร์ไซค์ในชุมชนได้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าไม่น่าจะมีไม่ ความขัดแย้งที่ไม่มากเท่าไรเนื่องจากรถที่จะมาที่ศูนย์ชุมชนไม่ได้มีตลอดเวลา
- ควรให้มีจักรยานให้เช่าและศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว เพื่อเชื่อมโยงการท่องเที่ยวที่ สำนักงานเขตห้วยขวางจะมีการนำโครงการเข้ามาพัฒนาในพื้นที่ชุมชน

- จากการวิเคราะห์แบบสอบถามควรให้ที่ทำการกรรมการชุมชนมาประจำที่ศูนย์เป็นเวร ชุมชนละ 1 คน เพื่อที่สมาชิกชุมชนจะได้ติดต่อได้สะดวก โดยที่ปัจจุบันกรรมการหรือประธานชุมชนมีงานประชุมที่จะต้องเข้าร่วมทุกวัน ทำให้ไม่มีกรรมการการประจำการที่ชุมชน
- ห้องเก็บของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศูนย์ที่แยกกับที่เก็บห้องครัว เนื่องจากที่ชุมชนมีการจัดงานและทำครัวร่วมกันค่อนข้างบ่อย
- มีการประชุมชี้แจงรายละเอียดการทำงานของศูนย์ชุมชนเดือนละ 1 ครั้งโดยเปิดให้สมาชิกชุมชนเข้ามาร่วมฟังได้เพื่อป้องกันความขัดแย้งในเรื่องความไม่โปร่งใสทางการเงิน(เอาไว้ในการบริหารจัดการ)

5.3. ศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้น

หลังจากระดมความต้องการได้ทั้งหมดผู้วิจัยและชาวชุมชนได้มีการทำกิจกรรมระดมสมองร่วมกันในวันที่ 16 พฤษภาคม 2558 ซึ่งในครั้งนี้ชาวชุมชนมีส่วนในการเตรียมงานด้วยคือมีการเตรียมอาหารมาทานเองและเสียค่าใช้จ่ายในการเช่าห้องประชุมชนโรงเรียนพระรามเก้ากาญจนาภิเษก และมีผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมด้วยทุกหน่วยงานคือ สำนักงานทรัพย์สิน สำนักงานเขตฝ่ายพัฒนาชุมชน และสำนักงานการศึกษาออกโรงเรียน สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

5.3.1 จัดลำดับความสำคัญความต้องการร่วมกัน

จากการพิจารณาข้อมูล(ตารางที่ 5.5) ที่จะนำไปจัดลำดับความสำคัญของผู้วิจัยนั้นเห็นว่า ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ค่อนข้างมาจากหลากหลายกลุ่มและเมื่อเปรียบเทียบความต้องการแล้วยังคงได้ความต้องการของกลุ่มอื่นๆอยู่มากเป็นตัวตั้งในการพิจารณาจัดเรียงความต้องการใหม่ร่วมกับชาวชุมชนพร้อมกับความต้องการกลุ่มอื่นๆที่มีความสำคัญเพิ่มเข้ามา(ตารางที่ 5.6-5.10)

ตารางที่ 5.6 สรุปความต้องการในการจัดทำรายละเอียดโครงการจากผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่าย

คนชรา	รับจ้างรายวัน มีกิจการใน ชุมชน	เด็กและ เยาวชน	กรรมการ ชุมชน	ทำงานประจำ	ผู้เกี่ยวข้อง (Stockholders)
การสัมภาษณ์	การสัมภาษณ์	การระดมสมอง	สนทนากลุ่ม	แบบสอบถาม	เข้าร่วมกิจกรรม และสนทนากลุ่ม
ศูนย์อนามัย	ศูนย์ฝึกอาชีพ	ห้องน้ำรวม	ศูนย์ยุติธรรม	ที่ออกกำลังกาย	กศน.
บริการรับส่ง โรงพยาบาล	ตลาดนัด	ห้องสมุด	อาสาสมัคร ชุมชน	ห้องสมุด	ฝึกอาชีพ
ที่กระจายงาน รับจ้าง เล็กๆน้อยๆ	ที่ขายสินค้า ชุมชน	สนามเด็กเล่น	ผู้รับร้องเรียน	ที่ประชุม	ตู้ ATM
สวนสาธารณะ		สนามกีฬา		ศูนย์ฝึกอาชีพ	ครัวรวมส่งโรงแรม

ที่ออกกำลัง กาย		แปลงผัก		ห้องสอนคอม/ใช้ คอม/ปริญญาน- ถ่ายเอกสาร	ศูนย์ออกแบบ
				ตลาดนัด	ศูนย์จัดการขยะ
				ศูนย์สินค้าชุมชน	จักรยานให้เช่า
				สวนสาธารณะ	จัดบอร์ดกิจกรรม
				ศูนย์กระจายงาน	เสียงตามสายของ 2 ชุมชน
					ศูนย์ข้อมูล ท่องเที่ยว
					ที่ทำการกรรมการ ชุมชน
					ห้องเก็บของ

จากตารางที่ 5.5 ตัวหนังสือสีฟ้าเป็นความต้องการที่รวบรวมมาที่ผู้วิจัยวิเคราะห์แล้วเห็นว่า จะมีความสำคัญ และตัวหนังสือสีเขียวคือส่วนที่มีความสำคัญรองลงมาแต่อาจจะเป็นการดำเนินงาน ในอนาคตซึ่งมีรายละเอียดการวิเคราะห์ดังนี้

- 1) ตู้ ATM มีการดำเนินงานได้เลย หากหาผู้ที่ต้องการเช่าได้ โดยคิดค่าเช่า 6,000 บาท และ ประมาณค่าไฟเดือนละประมาณ 2,000 บาท
- 2) **ครัวรวมส่งโรงแรม** จะต้องมีการรวบรวมรายชื่อผู้ที่ต้องการทำงานประจำเพื่อส่งโรงแรมให้ ได้ก่อนที่จะมีการก่อสร้าง ผู้วิจัยมองว่าอาจจะเป็นส่วนที่ต่อเติมจากอาคารเดิมในอนาคตหาก ได้จำนวนคนที่มีความต้องการมากพอ
- 3) **ศูนย์ออกแบบ** ผู้วิจัยมองว่าเป็นการใช้พื้นที่ที่ไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร ไม่ควรมีพื้นที่เฉพาะ แต่อาจจะอยู่ร่วมกับพื้นที่ฝึกอาชีพและมีการจัดแสดงงานอยู่ภายในห้องหรือพื้นที่ขายสินค้า ชุมชนเท่านั้น
- 4) **ศูนย์จัดการขยะ** เนื่องจากพื้นที่โครงการมีค่อนข้างจำกัด และการเป็นศูนย์จัดการขยะมักจะ มีกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ทำให้ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมอื่นๆดังนั้นความต้องการนี้ไม่น่าที่จะอยู่ ร่วมกับศูนย์ชุมชน
- 5) **จักรยานให้เช่า** ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าจะมีการดำเนินงานเรื่องการท่องเที่ยวที่ชัดเจน เข้ามาในพื้นที่ชุมชนก่อน
- 6) **ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว** ผู้วิจัยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำจักรยานให้เช่า ซึ่งจะต้องรอให้เกิด การดำเนินงานที่ชัดเจนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวก่อน แต่สามารถทำเป็นบอร์ดแผนที่ของดีที่ติด ประภาศร่วมกับข่าวสารชุมชนได้ก่อนในเบื้องต้น

ตารางที่ 5.7 สรุปความต้องการด้านสังคม

ลำดับใหม่	ลำดับ	ความต้องการ	จำนวนความคิดเห็น	จัดลำดับความสำคัญ
	1	ที่ออกกำลังกาย	36	1
4	2	ห้องสมุด	31	1
3	3	ที่ประชุม	22	6
2	4	ศูนย์การเรียนรู้/กศน.	20	10
	5	ศูนย์สุขภาพ	13	1
1	6	ห้องสอนคอมพิวเตอร์/ปริญญาน-ถ่ายเอกสาร	12	11
	7	สนามเด็กเล่น(ปลอดภัยกว่านี้ พัฒนาที่เดิม)	4	
	8	ศูนย์รักษาความปลอดภัย	1	1
5		สนามเด็กเล่น		จากกิจกรรมกลุ่มเด็ก

ตารางที่ 5.8 สรุปความต้องการด้านเศรษฐกิจ

ลำดับใหม่	ลำดับ	ความต้องการ	จำนวนความคิดเห็น	จัดลำดับความสำคัญ
1	1	ศูนย์ฝึกอาชีพ	22	11
	2	ตลาดนัด	11	ใช้ที่เดิม
2	3	ศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชน	6	3
	4	ศูนย์อาหาร	6	0
	5	ร้านค้าสวัสดิการชุมชน	2	0
3	6	ศูนย์กระจายงาน	1	

ตารางที่ 5.9 สรุปความต้องการด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม

ลำดับใหม่	ลำดับ	ความต้องการ	จำนวนความคิดเห็น	จัดลำดับความสำคัญ
1	1	สวนสาธารณะ	28	ต้นไม่มีคนดูแล กระจายตามพื้นที่
0	2	ที่จอดรถ	10	พื้นที่ไม่เพียงพอ
0	3	สระน้ำ/สระว่ายน้ำ	2	0
2	4	ที่จัดการขยะ	2	เปลี่ยนเป็นถังขยะแบบ แยกเพราะไม่มีคนดูแล

ตารางที่ 5.10 สรุปความต้องการด้านการเมือง/การปกครอง

ลำดับใหม่	ลำดับ	ความต้องการ	จำนวนความคิดเห็น	จัดลำดับความสำคัญ
2	1	ศูนย์กระจายข่าว	15	เสี่ยงตามสายของ 2 ชุมชน
1	2	ศูนย์ความช่วยเหลือ รongทุกข์	9	ความคิดเห็นจาก กรรมการชุมชน ให้เป็นศูนย์ยุติธรรม
4	3	ติดต่อกรรมการชุมชนได้สะดวก	1	มีที่ทำการกรรมการ ประจำ
3		ตู้รับร้องเรียน		ความคิดเห็นจาก กรรมการชุมชน

จากตารางที่ 5.6-5.10 สามารถสรุปจากการจัดลำดับความต้องการได้ 4 กลุ่มด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองการปกครอง ได้ดังนี้

ตารางที่ 5.11 สรุปการจัดเรียงความสำคัญความต้องการ

ด้านสังคม	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม	ด้านการเมืองการปกครอง
ห้องสอนคอม/ใช้คอม/ปริญญาน-ถ่ายเอกสาร	ศูนย์ฝึกอาชีพ	ที่แยกขยะบริจาค	ศูนย์ยุติธรรม
ศูนย์การเรียนรู้/กศน.	ศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชน		ศูนย์กระจายข่าว
ที่ประชุม	ศูนย์กระจายงาน		ตู้รับร้องเรียน
ห้องสมุด			ที่ทำการกรรมการ
สนามเด็กเล่น			

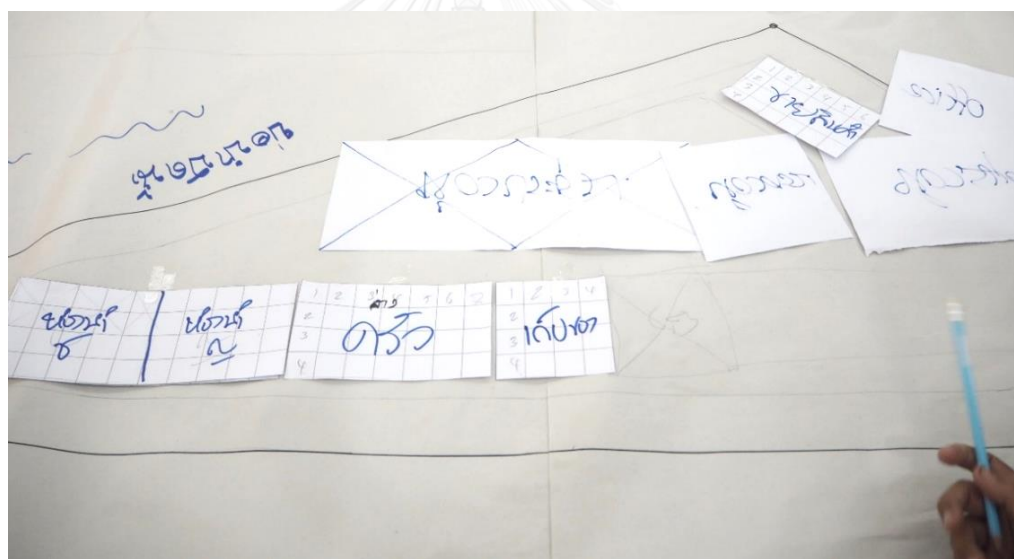
5.3.2 แนวทางการออกแบบ(Design guideline)

การเรียงลำดับความต้องการร่วมกับชาวชุมชนเป็นการคัดเลือกความต้องการที่สำคัญร่วมกัน และให้ชาวชุมชนเข้าใจโครงการ และหลังจากนั้นนำความต้องการที่จัดเรียงความสำคัญแล้ว ให้ชาวชุมชนทำเป็นแนวทางการออกแบบโดยแจกตาราง 1x1 เพื่อแทนพื้นที่ 1 ตารางเมตรให้เป็นเครื่องมือในการวางผัง ให้ได้พื้นที่และผังอาคารออกมา โดยผู้วิจัยพยายามที่จะไม่ขึ้นามากนักในการจัดวางผัง (รายละเอียดดูในภาคผนวก ง) ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าควรที่จะมีการนำมาจัดเรียงใหม่โดยใช้ความรู้ในฐานะ

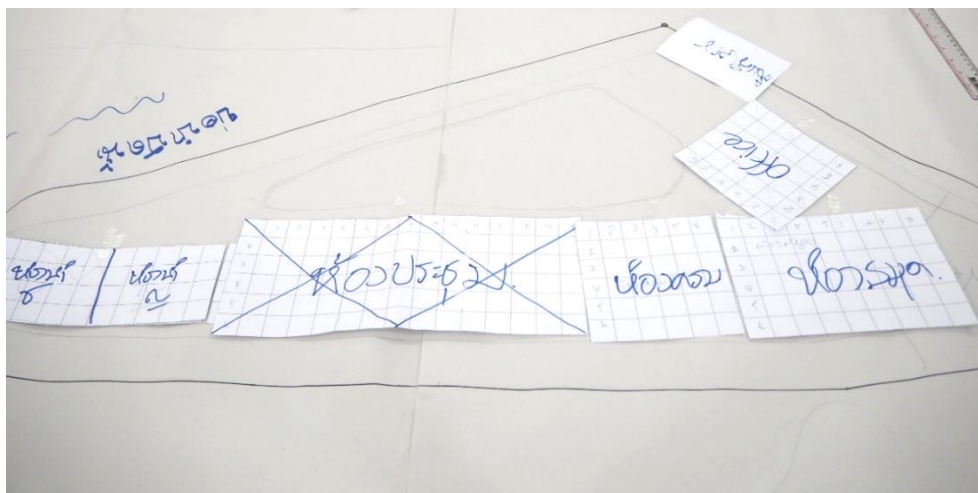
การเป็นสถาปนิกของผู้วิจัยในการดำเนินการแก้ไขผังอาคารต่อจากนี้ ผังที่ได้จากการจัดวางพื้นที่ร่วมกับชาวชุมชนสุราษฎร์ละเอียดได้ดังนี้

ตารางที่ 5.12 สรุปการจัดเรียงความสำคัญความต้องการ

ชั้นแรก	ตรม.	เนื้อที่ (ตร.ม.)	ชั้นสอง	ตรม.	เนื้อที่ (ตร.ม.)
ขายสินค้า	6x4	24	ห้องน้ำ	5x4	40
ครัว	7x4	28	ประชุม,กศน., ฝึกอาชีพ	15x6	90
เก็บของ	4x4	16	ห้องคอม	6x6	36
ห้องน้ำ	5x4	40	ห้องสมุด	9x6	54
ใต้ถุน1	18x6	108	ห้องทำงาน	6x6	36
ใต้ถุน2	6x6	36	ที่โล่ง	6x4	24
สนามเด็กเล่น	6x10	60			
รวม		312	รวม		280



ภาพที่ 5.1 การออกแบบ(Design Guideline) 1 ชั้นที่ 1
(ทรัพย์สิน,2558)



ภาพที่ 5.2 การออกแบบ(Design Guideline) 1 ชั้นที่ 2

(ทรัพย์สิน,2558)

5.3.3 ศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้น

จากการวางแนวทางการออกแบบ(Design guideline) ทำให้ได้พื้นที่พื้นที่ส่วนบริการอาคารเพิ่มเติมขึ้นมาจากการจัดลำดับความสำคัญความต้องการ คือ ห้องทำงาน ห้องน้ำ และห้องเก็บของ เมื่อสรุปเป็นพื้นที่ได้จาก 2 ส่วนแล้วคือจากการจัดเรียงความสำคัญความต้องการและการวางแนวทางการออกแบบ(Design guideline) จะนำพื้นที่ที่ได้มาคิดประมาณราคาโดยอ้างอิงการประมาณราคาเป็นแบบ Parameter³⁸ โดยการแยกพื้นที่ในการคูณตามรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5.13 รายละเอียดการคิดประเมินราคาเบื้องต้นแบบตารางเมตร

พื้นที่ใช้สอย	ราคาต่อหน่วย(บาท)
ห้องทั่วไป	10,000 - 12,000 ตรม.
ลาน (terrace)	1,000 - 1,200 ตรม.
ห้องประชุม	10,000 - 12,000 ตรม.
สระว่ายน้ำ	9,000 - 11,000 ตรม.
ห้องพัก/ที่พักร	12,000 - 14,000 ตรม.
สนาม	600 - 800 ตรม.
ที่จอดรถกลางแจ้ง	1,000 - 1,300 ตรม.
สวนหย่อม	200 - 500 ตรม.
รวม.	2,800 - 3,500 เมตร
ถนน (คสล. หนา 15 มม.)	650 - 800 ตรม.
งานไฟฟ้า	1,200 - 1,500 ตรม.
งานประปา	400 - 600 ตรม.
งานปรับอากาศ(เฉพาะพื้นที่)	2,500 - 4,000 ตรม.

³⁸ อาจารย์ชัยวัฒน์ ทีปะนาวิน, เอกสารประกอบการเรียนวิชา 2501645 การจัดการงานก่อสร้าง (Construction Management) ปีการศึกษา 2557

ตารางที่ 5.14 ประเมินราคาค่าก่อสร้างศูนย์ชุมชนเบื้องต้น

ชั้นที่ 1	ตรม.	พื้นที่รวม (ตรม.)	ราคาต่อ หน่วย	ราคาก่อสร้าง
ขายสินค้า	6x4	24	25000	600,000.00
ครัว	7x4	28	25,000.00	700,000.00
เก็บของ	4x4	16	35,000.00	560,000.00
ห้องน้ำ	5x4	40	15,000.00	600,000.00
ไต้ถุน1	18x6	108	8,000.00	864,000.00
ไต้ถุน2	6x6	36	8,000.00	288,000.00
สนามเด็กเล่น	6x10	60	30,000.00	1,800,000.00
รวม		312		<u>5,412,000.00</u>
ชั้นที่ 2	ตรม.	พื้นที่รวม (ตรม.)	ต่อหน่วย	ราคาก่อสร้าง
ห้องน้ำ	5x4	40	15,000.00	600,000.00
ประชุม,กศน.,ฝึก อาชีพ	15x6	90	25,000.00	2,250,000.00
ห้องคอม	6x6	36	25,000.00	900,000.00
ห้องสมุด	9x6	54	25,000.00	1,350,000.00
ห้องทำงาน	6x6	36	25,000.00	900,000.00
ที่โล่ง	6x4	24	8,000.00	192,000.00
รวม		280		<u>6,192,000.00</u>
เป็นเงิน				11,604,000.00
ค่าดำเนินการ 10%				1,160,400.00
รวมเป็นเงิน				<u>12,764,400.00</u>

จากตารางที่ 5.14 ตารางประเมินราคาเบื้องต้นมีงานประจำ และงานปรับอากาศ(เฉพาะพื้นที่)เข้าไปกับการประเมินราคาแล้ว จากขั้นตอนการประเมินราคาเบื้องต้นร่วมกับชาวชุมชน พื้นที่ก่อสร้าง 592 ตารางเมตร เป็นเงินค่าก่อสร้างและดำเนินการ 12,764,400.00 บาท และหลังจากนั้นได้มีการร่วมการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการเบื้องต้นในเรื่องของ 4 ประเด็นด้วยกันคือ 1)แนวคิด(Concept) 2)ข้อกำหนด(Criteria) 3)ส่วนพิเศษที่ควรมี(Preferences) 4)บุคลากร

ตารางที่ 5.15 การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการเบื้องต้น

แนวคิด (Concept)	ข้อกำหนด (Criteria)	ส่วนพิเศษที่ควรมี (Preferences)	ความต้องการ (Requirements)	บุคลากร
ศูนย์ 3 วัย	ใช้ได้ทั้ง 2 ชุมชน	การใช้พลังงานทางเลือก	ห้องสมุด	จ้างบรรณารักษ์ 10000
โปร่งใส	ยืดหยุ่น		ห้องคอม	จ้างบรรณารักษ์
เลี้ยงตัวเองได้	ได้ดูแลใช้ได้ตลอดเวลาของเด็กเล่น		ห้องประชุม	จ้างบรรณารักษ์
	บริหารจัดการโดย กรรมการต่างหาก		ครัว + เก็บของ	จ้างบรรณารักษ์
	คนอยู่ตลอดเวลา		ห้องเก็บของ	จ้างบรรณารักษ์ 10000
			ส่วนด้านอาชีพ	ผู้ประสานประจำ 10000
			ห้องกระจายข่าว office	กรรมการประจำ อาสาศุนย์ยุติธรรม
			ศูนย์เรียนรู้ กศน. ฝึกอาชีพ	ครู กศน. 2 คน
			ที่แยกขยะบริจาค	
			ห้องน้ำ ช. 3 ญ 3	

รายละเอียดในการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการเบื้องต้นในชั้นตอนนี้ทำได้ได้รายละเอียดใน 4 ข้อสำคัญเช่นรายละเอียดในตารางที่ ตารางที่ 5.15 โดยปล่อยให้ชาวชุมชนเป็นผู้ให้รายละเอียดด้านบุคลากรเอง ผู้วิจัยยังไม่ได้แสดงความคิดเห็นใด ซึ่งมีความชาวชุมชนมีความเห็นว่า

- 1) **บรรณารักษ์** ดูแลการยืมคืนห้องสมุด เรื่องถ่ายเอกสารและการเรียนของห้องคอม จัดการจองและดูแลห้องประชุม จัดการจองและดูแลห้องครัวและห้องเก็บของครัว ดูแลกุญแจห้องเก็บของศูนย์ และจัดทำบัญชีการเงินของศูนย์ด้วย ซึ่งผู้วิจัยมองเห็นภาระงานที่มากเกินไป แต่ปล่อยให้ชาวชุมชนคิดเองก่อนเบื้องต้น
- 2) **ผู้ประสานงาน** ดูแลเรื่องการจัดหางาน และคอยช่วยเหลือบรรณารักษ์ ผู้วิจัยมองว่าผู้ประสานงานควรเป็นผู้จัดการโครงการและแบ่งภาระของบรรณารักษ์ให้บรรณารักษ์เป็นเพียงผู้ดูแลห้องสมุดอย่างเดียว
- 3) **ครู กศน.** เป็นแนวคิดของครูที่เข้าร่วมการระดมสมองในกิจกรรมครั้งนี้ ซึ่งจะเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องของการเรียนและฝึกอาชีพทั้งหมด ทั้งงบประมาณ การรับสมัครนักเรียน การสรรหาครูผู้สอน และหลักสูตรการเรียนต่างๆตามที่ชาวชุมชนต้องการ ซึ่งมีที่ทำการรวมกันที่สำนักงานกับกรรมการชุมชนและอาสาสมัครศุนย์ยุติธรรม

- 4) **อาสาศูนัยุติธรรม** จากความคิดเห็นประธานชุมชน ให้มีตัวแทนจากชาวชุมชนมาประจำที่ศูนัยในช่วงตอนกลางวันเพื่อรับเรื่องร้องเรียนต่างๆ และตอนกลางคืนมีอาสาสมัครชุมชนมาเป็นยามคอยเฝ้าศูนัยชุมชนและสำรวจรอบๆบริเวณชุมชน ในความคิดเห็นของผู้วิจัยควรที่จะจ้างยามเพื่อเฝ้าศูนัยชุมชนโดยเฉพาะแต่จากการพูดคุยแล้วชาวชุมชนเห็นว่าสามารถดำเนินงานกันเองได้ และช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายเงินเดือนบุคลากรลงด้วย

ความเห็นของผู้วิจัย

- จากความเห็นของชาวชุมชนในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าบรรณารักษ์ไม่ควรมีหน้าที่ดูแลและบริหารจัดการงานของโครงการทั้งหมด ให้มีหน้าที่ดูแลเพียงห้องสมุดอย่างเดียว
- ควรเปลี่ยนหน้าที่ผู้ประสานงานเป็นผู้จัดการโครงการและทำหน้าที่เรื่องถ่ายเอกสารและการเรียนของห้องคอม จัดการจองและดูแลห้องประชุม จัดการจองและดูแลห้องครัวและห้องเก็บของครัว ดูแลกุญแจห้องเก็บของศูนัย และจัดทำบัญชีการเงินของศูนัยด้วย ซึ่งผู้วิจัยมองเห็นภาระงานที่มากเกินไป แต่ปล่อยให้ชาวชุมชนคิดเองก่อนเบื้องต้น
- ควรมีกรรมการชุมชน ประจำที่ศูนัยชุมชนตัวแทนชุมชนละ 1 คน เพื่อให้สมาชิกชุมชนติดต่อได้สะดวก
- ยังขาดหน้าอีก 1 หน้าก็คือแม่บ้าน ซึ่งชาวชุมชนมีความคิดเห็นว่าควรให้ผู้ประสานงานและชาวชุมชนเป็นผู้ดูแลในส่วนของตัวเอง แต่พื้นที่ส่วนรวมยังขาดผู้รับผิดชอบอีกมากดังนั้นควรจะให้แม่บ้านแบบประจำมาคอยดูแลที่ศูนัยชุมชนในเบื้องต้น 1 คน

5.4. จัดทำรายละเอียดโครงการ

จากกิจกรรมระดมสมองร่วมกันชาวชุมชนในศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้นในวันที่ 16 พฤษภาคม 2558 มีศึกษาความเป็นไปได้บางสิ่งๆที่ผู้วิจัยยังไม่เห็นด้วยกับชาวชุมชนและการจัดพื้นที่อาคารของชาวชุมชนยังเป็นการจัดแบบเบื้องต้นที่ยังไม่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งคือผู้วิจัยในฐานะสถาปนิก จึงนำข้อมูลที่ได้นำมาจัดทำรายละเอียดโครงการใหม่ และเพิ่มเติมรายละเอียดได้ดังนี้

1) วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1.1) ให้เกิดการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของชาวชุมชนและให้เกิดความเข้มแข็งในการพึ่งพาตัวเอง
- 1.2) เป็นศูนัยกลางที่ในการจัดกิจกรรมการรวมกลุ่ม และรวมกลุ่มชาวชุมชนให้เกิดความสัมพันธ์อันดีและความสามัคคี
- 1.3) เพื่อเป็นสถานในการเชื่อมโยงเครือข่ายการพัฒนาแบบบูรณาการกับโครงการอื่นๆที่เกี่ยวข้องกันได้

2) แนวแนวคิด(Concept)

- 2.1) เป็นที่ชาวชุมชนสามารถใช้ได้ทุกกลุ่มทุกวัยตั้งแต่วัยเด็กและเยาวชน วันทำงาน วัยชรา และเป็นศูนัยกลางในการปกครองของชุมชน
- 2.2) ใช้ร่วมกัน 2 ชุมชน ชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนาและชุมชนบึงพระรามเก้า

2.3) ต้องมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้จากสมาชิกชุมชน

2.4) สามารถเลี้ยงตัวเองได้ โดยไม่พึ่งพิงเงินจากการบริจาคตลอดเวลา

3) สภาพแวดล้อมและที่ตั้งโครงการ

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและที่ตั้งโครงการ ประกอบไปด้วยเนื้อหา 7 ส่วนดังนี้

3.1) ลักษณะกายภาพที่ตั้งโครงการ

มีขนาดที่ดิน 56 ตารางวา เป็นที่ที่เจ้าของที่ดินยินยอมมอบที่ดินให้กับชุมชนเพื่อทำประโยชน์ส่วนรวม คือสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ผู้เป็นเจ้าของที่ดิน และสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่อื่นของชุมชนได้ง่าย

ทิศเหนือ ติดกับ ถนนชุมชนบึงพระราม 9 พัฒนา ศูนย์เด็กเล็กของชุมชน

บึงพระราม 9 พัฒนา และบ่อบำบัดน้ำบ่อ 1

ทิศตะวันออก ติดกับ ถนนชุมชนบึงพระราม 9 พัฒนาและบ่อบำบัดน้ำบ่อ 2

ทิศใต้ ติดกับ อาคารสำนักงานการทางพิเศษแห่งประเทศไทย

ทิศตะวันตก ติดกับ ที่ดินสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์



ภาพที่ 5.3 ขอบเขตพื้นที่ศึกษาที่ตั้งศูนย์ชุมชน

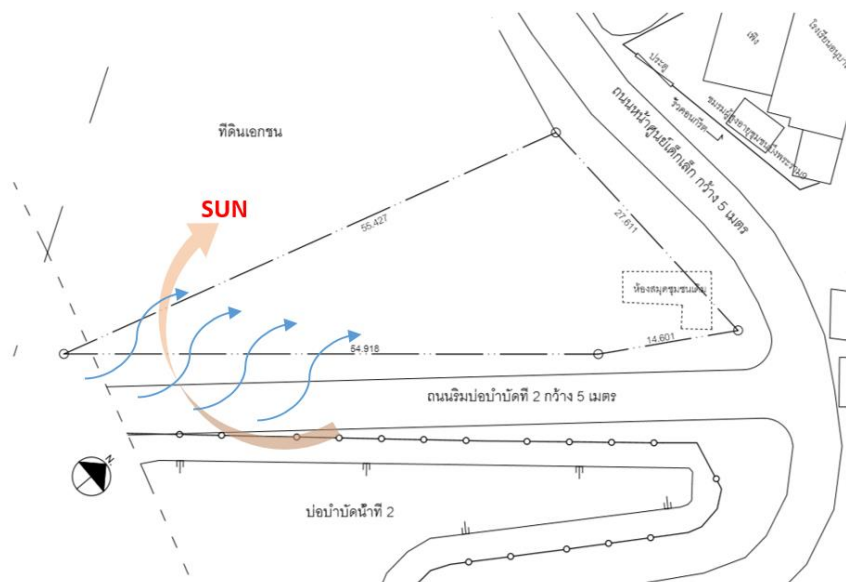
(ผู้วิจัย, 2558)



ภาพที่ 5.4 ภาพถ่ายจากถนนด้านหน้าจากศูนย์เด็กเล็ก

(ผู้วิจัย, 2558)

3.1) ขนาดที่ตั้งโครงการและลักษณะการเข้าถึง



ภาพที่ 5.5 ผังขนาดที่ตั้งทิศทางแดดและลม

(ผู้วิจัย, 2558)

ทิศเหนือ ยาว 27.61 เมตร ทิศตะวันออกยาว 14.60 เมตรและ ยาว 54.91 เมตร
ทิศตะวันตก ยาว 55.43 เมตร สามารถเข้าถึงได้ 2 ทางโดยมีถนนหน้าศูนย์เด็กเล็กเป็นถนน
เส้นหลัก และถนนริมบ่ออำเภอดู 2 เป็นถนนเส้นรอง

3.2) ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศ เป็นอากาศแบบร้อนชื้น ช่วงบริเวณริมน้ำจะมีอุณหภูมิที่น้อย ความร้อน
จากแดด ในช่วงเย็นจะได้เงาจากทางด่วนด้านข้างทิศใต้

3.3) สาธารณูปโภค สาธารณูปการ

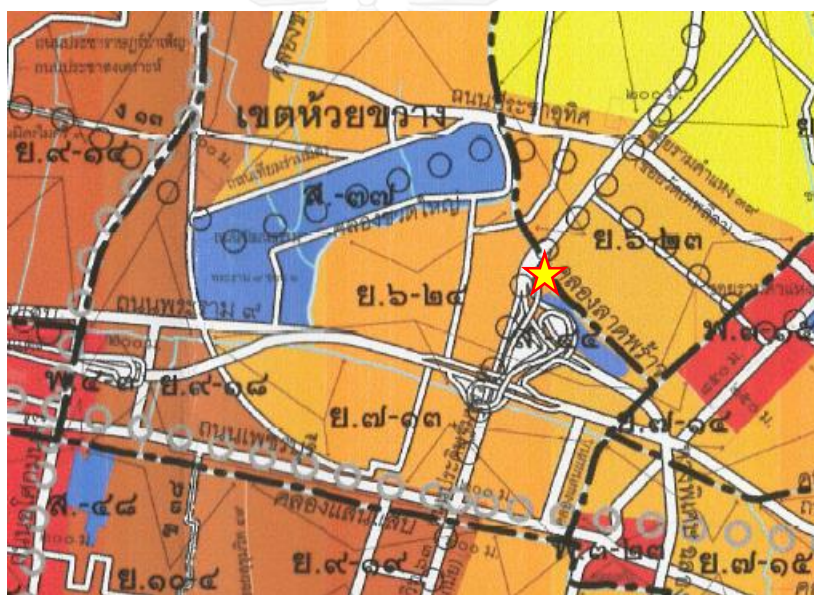
สามารถเชื่อมต่อกับระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการหลักของชุมชนได้ ซึ่งอาจจะเชื่อมต่อกับ
ระบบเดิมของห้องสมุดเดิมในที่ตั้งโครงการ

3.4) กฎหมายข้อบังคับ

ที่ดินตกอยู่ในเขตสีน้ำเงิน ส-๔๔ เป็นประเภทที่ดินสถาบันราชการ ซึ่งในที่นี้อยู่บนพื้นที่ดิน
ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ โดยมีข้อกำหนดให้ยึดตามข้อกำหนดกฎหมายควบคุม
อาคารดังเช่นอาคารทั่วไป โดยมีรายละเอียดหลักๆเบื้องต้นที่ใช้พิจารณา คือ

1. **ระยะร่น** จากกฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) ข้อ 41 ให้ร่นแนวอาคารห่างจาก
กึ่งกลางเขตถนนอย่างน้อย 3 เมตร โดยถนนทั้ง 2 ด้านมีความกว้าง 5 เมตร
2. **ความสูงอาคาร** จากกฎกระทรวงฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543) ข้อ 44 ความสูงอาคารไม่ว่า
จุดใดจุดหนึ่ง ต้องไม่เกินสองเท่าของระยะร่นวัดจากจุดนั้นไปตั้งฉากกับแนวเขตด้านตรง

- ข้ามของถนนสาธารณะที่อยู่ใกล้กับอาคารนั้นที่สุด ซึ่งในกรณีของศูนย์ชุมชนความ ต้องการภายในศูนย์อาจจะมีไม่มากนัก อาคารน่าจะเป็นอาคาร 2 ชั้น
3. **ที่จอดรถ** จำนวนที่จอดรถที่ต้องจัดให้มีตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุม อาคาร พ.ศ.2544 และ กฎกระทรวงฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2517) แก้ไขเพิ่มเติมโดย กฎกระทรวงฉบับที่ 64(พ.ศ.2555) เข้าข่ายอาคาร 60 ตรม./1 คัน ซึ่งรวมพื้นที่ใช้งาน 540 ตรม. ทำให้ต้องจัดให้มีที่จอดรถ 9 คันในโครงการ
 4. **บันไดหนีไฟ** จากกฎกระทรวงฉบับที่ 55 พ.ศ. 2543) ข้อ 24 วรรคหนึ่ง บันไดอาคาร สำนักงาน อาคารสาธารณะ ชั้นที่มีพื้นที่อาคารชั้นเหนือชั้นเหนือขึ้นไปรวมกันเกิน 300 ตารางเมตร บันไดจะต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ซึ่งในกรณีนี้จะใช้รวม กับบันไดหลักได้
 5. **ห้องน้ำ** จากกฎกระทรวงฉบับที่ 63 (พ.ศ.2551) ห้องถ่ายอุจระชาย 2 ที่ปัสสาวะชาย 3 ห้องถ่ายอุจระหญิง 3 อ่างล้างมือชาย 1 อ่างล้างมือชาย 1



ภาพที่ 5.6 ผังประเภทที่ดิน
(สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร, 2558)

4) กิจกรรม

จากการจัดกิจกรรมในวันที่ 16 พ.ค. 2558 ผู้วิจัยได้นำมาพัฒนาต่อโดยใช้ความสามารถของ ผู้วิจัยในฐานะสถาปนิกมาวิเคราะห์และเพิ่มเติมรายละเอียดโครงการ ซึ่งระบุเป็นพื้นที่ใช้สอย กิจกรรม ช่วงเวลา อุปกรณ์ กลุ่มผู้ใช้งาน และบุคลากรดังนี้

ตารางที่ 5.16 ตารางสรุประดับที่ 1 : พื้นที่ได้สอย กิจกรรม ช่วงเวลา ภาครวม กลุ่มใช้ได้งาน และบุคลากร

พื้นที่ใช้สอย	กิจกรรม	ช่วงเวลา	อุปกรณ์(เบื้องต้น)	กลุ่มผู้ใช้งาน	บุคลากร
ศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชน	ที่ขายของกลุ่มแม่บ้านของชุมชน	เปิดทุกวัน 9.00-20.00	ตู้ขายยาของ, เคาน์เตอร์คิดเงิน	ผู้ซื้อ: นักท่องเที่ยวและคนในชุมชน	แม่บ้านพลัดเวรกันมาประจำเพื่อขายของ
ห้องทำงาน	ที่ทำการศูนย์ชุมชน	เปิดทุกวัน 9.00-20.00	โต๊ะทำงาน 6 โต๊ะ เสียดตามสาย ตู้เก็บของ, โซฟารับรอง ตู้เย็น	เจ้าหน้าที่ศูนย์ชุมชน และผู้มาติดต่อศูนย์	ผู้จัดการโครงการ ครู กศน. 2 ท่าน กรรมการชุมชน 2 ท่าน เจ้าหน้าที่ธุรกรรม
ร้านถ่ายเอกสาร, ปรีน	รับถ่ายเอกสารและ ปรีนงาน	ปิดวันอาทิตย์ 9.00-20.00	เครื่องถ่ายเอกสาร 1 เครื่องคอม 2 เครื่อง เครื่องปรีน 1 เครื่อง	เจ้าหน้าที่ศูนย์ชุมชน และชาวชุม	ผู้จัดการโครงการ (ดูแลช่วงแรก)
สอนคอมพิวเตอร์	เชื่อมต่อกับห้องถ่าย เอกสาร เปิดเป็นร้าน อินเทอร์เน็ตได้ช่วงไม่มี คาบเรียน	ปิดวันอาทิตย์ 9.00-20.00	คอม 9 เครื่อง ชุดโต๊ะเก้าอี้ 9 ชุด กระดานไวท์บอร์ด	ชาวชุม และประชาชน ทั่วไปที่สนใจเรียน	ครูพิเศษ
ครัว	ใช้ประกอบอาหารเมื่อมี การจัดกิจกรรม หรือให้ เช่าห้องจัดเลี้ยง	เปิดเมื่อมีการใช้งาน	เคาน์เตอร์ประกอบ อาหาร, โต๊ะเตรียมอาหาร , ตู้เก็บของ, ตู้เย็น	ชาวชุม และผู้เช่าห้อง จัดเลี้ยง	ไม่มีคนอยู่ประจำ
ห้องเก็บของครัว	เก็บอุปกรณ์ประกอบ อาหารชุมชน	เปิดเมื่อมีการใช้งาน		ชาวชุม	
ห้องเก็บของรวม	เก็บของภายในศูนย์	เปิดเมื่อมีการใช้งาน		ชาวชุม	
ห้องน้ำชั้นที่ 1	บริการห้องน้ำ	เปิดทุกวัน 9.00-20.00	ห้องน้ำหญิง 4 มีโต๊ะขาย 4 ห้องน้ำชาย 3 อ่างล้าง 5	ชาวชุม, เจ้าหน้าที่ศูนย์ ชุมชน, ผู้มาใช้งานที่ ศูนย์	

ตารางที่ 5.17 ตารางสรุปชั้นที่ 1 : พื้นที่ใช้สอย กิจกรรม ช่วงเวลา อบรม ผู้ใช้งาน และบุคลากร

พื้นที่ใช้สอย	กิจกรรม	ช่วงเวลา	อุปกรณ์(เบื้องต้น)	กลุ่มผู้ใช้งาน	บุคลากร
ที่บริการ/คัดแยกขยะ	ให้ชาวชุมชนมาบริจาคขยะแบบคัดแยกไว้ให้เพื่อนำเงินมาเป็นค่าใช้จ่ายภายในศูนย์	เปิดตลอด	ถังแยกขยะพลาสติก, กระดาษ, แก้ว, โลหะ	ชาวชุมชน, เจ้าหน้าที่ศูนย์ชุมชน, ผู้มาใช้งานที่ศูนย์	
โรงได้อาคาร	เป็นที่อบรมประชุม, ที่จอดรถได้ 5 คัน, ตลาดนัด 22 แผง	ตลาดนัดเปิดพุธ ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ 15.00-20.00		ชาวชุมชน, เจ้าหน้าที่ศูนย์ชุมชน, ผู้เข้าขายของ	
ที่ออกกำลังกาย	ที่ออกกำลังกายกลางแจ้ง	เปิดทุกวัน 9.00-20.00	เครื่องเล่นประมาณ 10 เครื่อง	ชาวชุมชน, เจ้าหน้าที่ศูนย์ชุมชน	
สนามเด็กเล่น	สนามเด็กเล่นของเด็กๆ	เปิดทุกวัน 9.00-20.00	เครื่องเล่นประมาณ 5 เครื่อง	เด็กๆ ในชุมชน	
แปลงผักสาธิต	ให้ความรู้ด้านการเกษตร โดยการสาธิตการปลูกผัก	เปิดทุกวัน 9.00-20.00	แปลงผัก, อุปกรณ์สำหรับปลูก	ชาวชุมชน, ผู้สาธิต	
ให้เข้าติดตั้ง ATM	ให้เข้าติดตั้ง ATM	เปิดตลอด	ตู้ ATM	ชาวชุมชน, ผู้มาใช้งานที่ศูนย์	
สวน	สวนรอบๆพื้นที่	เปิดทุกวัน	ไม่มีต้น 5 ต้น และไม่มีประดับอื่นๆ	ชาวชุมชน, ผู้มาใช้งานที่ศูนย์	

ตารางที่ 5.18 ตารางสรบชั้นที่ 2 : พื้นที่ใช้สอย กิจกรรม ช่วงเวลา อบรม ใช้งาน และบุคลากร

พื้นที่ใช้สอย	กิจกรรม	ช่วงเวลา	อุปกรณ์(เบื้องต้น)	กลุ่มผู้ใช้งาน	บุคลากร
ห้องสมุด	ยืม/อ่านหนังสือ สำหรับทุกวัย	ปิดวันอาทิตย์ 9.00-20.00	เก้าอี้ 11 โต๊ะใหญ่ 1 โต๊ะกลม 1 โต๊ะ บรรณารักษ์ 1	ชาวชุมชนที่ต้องการ อ่านหนังสือ	บรรณารักษ์
ฝึกอาชีพประดิษฐ์	ฝึกอาชีพแบบต้องใช้ อุปกรณ์เช่น สอนเย็บ จักร,งานประดิษฐ์	เสาร์-อาทิตย์ 9.00-16.00 (แล้วแต่ตารางเรียน)	ตามแต่ความต้องการ ด้านการเรียน	ชาวชุมชนที่ต้องการฝึก อาชีพ	ครูพิเศษสอนฝึกอาชีพ
ฝึกอาชีพ/กคน/ศูนย์ เรียนรู้	ฝึกอาชีพ	เสาร์ 9.00-12.00	โต๊ะแบบพับได้ 10 ตัว เก้าอี้ 30 ตัว	ชาวชุมชนที่ต้องการ	ครูกศน.
	กคน	อาทิตย์ 9.00-12.00			
ห้องประชุม	ศูนย์เรียนรู้แล้วแต่ หน่วยงานจะเข้ามา	เสาร์-อาทิตย์ 13.00-16.00	โต๊ะแบบพับได้ 10 ตัว เก้าอี้ 30 ตัว	ชาวชุมชนหรือ หน่วยงานที่ต้องการ	
	ใช้ประชุมความจุ 20	แล้วแต่ความต้องการ			
ห้องนำชั้นที่ 2	บริการห้องน้ำ	เปิดทุกวัน 9.00-20.00	ห้องนำหญิง 3 มื่อโอ ชาย 3 ห้องนำชาย 2 อ่างล้าง 4	ชาวชุมชน,เจ้าหน้าที่ ศูนย์ชุมชน,ผู้มาใช้ งานที่ศูนย์	

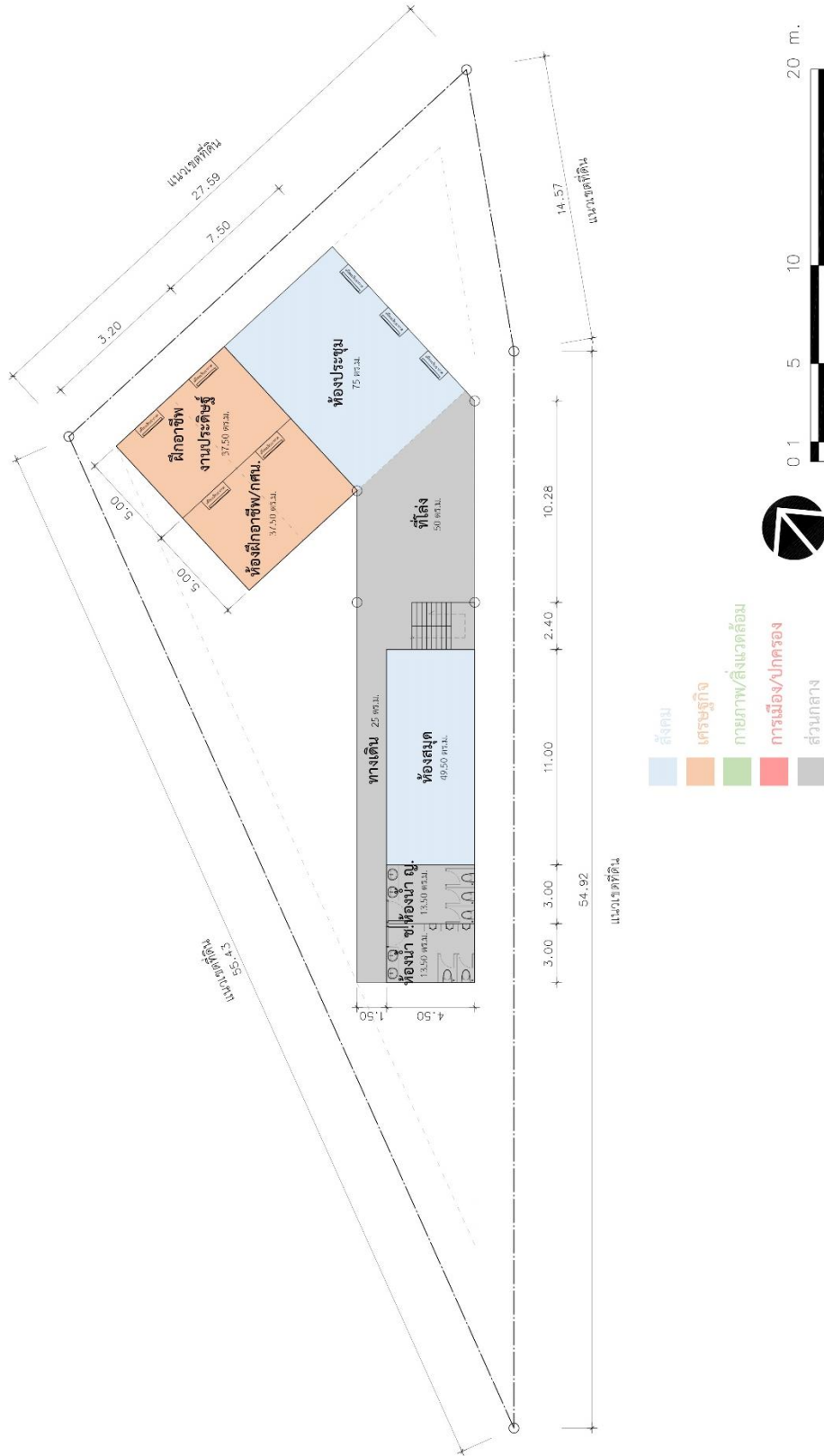
5) ขนาดพื้นที่และค่าก่อสร้าง

5.19 ขนาดพื้นที่และค่าก่อสร้าง

พื้นที่ใช้สอย	ขนาดพื้นที่	ค่าก่อสร้าง/ อุปกรณ์ : ตร.ม.	รวม ค่าก่อสร้าง/ อุปกรณ์
ชั้นที่ 1			
ศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชน	16	25,000	400,000
ห้องทำงาน	40	20,000	800,000
ร้านถ่ายเอกสาร,ปริ้น	15	20,000	500,000
สอนคอมพิวเตอร์	25	20,000	300,000
ครัว	24	20,000	480,000
ห้องเก็บของครัว	12	20,000	240,000
ห้องเก็บของรวม	12	20,000	240,000
ห้องน้ำชั้นที่ 1	31.5	12,000	378,000
ที่ปรึกษา/คัดแยกขยะ	45	4,000	180,000
โรงใต้อาคาร	125	4,000	500,000
ร้านค้าให้เช่า	16	9,000	144,000
ที่ออกกำลังกาย	60		1,000,000
สนามเด็กเล่น	60		300,000
แปลงผักสาธิต	30	100	3,000
ให้เช่าติดตั้ง ATM	0.25		
สวน	50	500	25,000
ชั้นที่ 2			
ห้องสมุด	49.5	20,000	990,000
ฝึกอาชีพประดิษฐ์	37.5	20,000	750,000
ฝึกอาชีพ/กศน/ศูนย์เรียนรู้	37.5	20,000	750,000
ห้องประชุม	75	20,000	1,500,000
ห้องน้ำชั้นที่ 2	27	12,000	324,000
พื้นที่โล่ง และทางเดิน	75	6,000	450,000
บันได	14	6,000	84,000
งานระบบชั้นที่ 1-2			300,000
รวม	877		10,638,000
ค่าดำเนินการ 10%			11,701,800



ภาพที่ 5.7 ผังแนวทางการออกแบบ (Design Guidelines) 2 ชั้นที่



ภาพที่ 5.8 ผังแนวทางการออกแบบ (Design Guidelines) 2 ชั้นที่

ข้อกำหนดแนวทางการออกแบบ(Criteria)

1. พื้นที่ในส่วนของโรงใต้อาคารเป็นพื้นที่ยึดหยุ่นสามารถปรับเปลี่ยนเป็นตลาดนัด ที่ประชุม และในช่วงที่ไม่ได้ทำกิจกรรมจะใช้เป็นพื้นที่จอดรถ ซึ่งจะต้องออกแบบไม่ยกระดับมากเกินไป ให้สามารถจอดรถได้ และวัสดุที่ใช้ปูพื้นอาจจะใช้ปูนขัดมันเพื่อเป็นพื้นที่ยึดหยุ่นได้
2. ชั้น 2 ส่วนห้องการเรียนรู้ กศน. และห้องประดิษฐ์ สามารถเปิดส่วนกันห้องออกได้โดยอาจจะใช้บานเฟี้ยม และนำพื้นที่ร่วมกับห้องประชุมได้ห้องประชุมที่กว้างขึ้น และหากพื้นที่ไม่เพียงพอสามารถเชื่อมต่อมายังที่โล่งด้านข้างบันไดได้
3. ใช้พลังงานทางเลือกในการระบุงานระบบไฟฟ้าของโครงการ จะทำให้ประหยัดค่าไฟของโครงการไปได้มาก แต่ต้องมีการนำมาเปรียบเทียบกับค่าก่อสร้างซึ่งจะต้องไม่มากเกินไป
4. บอร์ดประกาศและตู้รับร้องเรียนอยู่ในจุดที่สามารถมองเห็นได้ง่ายและจัดพื้นที่ให้ชาวชุมชนได้เข้ามาอ่านหนังสือพิมพ์ฟรีบริเวณชั้น 1 ของโครงการ
5. ในการวางต้นไม้ให้เป็นต้นไม้ที่ดูแลง่ายใช้น้ำไม่มากเพื่อเป็นการประหยัดน้ำและดูแลได้อย่างทั่วถึง
6. ในส่วนของการจัดหางานให้มีบอร์ดประกาศงานรับจ้างหรืองานอื่นๆไว้ให้ชาวชุมชนทราบไม่ต้องรอให้ชาวชุมชนมาขอให้หางานให้

ความต้องการในอนาคตที่สอดคล้องกับการพัฒนาอื่นๆ

1. ครั้วรวมส่งโรงแรม
2. ศูนย์ออกแบบ
3. ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวและจักรยานให้เช่า

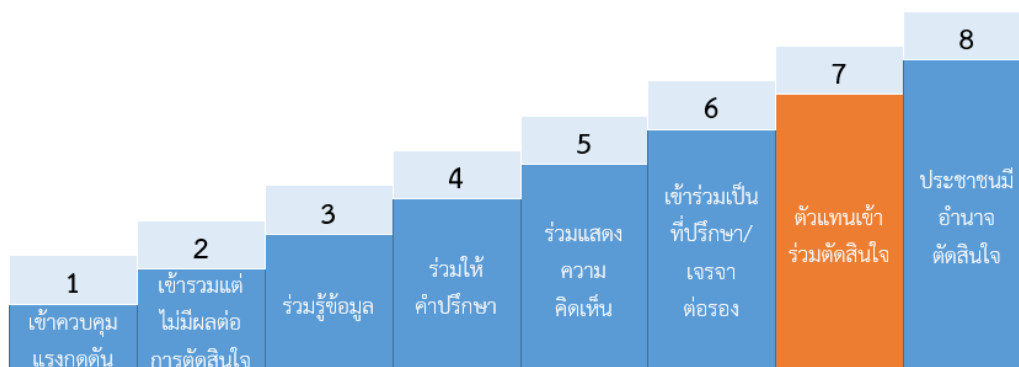
5.5. ศึกษาความเป็นไปได้อย่างละเอียด

หลังจากที่มีการจัดทำรายละเอียดโครงการแล้วนำรายละเอียดที่ได้การศึกษาความเป็นไปได้ละเอียด โดยศึกษาใน 3 หัวข้อดังนี้

5.5.1. ด้านความยั่งยืน

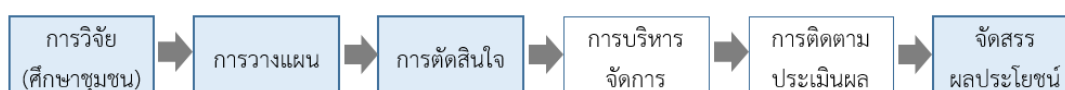
จากโจทย์ความยั่งยืนของศูนย์ชุมชนในประเด็นคำถามที่ตั้งไว้คือ

1. **จะต้องมีคนมาใช้งาน โดยใช้การมีส่วนร่วม** ในกระบวนการให้ได้มาซึ่งรายละเอียดโครงการ เป็นการได้มาซึ่งความต้องการของทุกกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ ชาวชุมชนเป็นเจ้าของความคิด พัฒนาจากชาวชุมชนไม่มีส่วนร่วมการดำเนินงานโดยประธานชุมชนเพียงคนเดียว เป็นการมีส่วนร่วมระดับที่ 7 คือตัวแทนเข้าร่วมตัดสินใจ โดยที่การมีส่วนร่วมในครั้งนี้มาจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการทั้งหมดจนเกิดเป็นการดำเนินงานแบบบูรณาการขึ้น ผู้วิจัยคาดว่าน่าที่จะตอบโจทย์ความต้องการและทำให้คนในชุมชนมาใช้งานได้ในระดับหนึ่ง



แผนภูมิที่ 5.10 ระดับการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนหลังการดำเนินงาน

2. การมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของชาวชุมชน จะทำให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการศูนย์ชุมชนเองได้ เนื่องจากชาวชุมชนเกิดความเข้าใจโครงการเป็นอย่างดีในทุกๆขั้นตอนช่วงก่อนการออกแบบ ซึ่งเมื่อนำมาเทียบกับแนวคิดในลักษณะที่เป็นกระบวนการพัฒนาตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดกระบวนการใน 7 ขั้นตอนคือการการวิจัย(ศึกษาชุมชน) การวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การบริหารจัดการ การติดตามและประเมินผล ตลอดจนการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น³⁹ ในงานวิจัยนี้ได้ยังไม่ได้มีปฏิบัติในขั้นตอนการดำเนินงาน การบริหารจัดการ และการติดตามและประเมินผล ซึ่งหากชาวชุมชนมีส่วนร่วมของจนจบกระบวนการคาดว่าจะทำให้ชาวชุมชนสามารถบริหารจัดการได้เอง



แผนภูมิที่ 5.11 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมที่ชาวชุมชนได้เข้าร่วม

3. ไม่พึ่งพิงเงินบริจาค โดยใช้การวางแผนบริหารจัดการ

การไม่พึ่งพิงเงินบริจาคทั้งหมดคงเป็นไปได้ยากสำหรับชุมชนที่มีรายได้น้อยในการจัดตั้งศูนย์ชุมชนขึ้น ซึ่งในความเป็นจริงแล้วสามารถไม่พึ่งพิงเงินบริจาคได้จากการวางแผนบริหารจัดการหลังเปิดใช้ให้เกิดรายได้เข้ามาที่ศูนย์ชุมชน ซึ่งภาระหลักๆคือค่าจ้างบุคลากรในการเข้ามาดำเนินงานบริการภายในศูนย์ และในระยะยาวคือ การปรับปรุงอาคารที่ศูนย์ควรที่จะมีการวางแผนที่จะไม่ใช้เงินบริจาคด้วยในระดับหนึ่งเช่นกัน

ชุมชนได้แสดงการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียจากการเข้าเสียสละเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้วิจัย และในกิจกรรมศึกษาความเป็นไปได้เบื้องต้นที่จัดขึ้นในวันที่ 16 พฤษภาคม 2558 ห้องประชุมโรงเรียนพระรามเก้ากาญจนา

³⁹ ปารีชาติ วลัยเสถียร และคณะ. อ้างถึงใน กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 1(กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543) หน้า 136.

ภิเชก ชาวชุมชนได้มีส่วนในการจัดเตรียมอาหารของชุมชนมารับประทานเอง และได้จ่ายค่าเช่าสถานที่ในการประชุมในครั้งนี้ แสดงให้เห็นถึงการแสดงความเป็นเจ้าของของชุมชน

4. ชี้ให้เห็นความสำคัญของศูนย์ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชน

จากแบบสอบถามแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ชุมชน(ดูในภาคผนวก ค) เห็นได้ว่าผู้ที่เข้าร่วมมีความเข้าใจว่าศูนย์ชุมชนมีประโยชน์กับชุมชนและมีความเข้าใจว่าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา

สรุปได้ว่างานวิจัยนี้ยังไม่สามารถวัดผลที่แน่ชัดเท่าที่ควรเกี่ยวกับความยั่งยืนของศูนย์ชุมชนกรณีศึกษานี้ได้ แต่มีแนวโน้มที่จะเป็นไปในทางความยั่งยืนมากกว่าร้อยละ 50 จากการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและจากการวางแผนบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน ซึ่งหากจะให้เกิดการวัดผลเต็ม 100 ต้องมีการดำเนินงานไปจนจบโครงการและมีการเปิดใช้โครงการระยะหนึ่ง อาจจะใช้เวลา 1-2 ปี หลังเปิดใช้ในการวัดผลความยั่งยืนก็เป็นได้

5.5.2. ด้านเทคนิค

พื้นที่โครงการมีขนาด 877 ตารางเมตร แบ่งเป็นพื้นที่อาคาร 616 ตารางเมตรและภายนอกอาคาร 261 ตารางเมตร สมรรถนะอาคารที่ต้องการคือต้องได้รับการจัดแจ้งที่เหมือนกับอาคารทั่วไป ก่อสร้างเป็นอาคารใหม่ทั้งหมด ใช้ระบบคอนกรีตเสริมเหล็กโดยมีหลังคาเป็นหลังคาจั่ว ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดที่สุด มีความเป็นไปได้ที่จะนำหากมีการนำวัสดุเหลือใช้มาใช้กับโครงการโดยการบริจาคจากหน่วยงานที่ยกเลิกกิจการ จากการสำรวจชุมชนพบวัสดุเหลือใช้ของชาวชุมชนส่วนใหญ่เป็นไม้ที่ได้จากการรื้อเพื่อเปลี่ยนจากบ้านไม้เป็นบ้านปูน ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ทำให้ประหยัดงบประมาณไปได้บางส่วน

5.5.3. ด้านการเงิน

แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. **ค่าก่อสร้าง** เป็นจำนวนเงิน 11,701,800 การวางแผนให้เกิดการแสดงความพร้อมของชุมชนโดยการหาเงินด้วยตัวเองก่อนประมาณ 10-15 % ของค่าก่อสร้าง ประมาณ 1 ล้านบาท โดยวิธีจัดงานในชุมชนออกร้านขายของ ทำเสื่อยืดขาย จัดโต๊ะเงินการกุศล หรือทอดผ้าป่าการกุศล เป็นต้น เนื่องด้วยจำนวนเงินค่าก่อสร้างเป็นจำนวนเงินที่สูงจึงจะวางแผนการก่อสร้างได้ดังนี้

- 1) **สร้างครั้งเดียว** โดยหาผู้สนับสนุนโครงการที่หลากหลายและแบ่งช่วยเหลือในแต่ละส่วน ดังนี้ สสส.สนับสนุนพื้นที่ส่วนการเรียนรู้ กลุ่มธนาคารสนับสนุนงานบริการอาคารกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสนับสนุนที่ถ่ายเอกสารและห้องสอนคอมพิวเตอร์ และสำนักงานเขตสนับสนุนพื้นที่กิจกรรมภายนอกอาคาร scg สนับสนุนอุปกรณ์การก่อสร้างอื่นๆ

- 2) แบ่งส่วนพื้นที่อาคารออกเป็นการดำเนินงาน 3 ส่วน และหาผู้สนับสนุนแบบไม่ระบุส่วนความช่วยเหลือ และกำหนดการสร้างเป็นส่วนๆ
- กลุ่มอาคารทิศเหนือ ประกอบไปด้วยศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชน, ห้องทำงาน, สอนคอมพิวเตอร์, ร้านถ่ายเอกสารและปริ้น, ฝีกอาชีพประดิษฐ์, ฝีกอาชีพ/กศน/ศูนย์เรียนรู้, ห้องประชุม
 - กลุ่มอาคารทิศใต้ คร้ว, ห้องเก็บของคร้ว, ห้องเก็บของรวม ห้องสมุดห้องน้ำ
 - พื้นที่ภายนอกอาคาร ประกอบไปด้วยที่ออกกำลังกาย สนามเด็กเล่น ที่บริจาคขยะ แปลงผักร้านค้าให้เช่า

จากการวางแผนด้านการเงินผู้วิจัยเห็นว่าควรที่จะมีการสร้างครั้งเดียว เนื่องจากความเป็นไปได้จากโครงการศูนย์เด็กแห่งใหม่ของชุมชนบึงพระรามเก้ามีราคาใกล้เคียงกัน ซึ่งใช้เงินทุนจากสำนักงานเขตห้วยขวางทั้งหมด ผู้วิจัยคาดว่าหากมีการกระจายความช่วยเหลือเป็นการดำเนินงานครั้งเดียวจะทำให้งบประมาณไม่บานปลายสามารถควบคุมงบประมาณได้ตามช่วงเวลา และการวางแผนประสานงานหน่วยงานที่จะมาสนับสนุนเป็นส่วนๆทำให้มีความชัดเจนด้านความช่วยเหลือหากไม่เพียงพอจะได้มีการวางแผนดำเนินงานต่อได้ ทั้งนี้จากการสอบถามประธานชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนาได้ให้ข้อมูลว่า ประธานประชาคมเขตห้วยขวางนายพงศ์พร สุดบรรทัด มีแนวโน้มที่จะหาทุนในการจัดตั้งได้ทั้งสิ้น 8 ล้านบาท

2. การเงินและบริหารจัดการโครงการหลังเปิดใช้ รายจ่ายของศูนย์รายเดือน 54,500 บาท ค่าน้ำค่าไฟมีค่าใช้จ่าย 26,500 บาท ซึ่งหากมีการเปิดใช้จริงคาดว่าจะไม่ถึงที่ตั้งไว้เพราะชาวชุมชนต้องหาทางที่จะหัดค่าใช้จ่ายในเบื้องต้นแล้ว เงินเดือนบุคลากร 28,000 บาท ซึ่งมีรายรับจากการให้เช่าพื้นที่อาคาร 70,640 บาท เงินคงเหลือส่วนต่าง 14,140 บาท ซึ่งครึ่งหนึ่งจะเก็บไปเป็นเงินค่าบำรุงรักษาอาคาร

ตารางที่ 5.20 ความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยกับรายรับรายจ่าย

ลำดับ	พื้นที่ใช้สอย	งบประมาณ				รายได้
		ขนาดพื้นที่	ค่าน้ำ	ค่าไฟ	ค่าจ้างบุคลากร	
ชั้นที่ 1						
1	ศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชน	16		1,500		2,000
2	ห้องทำงาน	40		3,500	10,000	
3	สอนคอมพิวเตอร์	25		3,500		1,500
4	ร้านถ่ายเอกสาร/ปริ้น	15		3,500		6,000
5	คร้ว	24	500	1,500		5,000
6	ห้องเก็บของคร้ว	12				

7	ห้องเก็บของรวม	12				
8	ห้องน้ำชั้นที่ 1	31.5	500			
9	ที่ปรึกษา/คัดแยกขยะ	45				4,000
10	โถงใต้อาคาร	125				24,640
11	ที่ออกกำลังกาย	60				
12	สนามเด็กเล่น	60				
13	แปลงผักสาธิต	30				
14	ร้านค้าให้เช่า	16	500			5,000
15	ให้เช่าติดตั้ง ATM			2,000		8,000
16	สวน	50	500			
17	งานระบบชั้นที่ 1-2			3,500		
รวมชั้นที่ 1		561.5	2,000	19,000	10,000	56,140
ชั้นที่ 2						
18	ห้องสมุด	49.5		2,000	10,000	2,500
19	ห้องน้ำชั้นที่ 2	27	500			
20	ฝึกอาชีพประดิษฐ์	37.5		1,000		1,000
21	ฝึกอาชีพ/กศน/ศูนย์ เรียนรู้	37.5		1,000		1,000
22	ห้องประชุม	75		3,000		10,000
23	พื้นที่โล่ง และทางเดิน	75				
24	บันได	14				
ค่าแม่บ้าน					8,000	
รวมชั้นที่ 2		315.5	500	7,000	10,000	14,500
รวมทั้งหมด		877	2,500	26,000	28,000	70,640

5.6.การวางแผนบริหารจัดการโครงการ

5.6.1 การวางแผน (Planning)

การวางแผนแบ่งการวางแผนออกเป็น 4 ช่วงดังนี้

1) ช่วงก่อนการออกแบบ

แผนช่วงก่อนการออกแบบจะเป็นแนวทางที่ต่อเนื่องหลังจากกระบวนการดำเนินงานวิจัย โดยจะต้องคัดเลือกผู้จัดการชุมชนขึ้นมาพร้อมกับรายชื่อกรรมการชุมชนที่เกี่ยวข้องในวาระนี้ เพื่ออำนาจและหน้าที่ในการบริหารจัดการชุมชนโดยให้มีผู้จัดการชุมชนและกรรมการตัวแทนชุมชนละ 2 คน เป็นผู้มีอำนาจลงนามส่งจ่ายในนามขององค์กรทั้งหมด 4 คน โดยการดำเนินงานแต่ละครั้งจะต้องมีลายเซ็นผู้จัดการโครงการและกรรมการชุมชนอย่างน้อย 1 คน และเพื่อทำหน้าที่จดทะเบียนของกระทรวงมหาดไทยหรือกระทรวงอื่นหรือหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องจัดตั้งเป็นองค์กร

ในระหว่างนี้จะมีการดำเนินงานระดมทุนโดยเริ่มจากชาวชุมชนเอง ในการจัดกิจกรรมในชุมชนขึ้นเพื่อขายของและนำเงินเข้าบัญชี หรือการเรียกรายเงินจากชาวชุมชนบ้านละ 100 บาท หรือการจัดโต๊ะจีนการกุศลเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมและแสดงการดำเนินงาน เพื่อเป็นเงินช่วยสมทบทุนในการก่อสร้างส่วนแรกที่ทำโดยชาวชุมชน ใช้ระยะเวลาตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2557 ถึงกรกฎาคม 2558 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 9 เดือน

2) ช่วงการออกแบบ

คาดว่าจะดำเนินการออกแบบโดย คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาการออกแบบสถาปัตยกรรม (หลักสูตรนานาชาติ) หรือมีการจัดเชิญสถาปนิกชุมชนที่สนใจเข้าร่วมการออกแบบโดยในกระบวนการนี้ยังจะต้องใช้การมีส่วนร่วมของชาวชุมชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ดังเช่นผู้วิจัยคาดหวังไว้ และเกิดเป็นความเข้าใจโครงการ และหลังจากนั้นเป็นการเขียนแบบขออนุญาตก่อสร้างโดยจะต้องได้รับการตรวจสอบแบบก่อสร้างจากสำนักงานทรัพย์สินซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินก่อนการก่อสร้าง คาดว่าจะใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน 6 เดือน

หลังจากได้แบบก่อสร้าง และเล่มวิทยานิพนธ์นี้ที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว จะต้องมีการเสนอต่อองค์การต่างๆเพื่อขออนุมัติในการก่อสร้างอาคารเป็นงบประมาณแบบให้เปล่า ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายในการระดมทุนในช่วงนี้

3) ช่วงการก่อสร้าง

มีการประมูลงานเหมือนกับโครงการทั่วไป แต่มีแนวโน้มที่จะให้ผู้รับเหมาในชุมชนเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง เนื่องจากจะประหยัดต้นทุนในการเดินทางแล้วยังกระจายรายได้ให้ชาวชุมชนเองอีกด้วย อาจเกิดการจ้างงานคนในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น คาดว่าจะใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน 6 เดือน

สรุปการคาดคะเนระยะเวลาในการดำเนินงานโครงการจัดตั้งศูนย์ชุมชนตั้งแต่ช่วงก่อนการออกแบบ ช่วงออกแบบ ช่วงก่อสร้างและเปิดใช้งานได้ดังนี้

ตารางที่ 5.21 ตารางสรุประยะเวลาช่วงก่อนการออกแบบถึงการเปิดใช้งาน

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ระยะเวลา	กำหนดการ
1	ช่วงก่อนการออกแบบ	9 เดือน	พฤศจิกายน 2557 - กรกฎาคม 2558
2	ช่วงการออกแบบ	6 เดือน	สิงหาคม 2558 - มกราคม 2559
3	ช่วงการก่อสร้าง	6 เดือน	กุมภาพันธ์ 2559 - กรกฎาคม 2559
4	ช่วงหลังก่อสร้างและเปิดใช้งาน	-	สิงหาคมปี 2559

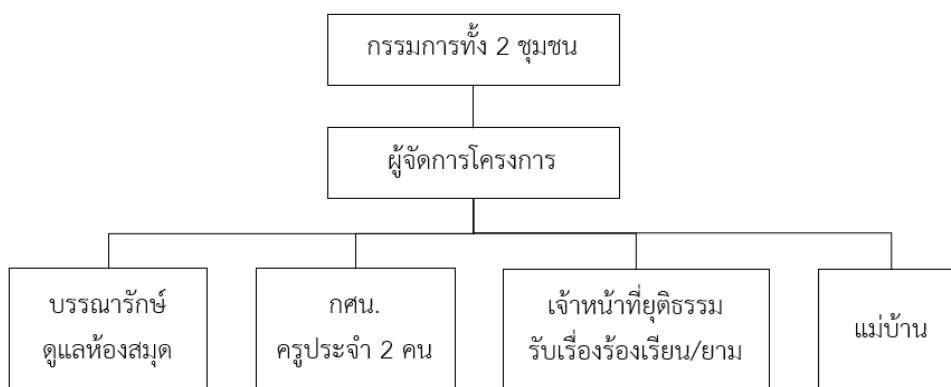
4) ช่วงหลังก่อสร้างและเปิดใช้งาน

คาดว่าจะเปิดใช้งานศูนย์ชุมชนภายในปี 2560 โดยมีรายละเอียดตามระยะเวลาดังนี้

ตารางที่ 5.22 แผนการดำเนินงานในแต่ละช่วงเวลา

เวลา	กิจกรรม
ก่อนเปิดดำเนินการ 3 เดือน	<ul style="list-style-type: none"> - รับสมัครบรรณารักษ์และแม่บ้าน - คัดเลือกอาสาศูนย์ยุติธรรมและอาสาชุมชน - เปิดรับสมัครผู้ที่ต้องการเรียนฝึกอาชีพและกศน. - ทำตารางกิจกรรมของศูนย์ชุมชนและตารางการประชุมให้ชาวชุมชนรับรู้ - ประชาสัมพันธ์วันเปิดโครงการ
ไตรมาส 1/ปีที่ 1	<ul style="list-style-type: none"> - จัดให้มีการเปิดดำเนินงานทั้งหมดของโครงการและทบทวนและวางแผนการดำเนินงานช่วงแรก
ไตรมาส 2/ปีที่ 1	<ul style="list-style-type: none"> - จัดกิจกรรมโดยให้มีหน่วยงานจากภายนอกมาให้ความรู้เป็นประจำ เดือนละ 2 ครั้ง อย่างต่อเนื่อง - ประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่นเข้ามาเช่าสถานที่ในการประชุมและจัดงานได้
ไตรมาส 3/ปีที่ 1	<ul style="list-style-type: none"> - เชื่อมโยงกับโครงการอื่นๆในพื้นที่ตามแนวทาง บวร
ไตรมาส 4/ปีที่ 1	<ul style="list-style-type: none"> - ทบทวนในและปรับการใช้งานพื้นที่และกิจกรรม - จัดให้มีการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนโดยเข้าร่วมการดำเนินงานของโครงการที่ผ่านมา ทุกไตรมาสที่ 3 ของทุกปีที่เปิดใช้ เพื่อความโปร่งใสของโครงการ - กระจายความรู้เรื่องการจัดตั้งศูนย์ชุมชนให้กับชุมชนอื่น
แผนระยะยาว 20-30 ปี	<ul style="list-style-type: none"> - ตรวจสอบสภาพอาคารในส่วนที่ชำรุดทรุดโทรม และวางแผนการปรับปรุงใหม่

5.6.2 การจัดตั้งองค์กร (Organization and Team)



ตารางที่ 5.23 ผังองค์กรศูนย์ชุมชน

การบริการจัดการศูนย์ชุมชนจะเป็นหน้าที่ของผู้จัดการโครงการ โดยไม่ได้มีอำนาจเบ็ดเสร็จทั้งหมดต้องได้รับความเห็นชอบจากกรรมการทั้ง 2 ชุมชนอย่างน้อย 1 ลายเซ็นในการอนุมัติสิ่งใด กรรมการชุมชนของแต่ละชุมชนจะต้องพลัดเวรกันมาประจำอยู่ที่ศูนย์เพื่อที่ว่าเวลาเรื่องเร่งด่วนจากสมาชิกในชุมชนจะได้เข้ามาติดต่อได้สะดวก นอกจากนี้ผู้จัดการโครงการยังต้องประกาศเสียงตามสายเพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างเกี่ยวกับหน่วยงานที่จะมาจัดกิจกรรมให้ภายในศูนย์ชุมชน การคิดรายรับรายจ่าย การดูแลห้องถ่ายเอกสาร(ซึ่งในอนาคตอาจจะมีการจ้างพนักงาน)

บรรณารักษ์จะคอยดูแลห้องสมุดทั้งหมด และมีแม่บ้านที่จะทำความสะอาดอาจจะเป็นกะ 2 คน หรือทำแบบประจำ 1 คนก็ได้ ส่วนครูกศน.จะเป็นผู้ดูแลเรื่องของการเรียนการสอนทั้งหมดทั้ง กศน.และการฝึกอาชีพ นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่ธุรกรรมเฝ้าอยู่ประจำตลอดวันที่เปิดทำการและมีอาสาสมัครชุมชนมาเฝ้าศูนย์ในเวลากลางวันและคอยสอดส่องความเรียบร้อยภายในชุมชน

5.6.3 การควบคุมและตรวจสอบ (Control and monitoring)

ในการควบคุมและตรวจสอบ ให้นำที่หลักเป็นของผู้จัดการศูนย์ และจะทำการตรวจสอบโดยคณะกรรมการ โดยมีการประชุมชมสรุปเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อควบคุมและตรวจสอบ และยังเป็น การเตรียมการปรับเปลี่ยนแผนงานที่เคยวางแผนไว้ให้เข้ากับสถานการณ์และความเป็นจริงมากขึ้น

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

6.1.สรุปผลการวิจัย

การศึกษาชุมชน

เป็นการศึกษาชุมชนกรณีศึกษาเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลพื้นฐานของชุมชนที่แสดงออกถึงศักยภาพของชุมชนและนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยชุมชนในพื้นที่บึงพระรามเก้าประกอบไปด้วย 2 ชุมชน ชุมชนบึงพระรามเก้าเป็นชุมชนที่นับถือศาสนาอิสลามและชุมชนบึงพระรามเก้าพัฒนาเป็นชุมชนนับถือศาสนาพุทธอยู่ด้วยกันอย่างปรองดองมาว่า 3 ชั่วโมง ชุมชนทั้ง 2 ชุมชนมีการดำเนินงานพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง พื้นที่ว่างในการทำกิจกรรมของชุมชนถือว่ามีมากแต่เป็นไปในทางพักผ่อนหย่อนใจและการพบปะกัน โดยชุมชนมีการการจัดตั้งศูนย์ขึ้นมารองรับความต้องการแต่ก็ยังไม่ครอบคลุมความต้องการด้านอื่นๆ และการศึกษาชาวชุมชนทำให้ทราบว่าชาวชุมชนมีความต้องการในการที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเอง นอกจากนี้ในขั้นตอนนี้ชาวชุมชนยังได้มีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชนร่วมกับผู้วิจัยและผู้วิจัยได้นำการศึกษาชุมชนมาเป็นส่วนหนึ่งของกาวิเคราะห์การจัดทำรายละเอียดโครงการทำให้ชาวชุมชนมีความเข้าใจโครงการทุกขั้นตอน

การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

หลังจากที่มีการศึกษาชุมชนแล้ว ผู้วิจัยจะต้องการวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมให้ตรงกับความเฉพาะของชุมชนและปัจจัยต่างๆในการดำเนินงานมีส่วนร่วมมากที่สุด โดยไม่คำนึงถึงความสมบูรณ์ของแผนงานและจะต้องมีแนวทางการดำเนินงานที่เป็นไปได้ โดยเน้นวางแผนควบคู่กับการปฏิบัติการและนำประสบการณ์ที่ได้ดำเนินการไปมาปรับปรุงแผนให้ดียิ่งขึ้น

การจัดทำรายละเอียดโครงการ

การจัดทำรายละเอียดของโครงการในครั้งนี้ผู้วิจัยมีการรวบรวมความต้องการจากหลากหลายวิธีที่แตกต่างกันไปตามกลุ่มของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ความสะดวก และการเข้าถึงข้อมูล โดยกลุ่มที่มักจะอยู่บ้านเป็นประจำประกอบไปด้วย กลุ่มคนชราและกลุ่มรับจ้างรายวันหรือมีกิจการในชุมชน จะใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกรายบุคคล กลุ่มเด็กและเยาวชนจะใช้กิจกรรมกลุ่มที่สนุกสนานในการให้สร้างจินตนาการ (Projective Technique)และการการระดมสมอง(Brainstorm) ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ออกมาจะมีมากกว่าเพียงแค่ความต้องการภายในศูนย์ชุมชนแต่ยังให้เด็กและเยาวชนได้มีความรู้จกกัน และสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นภายในและเสริมสร้างจินตนาการในทางสร้างสรรค์เกิดการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและสานความสัมพันธ์ไม่แบ่งแยกชุมชน ฝึกให้กล้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง เด็กและเยาวชนชุมชนทั้ง 2 ชุมชน พร่อมที่จะก้าวต่อไปเป็นสมาชิกของชุมชนที่มีส่วนในการพัฒนา ใช้การสนทนากลุ่มกับกรรมการชุมชน และใช้แบบสอบถามกับกลุ่มทำงานประจำหรือทำงานนอกชุมชน

บริหารจัดการโครงการ

ผู้วิจัยได้มีการวางแผนการบริหารจัดการที่มีการคำนึงถึงการทำให้ศูนย์ชุมชนสามารถเลี้ยงตัวเอง โดยไม่พึ่งพิงเงินบริจาค และครอบคลุมถึงการศึกษาความเป็นไปได้ทำให้แนวทางในการดำเนินโครงการชัดเจนและตอบข้อกำหนดของสำนักทรัพย์สินที่ทิ้งไว้ได้เรื่องของการให้ศูนย์ชุมชนเป็นของชาวชุมชนซึ่งชาวชุมชนนำที่จะสามารถบริหารจัดการศูนย์ได้เองเพราะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานร่วมกับผู้วิจัยทุกขั้นตอนนำที่จะมีความเข้าใจโครงการเป็นอย่างดี

สรุปผลการดำเนินงานวิจัยที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของโครงการ

โดยการวัดผลด้านความยั่งยืนของโครงการในขั้นตอนของงานวิจัยนี้สามารถวัดได้เพียงบางส่วนและมีแนวโน้มที่จะเป็นไปได้ด้านความยั่งยืน เนื่องจากเป็นรายละเอียดโครงการเป็นความต้องการของชาวชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง และในขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยชาวชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ในส่วนที่ยังไม่สามารถวัดผลได้นั้นจะต้องมีการดำเนินโครงการและเปิดใช้งานระยะหนึ่งก่อนโดยประมาณ 1-2 ปี จึงจะวัดความยั่งยืนในระยะยาวได้

6.2.วิเคราะห์กระบวนการวิจัย

งานวิจัยนี้สามารถตอบโจทย์ที่สำนักงานทรัพย์สินต้องการได้อย่างครบถ้วนและเป็นงานวิจัยแบบปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นไม่ค่อยพบเห็นการวิจัยเช่นนี้มากนักเนื่องด้วยข้อจำกัดที่มากค่อนข้างมากและใช้เวลานาน ผู้วิจัยคาดว่างานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องของพัฒนาการและปัจจัยต่างๆในการดำเนินงาน และสามารถศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมร่วมกับการบริหารจัดการซึ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนสามารถบริหารจัดการตัวเองได้ จากการศึกษางานวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะในประเด็นสำคัญดังนี้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

- ในการดำเนินกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่จะต้องใช้เวลาเป็นอย่างมากตั้งแต่การทำ ความเข้าใจกระบวนการ การสารสัมพันธ์กับชุมชน การวางแผนและการนัดหมายในการทำ กิจกรรมให้ตรงตามแผนที่ได้วางไว้ ซึ่งการวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบปฏิบัติการจะต้องใช้การดำเนิน กิจกรรมจริงและขึ้นอยู่กับกลุ่มคนหลายกลุ่ม ปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมหลายปัจจัยทำให้ งานวิจัยล่าช้าออกไปกว่ากำหนด
- การทำกิจกรรมกลุ่ม เป็นข้อดีในประหยัดเวลาแต่ข้อเสีย นั่นคือจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินงาน ทั้งนี้กลุ่มที่นัดหมายหากมีการประชาสัมพันธ์โดยกลุ่มที่เลือกที่รักมักที่ชังแล้ว จะทำให้ ความไม่เท่าเทียม ผู้วิจัยจึงมุ่งให้เกิดการเก็บข้อมูลจากความต้องการในหลากหลายส่วน
- การวิจัยในเรื่องศูนย์ชุมชนควรจะมีการศึกษานโยบายการพัฒนาของชุมชนก่อนและคัดเลือก โครงการมาไว้ในศูนย์ชุมชน จึงจะทำให้เกิดการเชื่อมโยงการพัฒนาที่ไม่ได้มาจากความต้องการ เพียงอย่างเดียว

- หลังจากการดำเนินงานวิจัยจบแล้ว ผู้วิจัยยังเกิดข้อผูกมัดในการดำเนินโครงการต่อในขั้นตอนต่อไป ซึ่งหากไม่มีการดำเนินงานต่อจริงอาจจะส่งผลให้การวิจัยที่ดำเนินงานมาก่อนหน้านี้ศูนย์เปล่าต่อชุมชนนี้ หากผู้วิจัยไม่มีการดำเนินงานต่อควรมีการส่งต่อไปยังหน่วยงานที่จะเข้ามาดำเนินงานและให้ความเข้าใจกับผู้ที่มาดำเนินงานต่อถึงแนวทางความยั่งยืนที่ต่อเนื่องกัน

6.3. กระบวนการดำเนินงานวิจัยเปรียบเทียบกับกระบวนการแบบดั้งเดิม

ตารางที่ 6.1 ตารางเปรียบเทียบกระบวนการแบบดั้งเดิม กับแบบใหม่ที่งานวิจัยได้ดำเนินการ

ลำดับขั้นตอน (ต้นแบบจากแบบเก่า)	แบบเก่า	แบบใหม่
1. กำหนดวัตถุประสงค์ เมื่อทราบข้อมูลเบื้องต้น จากเจ้าของโครงการหรือ ผู้ใช้อาคาร	เจ้าของ/กลุ่มคนบางส่วน (ศูนย์ศาลาอเนกประสงค์)	นักวิชาการมองในมุมที่ทำประโยชน์ที่ชุมชน คาดไม่ถึง(ศูนย์ชุมชน)
2. เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและ ความหมาย	1. จากการสอบถาม	1. สำรวจ/สังเกตการณ์/สัมภาษณ์/ใช้ แบบสอบถาม/การสนทนากลุ่ม/การให้สร้าง จินตนาการ(มีการทำ 10 ขั้นตอนบทที่ 3)
เป็นการเก็บรวบรวมทั้ง จากเอกสารและจาก ภาคสนามหรือ สภาพแวดล้อมจริง	2. ดู site (คนเดียว/เจ้าของ ที่ดิน)	2. ดู site (ร่วมกับชาวชุมชน)
	3. ดูจาก case study ที่ ดีอยู่แล้วนำมาปรับใช้	3. ไม่มีการดู case study ที่ดี แต่มาจาก บทเรียนที่ไม่ดี และไม่(สามารถนำ case ที่ดี มาปรับใช้ไม่ได้มากเพราะแต่ละที่ตั้งมีความ ต้องการที่แตกต่างกัน เว้นแต่จะได้รับความ ต้องการที่อยากได้แล้วหา case ที่หลัง)
3. กำหนดความต้องการ ด้านการใช้สอย	จัดเรียงเองตาม ประสบการณ์ของ สถาปนิก	1. นำความต้องการที่ได้ทั้งหมดมาจัด เรียงลำดับความสำคัญร่วมกับชาวชุมชนให้ ครบทั้ง 4 ด้านความยั่งยืน ⁴⁰ (16/พ.ค.)
นำความต้องการมาเป็น ขนาดพื้นที่(แบบร่างครั้งที่ 1)		2. นำความต้องการที่ได้มาจัดเรียงเป็นพื้นที่ ร่วมกัน
		3. สถาปนิกนำไปแปลต่อ
4. ค้นหาและพัฒนา ความคิด ความต้องการต่างๆจะต้อง สอดคล้องกับงบประมาณ ที่ตั้งไว้(แบบร่างครั้งที่ 2)	เจ้าของโครงการตั้งไว้แต่ แรก (อาจมีการปรับขนาดพื้นที่)	ความต้องการเป็นตัวตั้ง (ลดส่วนอื่นโดยพื้นที่ไม่เปลี่ยน)
5. กำหนดตัวปัญหาเชิงสรุป		

⁴⁰ ความยั่งยืน 4 ด้านมาจากแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและแนวคิดการชุมชนเข้มแข็ง ประกอบด้วย ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองการปกครอง

การสรุปประเด็นที่ ผู้ออกแบบจะต้อง แก้ปัญหา และเสนอ ข้อเสนอแนะต่างๆ	ตามประสบการณ์ของ สถาปนิก	ตามประสบการณ์ของสถาปนิก และร่วมกับ ชาวชุมชน
6.ประเมินผลรายละเอียด โครงการ	กลุ่มผู้ดำเนินการหรือ บริหารโครงการ กลุ่มผู้ออกแบบ	ไม่ต้องสรุปเพราะได้มีการดำเนินการร่วมกัน ตั้งแต่แรกแล้ว กลุ่มผู้ดำเนินการหรือบริหารโครงการ ผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย กลุ่มผู้ออกแบบ(ขาดผู้ออกแบบ ⁴¹) กลุ่มผู้ใช้อาคาร
7.ปรับปรุงรายละเอียด โครงการและทำรายงาน	รายงาน	วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ (นอกจากนั้นยังเล่าความ เป็นมาของกระบวนการมีส่วนร่วม และ แนวทางบริหารจัดการหลังเปิดใช้)
สรุปรายละเอียดโครงการ ที่แน่นอน และจัดให้ทำ รายงานฉบับสมบูรณ์หลัง การปรับปรุง		
8.นำไปใช้ประโยชน์ในงาน ออกแบบและอื่นๆ (ข้อเสนอแนะแบบเก่าและ แบบใหม่เหมือนกัน)	จะต้องไม่มีการลือทำใหม่ หากอยู่ในช่วงเวลา ใกล้เคียงกัน เพิ่มเติม ความต้องการใหม่ได้	จะต้องไม่มีการลือทำใหม่หากอยู่ในช่วงเวลา ใกล้เคียงกัน เพิ่มเติมความต้องการใหม่ได้
ใช้กับการออกแบบ โครงการนี้และโครงการ ประเภทเดียวกันได้	สถาปนิกควรได้ ผลตอบแทนตามภาระ งาน	สถาปนิกควรได้ผลตอบแทนตามภาระงาน

6.4. ข้อเสนอที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับโครงการอื่นต่อไป

ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1. โครงการศูนย์ชุมชนเป็นโครงการที่เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา ดังนั้นหากชุมชนมีแม่บทในการพัฒนาชุมชนเป็นของตัวเองก่อนหน้าที่จะมีการดำเนินงาน จะทำให้ง่ายต่อการจัดทำรายละเอียดโครงการที่ทับซ้อนกับการพัฒนามาขึ้น
2. ควรมีการดำเนินงานแบบบูรณาการตั้งแต่ต้นของการจัดตั้ง เนื่องจากในพื้นที่ต่างๆของชุมชน มีหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาก ซึ่งจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและกระบวนการทำงาน และที่สำคัญคือการเชื่อมโยงแผนพัฒนาที่ขยายออกไปกับพื้นที่อื่นๆ โดยรอบชุมชน แต่อย่าให้หน่วยงานต่างๆเข้ามามีอิทธิพลมากนักเห็นมีบทบาทเป็นเพียงผู้สนับสนุนหรือที่ปรึกษาเท่านั้น
3. ลำดับขั้นตอนของการจัดทำรายละเอียดโครงการ(จากตารางที่ 6.1)

⁴¹ อันที่จริงแล้วควรจะมีตั้งแต่ขั้นตอนนี้ ซึ่งเป็นช่วงการเชื่อมโยงข้อมูลที่เหมาะสมและแนะนำตัวแก่ชาวชุมชน

- 1) **กำหนดวัตถุประสงค์** การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการต้องให้เกิดความชัดเจน ตั้งแต่เริ่มกระบวนการ โดยอาจจะให้นักวิชาการหรือหน่วยงานต่างๆ ใกล้เคียงกันให้ ซึ่งอาจจะได้มุมมองที่เป็นประโยชน์และชาวชุมชนเองคาดไม่ถึงดังเช่นโครงการศูนย์ชุมชนนี้
- 2) **เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและความหมาย**
มีการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย แต่ต่างจากแบบเดิมที่ใช้เครื่องมือเพียงแค่การสอบถาม เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ประกอบไปด้วย การสำรวจ/สังเกตการณ์/สัมภาษณ์/ใช้แบบสอบถาม/การสนทนากลุ่ม/การให้สร้างจินตนาการ
- 3) **กำหนดความต้องการด้านการใช้สอย**
 1. นำความต้องการที่ได้ทั้งหมดมาจัดเรียงลำดับความสำคัญร่วมกับชาวชุมชนให้ครบทั้ง 4 ด้านความยั่งยืน
 2. นำความต้องการที่ได้มาจัดเรียงเป็นพื้นที่ร่วมกัน
 3. สถาปนิกนำไปพัฒนาต่อและนำมาวางแผนร่วมกันอีกครั้ง

ต่างจากแบบเดิมที่มีการจัดเรียงเองตามประสบการณ์ของสถาปนิก
- 4) **ค้นหาและพัฒนาความคิด**
ใช้ความต้องการเป็นตัวตั้ง (ลดส่วนอื่นโดยพื้นที่ไม่เปลี่ยน) ซึ่งต่างจากแบบเดิมเจ้าของโครงการตั้งไว้แต่แรก(อาจมีการปรับขนาดพื้นที่เพื่อให้เพียงพอกับงบประมาณ)
- 5) **กำหนดตัวปัญหาเชิงสรุป**
เป็นการการสรุปประเด็นที่ผู้ออกแบบจะต้องแก้ปัญหา และเสนอข้อเสนอแนะต่างๆ โดยแนะนำให้ใช้ตามพัฒนาตามประสบการณ์ของสถาปนิกหลังจากได้ความต้องการและการวางผังร่วมกับชุมชนมาแล้ว และนำมาคิดร่วมกับชาวชุมชนอีกครั้งหนึ่ง
- 6) **การประเมินผลรายละเอียดโครงการ**
ไม่ต้องสรุปเพราะได้มีการดำเนินการร่วมกันตั้งแต่แรกแล้ว กลุ่มผู้ดำเนินการหรือบริหารโครงการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และกลุ่มผู้ใช้อาคาร
- 7) **ปรับปรุงรายละเอียดโครงการและทำรายงาน**
สรุปรายละเอียดโครงการที่แน่นอน และจัดให้ทำรายงานฉบับสมบูรณ์หลังการปรับปรุง ซึ่งหากทำตามแนวทางวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะได้ทั้งข้อมูลที่แสดงการวางการมีส่วนร่วม ข้อมูลชุมชน ข้อมูลการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน ซึ่งสรุปออกมามีทั้งผลลัพธ์(Outcome) ผลผลิต(Output)
- 8) **นำไปใช้ประโยชน์ในงานออกแบบและอื่นๆ**
ซึ่งชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ที่มากกว่างานสถาปัตยกรรม

4. ขอบเขตของการศึกษาโครงการและการวางแผนบริหารจัดการ

ขอบเขตของการศึกษาโครงการจะแล้วแต่โครงการแต่หากเป็นการจัดตั้งศูนย์ชุมชนควรที่จะมีแนวทางตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาวิจัยแล้ว นำไปเป็นกรอบและปรับไปวิเคราะห์ในรายละเอียดให้เข้าชุมชนและปัจจัยต่างๆของการจัดตั้งในพื้นที่นั้นๆ ประกอบไปด้วย ด้านความยั่งยืน ด้านเทคนิค ด้านการเงิน ด้านการบริหารจัดการ ซึ่งด้านการควรมีการระวังให้มากกว่าจะไม่ได้มาจากการบริจาคอย่างเดียว และคนที่ทำงานในศูนย์ชุมชนจะต้องมีเงินเดือน และศูนย์สามารถเลี้ยงตัวเองได้

ขอบเขตของการวางแผนด้านการบริหารจัดการช่วงแรกจะเป็นไปแบบเบื้องต้น ซึ่งประกอบไปด้วย Planning, Organization และ Team Control and monitoring ซึ่งอาจจะพัฒนาต่อไปเป็นองค์อย่างจริงจังโดยนำในอนาคตเมื่อเปิดใช้โครงการแล้วอาจจะต้องมีการวางแผนพันธกิจ เป้าหมาย และแผนงานระยะสั้นและระยะยาวอย่างรัดกุมทั้งนี้จะต้องไปเป็นควบคู่กับแผนการพัฒนาชุมชนด้วย

6.5. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- ในการศึกษาครั้งต่อไปควรที่จะมีการศึกษาและวิจัยต่อในขั้นตอนต่อจากงานวิจัย คือการออกแบบ โดยยึดแนวคิดความยั่งยืนของโครงการโดยใช้การมีส่วนร่วม ซึ่งใช้แนวทางการออกแบบ (Design guideline) ที่วางไว้ในงานวิจัยมาเป็นแนวทางต่อไป
- ควรมีการวางนโยบายด้านการพัฒนาชุมชนให้ครบถ้วนในทุกๆด้าน เพื่อที่ชุมชนจะได้มีพิมพ์เขียวการพัฒนาชุมชน และวางโครงการในการดำเนินงานอื่นๆต่อ ซึ่งอาจจะเชื่อมโยงการพัฒนาให้ศูนย์ชุมชนมาเป็นส่วนหนึ่งได้
- ควรมีการวัดผลด้วยงานวิจัยหลังโครงการเปิดใช้งาน เป็นการถอดบทเรียนที่ได้ดำเนินงานไปจากงานวิจัยนี้เพื่อวัดผลความยั่งยืนตลอดทั้งโครงการ

รายการอ้างอิง

- G., Nabeel H. and Reinhard. 1997. *Action Planning for Cities: A Guide to Community Practice*. Chichester: John Wiley & Sons.
- G., Santiago. 2013. *COMMUNITY CENTRE DESIGN*. Hong Kong: Design Media Publishing Limited.
- H., Kerzner. 1992. *Project management : a systems approach to planning, scheduling, and controlling*.

ภาษาไทย

- กมลรัตน์ สันติเวชกุล. 2553. การศึกษาความเป็นไปได้ *Feasibility Study*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ไอกรุป เพรส จำกัด.
- กรมโยธาธิการและผังเมือง กระทรวงมหาดไทย. 2551. ผังภาคกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปี พ.ศ.2600 กรุงเทพมหานคร.
- กองนโยบายและแผนงานสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร. แนวโน้มการเติบโตของชุมชนในเขต กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2554.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. 2551. วิธีชุมชน คู่มือการเรียนรู้ทำให้ชุมชนง่ายได้ผลและสนุก. กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. 2555. วิธีชุมชน เครื่องมือ 7 ชิ้น ที่ทำให้งานชุมชนง่าย ได้ผล และสนุก นนทบุรี: สุขศาลา.
- จินตวิริ์ เกษมศุข. 2557. หลักการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชอบ เข้มกัลด. 2547. การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมเชิงประยุกต์. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เดชา สังขวรรณ และ รุ่งนภา เทพภาพ. ปัญหาคนจนเมืองในชุมชนแออัด : องค์กรความรู้และกระบวนการ ขับเคลื่อน เปรียบเทียบประเทศไทย และประเทศเกาหลี.
- ธานัท วรณกุล. 2555. หลักการบริหารโครงการ *Principles of Project Management*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิ่งเมือง.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. 2550. กถา พัฒนาการ กรุงเทพมหานคร: กรมการพัฒนาชุมชน

กระทรวงมหาดไทย.

บริษัท โซติจินดา มูเซล คอนซัลแตนท์ จำกัด. 2550. ศูนย์ชุมชนพัฒนาศูนย์พาณิชย์กรรมชุมชนย่าน

บางกะปิ สำนักงานผังเมือง กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร.

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ. 2543. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย. บวร.

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. การจัดทำรายละเอียดศูนย์ชุมชนเพื่อการออกแบบงานสถาปัตยกรรม. 2541.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2544. รายงานฉบับสมบูรณ์ ศูนย์ชุมชนจัดทำแผนผัง

พัฒนาเขต กรุงเทพมหานคร เขตห้วยขวาง. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2527. รายงานการประชุม สมัชชาวิชาการ หัวข้อยุทธศา

สตร์การพัฒนาโดยประชาชนมีส่วนร่วม เรื่อง การประยุกต์ สังคมศาสตร์เพื่อการวางแผน.

สนธยา พลศรี. 2545. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

สาคร สุขศรีวงศ์. 2555. การจัดการ: จากมุมมองนักบริหาร. กรุงเทพมหานคร: บริษัท จี.พี.ไซ เบอร์พ

รินท์ จำกัด.

อรัญ จิตตะเสโน และคณะ. 2554. หลักการและวิธีการบริการจัดการชุมชน เอกสารประกอบการ

เรียนรู้ชุมชน.



ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY



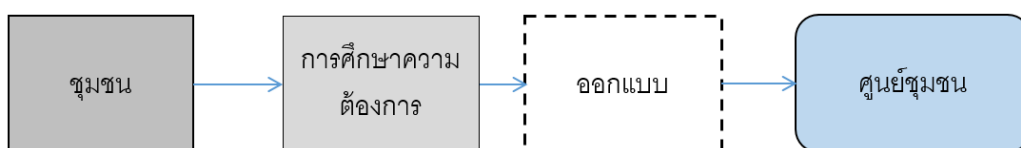
การศึกษาศูนย์ชุมชนในอดีต

1.การจัดตั้งโดยชุมชน

ศูนย์ชุมชน ชุมชนปากคลองสวนพระราม 3⁴²

กระบวนการในการจัดตั้ง

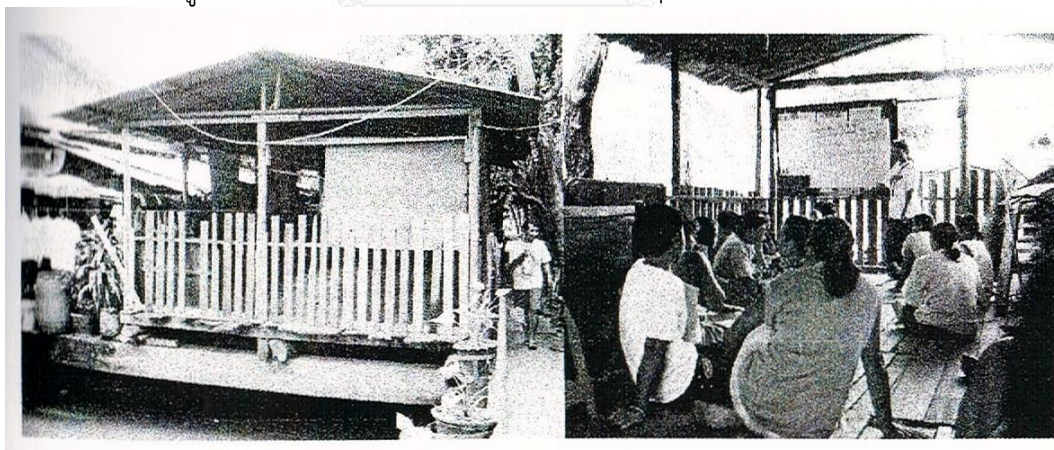
จัดตั้งโดยชาวชุมชนต้องการสถานที่ไว้ใช้สำหรับเป็นศูนย์รวมของชุมชน โดยได้งบประมาณจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน(พอช.) กลุ่มเครือข่ายชุมชนพระราม 3 และกลุ่มเครือข่ายสลัม 4 ภาค ในการดำเนินการก่อสร้าง โดยที่ดำเนินการออกแบบและก่อสร้างโดยชาวชุมชนเอง(แผนภูมิที่ 1) ลักษณะศูนย์เป็นพื้นที่เปิดโล่งเหมือนศาลาอเนกประสงค์ไม่มีผนังมีเพียงหลังคาและบอร์ดติดประกาศหรือใช้เพื่อการประชุม(รูปภาพที่ 1)



แผนผังการจัดตั้งศูนย์ชุมชนโดยชุมชน

กิจกรรมที่มีภายในศูนย์ชุมชน

ใช้จัดกิจกรรมในประชุมแสดงความคิดเห็น เป็นศูนย์ในการแจกจ่ายยาจากอาสาสมัครสาธารณสุข (ออสส.)และใช้เป็นศูนย์ร่วมในการทำกิจกรรมงานเทศกาลต่างๆ เช่น ปีใหม่ สงกรานต์ เป็นต้น



ภาพศูนย์ชุมชนและกิจกรรมในชุมชน

⁴² วัฒนพงษ์ สีสาวงค์, “การออกแบบกระบวนการปรับปรุงที่อยู่อาศัยบนที่ดินเดิมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษา ชุมชนปากคลองสวน พระราม 3,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ,2548),หน้า 69,72.

ปัญหาที่พบ

1. พื้นที่ที่ใช้เป็นศูนย์ชุมชนยังไม่เกิดการใช้งานอย่างเต็มประสิทธิภาพ
2. ยังไม่มีโครงการที่เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนภายในศูนย์ชุมชน
3. ใช้เงินจากบริจาคในการก่อสร้างทำให้ไม่เกิดการเอาใจใส่ดูแลเท่าที่ควร

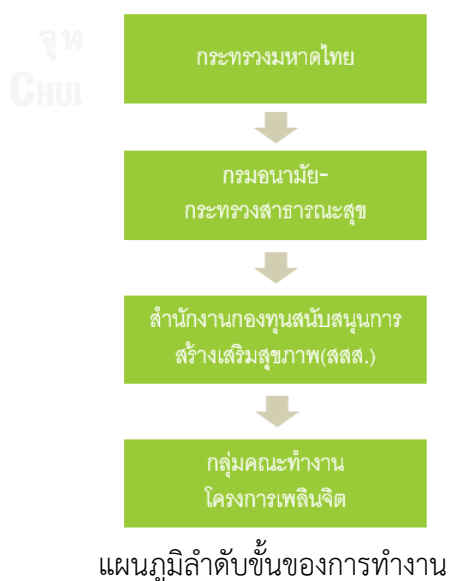
2.การจัดตั้งศูนย์ชุมชนโดยนักพัฒนาหรือสถาปนิก

ศูนย์ชุมชนสร้างสรรค์ได้ทางด่วนเพลินจิต⁴³

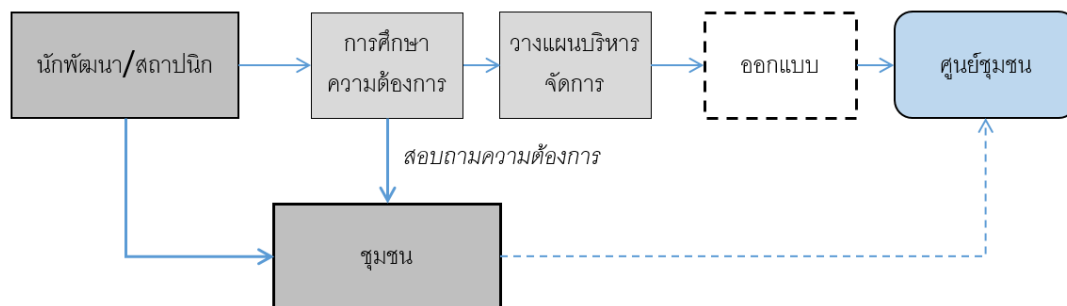
กระบวนการในการจัดตั้ง

การริเริ่มโครงการเป็นเป้าหมายมาจากกระทรวงมหาดไทยที่มุ่งหวังที่จะแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น โดยได้มอบหมายให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ซึ่งอยู่ภายในสังกัดของกรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข โดยมีประธานโครงการ และมีผู้ช่วยอีก 2-3 คน ซึ่งงานอยู่ภายในกระทรวงสาธารณสุข ทำหน้าที่วางแผนและนำร่องโครงการศูนย์สร้างสรรค์ได้ทางด่วนเพลินจิตเป็นที่แรก(แผนภูมิที่2)ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนอยู่ในระดับชั้นกลางคือ กลุ่มคนจะมีส่วนร่วมมากขึ้นในการให้ข้อมูลและคำปรึกษา แต่ยังไม่มีความสนใจในการตัดสินใจ เพราะเป็นการริเริ่มโครงการแบบ (Top Down) เป็นการคิดโครงการขึ้นมา โดยดำเนินการสอบถามกับชุมชนที่อยู่ในกลุ่มเป้าหมาย และมีการปรับเปลี่ยนโครงการเพื่อให้เข้ากับความต้องการ โดยทางศูนย์ตั้งเป้าว่าจะส่งมอบให้ชุมชนดูแลเองทั้งหมด(แผนภูมิที่ 3)

ส่วนในเรื่องของเงินที่ใช้จ่ายในโครงการมาจากเงินของภาครัฐสนับสนุนและเอกชนสนับสนุนทั้งหมด ไม่สามารถที่จะมีเงินใช้จ่ายในโครงการได้เอง เมื่อถึงเวลาที่ต้องการใช้เงินจะต้องเขียนจดหมายของอนุมัติไปยังหัวหน้าโครงการ ซึ่งเป็นระบบของรัฐบาลและยังจะทำให้รัฐและท้องถิ่นห่างเหินกันมากขึ้น



⁴³ สัมภาษณ์ ปุณยภรณ์ ทองนพเก้า, ผู้จัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสร้างสรรค์เพลินจิต, 17 สิงหาคม 2557 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนสร้างสรรค์เพลินจิต.



แผนผังการจัดตั้งศูนย์ชุมชนที่จัดตั้งโดยนักพัฒนาหรือสถาปนิก

ลักษณะการทำงานจากส่วนกลางจะมีการประชุมร่วมกัน 2 เดือนจะมีประชุม 1 ครั้งเพื่อกำหนดโครงการและปรับปรุงโครงการต่อไป และอนาคตกำลังดำเนินการสร้างศูนย์โอท็อป (OTOP) ชุมชนขึ้นเพื่อเป็นแหล่งสร้างรายได้ของคนในชุมชน

กิจกรรมที่มีภายในศูนย์ชุมชน

พื้นที่และกิจกรรมที่มีอยู่ประจำภายในศูนย์

1. ห้องสมุด Electronic
2. สื่อด้านสุขภาพ
3. การเรียนรู้เสริมสร้างวัฒนธรรมการอ่านให้แก่เด็ก
4. โครงการรู้เท่าทันสื่อไอที(IT)
5. ห้องให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต
6. ห้องฝึกทักษะด้านอาชีพ เพื่อสร้างรายได้
7. มุมศิลปะประดิษฐ์

กิจกรรมที่จะจัดขึ้นภายในโครงการ 2 เดือนครั้ง



การประชุมในเรื่องการบริหารจัดการโครงการโดยคณะกรรมการบริหาร เพื่อให้สามารถจัดสรรกิจกรรม

ตอบสนองชุมชนได้



การประชุมหารือและหาข้อสรุปรวมถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาชุมชนต่าง ๆ ณ ศูนย์ชุมชนสร้างสรรค์
เพลินิจิตฯ Creative Community Meeting ของผู้ที่มีส่วนร่วมในโครงการโดยส่วนใหญ่เป็นคนในชุมชนที่ให้ความ
ความสนใจเป็นพิเศษ



ศูนย์ชุมชนสร้างสรรค์เพลินิจิตร่วมกับ อ.ออมสิน ร่วมกันจัดงานตลาดนัดออมสิน "สินค้าชุมชน" เพื่อ
เป็นการส่งเสริมการขาย สร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนรวมถึงการหาตลาดเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่าย
สินค้าจากชุมชนและแหล่งผลิตถึงผู้บริโภคโดยตรงและส่งเสริมสินค้าประเภท OTOP สินค้าวิสาหกิจชุมชน
อาหาร 4 ภาค เครื่องอุปโภค บริโภคในราคาขอมเยาเพื่อบริการแก่ประชาชน

มีบริการตรวจสุขภาพ ชูดหินปูนฟรี ตรวจสุขภาพร่างกายฟรี จากกรมอนามัย คุณหมอมมาให้บริการ
ประชาชนทุกท่าน เพียงนำบัตรประชาชนมาใช้บริการฟรีตามวันเวลา ดังกล่าวณะคะ ทุกวันอังคารสัปดาห์ที่ 2
และสัปดาห์ที่ 4 ของทุกเดือน และตรวจสุขภาพร่างกายฟรี วันพฤหัสบดี เวลา 9:00-15:00น. ที่ศูนย์ชุมชน
สร้างสรรค์ใต้ทางด่วนเพลินิจิต



การเรียนรู้ตักตักปั้นจิ๋ว หนึ่งในหลักสูตรการจัดการเรียน การสอนของ Ploenchit 3C Summer Camp ที่เด็กๆ เพลินจิต 3C Summer Camp ได้เรียนรู้การปั้นจิ๋ว การประดิษฐ์ของจิ๋ว ที่ระลึก พวงกุญแจ แม่เหล็กติดตู้เย็น ของขำร่วย ฯลฯ เป็นหนึ่งกิจกรรมที่ดี กิจกรรมสร้างสรรค์ที่ 3C และหน่วยงานที่รับผิดชอบจัดขึ้นเพื่อสังคม

กิจกรรม Ploenchit 3C Summer Camp ที่ศูนย์สร้างสรรค์เพลินจิตจัดกิจกรรมขึ้นเพื่อสังคม จินตคณิต เป็นการเรียนรู้การฝึกคิดเลขเร็วโดยผ่านกระบวนการใช้ลูกคิด และการจินตนาการ คิดเลขเร็วโดยไม่ผ่านการใช้ลูกคิด ซึ่งเด็กๆ จะได้พัฒนาสมองทั้งทางด้านซ้ายและซีกขวาควบคู่กัน ซึ่งนอกจากจะได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน เด็กๆ ยังได้จินตนาการคิดเลขเร็วได้โดยไม่ต้องใช้เครื่องคิดเลขอีกด้วย



การทำกิจกรรมภายในนอกห้องแต่อยู่ในพื้นที่ของศูนย์สร้างสรรค์เพลินจิต ซึ่งมีพื้นที่สามารถรองรับการทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างดี ที่เรียกว่าลานยืดเหยียด เช่น การฝึกสมาธิ, ฝึกนาฏศิลป์ไทย, การเต้น ทำให้เด็กๆ ได้มาใช้ประโยชน์ในพื้นที่ส่วนนี้ในช่วงที่ว่างหลังเลิกเรียนแล้ว



ทางศูนย์ได้เชิญชุมชนต่าง ๆ เข้าร่วมประชุม ณ ศูนย์ชุมชนสร้างสรรค์ใต้ทางด่วนเพลินจิต เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการฝึกอาชีพ สร้างเสริมรายได้เพื่อประชาชนผู้ที่สนใจในการฝึกอาชีพเสริมและสร้างเสริมรายได้ อาทิ เช่น การทำกระเป๋าถักผ้าไหม การทำดอกไม้งานดิน การทำผลิตภัณฑ์ จากต้นกกเพื่อเตรียมสนับสนุนและส่งเสริมสินค้า OTOP และ Hand Made ที่



จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับ ASEAN ให้กับเด็กและเยาวชนที่มีความสนใจที่มีอายุระหว่าง 8-18 ปี ให้กับเด็กกลุ่ม PloenChit 3C Summer Camp นักเรียนชมรมหน้ากากเปลือยในช่วงระหว่างปิดภาคเรียน และเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาเซียนและเด็กๆ

ปัญหาที่พบในปัจจุบัน

- พื้นที่ที่เป็นการจัดกิจกรรมอยู่ประจำภายในศูนย์ไม่มีการจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ ไม่เกิดความต่อเนื่อง

ช่วงริเริ่มโครงการ - เริ่มโครงการ	ช่วงโครงการเปิด
ห้องสมุด Electronic	มีคอม 4 เครื่อง เด็กเล่นเกมส์ประมาณ 10 กว่าคน
สื่อด้านสุขภาพ	พบเพียงแค้ใบปลิวและหนังสือ ไม่เห็นสื่อที่ชัดเจน
การเรียนรู้เสริมสร้างวัฒนธรรมการอ่านให้แก่เด็ก	หนังสือเก่าและส่วนใหญ่เป็นนิตยสาร ไม่ค่อยมีหนังสือให้ความรู้ หนังสือส่วนใหญ่ได้จากการบริจาค
โครงการรู้เท่าทันสื่อไอที(IT)	ไม่เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจน
ห้องให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต	ยกเลิกไม่พบในโครงการ
ห้องฝึกทักษะด้านอาชีพ เพื่อสร้างรายได้	ไม่เกิดการใช้เป็นประจำ ปล่อยให้ห้องว่าง(ส่วนใหญ่เพื่อจัดประชุม)
มุมศิลปะประดิษฐ์	ยกเลิกไม่พบในโครงการ

- กิจกรรมที่จัดขึ้นส่วนใหญ่เป็นการจำกิจกรรมแบบไม่ประจำ ซึ่งมีการจัด 2 เดือนครั้ง แต่ครอบคลุมกลุ่มคนที่เข้ามาใช้งานที่ค่อนข้างหลากหลาย แต่การจัดกิจกรรมเช่นนี้ยังไม่สามารถตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาของชุมชนบริเวณใกล้เคียงมากเท่าที่ควร และการทำกิจกรรมที่ไม่ต่อเนื่องทำให้ไม่เกิดประโยชน์จากการที่สร้างพื้นที่นั้นอย่างเต็มประสิทธิภาพ
- ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นจุดอ่อนของโครงการที่สำคัญที่สุด เพราะตั้งแต่จัดตั้งโครงการมาชุมชนหรือกลุ่มเป้าหมายเข้าไปมีส่วนร่วมน้อยมาก
- ปัจจุบันคณะกรรมการที่เป็นคนในชุมชนไม่ทำงานเพราะไม่มีเงินเดือนให้ ทำแต่ผู้นำชุมชนเป็นครั้งคราว
- ยังเพิ่งพึ่งการรับเงินแบบได้เปล่าจากผู้สนับสนุน ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างสะดวก และขาดความเป็นเจ้าของของชุมชนที่ได้รับประโยชน์ โครงการสร้างรายได้ให้กับศูนย์ยังมีน้อย



การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 1

หลังจากที่มีการทราบที่มาของโครงการและทราบถึงข้อมูลของชุมชนเบื้องต้นแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการวางแผนการมีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดต่างๆจากบทที่ 2 มาแล้ว โดยเป็นการวางแผนแบบตั้งคำถาม Wh-Question⁴⁴ ในรายละเอียดจากตารางที่ 5.1 การวางแผนในครั้งนี้จะการวางแผนเป็นลำดับขั้นเพื่อให้ชาวชุมชนเข้าใจ ซึ่งจะแบ่งการอธิบายออกเป็น 7 ช่วงพร้อมทั้งข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญโดยสรุปดังนี้

ช่วงที่ 1 จะเป็นการทำให้ชาวชุมชนเข้าใจถึงการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมโดยนำเสนอผ่านโครงการที่ไม่ประสบความสำเร็จ ปรับแนวคิดให้ชาวชุมชนมีแนวคิดเดียวกันชาวชุมชนลุกขึ้นมาทำเองมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และกระตุ้นให้เกิดความเข้าใจในชุมชนของตนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ⁴⁵ มีตัวอย่างโครงการที่ประสบความสำเร็จชุมชนจะได้มองเห็นภาพ เตรียมมองหาผู้ที่จะประสานงานต่อได้ ประชาสัมพันธ์โดยการแจกใบปลิว เพื่อเป็นการแนะนำตัวเองและชาวชุมชนทราบแผนและกำหนดการ (เพราะทดลองประสานงานแล้วไม่เวิร์ค) ซึ่งข้อแนะนำนี้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานกับข้อค้นพบที่ชาวชุมชนไม่ทราบเรื่องการจัดตั้งศูนย์ชุมชนได้อย่างดี

ช่วงที่ 2 เป็นช่วงที่ผู้วิจัยเดินสำรวจชุมชนเพียงคนเดียวเพื่อสำรวจศึกษาชุมชน และทำความเข้าใจกับชาวชุมชนให้มากขึ้น ซึ่งวางแผนไว้ว่าจะใช้ 2 เดือนในการดำเนินสำรวจและเก็บข้อมูล

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ การเดินชุมชนด้วยตัวเองเป็นข้อดี เพราะถ้าชาวชุมชนพาเดินจะเกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้าหาและเกิดเป็นข้อมูลที่บิดเบือนตามผู้พาเดิน และควรทำการศึกษาในหลายๆช่วงวันเวลาเพราะจะทำให้พบกิจกรรมที่แตกต่างกัน (ส่วนใหญ่ใช้เวลา 3 เดือนเป็นอย่างต่ำทำแผนที่ พร้อมทำความเข้าใจกับชาวชุมชน)

ช่วงที่ 3 การจัดกิจกรรมกลุ่ม Work shop ขึ้น 3 ครั้ง โดยครั้งแรกเป็นการมุ่งเน้นให้คิดชาวชุมชนมองถึงอนาคตของทั้งตัวเองและชุมชน ซึ่งจะเป็ลำดับขั้นของการคำนึงถึงการพัฒนา และใน 2 ต่อมาจะเป็นการระดมสมองให้ได้ความต้องการในการจัดทำรายละเอียดโครงการเป็นความต้องการและพื้นที่โครงการผ่านการระดมสมองแบบแบ่งกลุ่มจากความต้องการ เช่น คนที่อยากมีความต้องการที่พักผ่อนเป็นสวนสาธารณะจะจัดมาอยู่กลุ่มเดียวกับสนามเด็กเล่นและให้คิดพื้นที่ออกมาทั้งอุปกรณ์ที่ต้องใช้และตารางกิจกรรม

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ควรที่จะแบ่งเป็นกลุ่ม เด็ก คนแก่ ผู้ชาย และผู้หญิง มากกว่าแบ่งตามความต้องการเผื่อคนที่มีความต้องการหลายอย่างจะอยากออกความคิดเห็น

⁴⁴ เป็นการถามแบบเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบโดยถาม What ทำอะไร, Where ที่ไหน, When เมื่อไหร่, Who ใครบ้างที่เกี่ยวข้อง, How จะมีการดำเนินการอย่างไร, Expected และความคาดหวังที่อยากได้ทั้ง ผลผลิต(output) และผลลัพธ์(outcome) คืออะไร

⁴⁵ ปรีกษาผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ปฐมา หรุ่นรักวิทย์ วันที่ 18 ธันวาคม 2557

ช่วงที่ 4 สอบถามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพิ่มเติม ซึ่งเป็นเพียงการเข้าไปสอบถามความต้องการผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้นซึ่งในที่นี้คือ สำนักงานทรัพย์สินฯ และสำนักงานเขตห้วยขวาง โดยวางแผนให้กลุ่มกรรมและผู้วิจัยเป็นตัวแทนเข้าไปสอบถาม

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ จัดให้อยู่ร่วมกับกิจกรรม Work shop ไม่ควรแยกออกจากกัน เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมอื่นๆเข้าใจกระบวนการไปพร้อมๆกัน

ช่วงที่ 5 ช่วงการออกแบบและเขียนแบบ ในช่วงนี้เป็นการวางแผนที่นอกเหนือจากขอบเขตของงานวิจัย หัวงผลให้ได้มาซึ่งแบบอาคารที่แน่นอน เพื่อนำไปคิดประเมินราคาและนำไปสู่การวางแผนบริหารจัดการที่แม่นยำ โดยในขั้นตอนนี้จะเป็นการระดมสมองร่วมกับชาวชุมชนสร้างเป็นแบบร่างที่ขึ้นมาในครั้งแรก โดยการรวบรวมข้อมูลความต้องการทั้งหมดและข้อเสนอแนะของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรวมทั้งผู้วิจัยเองใส่ลงไปด้วย โดยการวางแผนในขั้นตอนนี้จะเป็นการคำนึงถึงการวางแผนกิจกรรมภายในอาคารและผังองค์กร เพื่อให้สอดคล้องต่อการทำไปคิดพื้นที่อาคารมากที่สุด และนำไปพัฒนาเป็นแบบร่างครั้งที่ 2 ที่โดยผู้วิจัยใช้ความรู้ของสถาปนิกจัดเรียงให้ถูกต้องตามความเป็นไปทางด้านกายภาพของอาคาร และนำไปพัฒนาเป็นแบบก่อสร้างโดยผ่านการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนในทุกๆขั้นตอน

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ในขั้นตอนการออกแบบควรมีการสร้างเป็นแบบขึ้นมาก่อน แล้วจึงให้มีการปรับแก้จากการระดมสมองเพราะให้ชุมชนออกแบบเองตั้งแต่แรกจะสรุปยาก

ช่วงที่ 6 ศึกษาความเป็นไปได้ โดยชาวชุมชนคิดวิเคราะห์หาทางเลือกร่วมกับผู้วิจัยในประเด็นทางด้านเทคนิค ด้านการเงิน และด้านบริหารจัดการเบื้องต้น

ช่วงที่ 7 การวางแผนบริหารจัดการโครงการ แบ่งเป็นการวางแผนบริหารจัดการโครงการหลังเปิดใช้งานและการบริการจัดการอาคาร โดยชาวชุมชนคิดวิเคราะห์หาทางเลือกร่วมกับผู้วิจัย

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ สืบหาคนที่แบ่งเบาภาระในแต่ละฝ่าย เช่น การก่อสร้าง การเงิน โครงการเป็นต้น รวมถึงการใช้วัสดุเหลือใช้ของชุมชนเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายหรือแม้กระทั่งพลังงานทางเลือกต่างๆซึ่งต้นทุนต่างกันไม่มากนัก

สรุปข้อดีของแผนที่ 1 มีการวางแผนที่จะปรับความเข้าใจชาวชุมชน การทำเช่นนี้ชาวชุมชนนำให้ความร่วมมือและทำให้การดำเนินงานง่ายขึ้น ลดข้อขัดแย้ง

สรุปข้อเสียของแผนที่ 1 การจัดกิจกรรม Work shop ใช้เวลานานเกินไป การจัดกิจกรรมกลุ่มไม่ควรใช้เวลานานเพราะจะทำให้เกิดความเบื่อหน่ายและการแบ่งกลุ่มจากความต้องการนั้นอาจจะเป็นเรื่องยากควรที่จะแบ่งจากกลุ่มอายุและเพศมากกว่า และไม่ควรยึดติดกับกลุ่มกรรมการชุมชนมากเกินไปอาจเกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เกิดการกระจายข่าวได้ นอกจากนี้ในส่วนของการออกแบบหากให้ชาวชุมชนคิดวางแผนเองตั้งแต่แรกจะทำให้สรุปความต้องการได้ยาก

ซึ่งการวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 1 ไม่ได้นำมาใช้ในการดำเนินการแต่จะกลายเป็นเค้าโครงในการวางแผนและการดำเนินงานในครั้งต่อไป **โดยเฉพาะในเรื่องการให้คิดถึงเรื่องของอนาคตทั้งของตัวเองและชุมชน และวางแผนให้ชาวชุมชนการออกแบบและผู้วิจัยนำไปคิดต่อเป็นแบบร่างที่สมบูรณ์ ซึ่งจะนำไปปรับใช้งานจริงต่อไป**

ตารางที่ 1 การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 1

What & Where	When	Who	How	Expected
1. ประชุมรวมครั้งที่ 1 ที่ศูนย์เด็กเล็ก	2 ชม.	ชาวชุมชน	1. นำเสนอโครงการที่ไม่ประสบความสำเร็จและอธิบายว่าเกิดจากสาเหตุใด	เข้าใจและเห็นความสำคัญของการใช้กระบวนการมีส่วนร่วม
			2. สร้างความเข้าใจว่าโครงการที่ยั่งยืนควรจะทำเช่นไร	ปรับทัศนคติให้ชุมชนทำเองและเป็นเจ้าของ
			3. บอกเล่าความเป็นมาของชุมชน ข้อดีของชุมชน ทรัพยากรที่มีภายในชุมชน และสิ่งที่ชุมชนเป็นกังวล แผนกิจกรรมมีส่วนร่วม	เสริมสร้างการมีส่วนร่วม และสร้างความเข้าใจกับชุมชนตัวเองมากขึ้น
2. เดินสำรวจพื้นที่ชุมชน บริเวณรอบๆชุมชน	2 เดือน	ชาวชุมชน	- เดินสำรวจโดยใช้แผนที่ และเขียนระบุตำแหน่งทรัพยากรและข้อมูลที่ได้จากการประชุมรวมครั้งที่ 1	- เกิดความเข้าใจจากข้อมูลที่ได้รับการบอกเล่า - สร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
3. จัด Work shop ครั้งที่ 1 “อนาคต” - อนาคตตัวเอง - อนาคตชุมชน	3 ชม.	ชาวชุมชน	แบ่งกลุ่มตามประเภทประชากร โดยใช้โพสอิท 1. เด็ก (สีเหลือง) 2. วัยทำงานประจำ (สีฟ้า) 3. วัยทำงานธุรกิจตัวเอง-ร้านค้าชุมชน (สีส้ม) 4. คนชรา (สีชมพู) โดยให้นักถึงอนาคตตัวเองอนาคตชุมชนและเขียนบนโพสอิท	- สร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดในชุมชน (สร้างความร่วมมือก่อนเริ่มโครงการ) - เพื่อให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาจากตัวเองไปสู่ชุมชน
ต่อด้วย Work Shop อนาคตศูนย์ชุมชน ร่วมกันแบ่งตามกลุ่ม เขียนความต้องการและพื้นที่บนผัง ที่ศูนย์เด็กเล็ก			เขียนความต้องการของศูนย์ชุมชนลงไปบนโพสอิท และจัดกลุ่มโพสอิทที่มีความต้องการเหมือนกันแปะบนผนังเป็นกลุ่มๆ จะทำให้เห็นถึงความต้องการและกลุ่มคนที่ต้องการต่างๆตามสี	- ได้ความต้องการในการจัดตั้งศูนย์ชุมชน - ได้การมีส่วนร่วมจากชาวชุมชน
4. จัด Work shop ครั้งที่ 2 ตามกลุ่มความต้องการ	3 ชม. (วันที่ 1)	กลุ่ม Work shop	- แบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่มตามการรวบรวมความต้องการจากการ Work shop ครั้งที่ 1 และ	- ชาวชุมชนได้ใช้ความรู้ความสามารถของชาวชุมชนเองใน

<p>1.กลุ่มกิจกรรมสร้างรายได้</p> <p>2.กลุ่มการเรียนรู้(ธุรกิจ-การศึกษาวิชาชีพ) ที่ศูนย์เด็กเล็ก</p>			<p>ช่วยกันคิดผังความต้องการร่วมกันเป็นกลุ่ม เขียนผังร่างเป็นพื้นที่ (อุปกรณ์,ตารางกิจกรรม)</p> <p>- นำความต้องการมารวมกันเป็นที่อาคารและปรับลดตามพื้นที่ๆต้องการ</p>	<p>การคิดวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญในรายละเอียด</p> <p>โครงการที่สัมพันธ์กับการพัฒนา</p> <p>- ได้พื้นที่อาคารที่เกิดจากผู้ใช้งานอาคารโดยตรง</p>
<p>5.จัด Work shop ครั้งที่ 3</p> <p>ตามกลุ่มความต้องการ</p> <p>3.กลุ่มกิจกรรมพักผ่อน (คนทำงาน-เด็ก)</p> <p>4.กลุ่มหัวหน้าชุมชน ที่ศูนย์เด็กเล็ก</p>	<p>3 ชม. (วันที่ 2)</p>	<p>กลุ่ม Work shop</p>	<p>- แบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่มตามการรวบรวมความต้องการจากการ Work shop ครั้งที่ 1 และช่วยกันคิดผังความต้องการร่วมกันเป็นกลุ่ม เขียนผังร่างเป็นพื้นที่ (อุปกรณ์,ตารางกิจกรรม)</p> <p>- นำความต้องการมารวมกันเป็นที่อาคารและปรับลดตามพื้นที่ๆต้องการ</p>	<p>- ชาวชุมชนได้ใช้ความรู้ความสามารถของชาวชุมชนเองในการคิดวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญในรายละเอียด</p> <p>โครงการที่สัมพันธ์กับการพัฒนา</p> <p>- ได้พื้นที่อาคารที่เกิดจากผู้ใช้งานอาคารโดยตรง</p>
<p>6.กลุ่มผู้นำโครงการ สอบถามความต้องการ กับ สำนักงานเขต (ผู้ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน) ที่สำนักงานเขต</p>		<p>กลุ่มกรรมการชุมชนและผู้วิจัย</p>	<p>- สัมภาษณ์เพื่อสอบถามความต้องการด้านพื้นที่ ตารางกิจกรรม ข้อตกลงต่างๆ</p>	<p>ได้คำตอบและพื้นที่เพื่อทำการออกแบบต่อไป</p>
<p>7.กลุ่มผู้นำโครงการ สอบถามความต้องการ กับ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (เจ้าของที่ดิน) ที่สำนักงานทรัพย์สิน</p>		<p>กลุ่มกรรมการชุมชนและผู้วิจัย</p>	<p>- สัมภาษณ์เพื่อสอบถามความต้องการด้านพื้นที่ ตารางกิจกรรม ข้อตกลงต่างๆ</p>	<p>ได้คำตอบและพื้นที่เพื่อทำการออกแบบต่อไป</p>
<p>8. การออกแบบ</p> <p>จะต้องคำนึงถึงความต้องการที่ได้ข้างต้นและทรัพยากรภายในชุมชน ที่ศูนย์เด็กเล็ก</p>	<p>3 ชม. วัน</p>	<p>ชาวชุมชน + Hypothesis จากผู้วิจัย</p>	<p>- เป็นการระดมสมองสร้างเป็นแบบร่างที่ขึ้นมา โดยการรวบรวมข้อมูลความต้องการทั้งหมดและข้อเสนอแนะของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรวมทั้งผู้วิจัยเองใส่ลงไปด้วย</p>	<p>- ได้แบบร่างครั้งที่ 1</p> <p>- พุดคุยสรุปปรับปรุงแบบเพื่อนำมาเสนอครั้งต่อไป</p>
<p>9. วางแผนการดำเนินการ(เบื้องต้น) ที่ศูนย์เด็กเล็ก</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การจัดองค์กร 	<p>เดียวกัน</p>	<p>ชาวชุมชนและผู้วิจัย</p>	<p>- สอบถามความต้องการชุมชนในการทำหน้าที่ภายในศูนย์ และช่วยกันวางแผนองค์กรและช่วงเวลากิจกรรมต่างๆ</p>	<p>- ได้การวางแผนบริหารจัดการเบื้องต้น</p>

● กิจกรรมและ ช่วงเวลา				
10. นำเสนอแบบร่าง ครั้งที่ 2 ที่ศูนย์เด็กเล็ก			- นำเสนอแบบร่างครั้งที่ 2 เพื่อ สรุปร่วมกับชาวชุมชน	- ได้ข้อสรุปใน รายละเอียดและการ ออกแบบของศูนย์ ชุมชน
11.แบบก่อสร้าง ที่ศูนย์เด็กเล็ก	1 เดือน	สถาปนิก	- จัดจ้างสถาปนิกหรือสถาปนิก อาสาเข้ามาทำการเขียนแบบ ก่อสร้าง	- ได้แบบนำไปประเมิน ราคา
12.Feasibility Study 1)เทคนิค จัดซื้อ(Construction) - ทรัพยากรเก่า - ทรัพยากรใหม่		ชาวชุมชน และผู้วิจัย	- เป็นการสนทนากลุ่มและระดม สมองร่วมกับชาวชุมชน	- ค้นหาทางเลือกและ ทรัพยากรที่จะ สามารถลดรายจ่ายได้ - ชุมชนเข้าใจโครงการ สามารถบริหารจัดการ เองได้
2)การเงิน(แหล่งเงิน-การ จัดการเงิน) - ภายในชุมชน - ภายนอกชุมชน(กู้ยืม) - ภายนอกชุมชน(บริจาค)		ชาวชุมชน และผู้วิจัย	- เป็นการสนทนากลุ่มและระดม สมองร่วมกับชาวชุมชน	- ได้ข้อสรุปทางการเงิน ของโครงการในการ ดำเนินงานต่อไป ทั้ง การเงินของศูนย์และ แหล่งเงิน - ชุมชนเข้าใจโครงการ สามารถบริหารจัดการ เองได้
3)การบริหารจัดการ - การจัดการองค์กร - กิจกรรมและช่วงเวลา		กลุ่ม กรรมการ ชุมชนและ ผู้วิจัย	- เป็นการสนทนากลุ่มและระดม สมองร่วมกับชาวชุมชน	- ได้แผนการ ดำเนินงานหลังเปิดใช้ - ชุมชนเข้าใจโครงการ สามารถบริหารจัดการ เองได้
13.บริหารจัดการโครง - การบริหารโครงการ - บริการจัดการอาคาร		กลุ่ม กรรมการ ชุมชนและ ผู้วิจัย	- เป็นการสนทนากลุ่มและระดม สมองร่วมกับชาวชุมชน	- ได้แผนการ ดำเนินงานหลังเปิดใช้ - ชุมชนเข้าใจโครงการ สามารถบริหารจัดการ เองได้

หมายเหตุ ในตารางส่วนที่เป็นสีเทาเป็นส่วนที่คิดขึ้นมาออกเหนือจากของเขตของวิทยานิพนธ์
ตัวหนังสือสีแดงในตารางจะเป็นการวางแผนที่ได้พัฒนามาใช้จริง

การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 2

หลังจากที่ลงพื้นที่เพื่อทำการศึกษาร่วมกันและได้ทราบข้อมูลที่มากขึ้นแล้ว มีการปรับแก้สถานการณ์ในการกระจายข่าวโดยแจกใบปลิวประชาสัมพันธ์ ทำความเข้าใจและปรับทัศนคติกับชาวชุมชนแล้วบางส่วน จึงนำมาสู่การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 2 ซึ่งในครั้งนี้อันตรายที่ไม่ได้นำไปปรึกษาในรายละเอียดกับผู้เชี่ยวชาญ สามารถแบ่งเป็นช่วงของการวางแผนได้ 3 ช่วง ซึ่งในช่วงของการวางแผนคือ

ช่วงที่ 1 ช่วงการ Work Shop ให้ได้มาซึ่งรายละเอียดโครงการ จะเน้นที่การช่วยกันจัดกิจกรรมจากกลุ่มชาวชุมชนร่วมกับผู้วิจัยเพื่อให้ได้การมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน โดยจะช่วยกันเตรียมงานและเน้นที่ชาวชุมชนมากกว่าเพียงแค่กรรมการชุมชนที่เป็นตัวแทน แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน

- 1) **Workshop 1 “พื้นที่ว่างภายในชุมชน”**
- 2) **นำเสนอปรับทัศนคติ** เป็นการกระตุ้นในเล็กเห็นความสำคัญปัญหาภายในชุมชน จะมุ่งเน้นที่การปรับทัศนคติ 3 ประเด็นคือ 1)เห็นความสำคัญของศูนย์ชุมชนว่าเป็นส่วนหนึ่งของงานพัฒนา 2)มีการใช้งานร่วมกันเพื่อเป็นโครงการนำร่องและสะดวกต่อการบริหารจัดการ 3) เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมและให้ชาวชุมชนสามารถบริหารจัดการเองได้
- 3) **Workshop 2 “อนาคต”** เป็นแผนที่เหมือนกับครั้งที่ 1 ซึ่งชาวชุมชนจะบอกความต้องการโดยผ่านการคิดถึงอนาคตของชุมชนทั้งด้านการพัฒนาและกายภาพ เพื่อให้เกิดเป็นรายละเอียดโครงการ
- 4) **สรุปความต้องการ** หลังจากที่ผ่านมาได้รายละเอียดโครงการ และมีการสอบถามความต้องการของสำนักงานเขตและสำนักงานทรัพย์สินฯเพื่อเชื่อมโยงความต้องการด้านการพัฒนาอื่นๆเข้ากับชุมชน

ช่วงที่ 2 ช่วงออกแบบ เป็นขั้นตอนการออกแบบที่พัฒนาแบบโดยผู้วิจัยในครั้งแรก ซึ่งรวบรวมมาจากความต้องการในการทำกิจกรรมที่ผ่านมา และนำมาวางแผนโครงการ จากนั้นนำแบบมาพูดคุยกับชาวชุมชนและพัฒนาต่อจนได้แบบสรุป

ช่วงที่ 3 ช่วงการศึกษาความเป็นไปได้และการวางแผนบริหารจัดการ หลังจากได้แบบที่สรุปแล้วสามารถนำมาคิดประเมินราคาเบื้องต้นได้ ผู้วิจัยร่วมกับชาวชุมชนวางแผนบริหารจัดการ พุดคุยเรื่องการเงิน ต้นทุน,แหล่งเงินทุน,ระยะเวลาคืนทุน,กิจกรรมที่สร้างรายได้บริหารโครงการ องค์กร, ตารางกิจกรรมบริหารจัดการอาคาร งบประมาณการบำรุง,หน้าที่ และอื่นๆ จากนั้นเชิญทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมฟังสรุปโครงการจากที่ได้ดำเนินการและผลที่ได้จากการดำเนินการ

สรุปข้อดีของแผนที่ 2 มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในทุกๆขั้นตอนของการวางแผน โดยให้ชาวชุมชนร่วมเตรียมจัดงาน Work shop ในแต่ละครั้ง

สรุปข้อเสียของแผนที่ 2 ในขั้นตอนการออกแบบค่อนข้างแยกกับส่วนของการวางแผนการบริหารจัดการทำให้อาจจะตกหล่นการคำนึงถึงการบริหารอาคารบางอย่างได้

ซึ่งการวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 2 ไม่ได้นำมาใช้ในการดำเนินการแต่จะกลายเป็นเค้าโครงในการวางแผนและการดำเนินงานในครั้งต่อไป **โดยเฉพาะในเรื่องของการศึกษาที่ว่างจากการจัดกิจกรรม Workshop 1 ให้ชาวชุมชนมีส่วนร่วมในการศึกษาชุมชนของตนเองและการให้คิดถึงเรื่องของอนาคตทั้งของตัวเองและชุมชน ซึ่งจะนำไปปรับใช้งานจริงต่อไป**

ตารางที่ 2 การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 2

What & Where	When	Who	How	Expected
เตรียมงาน workshop 1 “พื้นที่ว่างภายในชุมชน”	24/01/58	ชาวชุมชนและผู้วิจัย	- วาดแผนที่ชุมชนแผ่นใหญ่ 2 แผ่น - เตรียมอุปกรณ์สติ๊กเกอร์สี	การมีส่วนร่วม (ทุกขั้นตอน)
Workshop 1 “พื้นที่ว่างภายในชุมชน”	25/01/58	ชาวชุมชนและผู้วิจัย	- แปะกระดาษและเวลาบนพื้นที่รอบข้างรอบๆชุมชน - วาดภาพชุมชนในความคิดของตัวเอง	- พฤติกรรมพื้นที่ว่างในชุมชน - ความเห็นที่มีต่อชุมชน
เตรียมงาน “นำเสนอปรับทัศนคติ”	31/01/58	ชาวชุมชนและผู้วิจัย	เตรียมสถานที่และอุปกรณ์	การมีส่วนร่วม(ทุกขั้นตอน)
“นำเสนอปรับทัศนคติ”	01/02/58	ชาวชุมชนและผู้วิจัย	1.นำเสนอสถานการณ์ในปัจจุบันที่ซซ.จะต้องพบเจอ 2.ปัญหาของชุมชนจากสายตาผู้วิจัย 3.ยกตัวอย่างชุมชนที่ประสบความสำเร็จ 4.อธิบายปฏิทินกิจกรรมของโครงการ 5.ให้เสนอแนวคิดเบื้องต้นว่าศูนย์ชุมชนควรจะเป็น?	- ปรับทัศนคติให้ชุมชนทำเองและเป็นเจ้าของ - เข้าใจชุมชนตัวเอง
Workshop 2 “อนาคต” 1.อนาคตตัวเองใน 2.อนาคตชุมชน 3.อนาคตศูนย์ชุมชน	08/02/58	เด็ก-คนชรา ญ-ช	แบ่งกลุ่มตามประเภทประชากรโดยใช้โพสอิท 1.เด็ก(สีเหลือง) 2.คนชรา(สีฟ้า) 3.ผู้หญิง(สีชมพู) 4.ผู้ชาย(สีเขียว)	- ความสำเร็จความต้องการในการทำศูนย์ชุมชนแบ่งตามกลุ่ม - สร้างการมีส่วนร่วม - สร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดในชุมชน(สร้างความร่วมมือก่อนเริ่มโครงการ)
เชิญสำนักงานเขต (ผู้เข้าพื้นที่)	14/02/58	ชาวชุมชนและผู้วิจัย,เขต	- สัมภาษณ์เพื่อสอบถามความต้องการด้านพื้นที่ ตารางกิจกรรม ข้อตกลงต่างๆ	ได้คำตอบและพื้นที่เพื่อทำการออกแบบต่อไป
สรุปความต้องการ (Programing)	15/02/58	ชาวชุมชนและผู้วิจัย	1.สรุปจากการประชุมครั้งแรก 2.สรุปการเขียนความต้องการใส่กระดาษ	สรุปความต้องการนำไปสู่ขั้นตอนการออกแบบและวางแผน

			3.แนะนำเพิ่มเติมจากผู้วิจัย 4.สรุปรวมทั้งหมด 5.จัดตั้งองค์กร(นำไปสู่การจัดวางสำนักงาน)	
นำเสนอความคืบหน้ากับทรัพย์สินครั้งที่ 1	15/02/58	ชาวชุมชนและผู้วิจัย,ทรัพย์สินฯ	นำเสนอแบบและรับฟังความคิดเห็นจากทรัพย์สิน	ให้เจ้าของที่ดินทราบกระบวนการทำงานในทุกๆขั้นตอน
ออกแบบร่างครั้งที่ 1	16/02/58 28/02/58	ผู้วิจัย	นำเสนอแบบและรับฟังความคิดเห็นจากชุมชน	สร้างการมีส่วนร่วมพัฒนาแบบ
“นำเสนอแบบร่างครั้งที่ 1”	01/03/58	ชาวชุมชนและผู้วิจัย	พูดคุยปรับปรุงแบบ	สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม
“นำเสนอแบบร่างครั้งที่ 2”	08/03/58	ชาวชุมชนและผู้วิจัย	พูดคุยปรับปรุงแบบขั้นสุดท้าย	สร้างกระบวนการมีส่วนร่วม
“นำเสนอแบบ final”	15/03/58	ชาวชุมชนและผู้วิจัย	พูดคุยถึงแนวทาง “ด้านเทคนิค”	วางแผนบริหารจัดการ
ร่วมกันวางแผนศึกษาความเป็นไปได้และการบริหารจัดการศูนย์ชุมชน	29/03/58	ชาวชุมชนและผู้วิจัย	พูดคุยเรื่องการเงิน ต้นทุน, แหล่งเงินทุน, ระยะเวลาคืนทุน, กิจกรรมที่สร้างรายได้ บริหารโครงการ องค์กร, ตารางกิจกรรม บริหารจัดการอาคาร งบประมาณ รบบการบำรุง, หน้าที่ อื่นๆ	วางแผนบริหารจัดการจัดการที่ครบครุก่อนการเปิดใช้
ประชุมร่วมกับทุกฝ่ายเพื่อสรุปและอนุมัติการก่อสร้างต่อไป	05/04/58	ทุกฝ่าย	นำเสนอผลกานดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งหมดให้กับทุกฝ่าย รับทราบเพื่อที่จะดำเนินงานก่อสร้างต่อไป	รับทราบแนวทางการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งหมดอนุมัติการก่อสร้างต่อไป

หมายเหตุ ในตารางส่วนที่เป็นสีเทาเป็นส่วนที่คิดขึ้นมาออกเหนือจากของเขตของวิทยานิพนธ์
ตัวหนังสือสีแดงในตารางจะเป็นการวางแผนที่ได้พัฒนามาใช้จริง

การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 3

ในการวางแผนครั้งนี้ถูกปรับปรุงจากการวางแผนครั้งที่ 2 ให้ ในขั้นตอนนี้เป็นการปรับแก้ด้วยตัวเองยังไม่นำไปสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสามารถแบ่งเป็นช่วงของการวางแผนได้ 4 คือ

ช่วงที่ 1 ช่วงของการ work shop เป็นวันเดียวและใช้เวลาไม่มาก ส่วนในรายละเอียดต่างๆ เหมือนกันกับการวางแผนครั้งที่ 2 เพียงแค่สลับลำดับการจัดกิจกรรม ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการมีการปรับให้เข้าร่วมแบบการประชุมกับชาวชุมชนเพื่อรับทราบความต้องการพร้อมๆ กัน และนำมาสรุปร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการ work shop ร่วมกับชุมชนในขั้นตอนสุดท้ายก่อนการออกแบบ

ช่วงที่ 2 ประชุมแนวทางการจัดการเบื้องต้น เป็นการร่วมกันวางแผนในการจัดตั้งองค์กรจัดสรรทรัพยากรในชุมชน ร่วมกับชาวชุมชน

ช่วงที่ 3 การออกแบบ และจากนั้นผู้วิจัยนำไปคิดแบบร่างโครงการและนำมาประชุมร่วมกับชาวชุมชนจนถึงได้แบบร่างขั้นสุดท้าย

ช่วงที่ 4 การศึกษาความเป็นไปได้และบริหารจัดการ จากการดำเนินงานที่ผ่านมาชาวชุมชนยังไม่ได้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ได้ จึงมีการปรับเปลี่ยนเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยคิดว่าควรที่จะนำมาดำเนินการเองก่อนแล้วจึงนำเสนอกับชุมชนและปรับแก้ให้ตรงกับความต้องการกับชาวชุมชนมากที่สุด และสรุปนำเสนอผลการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งหมดให้กับทุกฝ่าย

สรุปข้อดีของแผนที่ 3 มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในทุกๆ ขั้นตอนของการวางแผน โดยให้ชาวชุมชนร่วมเตรียมจัดงาน Work shop ในแต่ละครั้ง และมีการปรับแผนงานให้เกิดความกระชับตามเวลาและไม่ให้เกิดความน่าเบื่อ

สรุปข้อเสียของแผนที่ 3 ในขั้นตอนการศึกษาความเป็นไปได้และบริหารจัดการ ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเอง อาจขาดการมีส่วนร่วมในช่วงขั้นตอนนี้และชาวชุมชนไม่เข้าใจกระบวนการและที่มาที่ไปของแผนงานได้

ซึ่งการวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 3 ไม่ได้นำมาใช้ในการดำเนินการแต่จะกลายเป็นเค้าโครงในการวางแผนและการดำเนินงานในครั้งต่อไป

ตารางที่ 3 การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 3

What & Where	When	Who	How	Expected
เตรียมงาน workshop	7/02/58	ชาวชุมชนและผู้วิจัย	- วาดแผนที่ชุมชนแผ่นใหญ่ 2 แผ่น - เตรียมอุปกรณ์สตีกเกอร์สี	การมีส่วนร่วม(ทุกขั้นตอน)
“นำเสนอปรับทัศนคติ”	8/03/58	ชาวชุมชนและผู้วิจัย	1.นำเสนอสถานการณ์ในปัจจุบันที่ชช.จะต้องพบเจอ 2.ปัญหาของชุมชนจากสายตาผู้วิจัย 3.ยกตัวอย่างชุมชนที่ประสบความสำเร็จ 4.อธิบายปฏิทินกิจกรรมของโครงการ	- ปรับทัศนคติให้ชุมชนทำเองและเป็นเจ้าของ - เข้าใจชุมชนตัวเอง

			5.ให้เสนอแนวคิดเบื้องต้นว่า ศูนย์ชุมชนควรจะเป็น?	
Workshop 2 “อนาคต” 1.ตัวเราเองตอนนี้เป็น อย่างไร 2.อนาคตของตัวเองใน อีก 10,20,50 ปี 3.อนาคตชุมชนจะเป็น อย่างไร		เด็ก-คนชรา ญ-ช	แบ่งกลุ่มตามประเภท ประชากรโดยใช้โพสอิท 1.เด็ก(สีเหลือง) 2.คนชรา(สีฟ้า) 3.ผู้หญิง(สีชมพู) 4.ผู้ชาย(สีเขียว)	- ได้รับความต้องการในการ ทำศูนย์ชุมชนแบ่งตาม กลุ่ม - สร้างการมีส่วนร่วม - สร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิด ในชุมชน(สร้างความ ร่วมร่วมนอกก่อนเริ่ม โครงการ)
Workshop 1 “พื้นที่ว่างภายใน ชุมชน”		ชาวชุมชน และผู้วิจัย	- แปะกระดาษและเวลาบน พื้นที่ว่างรอบๆชุมชน - วาดภาพชุมชนในความคิด ของตัวเอง	- พฤติกรรมพื้นที่ว่างใน ชุมชน - ความเห็นที่มีต่อชุมชน
เชิญสำนักงานเขตและ ทรัพยากรสังคมชี้แจง ความต้องการ	15/03/58	เขต, ทรัพยากร ชาวชุมชน และผู้วิจัย	- สัมภาษณ์เพื่อสอบถาม ต้องการด้านพื้นที่ ตาราง กิจกรรม ข้อตกลงต่างๆ	ได้คำตอบและพื้นที่เพื่อทำ การออกแบบต่อไป
สรุปความต้องการ (Programing)	8/03/58	ชาวชุมชน และผู้วิจัย	1.สรุปจากการประชุมครั้งแรก 2.สรุปการเขียนความต้องการ ใส่กระดาษ 3.แนะนำเพิ่มเติมจากผู้วิจัย 4.สรุปรวมทั้งหมด	สรุปความต้องการนำไปสู่ ขั้นตอนการออกแบบ และวางแผน
ประชุมแนวทางการ จัดการเบื้องต้น	15/03/58	ชาวชุมชน และผู้วิจัย	จัดตั้งองค์กร จัดสรรทรัพยากร ในชุมชน	ให้เจ้าของที่ดินทราบ กระบวนการทำงานทุก ขั้นตอน
นำเสนอแบบร่างครั้งที่ 1	22/03/58	ชาวชุมชน และผู้วิจัย	พูดคุยปรับปรุงแบบ	สร้างกระบวนการมีส่วน ร่วมทุกขั้นตอน/พัฒนา แบบ
นำเสนอแบบร่างครั้งที่ 2		ชาวชุมชน และผู้วิจัย	พูดคุยปรับปรุงแบบขั้นสุดท้าย	
ผู้วิจัยศึกษาความ เป็นไปได้	9-21/ 03/2015	ผู้วิจัย	วิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้ทำ การรวบรวมและศึกษา	เป็นแนวทาง ที่ควร จะเป็น
นำผลการศึกษาแนว ทางการบริหาร จัดการศูนย์ชุมชน หารือกับชุมชน	29/03/58	ชาวชุมชน และผู้วิจัย	นำเสนอผลการศึกษาและให้ ชุมชนแสดงความ	การมีส่วนร่วม(ทุกขั้นตอน) และให้เข้าใจโครงการ อย่างแท้จริงสามารถ บริหารจัดการเองได้

ประชุมร่วมกับทุกฝ่ายเพื่อสรุป(นำเสนอความคืบหน้ากับทรัพย์สิน)	05/04/58	ทุกฝ่าย	นำเสนอผลการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งหมดให้กับทุกฝ่าย	รับทราบแนวทางการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งหมดและดำเนินการในขั้นตอนต่อไป
--	----------	---------	---	---

หมายเหตุ ในตารางส่วนที่เป็นสีเทาเป็นส่วนที่คิดขึ้นมานอกเหนือจากของเขตของวิทยานิพนธ์
ตัวหนังสือสีแดงในตารางจะเป็นการวางแผนที่ได้พัฒนามาใช้จริง

การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 4

มีการวางแผนเหมือนกับการวางแผนครั้งที่ 3 แต่ตัดส่วนของการออกแบบออก และได้นำการวางแผนในในครั้งนี้ไปมีการนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญถึง 2 ท่านและได้ให้คำแนะนำดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ⁴⁶ ในการดำเนินการไม่จำเป็นต้องจัดกิจกรรมกลุ่มใหญ่เสมอไป อาจจะจัดกลุ่มย่อยตามกลุ่มก่อนของชุมชนที่มีความสัมพันธ์กัน และไม่จำเป็นต้องเริ่มจาก 100% จากจำนวนคน ซึ่งไม่ได้วัดถึงการมีส่วนร่วมไป นอกจากนี้การเก็บข้อมูลที่เข้าถึงยากพยายามเข้าหาชุมชนที่เป็นกลุ่มก่อนกันอยู่แล้ว เช่นกลุ่มบ้านต่างเพื่อที่จะให้ง่าย หรือใช้แบบสอบถามเพื่อให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลได้มากขึ้น โดยอาจตั้งรายละเอียดโครงการไว้ให้และให้เลือกเพราะบางครั้งชาวชุมชนอาจจะคิดไม่ออกว่าควรจะเป็นอย่างไร

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญท่านแรก⁴⁷ ได้ให้ความเห็นว่าการในการการศึกษาความเป็นไปได้ และบริหารจัดการควรที่จะให้ชุมชนร่วมทำด้วย อย่าดูถูกความสามารถของชาวชุมชนซึ่งเขาเข้าใจชุมชนเขาเองได้ดีกว่าเราว่าเค้ามีทรัพยากรอะไรบ้าง และการที่ตัดส่วนออกแบบไปอาจจะกลายเป็นผังแนวทางการออกแบบ(Design Guideline) ขึ้นมาก็ได้เพื่อให้ชุมชนมองเห็นภาพและสามารถเข้าอีก ทั้งยังช่วยในการวางแผนบริหารจัดการได้ง่ายขึ้น และหาตัว key man ที่จะช่วยประสานงานโครงการนี้เจอ

ตารางที่ 4 การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 4

What & Where	When	Who	How	Expected
เตรียมงาน workshop	28/02/58	ชาวชุมชนและผู้วิจัย	- วาดแผนที่ชุมชนแผ่นใหญ่ 2 แผ่น - เตรียมอุปกรณ์สตีกเกอร์สี	การมีส่วนร่วม(ทุกขั้นตอน)
“นำเสนอปรับทัศนคติ”	8/03/58	ชาวชุมชนและผู้วิจัย	1.นำเสนอสถานการณ์ในปัจจุบันที่ชช.จะต้องพบเจอ 2.ปัญหาของชุมชนจากสายตาผู้วิจัย 3.ยกตัวอย่างชุมชนที่ประสบความสำเร็จ	- ปรับทัศนคติให้ชุมชนทำเองและเป็นเจ้าของ - เข้าใจชุมชนตัวเอง

⁴⁶ ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ปฐมา หรุ่นรักวิทย์ วันที่ 18 ธันวาคม 2557

⁴⁷ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.กฤษณทิพย์ พานิชภัคดี

			4.อธิบายปฏิทินกิจกรรมของโครงการ 5.ให้เสนอแนวคิดเบื้องต้นว่า ศูนย์ชุมชนควรจะเป็น?	
Workshop 2 “อนาคต” 1.ตัวเราเองตอนนี้เป็นอย่างไ 2.อนาคตของตัวเองในอีก 10,20,50 ปี 3.อนาคตชุมชนจะเป็นอย่างไร		เด็ก-คนชรา ญ-ช	แบ่งกลุ่มตามประเภทประชากรโดยใช้โพสอิท 1.เด็ก(สีเหลือง) 2.คนชรา(สีฟ้า) 3.ผู้หญิง(สีชมพู) 4.ผู้ชาย(สีเขียว)	- ได้รับความต้องการในการทำศูนย์ชุมชนแบ่งตามกลุ่ม - สร้างการมีส่วนร่วม - สร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดในชุมชน(สร้างความร่วมมือก่อนเริ่มโครงการ)
Workshop 1 “พื้นที่ว่างภายในชุมชน”		ชาวชุมชนและผู้วิจัย	- แปะกระดาษและเวลาบนพื้นที่รอบว่างรอบๆชุมชน - วาดภาพชุมชนในความคิดของตัวเอง	- พฤติกรรมพื้นที่ว่างในชุมชน - ความเห็นที่มีต่อชุมชน
เชิญสำนักงานเขตและทรัพย์สินขี้แจงความต้องการ	15/03/58	เขต, ทรัพย์สิน ชาวชุมชนและผู้วิจัย	- สัมภาษณ์เพื่อสอบถามต้องการด้านพื้นที่ ตารางกิจกรรม ข้อตกลงต่างๆ	ได้คำตอบและพื้นที่เพื่อทำการออกแบบต่อไป
สรุปความต้องการ (Programing)	15/03/58	ชาวชุมชนและผู้วิจัย	1.สรุปจากการประชุมครั้งแรก 2.สรุปการเขียนความต้องการใส่กระดาษ 3.แนะนำเพิ่มเติมจากผู้วิจัย 4.สรุปรวมทั้งหมด	สรุปความต้องการนำไปสู่ขั้นตอนการออกแบบและวางแผน
ผู้วิจัยศึกษาความเป็นไปได้	9-21/ 03/58	ผู้วิจัย	วิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้ทำการรวบรวมและศึกษา	เป็นแนวทาง Hypothesis ที่ควรจะเป็น
นำผลการศึกษาความเป็นไปได้ร่วมหารือกับชุมชนพร้อมทั้งสรุป	22/03/58	ชาวชุมชนและผู้วิจัย	นำเสนอผลการศึกษาและให้ชุมชนแสดงความ	การมีส่วนร่วม(ทุกขั้นตอน)และให้เข้าใจโครงการอย่างแท้จริง
นำผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ชุมชนหารือกับชุมชน	29/03/58	ชาวชุมชนและผู้วิจัย	นำเสนอผลการศึกษาและให้ชุมชนแสดงความ	การมีส่วนร่วม(ทุกขั้นตอน)และให้เข้าใจโครงการอย่างแท้จริงสามารถบริหารจัดการเองได้
ประชุมร่วมกับทุกฝ่ายเพื่อสรุป (นำเสนอความคืบหน้ากับทรัพย์สิน)	05/04/58	ทุกฝ่าย	นำเสนอผลการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งหมดให้กับทุกฝ่าย	รับทราบแนวทางการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งหมดและดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

5.1.1 การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 5

เป็นการใช้แนวคิดมาจากหนังสือการสร้างเป้าหมายตัวชี้วัดความสุขชุมชน โดยสามารถสรุปการวางแผนได้ดังนี้

ช่วงที่ 1 การดำเนินการปรับทัศนคติและการทดลองการมีส่วนร่วม จะเริ่มต้นที่การดำเนินงานในวันที่ 8 มีนาคม 2558 เป็นการดำเนินการปรับทัศนคติให้เห็นความสำคัญของพัฒนาและการทดลองการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนโดยการให้ชาวชุมชนออกมาปะเโปสอิทบนผังชุมชนในสถานที่ๆชอบไปทำกิจกรรม และเพื่อเป็นสร้างแรงกระตุ้นการกระจายข่าวเรื่องการจัดตั้งศูนย์ชุมชนไปยังสมาชิกชุมชนคนอื่นๆ และในช่วงท้ายของกิจกรรมจะให้การบ้านของกลุ่มกรรมการชุมชนเพื่อกลับไปคิดเป็นการกระตุ้นการดำเนินการเองของชาวชุมชน โดยโจทย์ที่ต้องการให้หาคำตอบมีดังนี้

- 1.โครงการที่เคยมีมาแล้วในชุมชนและไม่ได้ดำเนินการต่อ เพราะอะไร หน่วยงานไหนรับผิดชอบ คนในชุมชนคนไหนเป็นแกนนำ
- 2.โครงการที่กำลังดำเนินการอยู่ ปัญหา ข้อดี ข้อเสีย และข้อปรับปรุง
- 3.โครงการที่จะมีในอนาคต(จากหน่วยงานอื่นๆ)
- 4.โครงการที่กลุ่มผู้นำมองว่าควรมีในอนาคต(กลุ่มผู้นำคิดเอง-ระดมความคิดกันกลุ่ม)

ช่วงที่ 2 ศึกษาสถานการณ์จากการให้การบ้านของกลุ่มกรรมการชุมชน

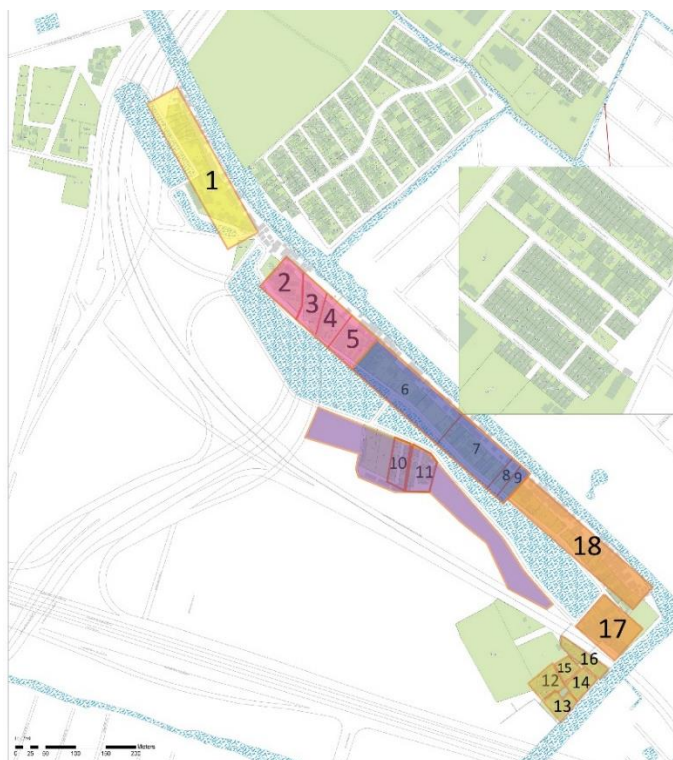
เป็นการนัดรวมกลุ่มเพื่อส่งการบ้านที่ผู้วิจัยได้ให้ไปกระตุ้นการรวมกลุ่ม และนำมาพูดคุยกันในแบบสนทนากลุ่ม(Focus Group) พร้อมทั้งนัดหมายการดำเนินงานแบบกลุ่มบ้านกับกรรมการชุมชนต่อไป

ช่วงที่ 3 ให้กลุ่มบ้านดำเนินงานการสร้างเป้าหมายตัวชี้วัดความสุขชุมชน

เชิญวิทยากรมาสอนและให้ความรู้กับชุมชนในกระบวนการสร้างเป้าหมายตัวชี้วัดความสุขชุมชนด้วยตัวชุมชนเองเพื่อกระตุ้นการรวมกลุ่มให้ชาวชุมชนดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมเอง โดยให้ได้รายละเอียด 3 ชั้นคือ 1)ค้นหา ทบทวนตัวตน ความดี ความสามารถ และความสุขของชุมชน 2) กำหนดเป้าหมายความสุขมวลรวมของชุมชน 3)กำหนดวิธีการสำคัญที่จะไปสู่การบรรลุโดยจะแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มบ้านใหญ่ๆ 6 กลุ่มจากการเดินสำรวจกลุ่มบ้านและจากข้อมูลกลุ่มบ้านที่สำนักงานทรัพย์สินได้จัดทำขึ้น ซึ่งวางแผนไว้ว่าจะให้ในการดำเนินการระบวงการเอง 2 อาทิตย์และข้อมูลจากกลุ่มบ้านทั้งหมดมาพูดคุยกัน

ช่วงที่ 4 รวบรวมความคิดเห็น รวบรวมเป้าหมายความสุขมวลรวมของชุมชนแล้วแปลงไปสู่กายภาพที่จะสามารถมีอยู่ได้ในศูนย์ชุมชน เช่น คนในชุมชนมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดี โดยการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ และศูนย์ฝึกอาชีพ ซึ่งต้องการใช้สถานที่ที่สามารถจัดให้มีในศูนย์ชุมชนได้ และสรุปเป็นความต้องการของศูนย์ชุมชนออกมา

ช่วงที่ 5 วางแผนบริหารจัดการและสรุป เป็นการพูดคุยกับชุมชนในการวางแผนโครงการแบบหลวมๆโดยตั้งเป็นประเด็นคำถามต่าง และคำนึงถึงความยั่งยืนทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้ได้กรอบของข้อมูลและมีการพูดคุยในรายละเอียดต่อไป



ภาพการจัดผังกลุ่มบ้านทั้ง 6 กลุ่ม

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ⁴⁸ มีความกังวลเรื่องของการที่จะให้ชุมชนดำเนินการก่อสร้าง เป้าหมายตัวชี้วัดความสุขเอง ชุมชนอาจจะยังไม่เข้าใจและน่าจะเป็นกระบวนการที่ยากเกินไปควรให้ผู้เชี่ยวชาญให้ลองมีการพาไปศึกษาดูงานอาจจะทำให้ชาวชุมชนเข้าใจและต้องประเด็นมากกว่า

ข้อเสนอแนะจากพี่ที่สำนักงานทรัพย์สิน⁴⁹ สอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ในเรื่องของการให้ชุมชนดำเนินการก่อสร้างเป้าหมายตัวชี้วัดความสุขเอง ซึ่งจะต้องมีการจัดกิจกรรม Work shop หลายวันเพื่อสร้างความเข้าใจในกระบวนการ

สรุปข้อดีของแผนที่ 5 หากทำได้เป็นการทำสร้างกลุ่มทำงานของชุมชนขึ้นมาที่มีความเข้าใจกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและยังสามารถนำไปสอนชุมชนอื่นๆต่อไปได้ อีก เป็นการประหยัดงบประมาณในการดำเนินงานกระบวนการเองของผู้วิจัยซึ่งหากมีการจัดกิจกรรมกลุ่มจะต้องเสียค่าใช้จ่ายหลายอย่างเช่นค่าสถานที่และค่าอาหาร นอกจากนั้นแผนงานนี้ยังคำนึงถึงเรื่องความยั่งยืนซึ่งในแผนงานอื่นๆตกหล่นไป

สรุปข้อเสียของแผนที่ 5 ในการให้ชุมชนดำเนินการก่อสร้างเป้าหมายตัวชี้วัดความสุขเองเป็นแนวทางที่ค่อนข้างยากและต้องใช้เวลานานไม่สามารถเรียนรู้ได้ภายในวันเดียว

⁴⁸ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.กฤษณัทธิต พานิชภักดิ์

⁴⁹ คุณณัฐหทัย สุขดำรงปรีชา

ซึ่งการวางแผนในครั้งนี้มีเพียงแค่การวางแผนงานวันที่ 8 มีนาคม 2558 ที่ได้ถูกปรับใช้จริงในการดำเนินการบางส่วน และแผนขั้นตอนอื่นๆไม่ได้ถูกนำไปปรับใช้กับการดำเนินการเลยเนื่องจากมีความยากและต้องใช้เวลาในการเรียนรู้

ตารางที่ 5 การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 5

วันที่	เตรียมงานก่อนสัปดาห์ถัดไป	วันที่ดำเนินงาน
26 ก.พ.- 1 มี.ค. 58	สรุปการดำเนินงาน วันที่ 8, สรุปแผนงาน โดยรวมของโครงการแบบบูรณาการ	วางแผนงานร่วมกับสำนักงานทรัพย์สิน
2-8 มี.ค. 58	สรุปการวิเคราะห์พื้นที่ที่กลุ่มชุมชนในเบื้องต้น, ทำ Hypothesis มาก่อน + แบบสอบถาม	ประชุมใหญ่ประชาสัมพันธ์โครงการ + ให้ความรู้ + ให้การบ้านกลุ่มผู้นำชุมชน + ต้องการรู้พื้นที่ส่วนรวมทำไรอยู่บ้าง(แปะโพสอิทบนแผนที่ชุมชน)ดูในภาคผนวก
9-15 มี.ค. 58		กลุ่มผู้นำมาส่งการบ้าน + ดำเนินการต่อ
16-22 มี.ค. 58		นัดรวมตัวกลุ่มบ้าน + ให้ความรู้ + ให้การบ้านกลุ่มบ้าน
23-29 มี.ค. 58	สรุป Hypothesis(ที่ได้จากการสังเกต+กายภาพ) และเตรียมนำเสนอ ก่อนไปสรุปร่วมกับชุมชน	ให้เวลา เกิดการคุยกัน + ผู้วิจัยวิเคราะห์ชุมชนและ Hypothesis
30 มี.ค.- 5 เม.ย. 58	1)สรุปข้อมูลจากการสังเกตทั้งหมด 2) สร้าง Hypothesis ในแน่นอน 3) ส่วนไหนที่เป็นประเด็นคำถามที่จะถาม	วันเสาร์-ตอนเย็น กลุ่มบ้านส่งการบ้าน + วันอาทิตย์-พูดคุยและสรุปความคิดเห็นจากกลุ่มอื่นที่เกี่ยวข้อง(นักวิจัย, ผู้นำ, ทรัพย์สิน, เขต,)
6-12 เม.ย. 58	ชาวบ้าน A ถามเพื่อต้องการข้อมูล B ถามปลายเปิด	วางแผนบริหารจัดการ(แบบหลวมๆ+ตั้งเป็นประเด็นคำถาม เช่น การลดทอนค่าแรง,วัสดุอุปกรณ์,วิธีหาแหล่งเงินทุน,ใครจะเข้ามาทำงานในส่วนไหนอย่างไรบ้าง) ครอบคลุมความยั่งยืน 4ด้าน
13-19 เม.ย. 58	4) เตรียมวางแผนการทำงานต่อไป(หลังจากเสร็จส่วนของ THESIS ให้ชาวบ้านรับรู้และดำเนินงานต่อไปเองได้	
20-26 เม.ย. 58	สรุปแผนการบริหารจัดการและข้อเสนอแนะต่างๆ	1. คุยเรื่องวางแผนบริหารจัดการ + ปรับปรุงแผนร่วมกัน + แผนที่ดำเนินต่อไปหลังจากนี้
27 เม.ย. - 3 พ.ค.58		2. สรุปแผนการบริหารจัดการ(ผู้วิจัยนำเสนอ-อาจจะมีการปรับแผนบ้างเล็กน้อย)

การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 6

หลังจากที่ได้มีการสำรวจชุมชนแล้ว พบว่ายังขาดข้อมูลของกลุ่มของวัยทำงานที่ทำงานนอกบ้านหรือเป็นพนักงานบริษัท และกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งผู้วิจัยได้การนำไปปรับปรุง และนำไปสู่การวางแผนปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งที่ 6 เนื่องด้วยช่วงเวลาที่มืออยู่อย่างจำกัดทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถที่จะดำเนินการกลุ่มย่อยและให้ชาวชุมชนดำเนินกระบวนการสร้างตัวชี้วัดความสุขได้ดังเช่นการวางแผนครั้งที่ 5 ซึ่งต้องใช้เวลาและมีความยากมากเกินไปที่จำทำให้เกิดขึ้นจริงได้ จึงปรับแผนการดำเนินงานให้มีกิจกรรมกลุ่มมากขึ้นและวางแผนไว้ให้เป็นดำเนินการแบบบูรณาการร่วมกับสำนักงานทรัพย์สินฯ ซึ่งเป็นการวางแผนที่ค่อนข้างใกล้เคียงกับการดำเนินงานจริงมากที่สุด โดยอาจจะมีกิจกรรมบางช่วงที่อาจจะถูกตัดออก โดยมีรายละเอียดและประโยชน์ที่ความว่าจะได้รับดังนี้

ช่วงที่ 1 ค่ายนักคิดรักชุมชน

กำหนดการ	วันอาทิตย์ที่ 19 เมษายน 2558
คุณสมบัติ	เด็กและเยาวชนอายุ 6-15 ปี ในพื้นที่ชุมชนบึงพระราม 9 และบึงพระราม 9 พัฒนา รวมประมาณ 30 คน
ระยะเวลา	ใช้ระยะเวลา 1 วัน
สถานที่	ศูนย์เด็กบึงพระราม 9(บ่อ 3)
ผู้รับผิดชอบ	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ กองชุมชน และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ขั้นตอนการดำเนินการ	
8.30 – 9.00	ลงทะเบียน โดยให้เด็กเขียนบ้านและโยงเส้นลूपศรออกมาตรงพื้นที่ๆชอบไปเล่น
9.30 – 10.00	จับกลุ่มตั้งชื่อกลุ่ม ทำป้ายชื่อ โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ชุมชนบึงพระราม 9 2 กลุ่ม และบึงพระราม 9 พัฒนา 2 กลุ่ม พร้อมแจกน้ำและของว่าง และนำเสนอ
10.00 – 12.00	ค้นหาความฝัน ของตัวเองและของชุมชนโดยวาดเป็นภาพออกมา และสื่อนำเสนอ
12.00 – 13.00	พักทานข้าว
13.00 – 13.30	บอกกติกาการเล่นเกมส์ โดยการหาข้อมูลดังนี้ 1.หาพื้นที่ดีๆ พื้นที่มีคุยรวมกลุ่มกันให้มากที่สุด เขียนลงแผนที่และถ่ายรูป 2.หาพื้นที่ที่มีปัญหา เขียนลงแผนที่และถ่ายรูป หมายเหตุ ในแต่ละกลุ่มที่ที่ๆร่วมเดินไปกับน้องๆด้วย
13.30 – 15.00	ดำเนินการเล่นเกมส์
15.00 - 15.30	พักทานน้ำและขนม
15.30 – 16.30	นำข้อมูลที่ได้มาเขียน พร้อมทั้งออกแบบศูนย์ชุมชนในฝันของน้องๆ โดยให้ตัดโมเดล และนำเสนอกับผู้ใหญ่ที่ร่วมสังเกตการณ์กิจกรรม
17.00 – 17.30	กล่าวปิดโครงการแจกของ (เกียรติบัตรแจกพร้อมประชุมผู้ใหญ่วันที่ 26 เม.ย. 2558)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ปลูกฝังจิตสำนึกรักชุมชนให้กับเด็กและเยาวชน ที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในชุมชนต่อไป
2. เชื่อมโยงกลุ่มเด็กและเยาวชนให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
3. สืบหาความต้องการของศูนย์ชุมชนในมุมมองเด็กและเยาวชน

ช่วงที่ 2 รวบรวมความต้องการผู้ใหญ่

กำหนดการ	วันอาทิตย์ที่ 26 เมษายน 2558
คุณสมบัติ	ชาวชุมชนในพื้นที่ชุมชนบึงพระราม 9 และบึงพระราม 9 พัฒนา
ระยะเวลา	ใช้ระยะเวลา 1 วัน
สถานที่	ห้องประชุมโรงเรียนพระราม 9
ผู้รับผิดชอบ	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ กองชุมชน และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ขั้นตอนการดำเนินการ	
9.00 - 9.30	ลงทะเบียนและรวมตัวที่สนามเด็กเล่นบึงพระราม 9 พัฒนา (บ่อ 2)

- 10.00 – 12.00 แบ่งกลุ่มกลุ่มบ้าน เขียนรายชื่อทำความเข้าใจคำแนะนำประธานของแต่ละกลุ่มร่วมกัน เขียนความฝันของแต่ละกลุ่มบ้านร่วมกัน และเขียนความฝันที่ศูนย์ชุมชนจะสามารถทำได้ในการเป็นเครื่องมือที่จะแก้ปัญหาหรือนำไปสู่ฝันนั้น
- 12.00 - 13.00 พักทานข้าว
- 13.00 – 13.30 แบ่งกลุ่มตามความต้องการและความสามารถของแต่ละคน เช่น กลุ่มแม่บ้านที่มีความต้องการรวมกลุ่มเย็บผ้า กลุ่มผู้ปกครองที่อยากให้มียุทธศาสตร์เด็ก กลุ่มผู้สูงอายุที่ต้องการศูนย์สุขภาพ และแนะนำเครื่องมือในการคิดให้เกิดเป็นพื้นที่ขึ้นมาจากการระดมสมองของคนในกลุ่ม เลือกตัวแทนกลุ่ม และแจกตารางขนาด 1X1 เมตรเท่าของจริง กับตารางกระดาษที่จะสามารถมาวางรวมกันแล้วประกอบเป็นที่ความต้องการของศูนย์ชุมชนได้
- 13.30 – 14.30 เริ่มดำเนินการ พร้อมแจกน้ำและของว่าง และนำเสนอ
- 14.30 – 16.30 นำความต้องการมาต่อกันบนที่ตั้งจำลอง พร้อมทั้งนำเสนอทางความต้องการที่ชุมชนควรจะมีในศูนย์ชุมชน และร่วมกันคิดสรุปเป็นความต้องการที่แน่นอน และประเมินราคาเบื้องต้น
- 16.30 – 17.00 กล่าวปิดโครงการ (และนัดหมายดูงานและตั้งเป็นคำถามปลายเปิดเมื่อมี Program แล้วจะมีการบริหารจัดการมันอย่างไร เสนอให้มาดำเนินงานต่อวันที่ 3 พฤษภาคม 58)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจกระบวนการที่ส่วนร่วม ทำให้เกิดความเป็นเจ้าของความคิดที่ได้ตัดสินใจ
2. สืบหาความต้องการของศูนย์ชุมชนในส่วนของผู้ใหญ่
3. เกิดฉันทามติลดโอกาสการโต้แย้งในการจัดตั้งศูนย์ชุมชน
4. ค้นหาผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมภายในโครงการ

ช่วงที่ 3 ศึกษาดูงานศูนย์ชุมชนที่ประสบความสำเร็จ และศึกษาความเป็นไปได้ร่วมกัน⁵⁰

กำหนดการ	วันอาทิตย์ที่ 3 พฤษภาคม 2558
คุณสมบัติ	ชาวชุมชนในพื้นที่ชุมชนบึงพระราม 9 และบึงพระราม 9 พัฒนา
ระยะเวลา	ใช้ระยะเวลา 1 วัน
สถานที่	ห้องประชุมโรงเรียนพระราม 9
ผู้รับผิดชอบ	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ กองชุมชน และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ขั้นตอนการดำเนินการ	
8.00 – 8.30	ลงทะเบียน
8.30 – 9.30	ขบวนรถออกเดินทางไปถึงที่หมาย (ศูนย์ชุมชนการเคหะบึงกลุ่ม)
9.30 – 11.30	วิทยากรพาเดินชมและอธิบายโครงการ
12.00 – 13.00	รับประทานอาหาร
13.00 - 14.00	เดินทางกลับมาที่ห้องประชุมโรงเรียนพระราม 9

⁵⁰ จากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.กมลทิพย์ พานิชภัคดี

- 14.00 – 14.30 พักผ่อนตามอัธยาศัย
- 14.30 – 16.30 ศึกษาความเป็นไปได้ร่วมกันในแต่ละส่วน
- บุคคลกร ใครจะเป็นผู้จัดการโครงการ ในแต่ละส่วนต้องจ้างใครบ้าง
 - กิจกรรม พื้นที่ส่วนใดเปิดเมื่อไหร่ มีกิจกรรมพิเศษวันไหนบ้าง
 - เงิน งบประมาณการก่อสร้าง งบประมาณบริหารจัดการ เสนอทางเลือกที่ให้ชุมชนมีส่วนเสียโดยไม่ใช้เงินที่มาจากงบบริจาคแต่เพียงอย่างเดียว
 - เวลา เวลาใช้งานโครงการ เวลาการดำเนินโครงการต่อจากขั้นตอนนี้
 - ทรัพยากรภายในโครงการ อุปกรณ์ เฟอร์นิเจอร์ อื่นๆ การจัดเก็บเป็นอย่างไร
- 16.30 – 17.00 กล่าวปิดโครงการ
(และนัดหมายคุยกันถึงกิจกรรมที่จะเกิดในวันที่ 31 พฤษภาคม 58)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เข้าใจการจัดตั้งศูนย์ชุมชนจากดำเนินงานจริง และนำไปปรับใช้กับศูนย์ชุมชนของตัวเองที่จะจัดตั้งขึ้นในครั้งนี้
2. ได้รายละเอียดการศึกษาความเป็นไปได้ร่วมกันกับชาวชุมชน และทำให้ชาวชุมชนเข้าใจที่มาที่ไปของโครงการและสามารถบริหารจัดการได้โดยชุมชนเอง

ช่วงที่ 4 จัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่การทำงานและระดมทุนในการจัดตั้งศูนย์ชุมชน

กำหนดการ	วันอาทิตย์ที่ 31 พฤษภาคม 2558
คุณสมบัติ	ชาวชุมชนในพื้นที่ชุมชนบึงพระราม 9 และบึงพระราม 9 พัฒนา
ระยะเวลา	ใช้ระยะเวลา 1 วัน
สถานที่	สนามกีฬาบึงพระราม 9 พัฒนา(บ่อ 2)
ผู้รับผิดชอบ	สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ กองชุมชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานเขต และกลุ่มทำงานบวรในพื้นที่นี้ทั้งหมด

ขั้นตอนการดำเนินการ (แบบคร่าวๆ ในวันงานจริงๆต้องจัดปรึกษาหารือร่วมกัน)

- 8.00 – 9.30 กิจกรรมทดลองเส้นทางจักรยาน (สำนักงานเขต) อื่นๆ จนถึงเวลา 21.00 น.
- ศูนย์แพทย์เคลื่อนที่
 - นำเสนอการทำกิจกรรมที่ผ่านมาทั้งหมดของการจัดทำศูนย์ชุมชน แสดงโมเดลภาพวาด แผนผังแบบแปลนที่ชาวชุมชนร่วมกันทำ จำหน่ายของที่ระลึกเพื่อหารายได้จัดสร้างศูนย์ชุมชน
 - ตลาดนัดชุมชน งานกลุ่มแม่บ้าน งานแสดงนักเรียนนักศึกษา อื่นๆ
 - หนังสือของชุมชนชาวชุมชน
 - ประกวาดภาพถ่ายของชุมชน
 - แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรมของชุมชน
 - เวทีเสวนาแนวทางแก้ปัญหาการไร้รัฐชุมชน และการจัดการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดการพูดคุยบูรณาการหน่วยงานในการทำงานกับพื้นที่ชุมชนร่วมกัน

2. แสดงให้คนภายนอกเข้าใจชุมชนและเห็นถึงศักยภาพของชุมชนมากขึ้น
3. นำเสนอกระบวนการดำเนินโครงการแบบมีส่วนร่วมให้เกิดความเข้าใจในวงกว้าง

ข้อเสนอแนะจากพื้นที่สำนักงานทรัพย์สิน⁵¹

ช่วงที่ 1 ค่ายนักคิดรักชุมชน

ในการจัดกิจกรรมกลุ่มเด็กและเยาวชน(ค่ายนักคิดรักชุมชน) นั้นน่าที่จะให้ทีมจากสำนักงานทรัพย์สินเข้าไปมีส่วนร่วมด้วยเป็นในขั้นตอนของการจัดเกมส์และสร้างความสามัคคี และทำให้คณะทำงานกับกลุ่มเด็กและเยาวชนของสำนักงานทรัพย์สินมีความคุ้นเคยกับกลุ่มผู้มุ่งหวังมากขึ้น

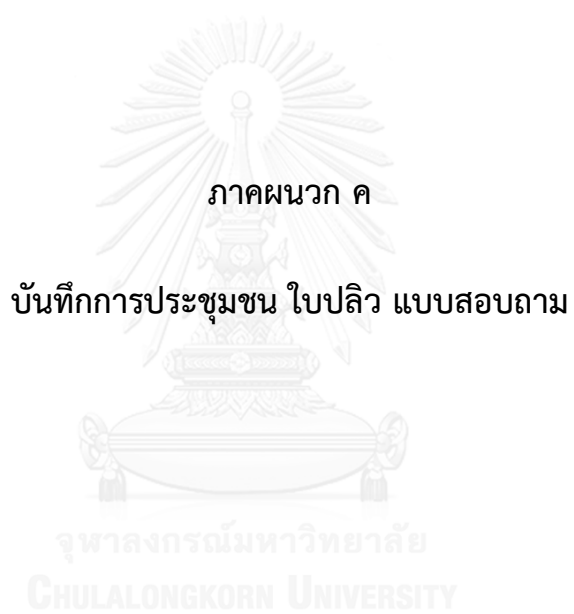
ช่วงที่ 2-3

เป็นกิจกรรมที่ทางสำนักงานทรัพย์สินยังไม่ได้ประโยชน์ร่วมจากกิจกรรมเท่าที่ควร จึงแนะนำให้ผู้วิจัยลองหาหน่วยงานที่จะช่วยเหลือเรื่องค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมแทนสำนักงานทรัพย์สิน ซึ่งน่าที่จะมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างมากและยังต้องมีรถเพื่อพาชาวชุมชนไปยังที่ๆจะศึกษาดูงานอีกด้วย และหากไม่ต้องไปศึกษาดูงานแนะนำให้ใช้เวลาด้วยกันเป็นวันเดียวในการจัดทำรายละเอียดโครงการและการศึกษาความเป็นไปได้

ช่วงที่ 4 จัดนิทรรศการ

สำนักงานทรัพย์สินมองเห็นว่าเป็นแนวทางที่ดี และทรัพย์สินจะได้มีโอกาสในการคืนข้อมูลกลับไปให้ชาวชุมชน และเป็นการกระจายข่าวและประชาสัมพันธ์แนวคิด การพัฒนาเมืองตามแนวทางของ บวร

⁵¹ ชนิดาภา แสงชื่น(พี่เอ๋), คุณณัฐหทัย สุขดำรงปรีชา(พี่หลี่) และคุณพรวัล อวิรุตม์(น้องไอซ์)



การประชุม

เรื่องการใช้พื้นที่เพื่อก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์

ชุมชนบึงพระราม 9 พัฒนา

วันอังคารที่ 28 ตุลาคม 2557

ณ ห้องประชุม 6401 สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

วาระการประชุม

- วาระที่ 1 : เรื่องแจ้งเพื่อทราบ
 - ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา
- วาระที่ 2 : เรื่องเพื่อพิจารณา
 - ประเด็นในการหารือ
 - รายละเอียดที่สำนักงานทรัพย์สินฯ ต้องการทราบ
 - ปัญหาจากการทำงานที่ผ่านมา
- วาระที่ 3 : วาระอื่น ๆ

เรื่อง : การขอใช้พื้นที่ก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ ชุมชนบึงพระราม 9 พัฒนา

▶ จุดที่ตั้ง



ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

การขอใช้พื้นที่ก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์ ชุมชนบึงพระราม 9 พัฒนา

ว/ล/ป	รายการ	ผู้ร่วมประชุม	สถานที่	ข้อสรุป
23/1/2556	ชี้แจงเรื่องการสนับสนุนงบประมาณก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์และขอใช้พื้นที่	อ.ยรรยง, อ.ปรีชญา, คุณศุภชาติ, กศน.	สนง. ทก	ทุกฝ่ายทราบและหัวหน้ากองฯ เน้นย้ำเรื่องผลประโยชน์ของชุมชนและการบริหารจัดการภายหลังอาคารเสร็จ
23/4/2556	รายงานความคืบหน้าและการใช้พื้นที่ภายในอาคาร	อ.ยรรยง, อ.ปรีชญา, คุณศุภชาติ, กศน.	สนง. ทก.	- อาคารเน้นนวัตกรรมสีเขียว - แหล่งทุนและความรู้จากจุฬา - ผลที่เกิด กับชุมชนและกระจายไปโดยรอบและสังคม - กศน. ขอใช้พื้นที่ด้วย สนับสนุนคอมพิวเตอร์ และสอนอาชีพ - สิ่งที่ต้องการรายละเอียดโครงการ - สร้างเสร็จควรมีคณะทำงาน
26/4/2556	ฟังการเสนอผลการศึกษาจากพื้นที่ชุมชนไทย-ญี่ปุ่น	ณัฐหทัย	จุฬา	- ได้รับทราบแนวคิด
ปี 57	รายงานความคืบหน้า	อ.ยรรยง, อ.ปรีชญา, คุณศุภชาติ, กศน.	สนง. ทก.	แบบอยู่ระหว่างประกวด และอยู่ระหว่างหาทุน
8/5/2557	สร้างความเข้าใจเรื่อง บ.ว.ร	อ. ปรีชญา, อ.วิวัฒน์, คุณชนิตาภา, ณัฐหทัย, พรชวีร์, พระชายกลาง	วัดพระราม๑ฯ	แลกเปลี่ยนแนวคิดเรื่อง บ.ว.ร
15/9/2557	รายงานความคืบหน้า	อ.ยรรยง, คุณพงศ์พรและคณะ, อ. เอกภพ, คุณศุภชาติ	วัดพระราม๑ฯ	-

- เรื่อง : การขอใช้พื้นที่ก่อสร้างอาคารอเนกประสงค์
ชุมชนบึงพระราม 9 พัฒนา
ประเด็นที่ต้องการทราบรายละเอียดเพิ่มเติม
- เจ้าของอาคารที่แท้จริง ชุมชนหรือกรรมการชุมชน
 - ผู้ใช้อาคารคือใคร
 - คณะทำงานและระบบบริหารจัดการอาคารเป็นอย่างไร
 - หน่วยงานที่สนับสนุนเงินทุน มีเงื่อนไขผูกมัดในอาคารหรือไม่ อย่างไร
 - รูปแบบและพื้นที่ใช้สอยในอาคาร
 - ผู้อยู่อาศัยในชุมชนได้รับทราบรายละเอียดโครงการและเห็นด้วยกับแบบอาคาร (หากมี) หรือไม่



ร่วมมือกันทำ “ศูนย์ชุมชน” ให้เป็นเป็นจริง

ขอเชิญพี่น้องชาวบ่อ 1,2,3 ร่วมกันทำกิจกรรม
และสร้างศูนย์ชุมชน เพื่อเป็นของพี่น้องทุกคน
ทุกวันอาทิตย์

- | | |
|------------|-----------------------------------|
| 16-24 ม.ค. | ผู้ประสานงานลงเก็บข้อมูลชุมชน |
| 25 ม.ค. | กิจกรรม “พื้นที่ว่างในชุมชน” |
| 1 ก.พ. | พูดคุยเกี่ยวกับ “ศูนย์ชุมชน” |
| 8 ก.พ. | พูดคุยเกี่ยวกับ “อนาคตชุมชน” |
| 15 ก.พ. | สรุปความต้องการภายในศูนย์ชุมชน |
| 1 มี.ค. | ออกแบบครั้งที่ 1 |
| 8 มี.ค. | ออกแบบครั้งที่ 2 |
| 15 มี.ค. | แบบครั้งสุดท้ายและวางแผนขั้นต่อไป |
| 29 มี.ค. | วางแผนดำเนินการร่วมกัน |
| 5 เม.ย. | สรุป เพื่อทำการก่อสร้าง |



ผู้ประสานงาน
เมย์ (นิตศป.โท จุฬา)
โทร 092-409-2565

โครงการกำหนดการวันที่ 8 มีนาคม 2558
“การสร้างเป้าหมายตัวชี้วัดความสุขชุมชน มุ่งสู่การสืบสานงานบวรของพ่อหลวง”

1. แนะนำตัวผู้เกี่ยวข้องข้องกับการทำกิจกรรม และลำดับของกิจกรรมแบบคร่าวๆ<5 นาที>
2. ก่อนนำเข้าสู่การประชุม มีเกมส์สร้างความสามัคคีและการยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น (อาจจะอยู่ในเกมส์เดียวกัน)<10 นาที>
3. ตัวแทนชุมชนเล่าประวัติชุมชน + VDO จากความเห็นของคนในชุมชน
 - 1) คนแก่ : ในสมัยก่อนชุมชนเป็นอย่างไร = มีเรื่องรวมทำให้มองเห็นคุณค่าและเห็นสิ่งที่ดีที่เคยมีในชุมชน
 - 2) คนรุ่นกลาง : ปัจจุบันเป็นอย่างไร = สภาพปัจจุบันที่ควรจะไปสู่การพัฒนา
 - 3) เด็ก : อนาคตของชุมชนจะเป็นอย่างไร = ภาพฝันที่คนรุ่นต่อไป ที่จะเติบโตในชุมชนอยากให้เป็น

“พวกเราทุกคนเริ่มมองเห็นแล้วหรือไม่ว่าจะต้องมีการกลับมาร่วมมือกันและ พัฒนาเพื่อให้ชุมชนดีขึ้นและเพื่ออนาคตลูกหลานของคนในชุมชน” <15 นาที>
4. สอบถามต่อไปว่าตอนนี้ในชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง ให้ยกมือพูดหรือถือไม้ไปถามคนนั้น(คำตอบอาจจะมีทั้งดีและไม่ดี) **ต่อด้วยการนำเสนอของดีของชุมชน = ให้ชุมชนได้** เล็งเห็นว่าชุมชนของตัวเองมีคุณค่า **“เมื่อก่อนอาจจะมีกิจกรรมพัฒนามากมาย เกิดขึ้นชุมชนแต่มีสักกี่คนที่เข้าใจถึงงานพัฒนาและเข้าใจชุมชนของตนเองอย่างแท้จริง”** **“ในวันนี้เราจะมาให้ความรู้ในการสร้างกระบวนการที่ทุกคนอยากให้ชุมชนดีขึ้นพัฒนาขึ้น นั่นคือ การสร้างเป้าหมายตัวชี้วัดความสุขชุมชนร่วมกัน ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่มีพลัง ทำให้คนหันหน้ามาคุยกัน วิเคราะห์ชีวิตคน สิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ นำไปสู่การออกแบบอนาคตร่วมกันว่าจะต้องทำอะไรบ้าง”** <15 นาที>
5. วิทยากรให้ความรู้เรื่องของ การสร้างเป้าหมายตัวชี้วัดความสุขชุมชน สู่สังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน + Case ตัวอย่างเพื่อจะได้มองเห็นภาพ + ถามตอบเพื่อทบทวนความเข้าใจ <30 นาที>

หมายเหตุ : แจกเอกสารก่อนวิทยากรพูด
6. เมื่อวิทยากรพูดจบก็นำเรื่องเข้าสู่ บวร **“เมื่อชุมชนขับเคลื่อนงานพัฒนา ไม่เพียงแต่ชุมชนเท่านั้น ยังรวมไปถึงกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันของชุมชนคือ บ้าน วัด/มัสยิด โรงเรียน และสามารถขยายออกไปยังชุมชนข้างเคียงเป็นกลุ่มเครือข่ายความช่วยเหลือด้านการพัฒนาร่วมกับชุมชนอื่นๆต่อไป”**

7. วิทยากรให้ความรู้เรื่องของ บวร บวรคืออะไร แล้วตอนนี้มีแนวคิดที่จะเชื่อมโยงพื้นที่หรือเครือข่ายต่างๆอย่างไรให้เข้ากับชุมชนนี้และบริเวณโดยรอบ <30 นาที>
หมายเหตุ : แจกเอกสารก่อนวิทยากรพูด(ถ้ามี)
8. “นอกจากแนวทางการพัฒนาของสำนักงานทรัพย์สินเรื่องบวรแล้วยังมี ของสำนักงานเขตพื้นที่ห้วยขวางที่จะมาเล่าว่ามีโครงการไหนบ้างที่พอจะเชื่อมโยงงานพัฒนาเข้ากับแผนการพัฒนาของเขตพื้นที่ได้บ้าง” **เชิญสำนักงานเขตพูด<5 นาที>** และนอกจากสำนักงานเขตพื้นที่แล้วยังมี**ดร.พรพรหม<5 นาที>** “แต่คนเหล่านี้ไม่ได้มาทำให้ชุมชนแต่เป็นการร่วมกันทำ ชุมชนต้องแสดงให้เห็นถึงจุดเริ่มต้นของชุมชนเองก่อน เกิดกระบวนการคิดเองทำเอง มีทั้งส่วนได้และส่วนเสีย ร่วมมือร่วมพลัง คิดจริงทำจริง เรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสามารถบริหารจัดการเองได้” **ดำเนินงาน Work Shop ที่ 1 “เมื่อตอนต้นทำนวิทยากรได้อธิบายกระบวนการทำงานการสร้างเป้าหมายตัวชีวิต**
9. ความสุขชุมชนจำได้ใหม่ว่าใน 6 ขั้นตอนมีอะไรบ้าง(ถ้าจำไม่ได้ให้ดูซีดีความรู้ที่แจกให้) ถ้าอย่างนั้นในวันนี้เรามาเริ่มกันที่ขั้นตอนแรกกันเลย คือ? คำหา ทบทวนตัวตน ความดี ความสามารถ และความสุขของชุมชน(Discovery)” โดยการแบ่งกลุ่มร่วมกันคิด 4 กลุ่ม คือ เด็กและเยาวชน คนชรา วัยทำงานถึงวัยกลางคนผู้หญิง วัยทำงานถึงวัยกลางคนชาย
- ใช้เวลาประมาณ 10 นาที เพื่อร่วมกันคิดว่าชุมชนมีความภูมิใจในชุมชนอะไรบ้าง ความดีงาม เอกลักษณ์ สิ่งดีที่เคยมีแล้วหายไป สิ่งใหม่ที่มีผลกระทบต่อชุมชนทั้งดีและไม่ดี
หมายเหตุ* ในแต่ละกลุ่มจะต้องมี Staff ไว้เพื่อมีการสอบถามข้อสงสัยและไม่เข้าใจ (Staff จะต้องเข้าใจกระบวนการด้วย)
 - นำเสนอความคิดเห็นของแต่ละกลุ่ม กลุ่มละ 5 นาที – สรุปสิ่งที่แต่ละกลุ่มมองเหมือนกันและจัดลำดับความสำคัญ 15 นาที <รวม 45 นาที>
10. “นอกจากด้านความต้องการด้านการพัฒนาแล้วยังมีความต้องการด้านกายภาพแฝงอยู่มากมาย” ฉาย VDO กิจกรรมยามเย็นในชุมชนรอบๆบึง ให้เห็นความต้องการพื้นที่ที่แฝงอยู่ “เห็นได้ชัดว่าชุมชนเกิดการรวมตัวกันและอาจจะต้องการพื้นที่อื่นๆนอกเหนือจากรอบพื้นที่รอบๆบึงที่อาจจะไม่เพียงพอ” “ซึ่งกิจกรรมที่จะให้ทำตอนนี้จะทำให้เห็นภาพกิจกรรมโดยรอบพื้นที่ส่วนรวมของชุมชนว่าเกิดกิจกรรมใดขึ้นบ้าง ซึ่งเมื่อเราได้รับความต้องการทั้ง 2 ก่อนคือ **ความต้องการด้านการพัฒนา + ความต้องการด้านพื้นที่ที่แฝงอยู่** จะนำไปสู่ความต้องการด้านกายภาพในการจัดทำ **ศูนย์ชุมชนเพื่อการพัฒนา(ชื่อยังไม่แน่ใจ) ขึ้น** <15 นาที>

11. ดำเนินงาน Work Shop ที่ 2 ช่วยกันแปะโปสอิทกิจกรรมที่มักจะทำภายในชุมชน(นอกบ้าน) บนแผนที่ตามสีของกลุ่ม(กิจกรรมนี้จะได้พื้นที่สร้างสรรค์และไม่สร้างสรรค์ของชุมชน) ดูเอกสารแนบ

เด็กและเยาวชน = โปสอิทสีเหลือง
 คนชรา = โปสอิทสีเขียว
 ผู้หญิง = โปสอิทสีชมพู
 ผู้ชาย = โปสอิทสีส้ม

“เริ่มมองเห็นแล้วใช่ไหมคะว่าชุมชนมีการใช้งานพื้นที่ส่วนรวมกันอยู่มากทีเดียว ถ้ามองจากสีที่แปะเป็นกลุ่มส่วนมาก(ยกตัวอย่างกลุ่มเด็ก : มีการใช้งานบริเวณนี้เยอะแต่ไม่ใช่พื้นที่สนามเด็กเล่นของชุมชนแสดงว่าเด็กยังต้องการพื้นที่อะไรอยู่ ไปอ่านจากใบโปสอิทว่าเด็กชอบทำอะไร.....) และนอกจากนั้นยังมีคนที่ไม่นิยมใช้พื้นที่ส่วนกลางของชุมชนเพราะอะไร อ่านและยกตัวอย่าง = ตรงนี้เนี่ยพอทำให้เราทบทวนเบื้องต้นแล้วว่าจริงๆแล้วในชุมชนยังขาดพื้นที่ต่างๆมากมายเลยในการที่จะใช้พื้นที่ส่วนกลางของชุมชน” ฉะนั้นวันนี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นให้หันกลับมามองว่าจริงแล้วชุมชนมีความต้องการงานด้านพัฒนาอีกมากมาย ซึ่งถือได้ว่าวันนี้เป็นโอกาสดีที่ได้มีการสร้างความรู้ที่ถูกต้องในการพัฒนาให้กับชุมชน(สรุปว่าวันนี้ได้ทำให้เกิดอะไรบ้าง) <10 นาที>

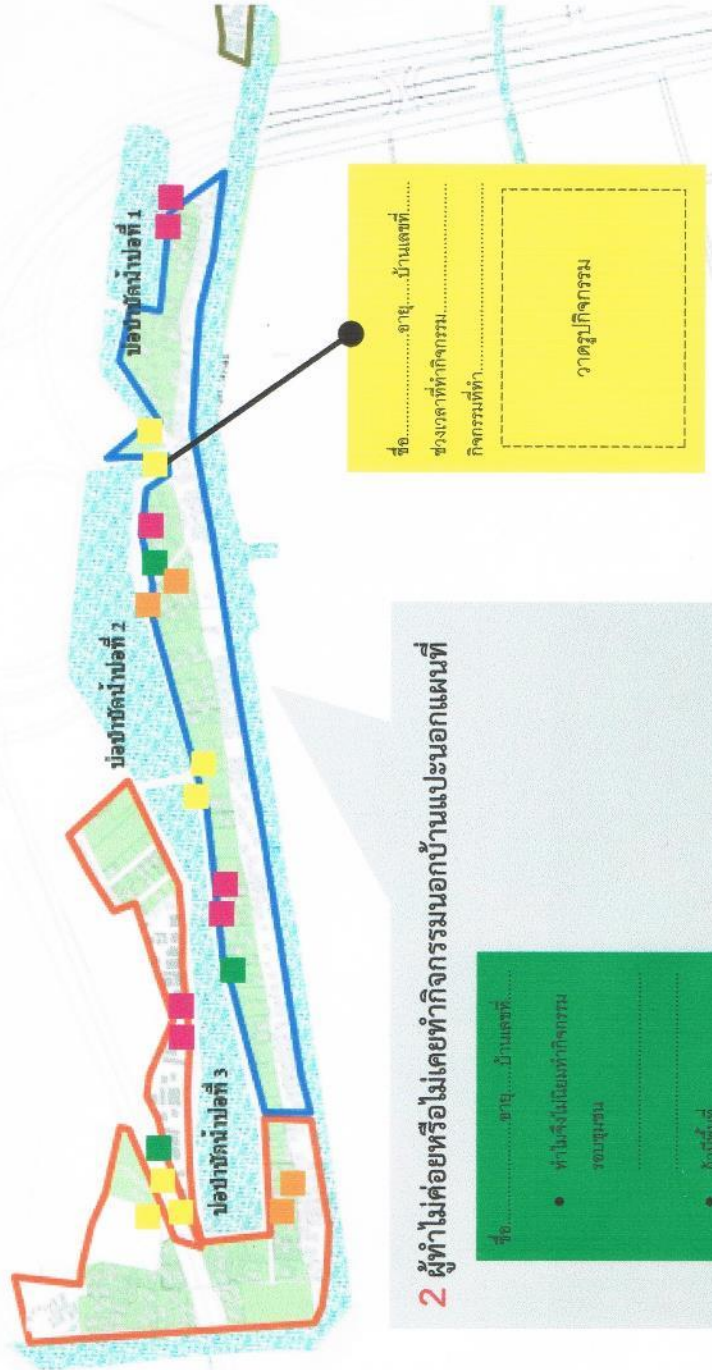
12. กล่าวถึงปฏิทินในการทำงานขั้นตอนต่อไป + แจกตารางกิจกรรม “ในครั้งต่อไปเราจะดำเนินงานต่อในส่วนของขั้นตอนที่ 2-6 และต่อด้วยการกำหนดพื้นที่จะมีภายในศูนย์ชุมชน และแนวทางการบริหารจัดการศูนย์ชุมชน” กล่าวขอบคุณทีมงาน วิทยากรและ <15 นาที>

13. รับประทานอาหารร่วมกัน

14. ประชุมกลุ่มคณะจัดงานและความสำเร็จของกิจกรรมวัยที่ 8 และข้อปรับปรุงเสนอแนะ ใช้เวลาประมาณ 200 นาที หรือประมาณ 3 ชั่วโมงครึ่ง

ปรางโซ่สุก สุพรรณนานา(แม่ย์)
 ผู้ประสานงาน 092-409 2565
 วันที่ 2 มีนาคม 2558

1 ผู้ทำกิจกรรมนอกบ้านบ่อยปะบนแผนที่



2 ผู้ทำไม่ค่อยหรือไม่เคยทำกิจกรรมนอกบ้านปะบนแผนที่

ชื่อ.....อายุ.....บ้านเลขที่.....

- ทำไมจึงไม่ลองทำกิจกรรม
 ระบุเหตุผล.....
 ใดบ้าง.....
- ถ้ามีพื้นที่.....
 ที่ระดมทุนได้.....

ชวนน้องๆมา ค่าย

นักคิด รักชุมชน

วันอาทิตย์ที่ 19 เม.ย. ณ สนามเด็กเล่นบ่อ 2

เวลา 8.30-16.00 น.

ฟรี



ฝึกความคิดเชิงขง ฝึกความฝัน และเรียนรู้ชุมชนของน้องๆให้มากยิ่งขึ้น
ผ่านกิจกรรมสนุกๆมากมาย น้องๆที่มาเข้าร่วมทุกคนจะได้เกียรติบัตร
และของแถม ของรางวัลสำหรับทีมที่ชนะกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม

จัดโดยพี่ๆจากสำนักงานทรัพย์สินและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รับสมัครตั้งแต่อายุ 6-15 ปีส่งใบสมัครได้ตั้งแต่วันที่ 15 เมษายนนี้



: บึงพระราม 9 ทีม

สนใจติดต่อพี่พล 085-1518745 พี่ณิชฐา 086-8276587

พี่เมย์ 092-4092565(จุฬา)

ใบสมัคร “ค่ายนักคิด รักชุมชน”
วันที่ 19 เมษายน 2558 ที่สนามเด็กเล่น บ่อ 2

ชื่อ..... นามสกุล.....ชื่อเล่น.....
 ศาสนา..... อายุ.....ปี เกิดวันที่.....เดือน..... พ.ศ.....
 กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้น.....โรงเรียน.....
 จังหวัด.....
 ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่.....ซอย.....หมู่.....ถนน.....
 แขวง / ตำบล..... เขต / อำเภอ.....จังหวัด.....
 รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....E - mail
 Facebook.....Line.....
 ชื่อผู้ปกครองที่สามารถติดต่อได้.....เกี่ยวข้องเป็น.....
 โทรศัพท์บ้าน.....โทรศัพท์มือถือ.....
 โรคประจำตัว (อย่างละเอียด).....
 สิ่งแพ้ (เช่น ยา อาหาร).....
 นอกจากโครงการค่ายรักคิด รักชุมชน แล้วน้องได้สมัครโครงการอื่นของในลักษณะนี้หรือไม่ของหรือไม่
 ไม่ได้สมัคร สมัครโครงการ.....
 ความสามารถพิเศษ (เขียนได้มากกว่า 1 อย่าง)

 ความใฝ่ฝันในอนาคตของตัวเอง

 เหตุผลเพราะ

 ความคิดเห็นที่มีต่อชุมชน

 และอยากให้ชุมชนที่น้องๆอยู่เป็นอย่างไร

*สามารถถ่ายเอกสารได้ และดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ Facebook: บึงพระราม 9 ทีม ส่งใบสมัครภายในวันที่ 15 เมษายน พ.ศ.
 พล 085-1518745, พี่ณิชฐา 086-8276587, พี่เมย์ 092-4092565(จุฬา)

ประกาศ

เรื่อง ขอเชิญเข้าร่วมเข้าร่วมกันระดมสมองสร้างศูนย์ชุมชน

เรียน สมาชิกชุมชนบึงพระราม 9 และบึงพระราม 9

ขอเชิญเข้าร่วมเข้าร่วมกันระดมสมองสร้างศูนย์ชุมชน เสาร์ที่ 16 พฤษภาคม 2558 ณ ห้องสมุดโรงเรียนพระราม 9 เวลา 9.00 น.- 14.30 น. ตามที่ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในเบื้องต้นจากการเดินสำรวจและทำแบบสอบถามจนได้ข้อมูลมาจำนวนหนึ่ง ผู้ประสานงานโครงการไม่สามารถสรุปความต้องการที่ได้จากการเก็บข้อมูลได้เพียงคนเดียว เนื่องจากโครงการนี้ต้องการการมีส่วนร่วมของชาวชุมชนในทุกๆ ขั้นตอน เพื่อให้ศูนย์ชุมชนที่กำลังจะเกิดขึ้นนี้ชาวชุมชนมีความเข้าใจที่มาที่ไปของโครงการและเป็นของชาวชุมชนอย่างแท้จริง วัตถุประสงค์ด้านความต้องการและเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชน จึงขอเชิญชวนชาวชุมชนร่วมกันสรุปความต้องการที่ได้รวบรวมออกมาเป็นพื้นที่ และร่วมกันระดมสมองคิดหาแนวทางบริหารจัดการ โดยที่โครงการนี้จะต้องมีผู้จัดการโครงการที่เป็นตัวแทนชาวชุมชนที่จะบริหารจัดการภายในชุมชนเองต่อไป ในวันนั้นจะจัดให้มีการเลือกผู้จัดการโครงการด้วย ซึ่งความต้องการและแนวทางบริหารจัดการต่างๆจะสรุปรวมในเสาร์ที่ 16 พฤษภาคม 2558 เป็นวันสุดท้าย ท่านใดต้องการให้ศูนย์ชุมชนเป็นแบบใดโปรดเข้าร่วมการระดมสมองสร้างศูนย์ชุมชนที่จะจัดขึ้นนี้ด้วย หากท่านใดไม่มีรถในการเดินทาง โปรดมาร่วมกันที่สนามเด็กเล่นชุมชนบึงพระราม 9 พัฒนาเวลา 8.30 น. คณะทำงานจะจัดรถรับส่งท่าน จึงเรียนมาเพื่อทราบ

แบบสอบถามความต้องการศูนย์ชุมชน

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ..... นามสกุล..... ชื่อเล่น.....

ศาสนา..... อายุ.....ปี เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

จังหวัด..... จำนวนสมาชิกในครอบครัว.....

ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่..... ซอย..... หมู่..... ถนน.....

แขวง / ตำบล..... เขต / อำเภอ..... จังหวัด.....

รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... อีเมล.....

เฟซบุ๊ก..... ไลน์.....

โทรศัพท์ที่บ้าน..... โทรศัพท์มือถือ.....

โรคประจำตัว (อย่างละเอียด).....

สิ่งที่แพ้ (เช่น ยา อาหาร).....

ท่านเข้าร่วมกับชุมชนบ่อยแค่ไหน? ทุกครั้ง บ่อยครั้ง(มากกว่าครึ่งของการจัดกิจกรรม)

บางครั้ง(น้อยกว่าครึ่งของการจัดกิจกรรม) ไม่ค่อยได้เข้าร่วม

กิจกรรมที่มักจะเข้าร่วมคือ.....

ความสามารถพิเศษ.....

กิจกรรมเวลาว่างที่ท่านทำในปัจจุบัน(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

หัตถกรรม สวดมนต์ ช่อมรด วาดภาพ อ่านหนังสือ

เล่นกีฬา เล่นดนตรี เลี้ยงสัตว์ เดินรำ ทำสวน

ดูทีวี ร้องเพลง ทำอาหาร พบปะเพื่อน เล่นเกมส์

อื่นๆ(ระบุ).....

ข้อมูลด้านการศึกษา(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ระดับการศึกษาปัจจุบัน.....จบปีการศึกษา.....

ต้องการศึกษาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติม ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา ระดับวิชาชีพด้าน..... ศึกษาเพิ่มเติมด้านภาษา..... อื่นๆ.....**ข้อมูลด้านอาชีพ**

อาชีพปัจจุบัน.....สถานที่ทำงาน.....

รายได้ปัจจุบัน.....ต้องการอาชีพเสริม ต้องการ ไม่ต้องการ

ถ้าต้องการอาชีพเสริมต้องการทำงานอะไร.....

ปัญหาของท่านที่อยากได้รับการแก้ไข(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) หนี้สินครัวเรือน เสนอแนวทางแก้ไข..... สุขภาพ เสนอแนวทางแก้ไข..... การวางแผนครอบครัว เสนอแนวทางแก้ไข..... ที่อยู่อาศัย เสนอแนวทางแก้ไข..... การศึกษา เสนอแนวทางแก้ไข..... อื่นๆ เสนอแนวทางแก้ไข.....**ข้อมูลความต้องการของศูนย์ชุมชน**ท่านอยากให้มีศูนย์ชุมชนหรือไม่ ต้องการเพราะ..... ไม่ต้องการเพราะ.....

ถ้ามีการจัดตั้งศูนย์ชุมชนขึ้นอยากให้ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนด้านอะไรบ้าง(เช่น มีห้องสมุดเด็ก มีส่วนสาธารณะไว้ออกกำลังกาย เป็นต้น) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

7.....

8.....

9.....

สามารถเข้าร่วมกันระดมสมองสร้างศูนย์ชุมชนเสาร์ที่ 16 พฤษภาคม 2558 ณ หรือไม่?

 ได้ ยังไม่แน่ใจ ไม่สามารถเข้าร่วมได้

หมายเหตุ กรุณากรอกข้อมูลให้ครบถ้วน ข้อมูลทั้งหมดจะเป็นประโยชน์ต่อการทำโครงการเพื่อแก้ปัญหา

ภายในชุมชนและตอบสนองความต้องการของท่าน

ผู้ประสานงานโครงการ ปรากฏโชค สุพรรณานา(เมย์ จุฬา)
โทร 092-409-2565 ข้อมูลเพิ่มเติม เฟสบุ๊ก# บึงพระราม 9 ทีม

แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์ชุมชน

1. ชื่อ.....
 เพศ..... ศาสนา..... อายุ.....ปี เกิดวันที่.....เดือน.....
 อาชีพ.....
2. ความหมายของศูนย์ชุมชนในความคิดของท่าน

3. บอกประโยชน์ของการมีศูนย์ชุมชน

4. ก่อนมีหน่วยงานเข้ามาประสานงานจัดตั้งโครงการศูนย์ชุมชน ท่านคิดว่าชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมกับโครงการในระดับใด?
 ระดับที่ 1 คนนอกดำเนินการทั้งหมด
 ระดับที่ 2 เข้าร่วมแต่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ
 ระดับที่ 3 ร่วมรับรู้ข้อมูล
 ระดับที่ 4 ร่วมให้คำปรึกษา
 ระดับที่ 5 ร่วมแสดงความคิดเห็น
 ระดับที่ 6 ร่วมเป็นที่ปรึกษา/เจรจาต่อรอง
 ระดับที่ 7 ตัวแทนเข้าร่วมตัดสินใจ
 ระดับที่ 8 ชุมชนมีอำนาจตัดสินใจ
5. ท่านมีความเข้าใจเรื่องกระบวนการจัดตั้งศูนย์ชุมชนในครั้งนี้อย่างไร?

6. บทบาทของตัวท่านเองที่มีต่อกระบวนการในครั้งนี้อย่างไร?
 ผู้นำโครงการ
 ผู้เข้าร่วม
 เจ้าของโครงการ
 ผู้ได้รับผลประโยชน์
 ที่ปรึกษา
 ผู้ได้เสียผลประโยชน์
7. ส่วนได้ส่วนเสียในการจัดตั้งศูนย์ชุมชนในครั้งนี้อย่างไร
 ส่วนได้.....
 ส่วนเสีย.....

8. ท่านมีความคิดเห็นต่อกระบวนการทำงานในลักษณะเช่นนี้อย่างไร เปรียบเทียบกับกระบวนการที่เคยดำเนินการมาแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร(หมายถึงการจัดตั้งศูนย์ชุมชนในครั้งนี้)

.....

.....

.....

.....

9. ท่านคิดว่ากระบวนการการจัดตั้งศูนย์ชุมชนในครั้งนี้ชุมชนมีส่วนร่วมในระดับใด

<input type="checkbox"/> ระดับที่ 1 คนนอกดำเนินการทั้งหมด	<input type="checkbox"/> ระดับที่ 5 ร่วมแสดงความคิดเห็น
<input type="checkbox"/> ระดับที่ 2 เข้าร่วมแต่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ	<input type="checkbox"/> ระดับที่ 6 ร่วมเป็นที่ปรึกษา/เจรจาต่อรอง
<input type="checkbox"/> ระดับที่ 3 ร่วมรับรู้ข้อมูล	<input type="checkbox"/> ระดับที่ 7 ตัวแทนเข้าร่วมตัดสินใจ
<input type="checkbox"/> ระดับที่ 4 ร่วมให้คำปรึกษา	<input type="checkbox"/> ระดับที่ 8 ชุมชนมีอำนาจตัดสินใจ

10. ปัจจัยที่จะทำให้การจัดตั้งศูนย์ชุมชนดำเนินได้ด้วยตัวชุมชนเองเป็นหลัก และประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนคืออะไร

.....

.....

.....

.....

11. ความคิดเห็นที่ท่านมีต่อผู้ประสานงาน(นิสิตจากจุฬา)

.....

.....

.....

ความคิดเห็นที่ท่านมีต่อผู้ประสานงาน(หน่วยงานอื่นๆ)

.....

.....

.....

12. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

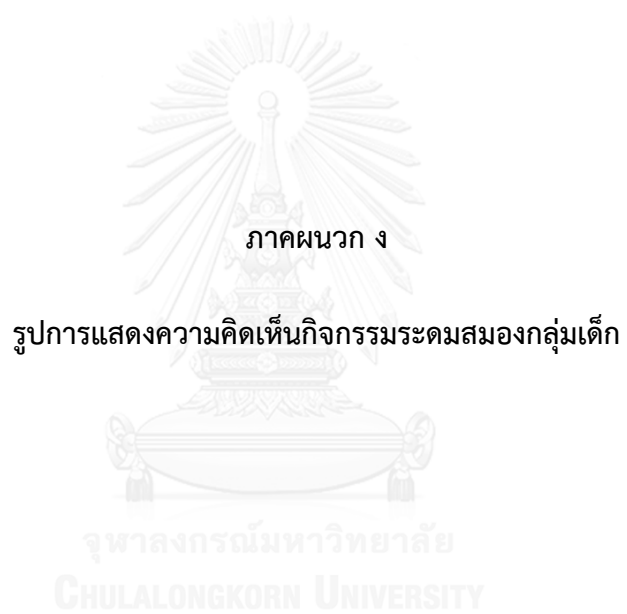
.....

.....

.....

.....

.....





ชุมชน ของ เหว้า

1. อยากให้ชุมชนนี้ ได้
2. อยากให้สหกรณ์เป็น สหภาพ หมู่บ้าน
3. อยากให้คนในชุมชน รักกัน
4. อยากให้ชุมชน มี เซ็นเตอร์ กลางบ้าน
5. อยากให้ ชุมชนมี สระ ว่ายน้ำ
6. อยากให้ชุมชนไม่มีขยะ
7. อยากให้ คนในชุมชน รัก ษา ความสะอาด
8. อยากให้ชุมชน มี ดนตรี
9. อยากให้ชุมชน มี ตลาด น้ำ
10. อยากให้มี กิจกรรม ทุก เดือน

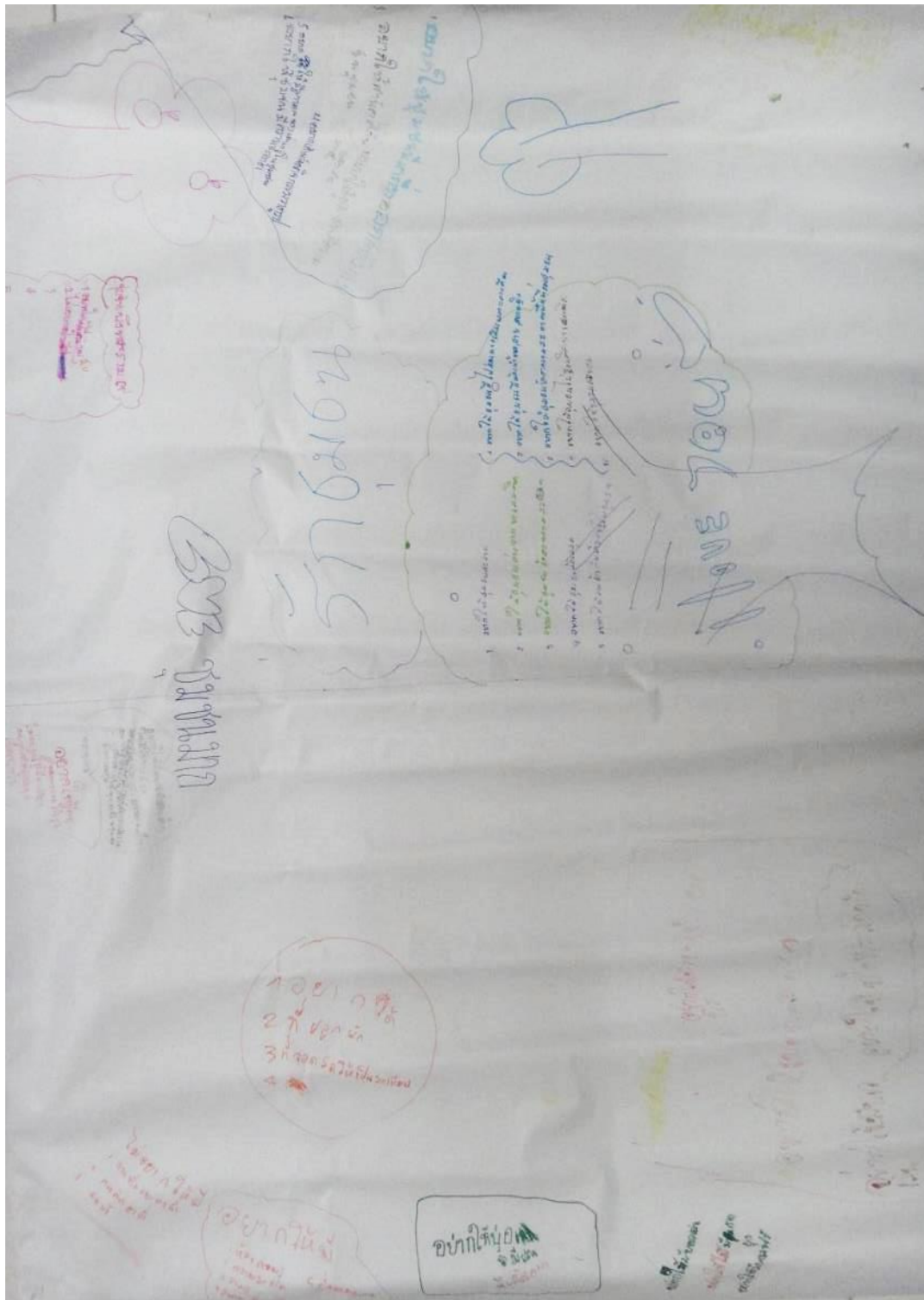
11. อยากให้ คนในชุมชน ช่วยกันปลูกต้นไม้
12. อยากให้ชุมชนมี รถไฟ ไฟฟ้า
13. อยากให้คนในชุมชนปลูกผักสวนครัว
14. อยากให้ในชุมชนมี ตลาดน้ำ
15. อยากให้มี ครู มาสอนวิชา อาเซียน **ฟรี!!**

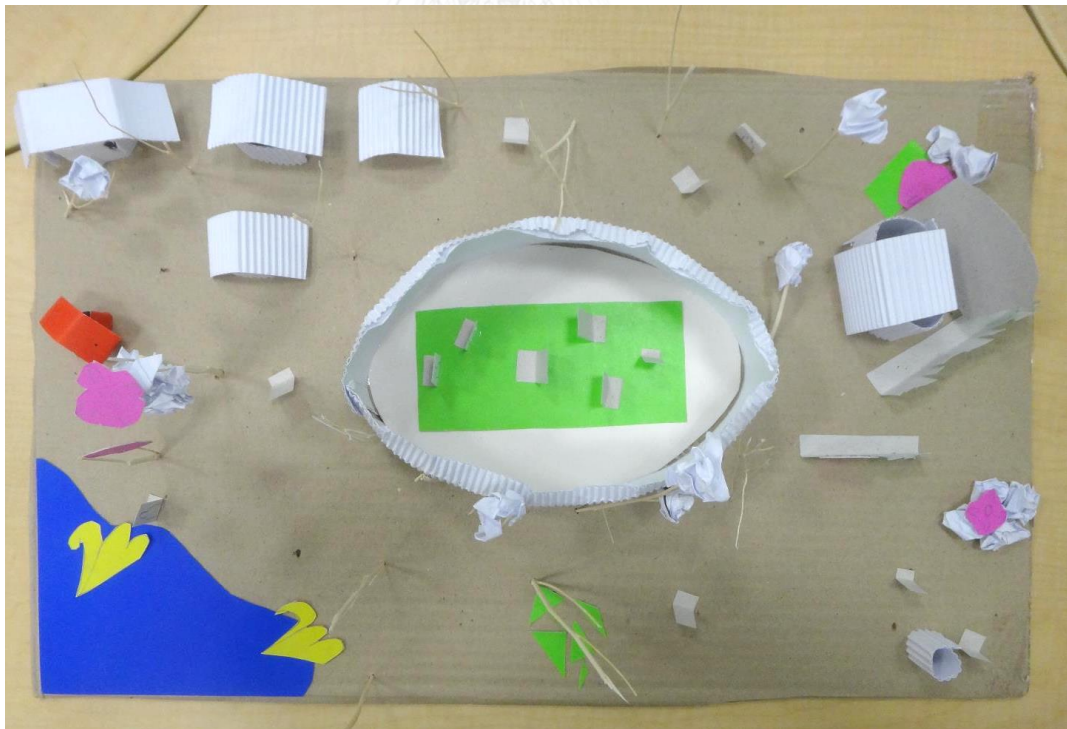
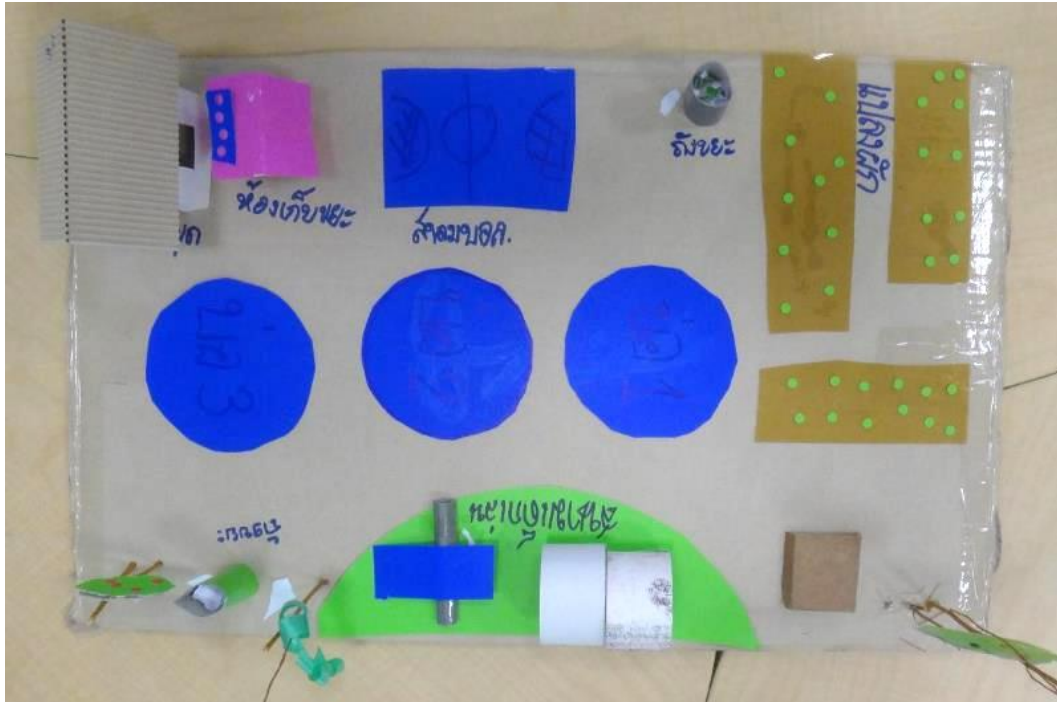
- ชุมชนของเรา
1. อยากได้สนามหญ้า
 2. อยากใช้น้ำสะอาดกว่านี้
 3. อยากใช้มีต้นไม้เยอะ
 4. ไม่อยากใช้ทิ้งขยะลงในแม่น้ำ
 5. อยากได้เครื่องเล่นในสนามเด็กเล่น
 6. อยากใช้ชุมชนสะอาดไม่มีขยะ
 7. อยากใช้ชุมชนรักษาสิ่งแวดล้อม (ไม่ตัดต้นไม้)
- กลุ่ม 2 😊

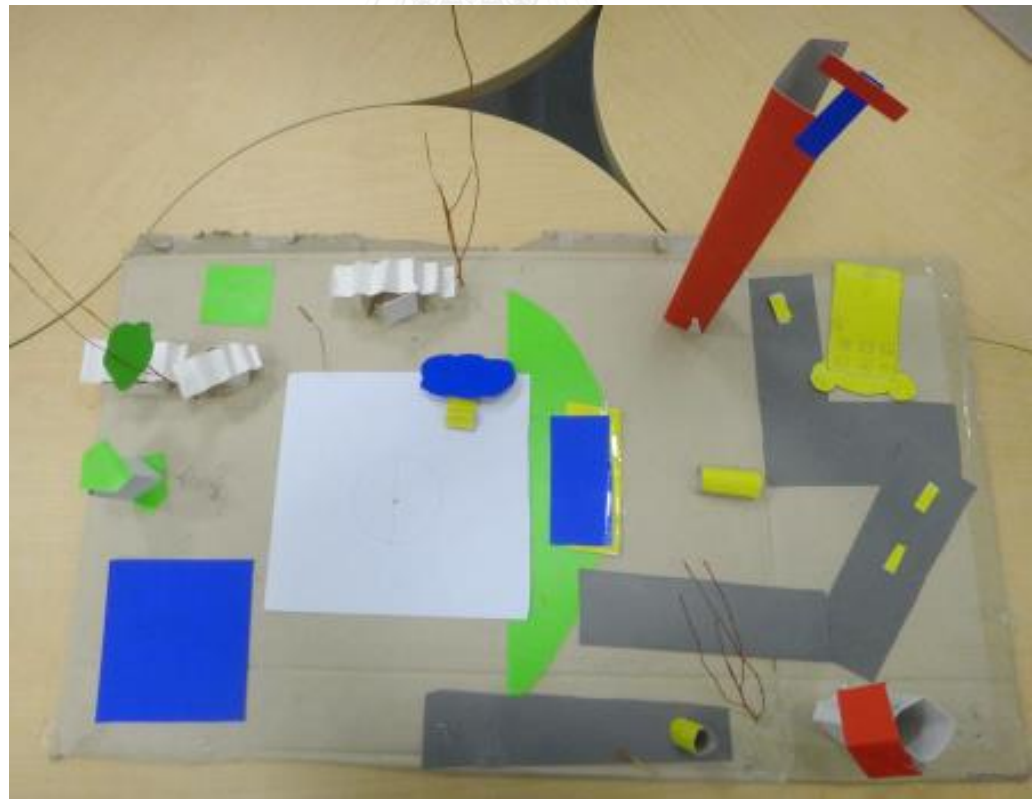
กลุ่ม 4

1. ^{๕๖}อยากให้ชุมชนสะอาด
2. อยากให้ชุมชนปลอดภัยเส้นตึก
3. อยากให้ชุมชนมีความสามัคคี
4. อยากให้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
5. อยากให้ผู้หญิงสนับสนุนเรื่องกีฬา - อุปกรณ์กีฬา
6. อยากได้สนามเด็กเล่น
7. ~~อยากได้~~ สหกรณ์
8. ~~อยากได้~~ ที่ปลูกผัก - ผลไม้
9. ~~อยากได้~~ ให้มีสระว่ายน้ำ
10. ~~ไม่ทัน~~ ขยะลงแม่น้ำ
11. ช่วยกันรักษาโลกไว้









ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ นางสาวปรางโซสุก สุพรรณานา

เกิดวันที่ 2 เมษายน 2530

ประวัติการศึกษา

ระดับประถมศึกษา โรงเรียนมาลาโรจนวิทย์ จังหวัดพิษณุโลก

ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนกำแพงพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร

ระดับอุดมศึกษา สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2)

ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จบปีการศึกษา 2552

เข้าศึกษาหลักสูตรปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2557

ประวัติการทำงาน

บริษัทไอดีลวัน จำกัด พ.ศ. 2553 - 2553

บริษัทเอแอนดับบิว จำกัด พ.ศ. 2553 - 2554

บริษัท ไซต์สเปซิฟิก จำกัด พ.ศ. 2555 - 2556